

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ฉบับสมบูรณ์

โครงการ “กระบวนการพัฒนาในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
บ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน”

โดย

นายอรรณพ อินทร์วรรณ และคณะ

มีนาคม 2555

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ฉบับสมบูรณ์

โครงการ “กระบวนการพัฒนาในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
บ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน”

ทีมวิจัย

1. นายอรรถพ	อินทร์วรรณ	หัวหน้าโครงการ
2. นายบุญธรรม	อินทร์วรรณ	
3. นายอินสม	เทพมาลัย	
4. นายสุทิน	ยาวิชัย	
5. นายประพันธ์	บุญมา	
6. นางสาวจันทร์	พะวันตา	
7. นายอินสอน	ประสงค์ทรัพย์	
8. นายอำนาจ	ดีใหม่	
9. นายคำ	อินแถลง	
10. นายซอน	ดีใหม่	
11. นายชัย	หิรัญรัตน์	
12. นายถวิล	ดีใหม่	
13. นายบุญช่วย	จันทร์ธง	
14. นายบุญเป็ง	สมธง	
15. นายสุกิจ	ตะชี	
16. นางสาวหมาย	ดวงแก้ว	
17. นางสาวอำพร	อินทร์วรรณ	
18. นางพรทิพย์	บุญเป็ง	
19. นายสิงห์ชัย	ธรรมพิงค์	
20. นายขงยุทธ	ใจศรี	
21. นายชุมพร	ปัญญาจิตร	
22. นางสาวสุกัญญา	เผือกแผ้ว	
23. นางสาวมณฑิรา	ปีแก้ว	
24. นางจันทพร	พยัคฆ์มิตร	

25. นายบุญจันทร์	อินทร์วรรณ
26. นายแก้ว	อินทร์วรรณ
27. นางยุพิน	สร้างโสทรก
28. นางเกวรัักษ์	ไชยชมภู
29. นางสาวเนตรดาว	เทียนอ่อน
30. นางสาวนิภาพร	มะโนไธ้
31. นางสาวเสาวลักษณ์	ขาวสัก
32. พระคำนึ่ง	ขันติวโร

ที่ปรึกษาโครงการ

1. นายบัญญัติ	ตะนาวศรี
2. นายคณัย	สารพฤษ

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป” กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เน้นการให้ “คน” ในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การ เริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรม โดยเรียนรู้จากการ ปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหาของ ตนเอง และสามารถใช้กระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาคือ ในท้องถิ่นโดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้ อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นจุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงอยู่ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหของชาวบ้าน รวมทั้ง เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวที” (การประชุม เสวนา พุดคุยถกเถียง) เป็นวิธีการ เพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิกอบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่นๆ เข้ามาร่วมหา ร่วมใช้ “ปัญญา” ในกระบวนการวิจัย

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ “คำถาม” หรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น “คำถาม” ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อ สงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา “ข้อมูล” ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ “วางแผน” การ ทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ “บันทึก” มีการ “ทบทวน” ความก้าวหน้า “วิเคราะห์” ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ “ถอด” กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ “สรุปบทเรียน” ตอบคำถามที่ตั้งไว้ แล้วอาจจะทำใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจน สามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่น ๆ หรือพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย “ผู้ที่สงสัย” ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่งที่ไม่ยึดติด กับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวตนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคน ท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระเบียบ การวิจัย แบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับครูบาอาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือ ธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็น เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการ ดังกล่าวมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่าชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วย การบอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็พบว่ากระบวนการเขียนรายงานเป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่ นักวิจัยเป็นอย่างมาก ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงได้ ปรับรูปแบบการเขียนรายงานวิจัยให้มีความยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนองานออกมาในรูปแบบที่ นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและรูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งเป้าหมายสำคัญของ

รายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย โดยกลไกสำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ซึ่งทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และนักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าว ได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัย สู่การเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น อาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการโดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

คำนำ

จากสภาพสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมที่มีการแข่งขันกันมากขึ้น มีการออกไปรับจ้างทำงานนอกบ้านมากขึ้น โดยเฉพาะสังคมเมืองนั้นมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าสังคมชนบท และสาเหตุนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อสังคมขนาดเล็ก นั่นก็คือ ชุมชน ในสภาพชุมชนปัจจุบันบางชุมชนเข้มแข็ง ร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาชุมชนและรักใคร่ สามัคคีกัน แต่ก็มีไม่น้อยที่ชุมชนไม่เข้มแข็งพอ ทำให้ความสามัคคีและการร่วมมือร่วมใจกันในการพัฒนาหมู่บ้านนั้นไม่มีเท่าที่ควร ทีมวิจัยจึงได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน จึงได้จัดทำโครงการกระบวนการพัฒนาในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนขึ้น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลนัดหมายประชากรในหมู่บ้านให้มาพบปะเพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในวิถีชีวิตประจำวัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและค้นหาปัญหาในหมู่บ้านเพื่อนำไปจัดทำแผนชุมชน สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับหมู่บ้านและชุมชนต่อไป

ขอขอบคุณ สกว. ที่ทำให้คนในบ้านใหม่สันมะนะได้เรียนรู้และรู้จักคำว่า “การมีส่วนร่วมของชุมชน” ที่ได้เรียนรู้ผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการหาทางออกของปัญหาร่วมกัน ซึ่งจะทำให้คนในชุมชนบ้านใหม่สันมะนะตื่นตัวและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ของตัวเองมากขึ้น และที่สำคัญการมีส่วนร่วมของคน ๆ หนึ่งในสังคม อาจถูกมองว่าเป็นจุดเล็กแต่ถ้าหลายจุดรวมกันก็จะกลายเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ที่สำคัญของชุมชน

นายอรรถพร อินทร์วรรณ

หัวหน้าโครงการ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
บทที่ 1	
หลักการและเหตุผล	1
คำถามวิจัย	3
วัตถุประสงค์	3
พื้นที่ดำเนินการ/กลุ่มเป้าหมาย	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2	
ทบทวนวรรณกรรม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
บทที่ 3	
วิธีการดำเนินการวิจัย	30
บทที่ 4	
ผลการดำเนินงาน	77
4.1 สภาพบริบทชุมชนในมิติสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สถานการณ์ปัญหา	77
4.2 การจัดทำแผนชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ	81
4.3 พัฒนาการการพัฒนาผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ	112
4.4 ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้เข้าร่วมงานวิจัย	115
บทที่ 5	
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	122
ปัจจัยเอื้อ/อุปสรรคต่อการทำโครงการ	124
ข้อเสนอแนะ	126
บรรณานุกรม	128
ภาคผนวก	129
สรุปโครงการ/กิจกรรมที่ได้ดำเนินการแล้วปี 2553	130
ภาพประกอบโครงการ/กิจกรรมที่ได้ดำเนินการแล้วปี 2553	135
ประวัติทีมวิจัย	143

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

หมู่บ้านใหม่สันมะนะ (บ้านล่องกูไทย) ตั้งอยู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนเป็นหมู่บ้านขนาดกลาง โดยห่างจากตัวจังหวัดลำพูนและที่ว่าการอำเภอเมืองลำพูนประมาณ 13 กิโลเมตร บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 เป็นหมู่บ้านที่แยกออกจากหมู่ที่ 6 ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เมื่อปี พ.ศ. 2522 โดยมีนายบุญธรรม อินทร์วรรณ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรกของบ้านใหม่สันมะนะ เดิมลักษณะของหมู่บ้านที่แยกออกจากกันนั้น ยังไม่ได้รับการพัฒนามากนัก แต่ในปัจจุบันหมู่บ้านได้มีการพัฒนามากขึ้นมีไฟฟ้า น้ำประปา ถนนทางหลวงชนบท วัด รวมทั้งสาธารณูปโภคต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกให้กับประชากรในหมู่บ้านอีกด้วย ลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้านมีลักษณะดังนี้ คือ ตั้งอยู่ในเขตชนเมือง อยู่ในพื้นที่ราบลุ่มและมีเนื้อที่ทั้งหมดรวม 1,100 ไร่

ทิศเหนือ	ติดกับตำบลริมปิง	อ.เมือง จ.ลำพูน
ทิศใต้	ติดกับบ้านปากล่อง	หมู่ที่ 9 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน
ทิศตะวันออก	ติดกับบ้านจักรคำกิบข	หมู่ที่ 7 และบ้านพันตาเก็น หมู่ที่ 5 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน
ทิศตะวันตก	ติดกับบ้านสันมะนะ	หมู่ที่ 6 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษาของประชาชนในหมู่บ้าน จะมีการศึกษาทุกระดับการศึกษา จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาตรี การสาธารณสุขภายในหมู่บ้านมีสถานอนามัย อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อ.ส.ม.) ที่คอยให้บริการและช่วยเหลือในด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนภายในหมู่บ้านและมีกลุ่มต่างๆ เช่น ออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสตรีและเยาวชน ที่คอยช่วยเหลือชุมชน จำนวนสมาชิกในหมู่บ้านจำนวน 796 คน และมีจำนวนครัวเรือน 230 หลังคาเรือน และเนื่องจากอาชีพของประชากรในหมู่บ้านคือ เกษตรกรรมและรับจ้าง ซึ่งระดับการศึกษาของประชากรในหมู่บ้านจะมีตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับปริญญาตรี แต่ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับประถมถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยเหตุของระดับการศึกษาของประชากรในหมู่บ้านอยู่ในระดับดังที่กล่าวมา จึงทำให้หมู่บ้านบ้านใหม่สันมะนะนั้นยังขาดตัวบุคคล ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนและตัวบุคคลในชุมชน ขาดภาวะความเป็นผู้นำในชุมชนของตนเอง และขาดความรู้ในด้านต่างๆ เช่นด้านการเกษตรในบางส่วน ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ด้านเทคโนโลยี ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสาธารณูปโภค ด้านการศึกษา เป็นต้น

ตามที่กล่าวมาในเบื้องต้นนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ผู้จัดทำโครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญของหมู่บ้าน จึงได้จัดทำโครงการหนึ่งโครงการขึ้นเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน บ้านใหม่สันมะนะหรือบ้านล่องกูไทยนั้นให้พัฒนาชุมชนอีกระดับหนึ่ง ซึ่งสภาพปัจจุบันของหมู่บ้านล่องกูไทยนั้น ได้เปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมของประเทศไทยเช่นกัน สืบเนื่องจากสภาพสังคมของไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมที่มีการแข่งขันกันมากขึ้นมีการออกไปรับจ้างทำงานนอกบ้านมากขึ้นโดยเฉพาะสังคมเมืองนั้นมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าสังคม

ชนบทและสาเหตุนี้ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อสังคมขนาดเล็กนั่นก็คือ ชุมชน นั่นเอง ในสภาพชุมชนปัจจุบัน บางชุมชนมีความเข้มแข็ง ร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาชุมชนและรักใคร่สามัคคีกัน แต่ก็มิใช่น้อยที่ชุมชนไม่เข้มแข็งพอ ทำให้ความสามัคคีและการร่วมมือร่วมใจกันในการพัฒนาหมู่บ้านนั้นไม่มีเท่าที่ควรซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ชุมชนนั้นไม่ได้รับการพัฒนา จากสภาพปัญหาของชุมชนที่กล่าวมานั้น บ้านใหม่สันมะนะหรือบ้านล่องกู๋ไทยได้ประสบปัญหาดังกล่าวข้างต้นเช่นกัน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าสาเหตุเบื้องต้นนั้นมาจากสถานการณ์สังคมที่เปลี่ยนไป การขาดทักษะความรู้ การคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรอง และการมีเหตุมีผลในการแก้ไขปัญหาต่างๆ และอีกประการหนึ่งคือการขาดผู้นำชุมชนที่มีทักษะความรู้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับชุมชนการสร้างการมีส่วนร่วมทำให้ชุมชนมีความคิดที่แตกต่างกันออกไป

ดังนั้นผู้จัดทำโครงการจึงตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านอย่างยิ่ง จึงได้ทำโครงการ “กระบวนการพัฒนาผู้นำโดยการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม” ขึ้น เพื่อพัฒนาผู้นำและสร้างผู้นำสายพันธุ์ใหม่ที่เน้นการทำงานโดยให้ชุมชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาของชุมชน นำไปสู่การลดปัญหาในชุมชน ก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชน มีแนวคิดและหลักการคิดที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งโครงการที่จัดทำขึ้นนี้ผู้จัดทำโครงการได้ตระหนักถึงแนวคิดการสร้างพลังในตัวบุคคลและชุมชน (Empowerment) การสร้างพลังคือกระบวนการหรือกลไกที่สนับสนุนให้บุคคล องค์กร และชุมชนมีความเชื่อในพลังที่จะสามารถควบคุมวิถีชีวิตหรือจัดการกับการดำเนินชีวิตในรูปแบบได้ แนวคิดนี้เสนอแนะให้แต่ละบุคคลมีความมุ่งมั่นในการจัดการกับวิถีชีวิตของตนเอง และในขณะเดียวกันก็สนับสนุนให้มีส่วนร่วมในแนวทางประชาธิปไตยกับชุมชนของตนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มโรงเรียน เพื่อนบ้าน ศาสนา และองค์กรอาสาสมัครต่างๆ การสร้างพลังนี้เน้นอิทธิพลที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านการควบคุมตนเอง (Personal control) และอิทธิพลที่เกี่ยวข้องทางด้านสังคม เช่นพลังทางการเมือง และสิทธิทางกฎหมายต่างๆ

โครงการได้มีการสืบเนื่องมาจากการดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง “ผักพื้นบ้าน อาหารพื้นเมืองสู่กระบวนการเรียนรู้ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” มีชุมชนเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 11 หมู่บ้าน รวมทั้งการจัดกระบวนการเรียนรู้หรือ “การจัดการความรู้ของตำบลต้นธง” ที่ทางสถาบันวิจัยหิรัญชัยได้ร่วมกับทางสถาบันส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) และองค์การบริหารส่วนตำบลต้นธงหรือชื่อเดิมว่าบ้านล่องกู๋ไทย ก็เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่ได้เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ ทำให้พบปัญหาและสถานการณ์ของหมู่บ้านใหม่สันมะนะที่สำคัญก็คือ ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ต่างคนต่างทำงานไม่มีการประสานการทำงานร่วมกัน ทำให้ไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนตนเอง แต่จุดเด่นที่สำคัญของหมู่บ้านก็คือความมุ่งมั่นและความตั้งใจของแกนนำสำคัญที่อยากเห็นรูปแบบวิธีการการทำงานของแกนนำหรือผู้นำได้เข้ามามีส่วนร่วมของการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ จึงทำให้เกิดการคิดกิจกรรมต่างๆ ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้นำร่วมกับชุมชน อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาผู้นำหรือการสร้างผู้นำได้อย่างยั่งยืนต่อไป รวมทั้งการสร้างกระบวนการทำงานที่เน้นให้ชุมชนทุกภาคส่วน ได้เกิดความตระหนักกับปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นใน

ชุมชน และเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นำไปสู่การจัดทำแผนการพัฒนาชุมชนต่อไป

นิยามศัพท์

ผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำธรรมชาติ

คำถามวิจัย

คำถามหลัก กระบวนการพัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนของบ้านใหม่ สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร?

คำถามย่อย

1. แนวทางพัฒนาผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะควรเป็นอย่างไร
2. แนวทางการจัดทำแผนชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพบริบทชุมชนในมิติสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สถานการณ์ปัญหาของบ้านใหม่สันมะนะ
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ
3. เพื่อหาแนวทางการจัดทำแผนชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ
4. เพื่อศึกษาพัฒนาการการพัฒนาผู้นำชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

พื้นที่ดำเนินการ/กลุ่มเป้าหมาย

ชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. องค์ความรู้ เชิงกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้และการสร้างผู้นำชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. แนวทางการพัฒนาผู้นำชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
3. แผนการพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
4. ได้ผู้นำหรือแกนนำที่มีการพัฒนาและยกระดับแนวคิดและวิธีการทำงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

บทที่ 2

บททวนวรรณกรรม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการพัฒนาผู้นำโดยการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลคันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อข้อมูลความรู้เหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการดำเนินงานวิจัยและตอบคำถามเพื่อให้สามารถอธิบาย ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาวิจัยได้ชัดเจนและเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานเขียนต่าง ๆ มารวบรวมไว้ ดังนี้

1. ข้อมูลบริบทชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ
2. แนวคิด การมีส่วนร่วม
3. แนวคิด ผู้นำชุมชน
4. แนวคิด แผนชุมชน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้อมูลบริบทชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 เป็นหมู่บ้านขนาดกลาง อยู่ห่างจากตัวจังหวัดและที่ว่าการอำเภอเมืองลำพูน ประมาณ 13 กิโลเมตร บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ได้แยกหมู่บ้านสันมะนะหมู่ที่ 6 ในวันที่ 14 มิถุนายน 2522 มีพื้นที่ทั้งหมดยาว 1,100 ไร่ หรือประมาณ 3,500 เมตร เดิมมีประชากรประมาณ 20 หลังคาเรือนแต่ปัจจุบันจำนวนครัวเรือนมีทั้งหมด 227 ครัวเรือน มีวัด 1 แห่ง ชื่อวัดด้องกู๋ไทย มีประปาหมู่บ้าน 1 แห่ง และมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง

ทิศเหนือ	จรด	บ้านจักรคำกิบข	หมู่ที่ 7 ต.คันธง
ทิศใต้	จรด	บ้านปากล้อง	หมู่ที่ 9 ต.คันธง
ทิศตะวันออก	จรด	บ้านพันตาเกิน	หมู่ที่ 5 ต.คันธง และ
		บ้านจักรคำกิบข	หมู่ที่ 7 ต.คันธง
ทิศตะวันตก	จรด	บ้านสันมะนะ	หมู่ที่ 6 ต.คันธง

ระยะทางห่างจากอำเภอเมืองลำพูนโดยรถยนต์ ระยะห่าง 13 กม.

จากการสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลการก่อตั้งหมู่บ้าน บ้านใหม่สันมะนะมีประวัติที่เล่าสืบต่อกันมาพอสังเขปดังนี้

การก่อตั้งหมู่บ้านเริ่มสมัยเจ้าหนานศรีกรง ลังกาพินธุ์ เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 บ้านสันมะนะต่อมาผู้ใหญ่บ้านหมควาระลง จึงมีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านขึ้นมาใหม่ ได้แก่นายแสง เทพมาลัย เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 6 และใน

วันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2522 ได้แยกตัวออกมาจากบ้านสันมะนะหมู่ 6 ตั้งเป็นหมู่บ้านใหม่สันมะนะหมู่ที่ 8 และได้เลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 คนแรกขึ้น ซึ่งนายบุญธรรม อินทร์วรรณ ได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ในวันที่ 24 มิถุนายน 2522 เริ่มพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านจนถึงปี พ.ศ. 2545 จนหมดวาระครบอายุเกษียณ สภาพหมู่บ้านขณะเริ่มก่อตั้ง การคมนาคมไม่สะดวก มีถนนทางเดินเท้าจากหมู่บ้านไปสู่ถนนใหญ่สายลำพูน-ป่าซาง ระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร เพื่อให้ชาวบ้านเดินทางไปตลาด ติดต่อราชการ เป็นถนนทางเดินเท้าอย่างเดียว รถยนต์รถจักรยานยนต์ ไม่สามารถใช้ถนนดังกล่าวได้ ชาวบ้านประกอบอาชีพทำสวนกระเทียม ทำนาปรัง ปลูกผักหูดตามหัวไร่ปลายนา ถั่วฝักยาว ในการปลูกกระเทียมหรือทำนาจะมีการช่วยเหลือกันทำงานเอามื้อเอว้น(ลงแขก) ผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคจะนำไปขายที่ตลาดโดยหาบและเดินทางไปขายหรือนำไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าหรือผลผลิตอื่น

มีความเชื่อว่าสมัยก่อนบริเวณบ้านใหม่สันมะนะเป็นหมู่บ้านที่ติดกับแม่น้ำปิงสายเก่า ซึ่งจะเห็นได้จากในหมู่บ้านมีคูอยู่หลายแห่ง และเมื่อก่อนพื้นที่ของหมู่บ้านมักเกิดน้ำท่วมเพื่อเป็นเขตลุ่มน้ำสมัยก่อนบริเวณบ้านใหม่สันมะนะเป็นหมู่บ้านที่ติดกับแม่น้ำปิงสายเก่า ซึ่งน้ำปิงเก่านี้จะมีร่องผ่านกลางหมู่บ้าน เรียกว่า **น้ำล้อง** ไหลมาตามหมู่บ้าน เคียนนี้เดิมเป็นที่อยู่อาศัยเป็นบางส่วนและปลูกลำไยเป็นส่วนมาก แต่ก่อนมีการดูแลและปกครองกันแบบเครือญาติ ปัจจุบันมีผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ดูแลความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้าน ร่วมกับหน่วยงานต่างๆของรัฐที่ให้ความช่วยเหลือผู้อาวุโสในหมู่บ้านให้ข้อมูลเกี่ยวกับชื่อของหมู่บ้านว่าเมื่อก่อนจะรู้จักบ้านใหม่สันมะนะในชื่อว่าบ้านหลายคู ซึ่งอาจมาจากคูที่มีมากในบริเวณหมู่บ้าน เช่น คูม้าเหลียว คูจั่น คูสุกป้อก คูพระเจ้าตาเก้ คูฮ่องน้ำงาม ล้องคูไทย คูเสือ เป็นต้น สันนิษฐานว่าบ้านใหม่สันมะนะในสมัยโบราณเป็นแหล่งชุมชนมีการค้าขายและมี **ท่าน้ำ** สำหรับเรือขนส่งสินค้า บริเวณนี้จะเป็นชุมชนใหญ่มาก่อนจึงมีคูและมีวัดอยู่มากมาย และภายหลังเมื่อแม่น้ำปิงเปลี่ยนเส้นทางทำให้บริเวณนี้ไม่มีการค้าขายเพราะสมัยก่อนการค้าขายจะอาศัยการขนส่งทางน้ำ

สภาพหมู่บ้านและบ้านเรือนสร้างด้วยไม้ไผ่มุงด้วยหญ้าคา หรือหญ้าแฝก ต่อดิ่ง ฝาบ้านทำจากไม้ไผ่ พื้นปูด้วยไม้หรือที่เรียกกันว่าฟากไม้ไผ่ หากบ้านใดมีฐานะดีจะปลูกบ้านด้วยไม้สัก มุงกระเบื้องดินขอ ลักษณะภายในบ้านจะมีหิ้งพระ (หิ้งหัวคอน) เอาไว้บูชาพระ และสิ่งของต่างๆ ที่เคารพ เช่นรูปพ่อแม่หรือบรรพบุรุษที่เสียชีวิต หิ้งครัวหรือครัวไฟ มีลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมทำจากไม้และนำดินใส่ในพื้นที่สี่เหลี่ยมนั้น เตาไฟสำหรับทำอาหารทำมาจากอิฐ (ดินก่) จำนวน 3 ก้อน ฝังไว้ในดินให้มีลักษณะเป็นก้อนเต้า แล้วเอาฟืนหรือถ่านจุกภายในเพื่อทำเป็นเชื้อเพลิงใช้ทำอาหาร สมัยก่อนถ้าบ้านไหนไม่มีส้วม หากจะถ่ายจะต้องไปป่า ถ้าบ้านไหนมีห้องน้ำจะเป็นส้วมแบบหลุม เวลาถ่ายจะเหยียบไม้ที่พาดไว้บริเวณปากหลุม การทำความสะอาดตัวเองหลังจากเสร็จกิจธุระจะใช้กิ่งไม้หรือใบไม้เช็ด

จากอดีตมาถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าคนส่วนใหญ่มีความเชื่อที่สืบทอดกันมาในเรื่องต่างๆ ตั้งแต่ประเพณี วัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาด้านการดำรงชีวิตและการทำเกษตร ซึ่งจะเห็นได้ว่าการนำความเชื่อและภูมิปัญหาลอมรวมกับประเพณีวัฒนธรรมจนเกิดเป็นความเชื่อที่ดีปฏิบัติสืบทอดกันมาของคนในพื้นที่นั้นๆ ดังจะเห็นได้จากการลงเก็บข้อมูลในเรื่องประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของประชากรบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ 8 ตำบลคันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ข้อมูลประชากร อาชีพ รายได้ จำนวนประชากร

- จำนวนครัวเรือน 230 ครัวเรือน
ประชากร 796 คน ชาย 383 คน หญิง 413 คน
- อาชีพหลัก (1) เกษตรกรรม จำนวน 205 ครัวเรือน
(2) รับจ้างทั่วไป จำนวน 10 ครัวเรือน
(3) ค้าขาย จำนวน 10 ครัวเรือน
(4) รับราชการ จำนวน 5 ครัวเรือน
- อาชีพเสริม (1) กลุ่มเลี้ยงปลา จำนวน 12 ครัวเรือน
(2) กลุ่มเลี้ยงวัว จำนวน 22 ครัวเรือน
(3) เลี้ยงไก่พื้นบ้าน จำนวน 150 ครัวเรือน
(4) เลี้ยงหมู จำนวน 10 ครัวเรือน
- รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 45,000.- บาท/ครัวเรือน/ปี
- รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 50,000.- บาท/ครัวเรือน/ปี
- รายได้เฉลี่ยของประชากร (ตามเกณฑ์ จปฐ. ปี 2550) 75,610.- บาท/คน/ปี
- ครัวเรือนยากจน (รายได้ไม่ถึง 23,000 บาท/คน/ปี) ปี 2550 จำนวน 7 ครัวเรือน

ข้อมูลสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน/ชุมชน

- พื้นที่อยู่อาศัย 115 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตร 1,285 ไร่ ทำนาปีละ 2 ครั้ง
- พื้นที่ทำนา 30 ไร่ พื้นที่ทำไร่ 150 ไร่ พื้นที่ทำสวน 1,105 ไร่
- แหล่งน้ำสาธารณะ 3 แห่ง
- ประปา 2 แห่ง ผู้ใช้ 225 ครัวเรือน บ่อสาธารณะ 1 แห่ง
- สำนักสงฆ์ จำนวน 1 แห่ง สำนักสงฆ์ลือทุ่งไทย

- ## แผนผังชุมชนปัจจุบัน

สถานที่ท่องเที่ยวหมู่บ้าน/โบราณสถาน/โบราณวัตถุ

1. กุ่ม้าเหลียว อยู่แถวบ้านนายประพันธ์ สาเหตุที่เรียกชื่อนี้เนื่องจากมีของดีอยู่ที่นั่น
ตอนนี้กุ่ม้าเหลียวแต่ฐานกุ่ม้า (มีคลองไหลผ่านบริเวณนั้นแล้วมีแสงกระทบน้ำทำให้ม้ามเหลียวมามอง)
2. กุ่ม้าจัน สมัยก่อนเป็นป่าทึบมีจักจั่นเยอะ อยู่เหนือซอย 7
3. กุ่ม้าสุกป้อก เป็นเนินดินตอนนี้ยังมีอยู่ คาดว่าสาเหตุที่เรียกชื่อนี้เนื่องจากอยู่บ้านลุงสุก
ป้อก อยู่ปากทางซอย 8
4. กุ่ม้าพระเจ้าตาก มีรูปปั้นพระพุทธเจ้าเป็นปูนขาวยืนอยู่ 4 ด้าน ปางห้ามญาติมีการขุดพบ
วัตถุโบราณ โครงกระดูก มากมาย อยู่ปากทางซอย 8
5. กุ่ม้าอ่างน้ำ น้ำที่ไหลผ่านกุ่ม้าจะมีลักษณะใสกว่าแม่น้ำสายอื่นๆ ซึ่งไหลมาจากสันตติง
บริเวณบ้านพ่อหลวงนพ
6. ล้อมกุ่ม้าไทย ล้อมมากจากสองน้ำ เป็นแม่น้ำสายใหญ่มีคนคักจับปลาเยอะมาก
7. กุ่ม้าเสื่อ ตอนนี้เป็นเนินดินสูง เมื่อก่อนเรียกบวกล้อมเสื่อเพราะมีเสื่อเยอะ มีคนไปขุด
พบเบี้ยหลังโล่ง ตอนนี้เป็นที่อยู่ของงู อยู่บริเวณทำน้ำส้วมสันนิฐานว่าเกิดจากการที่แม่น้ำเปลี่ยนเส้นทางผ่าน
บริเวณนี้และคิดว่าบริเวณนี้น่าจะเป็นชุมชนใหญ่มาก่อนจึงมีกุ่ม้าและมีวัดอยู่มากมาย

รายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้าน

1) นายอรรถพร อินทร์วรรณ	ตำแหน่ง ประธานกรรมการหมู่บ้าน
2) นายสุทิน ยาวิชัย	ตำแหน่ง เลขาธิการกรรมการหมู่บ้าน
3) นายประพันธ์ บุญมา	ตำแหน่ง ผู้ช่วยเลขาธิการกรรมการหมู่บ้าน
4) นายสุกิจ ต๊ะชี	ตำแหน่ง เจริญญิก
5) นายอำนาจ ดีใหม่	ตำแหน่ง ผู้ช่วยเจริญญิก
6) นายคำอินแถลง	ตำแหน่ง กรรมการ
7) นายแก้ว อินทร์วรรณ	ตำแหน่ง กรรมการ
8) นายขยัน หิรัญรัตน์	ตำแหน่ง กรรมการ
9) นายซอน ดีใหม่	ตำแหน่ง กรรมการ
10) นายถวิล ดีใหม่	ตำแหน่ง กรรมการ
11) นางสาวจันทร์ พวันดา	ตำแหน่ง กรรมการ
12) นายบุญช่วย จันทร	ตำแหน่ง กรรมการ
13) นายบุญเป็ง สมธง	ตำแหน่ง กรรมการ

รายชื่อหัวหน้าคุ้ม/เขต

1) คุ้มสันมะนะ	ชื่อนายคำ	อินแถลง
2) คุ้มสันประคู้	ชื่อนายบุญธรรม	อินทร์วรรณ
3) คุ้มสันกลาง	ชื่อนายสุกิจ	ตะชี
4) คุ้มบ้านใหม่	ชื่อนายสุทิน	ยาวิชัย
5) คุ้มบ้านใหม่ใต้	ชื่อนายอำนาจ	ติใหม่

รายชื่ออาสาพัฒนาชุมชน (อช.)

1) นายขยยุทธ	ใจศรี
2) นายพงษ์พันธ์	สุริยะธง
3) นายแสง	อินแถลง
4) นางวิไล	จันทร์ตะพังค์

รายชื่ออาสาสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

1) นายอำนาจ	ติใหม่
2) นายสุทิน	ยาวิชัย
3) นายประพันธ์	บุญมา
4) นายกมล	ตีแก้ว
5) นางศรีพูน	ขาววรรณ
6) นางพรทิพย์	บุญเป็ง
7) นางนง	คำภิชัย
8) นายมบุญ	วงศ์ฐาน
9) นางนิตยา	สุนันตะ
10) นางสาวเขวภา	กันทะใจ

รายชื่ออาสาสมัครเกษตร

1) นายสุกิจ	ตะชี
2) นายบุญจันทร์	อินทร์วรรณ
3) นายถวิล	ติใหม่
4) นายอำนาจ	ติใหม่
5) นายมบุญ	วงศ์ฐาน

ปราชญ์หมู่บ้าน

1) การประกอบอาชีพ/การเกษตร

หมูลุม

พ่อสิงห์ชัย ธรรมพินค์

การเลี้ยงหมูหลุม จำนวน 10 ตัว ต้องขุดหลุม
พื้นที่ 3 x 6 เมตร ในโรงเรือนต้องคลุมมุ้งให้รอบ

การจับปลา

นายสมศักดิ์ ก้อนธง

การจับนก

นายทะนงศักดิ์ คำกวาง

นายมิตร อุประบ่อง

นายจุมพล อุประบ่อง

นายมานิตย์ ศรีบุญเรือง

การหาสัตว์ตามธรรมชาติ เช่น ปลาไหล

ลุงปิ่น รีมกอง

เชี่ยวชาญเรื่องไก่ชน

นายบุญจันทร์ อินทร์วรรณ

การทำขนมพื้นบ้านและขนมไทย

นางบุญยวง เมืองใจ

การเลี้ยงไก่พื้นบ้าน

นายบุญจันทร์ อินทร์วรรณ

ช่างทำดอกไม้เพ็ญ

นายเสาร์ คำภิชัย

ปลูกลำไย

นายสม โสธรา

ปลูกผักสวนครัว

นายทองอินทร์ สมธง

ทำปุ๋ยอินทรีย์

นายสิงห์ชัย ธรรมพินค์

ทำนา

นายสมศักดิ์ ก้อนธง

2) การรักษาพยาบาล

แพทย์แผนโบราณ

นายสมพงษ์ คำนัน

รักษาเกี่ยวกับการกินผิด อาหารแสลง ลมผิด
เดือน ผิดสับ สาป(คม) เป็นผู้ทำยาสมุนไพร 108
ออกจำหน่าย สรรพคุณ แก้ปวดหัว วิงเวียน
ศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ยาแก้ปวด ปวดกระดูก
ได้บรรจุในชมรมแพทย์แผนไทย

จับเส้น(บีบ นวด)

แม่จันทร์หอม เสง

หมอสมุนไพร

นางวาสนา สุรินธรรม

อัยสม อินทร์วรรณ

หมอเป่าตาแดง ต้อ (หมอไสยศาสตร์)

นายสมพงษ์ คำนันท์

ลุงดี อินทร์วรรณ

3) เครื่องจักสานและหัตถกรรม

สานไซ	ลุงก้องแก้ว	อินทร์วรรณ
จักสานทั่วไป	พ่ออิน	ตาธง
	พ่อปวน	อุประม่อง
	ลุงดี	อินทร์วรรณ
	ลุงปิ่น	ริมทอง
	ลุงทร	ขาววรรณ
	นายอิน	สมธง
สานจำ สานแห	นายเขียว	บุญมา
หัตถกรรม	นายวันชัย	อินวัน
	นายทรงพด	วังคำสาย
งานศิลปะงานฝีมือ	นายทรงพด	วังคำสาย
ส่น่าและช่างไม้	นายแก้ว	อินทร์วรรณ
	นายอำนาจ	ดีใหม่

4) ศิลปวัฒนธรรมประเพณี

ฟ้อนเจิง ชำ เต้น รำวง	นางก้องแก้ว	อินทร์วรรณ
เต้นแมว	นางศรีพูน	ขาววรรณ
เชียวชาญด้านดนตรีพื้นเมือง	นายชาญ	ดีแก้ว
- ด้าน สะล้อ/ซึง	นายบุญเป็ง	สมธง
- ด้านซึง	นายทร	ขาววรรณ
- ด้านซึง	นายดีบ	ทองริม
- ด้านกลอง	นายถวิล	ดีใหม่
- ด้านขลุ่ย	นายบุญธรรม	ดีแก้ว

ศาสนา

พิธีทางศาสนา	นายอินสอน	ประสงค์ทรัพย์
	นายจันทร์ทอง	เมืองใจ
มัคนายก	นายจันทร์ทอง	เมืองใจ
สัปเหร่อหมู่บ้าน	นายพงศ์	มะโนเพียว

จากอดีตมาถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าคนส่วนใหญ่มีความเชื่อที่สืบทอดกันมาในเรื่องต่างๆ ตั้งแต่ ประเพณีวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาด้านการดำรงชีวิตและการทำเกษตร ซึ่งจะเห็นได้ว่าการนำความเชื่อและ ภูมิปัญญาหลอมรวมกับประเพณีวัฒนธรรมจนเกิดเป็นความเชื่อที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาของคนในพื้นที่นั้นๆ ดังจะเห็นได้จากการลงเก็บข้อมูลในเรื่องประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญา ของประชากรบ้านใหม่สันมะ นะ หมู่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ดังนี้

ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

การเกษตร

- การไถ่ศัตรูพืช จะใช้ใบไม้ชุบยาไล่แมลง ซึ่งเรียกว่าน้ำส้มควันไม้ ใช้ไล่แมลงเป็นการกิน สมดุลให้ต้นไม้
- การทำนาปล่อยน้ำเข้านาทำการไถ ถาดเอาหญ้าหรือวัชพืชบ่มไปในดินให้ตายก่อนรอไว้ ประมาณ 1 เดือน แล้วจึงทำการปลูกข้าวโดยจะทำการเพาะกล้าไว้อีกแปลงหนึ่งแล้วถอนมาปลูก ยังนาที่ทำการหมักหญ้าและดินไว้แล้ว
- การทำตะแหลวกปักไว้ที่ทุ่งนาบริเวณที่มีการปลูกข้าว เป็นสัญลักษณ์ว่าที่แห่งนี้ได้ทำการ เพาะปลูกและได้ขอพระแม่ธรณี เทวดาผู้รักษาพื้นดิน ให้ดูแลและทำให้ข้าวได้ผลสมบูรณ์ อีก ทั้งยังเป็นการป้องกันวัว ควายของชาวบ้านไม่ให้เข้าไปกินต้นข้าวที่ปลูกไว้
- การหาฤกษ์ ในการหว่านข้าว การเกี่ยวข้าว การดีข้าว เป็นสัญลักษณ์ในด้านความเชื่อที่สืบทอด กันมาโดยจะไปให้พ่อหม่อหรือพระผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน ให้ดูวัน เวลา ทางโหราศาสตร์ เพื่อใช้ในการ ทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการเพาะปลูก
- ความเชื่อต่างๆ ของคนในหมู่บ้าน เช่นการทำพิธีบูชาเจ้าแม่โพสพ เพื่อขอให้ข้าวที่ปลูก สมบูรณ์ปราศจากโรค และได้ผลดี การหาวันที่เป็นมงคลในการการก่องข้าว(นำข้าวที่เกี่ยวข้อง ได้มารวมกันเป็นชั้นๆ ให้มีลักษณะเป็นกอง) เป็นต้น

ที่อยู่อาศัย

- การสร้างบ้านเรือนในหมู่บ้านสร้างด้วยไม้ไผ่มุงด้วยหญ้าคาหรือหญ้าแฝก ตองตึง ฝาบ้านทำจากไม้ไผ่ พื้นผู้ด้วยไม้หรือที่เรียกกันว่าฟากไม้ไผ่ หากบ้านใดมีฐานะดีจะปลูกบ้านด้วยไม้สัก มุง กระเบื้องดินขอ
- การทำหิ้งพระ(หิ้งหัวคอน)เอาไว้บูชาพระ และสิ่งของต่างๆ ที่เคารพ เช่นรูปพ่อแม่หรือบรรพ บุรุษที่เสียชีวิต
- ห้องครัวหรือครัวไฟ ทำจากไม้นามาดิกรอบขึ้นรูปมีลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมและนำดินใส่ใน พื้นที่สี่เหลี่ยมนั้น เพื่อกันความร้อนที่จะส่งผ่านไปยังไม้ด้านล่าง

- เตาไฟสำหรับทำอาหารทำมาจากอิฐ (ดินก่) จำนวน 3 ก้อน ฝังไว้ในดินให้มีลักษณะเป็นก้อนเส้า แล้วเอาฟืนหรือถ่านจุกภายในเพื่อทำเป็นเชื้อเพลิงใช้ทำอาหาร
- ห้องน้ำ สมัยก่อนถ้าบ้านไหนไม่มีห้องน้ำ หากจะถ่ายจะต้องไปป่า ถ้าบ้านไหนมีห้องน้ำจะเป็นห้องน้ำแบบหลุม เวลาถ่ายจะเหยียบไม้ที่พาดไว้บริเวณบ้านหลุม การทำความสะอาดตัวเองหลังจากเสร็จกิจธุระจะใช้กิ่งไม้หรือใบไม้เช็ด

สิ่งของในชีวิตประจำวัน

- ร่องเท้า สมัยก่อนร่องเท้าที่ใส่จะทำจากไม้ปอร์หรือไม้จ้าว ทำลักษณะแบบร่องเท้าฟองน้ำแบบปัจจุบัน และเจาะรูฟันสายปอร์ทำเป็นสายคืบ
- เครื่องเตือนภัย(กะโหลก) แต่ละบ้านมักจะมีและทำจากกะลามะพร้าว ใช้สำหรับเคาะเพื่อเป็นสัญญาณแจ้งให้ทราบว่ามีการประชุมหรือมีเรื่องขอความช่วยเหลือ
- การจุดไฟใช้ก้อนหินสีขาว เคียวหักซึ่งทำมาจากเหล็กกล้า นำมาเสียดสีกันทำให้เกิดประกายไฟ ใช้ปากเป่าให้เปลวไฟตกใส่ไม้ หรือใช้หย้าที่เกิดจากยางไม้ชนิดหนึ่งซึ่งใช้ชาเรือได้ไฟก็จะติด(หนังเรื่อง Cast a way)
- รักษาโรคโรคติดต่อทางเพศแบบชาวบ้านคือใช้รากต้นจ้าว รากผักข้าวตองและรากของฝรั่ง
- มาดื่มรวมกันแล้วให้คนที่เป่ริดสีดวงกินจะบรรเทาอาการปวดและเนื้อที่ยื่นออกมาจะค่อยๆ ยุบหายไป
- การเดินทางโดยทางเรือ จะใช้เรือแคร่เป็นพาหนะ หรือมีลักษณะใหญ่ มีนายท้ายเรือ เรียกว่า นายฮ้อย ใช้ไม้ไผ่บังคับเรือ มีเหล็กแหลมติดอยู่ที่ปลายไม้สำหรับใช้ถ่อ การถ่อเรือจะใช้ชายหนุ่มฉกรรจ์ 5 คน ในการบังคับเรือ

ปฏิทินชุมชนด้านประเพณีวัฒนธรรมพิธีกรรมและความเชื่อต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

ด้านประเพณีวัฒนธรรม

ระยะเวลาที่จัดกิจกรรม		กิจกรรมที่ทำ	รายละเอียดกิจกรรม
เดือนนับตามปฏิทินไทย	เดือนนับตามปฏิทินเมือง		
ปลายเดือนมกราคม	เดือน 4 เป็ง	ประเพณีด้านข้าวใหม่	ประเพณีด้านข้าวใหม่จะทำหลังเสร็จสิ้นจากการทำนา เกี่ยวข้าวและเอาข้าวเก็บไว้ในยุ้งเรียบร้อยแล้วก็นำเอาข้าวเปลือกและข้าวสารหรือข้าวสุกไปถวายพระ

ระยะเวลาที่จัดกิจกรรม		กิจกรรมที่ทำ	รายละเอียดกิจกรรม
เดือนนับตาม ปฏิทินไทย	เดือนนับตาม ปฏิทินเมือง		
เดือนมีนาคม	เดือน 6	ประเพณีปอยหลวง	เป็นการทำบุญ โดยแต่ละบ้านจะทำการแต่งดาครัวทาน มีการบอกบุญให้ญาติพี่น้องที่อยู่ต่างบ้านให้มาร่วมทำบุญ โดยเอาสิ่งของหรือเงินมาร่วมทำบุญและในวันสุดท้ายของงานชาวบ้านจะนำต้นครัวทานพร้อมปัจจัยไปถวายวัด
เดือนเมษายน	เดือน 7	1) ประเพณีปีไหมเมือง (วันสงกรานต์)	ในวันที่ 13-17 เมษายน ซึ่งเป็นช่วงเทศกาลสงกรานต์ประชาชนจะทำบุญและมีประเพณีความเชื่อดังนี้ วันที่ 13 เป็นวันสงกรานต์จะทำบุญและเล่นน้ำ วันที่ 14 วันเนาจะไม่พูดหยาบคายหรือสิ่งที่ไม่ดีเพราะจะทำให้ปากเน่า และช่วงบ่ายถึงเย็นจะทำการขนทรายเข้าวัด
		2) ประเพณีปีไหมเมือง (วันสงกรานต์)	วันที่ 15 วันพญาวัน วันนี้จะพูดเพราะทำเรื่องดีๆ เพราะจะได้ดีตลอดปี วันที่ 16 วันปากปี จะไปทำบุญที่วัดและรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่เพื่อขอพร และทุกบ้านจะทำอาหารเกี่ยวกับขนุน เชื่อว่าจะได้เกื้อหนุนตลอดปี
		3) ประเพณีปีไหมเมือง (วันสงกรานต์)	วันที่ 17 วันปากเดือนเป็นวันสุดท้ายของเทศกาลปีไหม ผู้ที่อยู่ต่างจังหวัดจะเดินทางกลับหากใครยังไม่ได้รดน้ำขอพรจะทำในวันนี้ด้วย(ในวันที่ 16-17 เมษายนของทุกปี เป็นการแสดงความกตัญญูต่อผู้เฒ่าผู้แก่และเป็นการขออภัยในสิ่งที่ได้กระทำความผิดไปในปีที่ผ่านมา โดยจะนำน้ำมันส้มป่อยผสมน้ำอบและดอกมะลิหรือดอกกุหลาบและน้ำเปล่าที่สะอาด มารดที่มือผู้เฒ่าผู้แก่ และท่านเหล่านั้นก็จะ

ระยะเวลาที่จัดกิจกรรม		กิจกรรมที่ทำ	รายละเอียดกิจกรรม
เดือนนับตามปฏิทินไทย	เดือนนับตามปฏิทินเมือง		
			อโหสิกรรมและให้พรปีใหม่)
		4) แห่ไม้ค้ำศรีมหาโพธิ์	จะทำการแห่ไม้ค้ำระหว่างวันที่ 14-16 เมษายน ขึ้นอยู่ที่ว่าหมู่บ้านไหนจะจัดในวันใด การแห่ไม้ค้ำจะทำในช่วงเย็นบางบ้านอาจจะนำต้นผ้าป่าไปถวายพร้อมกันด้วย เป็นกิจกรรมที่แสดงถึงความสามัคคี
เดือนเมษายน - พฤษภาคม	เดือน 8 เป็นเดือน 9 เหนือ	ประเพณีสงกรานต์พระธาตุ	ชาวบ้านจะนำน้ำขมิ้นส้มป่อยผสมน้ำอบไทยและน้ำเปล่าที่สะอาด นำไปสรงน้ำพระ และมีการนิมนต์พระสงฆ์จากวัดต่างๆ มาเจริญพระพุทธมนต์เพื่อให้เกิดสิริมงคล
เดือนมิถุนายน	เดือน 9	ลงเจ้านาย เข้าทรงองค์เทพ	ความเชื่อหลายกลุ่มชนเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์และพลังเหนืออำนาจ ที่มาช่วยเหลือมนุษย์โดยให้มนุษย์บางคนที่มีความพิเศษด้านจิตวิญญาณเป็นสื่อกลางในการติดต่อ
เดือนกรกฎาคม	เดือน 10 เป้ง	ประเพณีเข้าพรรษา	จะมีการทำบุญและเข้าวัดเพื่อรักษาศีลเจริญภาวนา เข้าวัดฟังเทศน์
เดือนสิงหาคม	เดือน 11 เที่ยงออกเป้ง	ประเพณีออกพรรษา	ทำบุญและระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว
เดือนกันยายน	เดือน 12 เที่ยงแรม 1 ค่ำ	ประเพณีตักบาตรเทโว	จะตักบาตรในวันออกพรรษา โดยมีความเชื่อที่ว่าพระพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากดาวดึงส์
เดือนตุลาคม	เดือน 1 เหนือ	ประเพณีตานก๋วยสลาก (สลากภัต)	มีการจัดข้าวของเครื่องใช้เครื่องอัฐบริขารของกินของใช้ใส่ไว้ในตะกร้าหรือกระบุง และเขียนชื่อบรรพบุรุษ เทวดาหรือสัตว์เลี้ยงพร้อมเงินปัจจัยใส่ในตะกร้านั้น เพื่อพระสงฆ์หรือสามเณรจะได้มาจับเส้นและอนุโมทนาให้ผู้เจ้าของที่เขียนชื่อไว้
เดือนพฤศจิกายน (หลังออก)		ประเพณีทอดกฐิน	จะทำการบอกบุญนำปัจจัยไปถวายพระสงฆ์ตามวัดต่างๆ โดยจะถวายได้เป็นเวลา 1 เดือนเท่านั้นหลังจากออกพรรษา

ระยะเวลาที่จัดกิจกรรม		กิจกรรมที่ทำ	รายละเอียดกิจกรรม
เดือนนับตามปฏิทินไทย	เดือนนับตามปฏิทินเมือง		
พรรษา)			
เดือนอ้าย พฤศจิกายน	เดือนยี่เป็ง	ประเพณีฟังเทศมหาชาติ	เชื่อว่าหากใครฟังครบ 11 กัณฑ์จะได้บุญยิ่งนักแม้แต่เมล็ดที่มากินน้ำลายก็จะได้รับอานิสงส์ไปด้วย
เดือนอ้าย พฤศจิกายน	เดือนยี่เป็ง	ประเพณีลอยกระทง	ชาวบ้านจะทำการประดิษฐ์กระทงเป็นรูปต่างๆ ตามความเชื่อและศรัทธาของตนเองหรือเป็นรูปดอกไม้ภายในกระทงบรรจุเงินผม เล็บ ข้าวตอกดอกไม้ รูป เทียน แล้วนำไปลอยในแม่น้ำลำคลองเพื่อรำถึงพระคุณของแม่คงคา และขอภัยที่ได้ล่วงเกินในสิ่งที่ไม่เหมาะสมต่อแม่คงคา พร้อมทั้งปล่อยเคราะห์ให้ลอยไปตามน้ำ
เดือนธันวาคม- เดือนอ้าย กุมภาพันธ์		ประเพณีเข้ากรรม(รุกขมูลกรรมและโศตศาสนกรรม)	ปฏิบัติธรรมในวัดทำในฤดูหนาวเพื่อหาปัจจัยสมทบทุนในการบำรุงรักษาพุทธศาสนา - รุกขมูลกรรมจะทำในป่าช้า - โศตศาสนกรรมทำในวัด
ทุกเดือนตลอดปี	ทุกเดือนตลอดปี	ประเพณีทอดผ้าป่า	จะทำการบอกบุญนำปัจจัยไปถวายพระสงฆ์ตามวัดต่างๆ โดยถวายได้ตลอดปีไม่เหมือนกับกฐิน
แล้วแต่เวลาของแต่ละที่ในการเลี้ยง กุมภาพันธ์-มีนาคม	แล้วแต่เวลาของแต่ละที่ในการเลี้ยง	ประเพณีเลี้ยงผีฝ่าย	ทำเพื่อขอน้ำ ขอฝน ให้ตกตามฤดูกาล(ความเชื่อ)
ตลอดปี	ตลอดปี	วันพระ	ทำบุญที่วัดและรับศีล 5

ตารางเปรียบเทียบเดือนเมืองและเดือนสากล

เดือนเมือง	เดือนสากล
เดือนมกราคม	เดือน 4
เดือนกุมภาพันธ์	เดือน 5
เดือนมีนาคม	เดือน 6
เดือนเมษายน	เดือน 7
เดือนพฤษภาคม	เดือน 8
เดือนมิถุนายน	เดือน 9
เดือนกรกฎาคม	เดือน 10
เดือนสิงหาคม	เดือน 11
เดือนกันยายน	เดือน 12
เดือนตุลาคม	เดือนที่ 1
เดือนพฤศจิกายน	เดือนที่ 2
เดือนธันวาคม	เดือน 3

คำต่างๆ ที่พบในการทำวิจัย

คำเมือง	ความหมาย
ป๊อก	การสร้างที่อยู่อาศัยรวมกันเป็นกลุ่ม และในกลุ่มจะมีผู้นำของกลุ่ม ความหมายโดยรวมแล้วหมายถึงการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มหรือการทำงานใดๆ เป็นกลุ่ม
แคว่	คบเพลิง ทำจากไม้ไผ่มีด้ามยาวสำหรับจับ
น้ำส้มควันไม้	น้ำส้มควันไม้ ควันที่เกิดจากการเผาถ่านในช่วงที่ไม้กำลังเปลี่ยนเป็นถ่านเมื่อทำให้เย็นลงจนควบแน่นแล้วกลั่นตัวเป็นหยดน้ำ ของเหลวที่ได้นี้เรียกว่า น้ำส้มควันไม้ มีกลิ่นไหม้ ส่วนประกอบส่วนใหญ่เป็นกรดอะซิติก มีความเป็นกรดต่ำ มีสีน้ำตาลแกมแดง นำน้ำส้มควันไม้ที่ได้ทิ้งไว้ในภาชนะพลาสติกประมาณ 3 เดือนในที่ร่ม ไม่สัมผัสเพื่อให้น้ำส้มควันไม้ที่ได้ตกตะกอนและแยกตัวเป็น 3 ชั้น คือ น้ำมันเบา (ลอยอยู่ผิวน้ำ) น้ำส้มไม้ และน้ำมันทาร์ (ตกตะกอนอยู่ด้านล่าง) แยกน้ำส้มควันไม้มาใช้ประโยชน์ต่อไป
ผักลาวตอง	สมุนไพรพญาควาหรือผักลาวตอง ชื่อทางวิทยาศาสตร์ เรียกว่า Houttuynia Cordata Thunb ชื่อท้องถิ่น พญาควา ผักลาวตอง ผักก้านตอง ผักข้าวตอง พญาแคว

คำเมือง	ความหมาย
	สมุนไพรพลูควัว เป็นพืชที่พบในประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมุนไพรพลูควัวเกี่ยวกับเภสัชวิทยาเป็นเรื่องที่เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมดังต่อไปนี้สมุนไพรพลูควัวภูมิคุ้มกันร่างกายจะมีภูมิคุ้มกันโรค หรือมีความต้านทานโรค ไม่ให้โรคหรือสิ่งแปลกปลอมเข้ามาในร่างกาย สมุนไพรพลูควัวช่วยบำบัด อาการไอ จาม อักเสบ หอบหืด (ATOPIC ECZEMA) โรคหัดเรื้อรัง โรคข้ออักเสบรูมาตอยด์ โรคข้อไขสันหลังอักเสบโรคหนังแข็ง โรคกล้ามเนื้ออักเสบ ภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง (AIDS) โรคเอดส์ ผู้ป่วยโรคมะเร็งหรือผู้ที่ได้รับสารเคมีภูมิคุ้มกัน
ผักขี้หูด 	ผักขี้หูด ชื่อว่าเกลียด เพราะเอาไปเปรียบเทียบกับขี้หูดที่ขึ้นเป็นตุ่มตุ่มปะป๊า ทั้งนี้เพราะผักที่ใช้กินนั้นมีลักษณะขอดเป็นปุ่ม ตุ่มตุ่มยาวตลอดผัก ชาวบ้านจึงนำลักษณะของผักดังกล่าวมาตั้งชื่อว่า "ผักขี้หูด" ผักขี้หูด เรียกเป็นผักแต่กินเป็นผักนั้น เมื่อสดอ่อนมีรสเผ็ดอ่อนๆ คล้ายมันฝรั่ง เมื่อนำไปต้มผักขี้หูดก็ออกรสหวานคล้ายก้านดอกหอมด้วย อร่อยมาก นิยมกินทั้งสดและสุก ผักขี้หูด เป็นต้นไม้ล้มลุก เป็นพืชตระกูลถั่วฝัก เช่นเดียวกับถั่วแขก ถั่วฝักยาวนั้นแหละ เพียงแต่ฝักเล็กกว่า สั้นกว่าเท่านั้น มีดอกสวยงามมาก ผักขี้หูดถือเป็นผักพื้นบ้านทางภาคเหนือโดยแท้จริง หาพบในภาคอื่นน้อยมาก มีพบในอีสานบ้างก็เฉพาะบนภูเขาสูงเท่านั้น ดังนั้นผักขี้หูดจึงเป็นที่รู้จักและใช้ในครัวเรือนอย่างกว้างขวาง ชนิดที่เรียกว่าจะอร่อยพิเศษเมื่อมีผักขี้หูดมาร่วมปรุงด้วยทีเดียว อาหารเหนือถ้ามีผักขี้หูดแล้วนับว่าอร่อยเป็นพิเศษคือ แกงแค แกงผักขี้หูดใส่ไข่ต้มแดง แกงส้มกับปลาช่อน แกงส้มพริกสดใส่มะเขือเทศ แกงป่ากับหมูสามชั้น แกงผักขี้หูดกับแฮมใส่ไข่ด้วย นอกจากนี้ยังกินเป็นผักสดจิ้มกับน้ำพริก หรือจะเป็นผักขี้หูดต้มจิ้มก็ได้เช่นกัน ผักขี้หูด ลำต้นเป็นกอเหมือนกับผักกาดเขียวสูง 30-90 ซม. ก้านใบแทงขึ้นจากดินเป็นใบเดี่ยว ใบสีเขียวอ่อน ผิวใบเรียบ มีขนเล็กน้อย คล้ายใบผักกาด เป็นพืชตระกูลเดียวกับถั่ว ชอบขึ้นในที่อากาศหนาวเย็น ถึงแม้จะเกิดอยู่ตามภาคเหนือมากแต่ก็พบหนาแน่นหรือเติบโตได้ดีมากก็เฉพาะฤดูหนาวเท่านั้น เมื่อดันผักขี้หูดเติบโตจนได้ที่แล้ว ก้านดอกก็จะแทงยอดขึ้นมาจากกอต้นเป็นก้านยาว มีดอกพราวตลอดก้านตั้งแต่ยอดถึงโคนกิ่ง อ่อนมากจนสู่อ่อนธรรมดา จนกระทั่งอ่อนจนแก่ ตอนนี้แหละที่ชาวบ้านจะตัดกิ่งดอกออกมา ถ้าทิ้งไว้เมล็ดถั่วในฝักผักขี้หูดก็จะแก่และแก่ นำไปใช้เพาะปลูกได้เมื่อดัดกิ่งผักแล้ว ก็เป็นอันว่าต้นผักขี้หูดหมดอายุขัย ผักผักขี้หูดยาว

คำเมือง	ความหมาย
	3 นิ้ว สีเขียวอ่อน ปลายฝักจะแหลม ฝักจี๋หูดเป็นไม้ล้มลุกที่ปลูกง่าย ชาวบ้านนิยมปลูกทั้งในสวนครัวและในร่องผักเพื่อปลูกขาย ดอกฝักจี๋หูดก็กินได้ ใบที่แซมระหว่างดอกบนก้านดอกมีกลิ่นฉุน มีรสเผ็ด ไม่นิยมกิน นิยมกินฝักอันดับหนึ่ง นิยมกินดอกกรองลงมา ทั้งดอกและฝักอ่อนของฝักหูดกินได้ แถมยังเป็นผักที่มีคุณค่าอาหาร ในฝักจี๋หูด 100 กรัม ให้พลังงาน 30 แคลอรี ไขมัน 1.0 กรัม คาร์โบไฮเดรต 5.6 กรัม เส้นใย 0.9 กรัม โปรตีน 1.8 กรัม แคลเซียม 60 มิลลิกรัม ฟอสฟอรัส 19 มิลลิกรัม เหล็ก 0.6 กรัม และวิตามินซีมากถึง 52 มิลลิกรัม
เอามือเอารวัน	ลงแขกหรือช่วยกันทำงาน
ตองตึง	มีลักษณะคล้ายใบสักแต่มีขนาดใหญ่กว่าและไม่เป็นขนใช้มุงหลังคาบ้านหรือหอบของ
กระเบื้องดินขอ	ทำจากดินเหนียวและเผาด้วยความร้อนมีลักษณะแบบคล้ายใบไม้ทำปุ่มไว้คล้องตรงกลาง
หิ้งหัวคอน	หิ้งพระ
ดินกี้	อิฐมอญ
ฝั้นสาย ฝั้นเชือก	เอาเชือกหรือป่านรวมกันตั้งแต่ 2 เส้นขึ้นไปมาบิดเกลียวรวมกันเพื่อให้มีความเหนียวและใช้งานได้นาน
ไม้ปอร์	ปอ หมายถึง ใบเปลือกชั้นในๆ ของไม้หลายชนิด ซึ่งสามารถลอกเปลือกได้เป็นแถบยาวๆ และเหนียว ไม้ที่ให้เปลือกในลักษณะเช่นนี้ มักเรียกว่าปอไปด้วย เช่น ปอแดง ปอเถียง ปอหู่ช้าง ฯลฯ ปอใช้ในงานผูกมัดเป็นส่วนใหญ่ มีบางชนิดใช้ในงานจักสานได้สวยงาม เวลานี้แม้ว่าเถาวัลย์และปอจะมีใช้ไม่แพร่หลายในบ้านเมือง แต่ก็ยังมีความสำคัญต่อชีวิตคนในชนบทอยู่ไม่น้อย
ผักกินได้	พืชผักสวนครัวที่ปลูกไว้ภายในบริเวณบ้านหรือปลายไร่ปลายนา เช่น ผักชี ผักจี๋หนู ผักกะน้า เป็นต้น
ผักช่วงอายุสั้น	ผักประเภทล้มลุก มีช่วงอายุการปลูกประมาณ 3 เดือน
กู่	สลูบ ข้างในสลูบเป็นกระดูกของบรรพบุรุษหรือสัตว์ที่ผู้คนในท้องถิ่นนั้นๆ นับถือ
ตาเก้	ตาเข
ส่องน้ำ	ร่องน้ำที่ไหลผ่านบริเวณพื้นที่ราบ
บวกลือ	พื้นที่ ที่เลื้อยอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก
เบี้ย	เงินตราในสมัยโบราณใช้หอยเบี้ยเป็นสัญลักษณ์แทนค่า

คำเมือง	ความหมาย
หลังโล่ง	หลังเป็นรูวง
นายฮ้อยเรือ	ผู้นำในการบังคับและควบคุมคนต่อเรือ
จีหยา	ยางของต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใช้อุดรอยรั่วหรือทาวัดตุลิ่งของเพื่อป้องกันไม่ให้น้ำไหลออกหรือไหลเข้า
อาหารแสลง	คำว่าแสลงก็หมายความว่าไม่ถูกกัน ทานแล้วอาการของโรคง่ายทรุดหนักลง
ลมพืดเคื่อน	อาการของผู้หญิงหลังคลอดบุตร
น้ำปิงเก่า	เส้นทางไหลของน้ำปิง ที่เคยผ่านตำบลอุโมงค์และบ้านฮ่องกาด ตำบลริมปิง
ชีวภาพ	คำว่า ความหลากหลายทางชีวภาพ มาจาก Biodiversity หรือ biological diversity ความหลากหลาย (diversity) หมายถึง มีมากมายและแตกต่าง ทางชีวภาพ (biological) หมายถึง ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง การมีสิ่งมีชีวิตนานาชนิด นานาพันธุ์ในระบบนิเวศอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย ซึ่งมีมากมายและแตกต่างกันทั่วโลก หรือพูดง่ายๆ ก็คือ การที่มีชนิดพันธุ์ (species) สายพันธุ์ (genetic) และระบบนิเวศ (ecosystem) ที่แตกต่างหลากหลายบนโลก
เกษตรชีววิถี	การทำเกษตรแบบพึ่งพาธรรมชาติไม่ใช่สารเคมี
หนูปูก	เป็นหนูประเภทเดียวกับหนูนา แต่ตัวใหญ่กว่า
ไซ	ไซดักปลา ทำด้วยไม้ไผ่ใช้ห้วยหรือเชือกไนลอนผูกถัก โดยโครงไซทำด้วยห้วยขดเป็นวงกลมในไซใส่งาทำด้วยไม้ไผ่สานกันไม่ให้ปลาออกได้
ตาแดง	โรคตาแดง เป็นโรคติดต่อที่ระบาดได้ง่ายมาก โรคนี้จะไม่ทำให้เป็นอันตรายถึงชีวิตแต่ถ้าไม่รักษาอาจเกิดโรคแทรกซ้อนได้
จำ	จำเป็นภาษาถิ่น ภาษากลางเรียกว่าขอ ทำมาจากเชือกฝ้ายหรือเชือกไนลอนเส้นเล็กนำมาสานเป็นพื้นมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยม แล้วใช้ปลายทั้งสี่ด้านผูกติดกับไม้ที่ทำเป็นขาและมีก้านสำหรับยกไว้ในการดักปลา
แห	ทำมาจากเชือกฝ้ายหรือเชือกไนลอนเส้นเล็กนำมาสานเป็นลักษณะวงกลมปลายของวงกลมร้อยด้วยโซ่หรือห่วงเพื่อให้หนักกันไม่ให้ลอยน้ำ เวลาเหวี่ยงไปจับสัตว์น้ำ
ฟ้อนเจิง	เป็นการร่ายรำตามกระบวนท่าตามแบบแผน ที่แสดงออกถึงศิลปะในการต่อสู้ของชาย ซึ่งทำรำนั้นมีทั้งท่าหลักและท่าที่ผู้รำแต่ละคน จะใช้ความสามารถเฉพาะตัว พลิกแพลงให้ดูสวยงาม
คราดหญ้า	ใช้คราดพรวนดินและคราดลูกหญ้าระหว่างร่องฮ้อยสำหรับฮ้อยใหม่หรือฮ้อยต่อ

คำเมือง	ความหมาย
	สามารถใส่ปุ๋ยไปพร้อมกับการคราดหญ้าพรวนดินได้ด้วย. เครื่องคืบอ้อย
ตะแหลั่ว	เครื่องจักสานมีลักษณะเป็นวงกลมหกหรือแปดเหลี่ยมใช้สำหรับทำพิธีไสยศาสตร์หรือขับไล่ภูตผีปีศาจ เช่น ทำบุญหมู่บ้านจะทำตะแหลั่วไว้หน้าที่เข้าออกของหมู่บ้าน
แม่โพสพ	พระแม่ธรณี
ก่องข้าว	การนำข้าวที่เกี่ยวข้องได้มารวมกันเป็นชั้นๆ ให้มีลักษณะเป็นกอง
ภาษีสังคม	การบริจาคหรือเรียไ้เงินเพื่อทำบุญ สมทบทุนหรือทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่วนรวม
ส้มป่อย	เมล็ดของต้นส้มป่อยมีลักษณะเป็นฝัก
ไม้สลิ	ต้นโพธิ์
ก้อนเส้า	การทำเตาไฟสำหรับหุงต้มอาหาร โดยใช้ก้อนหินหรืออิฐ จำนวน 3 ก้อน วางเรียงกันให้เป็นรูปสามเหลี่ยมแล้วจุดไฟตรงกลาง ยกภาชนะหุงต้มวางไว้บนก้อนหินหรืออิฐที่ทำเป็นก้อนเส้า

2.2 แนวคิด การมีส่วนร่วม

ความหมาย

ปาริชาติ และคณะ (2543) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่ามีความหมายใน 2 ลักษณะ คือ

1) การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการพัฒนาดังกล่าว จะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

2) การมีส่วนร่วมในนัยทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือชุมชนพัฒนา จัดความสามารถของตนในการจัดการ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

2.2 การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ มาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางเป็นส่วนภูมิภาค เพื่อให้ภูมิภาคมีลักษณะเป็นเอกเทศ ให้มีอำนาจทางการเมือง การบริหาร มีอำนาจต่อรองในการจัดสรรทรัพยากรอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน โดย

ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการเสริมพลัง (Empowerment) ในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการพัฒนาที่เท่าเทียมกันของชายและหญิงในการดำเนินงานพัฒนาด้วย

ภูมิธรรม (2527) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงนั้น หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตน จัดการควบคุมการใช้ การกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกสังคมและได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกใน รูปแบบของการตัดสินใจ กำหนดชะตาชีวิตของตนเองอย่างที่ท่านเองต้องการ (สุวรรณ, 2543) นอกจากนี้ยังได้เสนอข้อสรุปเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

- 1) กลไกการพัฒนาต้องเคลื่อนย้ายจากรับสู่ประชาชนโดยประชาชนมีบทบาทหลักในการพัฒนา
- 2) เป้าหมายการพัฒนา คือ การพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนเพื่อการพึ่งตนเอง มิใช่พึ่งพารัฐหรือองค์กรพัฒนาจากภายนอก
- 3) กระบวนการการพัฒนาต้องยึดหลักล่างสู่บนมากกว่าจากบนสู่ล่าง

ลักษณะการมีส่วนร่วม

Uphoff (1993) อ้างโดยสุภาวิณี (2545) มองการมีส่วนร่วมของประชาชนถึงลักษณะและผลของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1) พื้นฐานของการเข้าร่วม ลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมที่มาจากแรงจูงใจภายในจะเป็นแรงหนุนหรือช่วยให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ส่วนการมีส่วนร่วมที่มาจากปัจจัยภายนอกโดยอาศัยอำนาจบารมี หรือแรงบีบบังคับจากผู้มีอำนาจ ความเกรงใจ หรืออิทธิพลของผู้มีอำนาจนอกชุมชนเองถึงจะสามารถกระทำได้สำเร็จ แต่ก็ไม่มีผลผูกพันทางใจ ความยั่งยืนต่อเนื่องของกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ก็จะลดลง

2) รูปแบบของการเข้าร่วม การเข้าร่วมของประชาชนนั้นเป็นการเข้าร่วมโดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชนเอง โดยเฉพาะกิจกรรมที่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับของประชาชน สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมโดยผ่านกลุ่มตัวแทนกลุ่ม เช่น กรรมการหมู่บ้าน การเข้าร่วมของประชาชนจะอยู่ในลักษณะผู้ให้การสนับสนุน และให้ความร่วมมือ

3) ขอบเขตของการมีส่วนร่วม เป็นช่วงเวลาการมีส่วนร่วม การใช้เวลาเข้าร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ จะใช้เวลาอย่างน้อยแตกต่างกัน ความถี่ห่างของจำนวนครั้งที่เข้าร่วม ความสม่ำเสมอและฤดูกาลที่เหมาะสมช่วงเวลาที่ใช้ในกิจกรรมแต่ละครั้ง

4) ผลของการเข้าร่วม ลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนทำให้เกิดการรวมพลังที่จะสร้างอำนาจต่อรองให้ชุมชนมีศักยภาพเป็นตัวของตัวเองสร้างปฏิสัมพันธ์อันดี มีความสามัคคีในมวลสมาชิกของชุมชน

ส่วนบัตร (2537) อ้างโดยสุภาวดี (2545) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการพัฒนา ซึ่งเป็น การวัดเชิงคุณภาพ ออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนตลอดจนมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความ ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนในการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจน กำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมใน การสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงาน ประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมี ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนา หรือยอมรับประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้ง ด้านวัตถุและจิตใจ

ขั้นตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้าร่วม ประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูป ของการประเมินย่อย เป็นการประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผล รวม ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอด

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ปาริชาติ และคณะ (2543) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยเกี่ยวกับกลไกของภาครัฐทั้งในระบบนโยบาย มาตรการและระดับการปฏิบัติที่เอื้ออำนวย หรือสร้างช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชน จำเป็นต้องทำให้มีความโปร่งใส รับฟังความคิดเห็นของทุก ฝ่าย และมีการตรวจสอบได้

2. ปัจจัยด้านประชากร มีสำนึกต่อปัญหาและประโยชน์ร่วม มีสำนึกต่อความสามารถและภูมิปัญญา ในการจัดการปัญหาซึ่งเป็นผลจากประสบการณ์และการเรียนรู้ รวมทั้งมีการสร้างพลังเชื่อมโยงในรูปกลุ่ม องค์กร เครือข่าย และประชาคม

3. ปัจจัยด้านนักพัฒนาและองค์กรพัฒนา มีบทบาทในการกระตุ้น ส่งเสริมเอื้ออำนวยกระบวนการพัฒนา สนับสนุนข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากร ตลอดจนร่วมเรียนรู้กับสมาชิกชุมชน

กล่าวโดยสรุป แนวคิดการมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดที่เป็นวิธีการสำคัญต่อการพัฒนาเกือบทุกวงการ สาขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาชนบทหรือการพัฒนาชุมชน เพราะประชาชนนั้นเป็นทรัพยากรที่ สำคัญในการพัฒนา

2.3 แนวคิด ผู้นำชุมชน (Community Leader)

โดยทั่วไป ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีอำนาจและอิทธิพลในการนำบุคคลอื่นให้แสดงพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางหนึ่งตามความต้องการของตนหรือสมาชิกกลุ่ม ซึ่งผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการทำงาน หรือบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม องค์กร หรือชุมชน โดยสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้ตามให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงการทำงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่กำหนดไว้ (กำธร, 2535) ในส่วนของจิตสำนึก กล่าวถึงความหมายของผู้นำท้องถิ่นว่า ผู้นำท้องถิ่น คือ บุคคลที่ช่วยให้ผู้อื่นหรือชุมชนได้มีการตกลงกันและพยายามหาทางให้ประสบผลสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้ พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้น อันก่อให้เกิดความร่วมมือกันทำงาน โดยมุ่งความสำเร็จของชุมชนเป็นสำคัญได้ (ปริชาติ, 2543)

ลักษณะของผู้นำ

ลักษณะของผู้นำที่สมาชิกในชุมชนต้องการควรมีลักษณะดังนี้ (ยุทธนา, 2544)

1. มีความเฉลียวฉลาดในการตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้นและผ่านพ้นปัญหาเหล่านั้นได้อย่างดี
2. มีวุฒิภาวะทางสังคมสูง คือ สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สังคมยอมรับและยกย่องนับถือ
3. เป็นผู้มุ่งหวังความสำเร็จ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่ท้อถอยในการทำงาน
4. มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถติดต่อกับคนได้ทุกคน
5. มีอำนาจในการปฏิบัติงานและการใช้อำนาจเหล่านั้นด้วยความเป็นธรรม ใช้เหตุใช้ผลในการทำงาน ไม่ใช้อารมณ์ของตนเป็นที่ตั้ง และไม่มีอคติกับผู้ใด

ประเภทของผู้นำ

สมพันธ์ และคณะ (2537) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ศักยภาพและเครือข่ายผู้นำท้องถิ่น และได้มีการจัดประเภทของผู้นำสามารถจัดได้ ดังนี้

1. ผู้นำทางความคิด
2. ผู้นำทางด้านศีลธรรม โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำเริ่มจากการเทศน์สอนกรรมฐาน การลดอบายมุข และประยุกต์ใช้กับงานพัฒนา
3. ผู้นำทางด้านอาชีพ เทคนิค การปฏิบัติ แบ่งได้ 2 ประเภท คือ ผู้นำที่เน้นหนักการทำ กิจกรรมเฉพาะด้าน และผู้ที่มีกระบวนการทำงานที่ดีกับชาวบ้าน คือมีความสัมพันธ์กับชุมชน การจัดประชุม อบรม ศึกษาดูงาน วิเคราะห์ชุมชน จัดอันดับปัญหาเน้นการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน
4. ผู้นำด้านการพูด แยกกระตุ้นเร้าทั้งแนวความคิด และการปฏิบัติการ พูดในสิ่งที่ตัวเองทำมา กับมือ

5. ผู้นำที่สามารถประยุกต์งานราชการกับเป้าหมายเพื่อชาวบ้านได้ โดยเสนอแผนงานและกิจกรรมเข้าสู่หน่วยงานราชการได้

6. ผู้นำทางการประสานทรัพยากรภายในและภายนอกชุมชน การมีบารมีและความสามารถในการระดมทุนภายในชุมชนและภายนอก

นอกจากนี้ ชาญชัย (2541) ได้กล่าวถึงการพิจารณาความเป็นผู้นำว่ามีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

1) การพิจารณาจากตำแหน่งที่เป็นทางการ โดยมากเป็นตำแหน่งที่ทางราชการยอมรับ ผู้นำลักษณะนี้มาจากการเลือกตั้งของคนในชุมชนแล้วจึงถูกแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจากหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่โดยตรง เช่น ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มต่าง ๆ ผู้นำประเภทนี้จะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการติดต่อกับหน่วยงานราชการ เพราะต้องติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐอยู่เสมอและเข้ารับการอบรมบ่อยครั้ง กล่าวคือ หน่วยงานราชการจะมีโครงการอบรมผู้นำชุมชนอยู่เสมอ การจัดโครงการหรือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐที่ต้องการความร่วมมือจากประชาชน หรือการจัดกิจกรรมภายในชุมชนเองจะผ่านผู้นำชุมชนก่อนเสมอ ลักษณะดังกล่าวทำให้ชุมชนต้องพึ่งพาอาศัยผู้นำชุมชนอย่างมาก เพราะเป็นที่มาของการได้รับโอกาส ความสะดวกและผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ของทั้งตนเองและครอบครัว ดังนั้น ผู้นำชุมชนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสูงมากในการกำหนดการมีส่วนร่วมของผู้อยู่อาศัยในชุมชน

2) การพิจารณาจากผู้นำแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นผู้นำที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐ แต่เป็นการยอมรับของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนนั้น ผู้นำลักษณะนี้จะเป็นผู้ที่เคยกระทำคุณความดีหรือสาธารณะประโยชน์ให้กับชุมชนเป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งสมาชิกในชุมชนยอมรับและให้ความเชื่อถือ และปัจจุบันยังคงเป็นที่พึ่งพาอาศัยของประชาชนได้ ผู้นำลักษณะนี้ปรากฏในด้านความมีชื่อเสียง เช่น ผู้นำเหมืองฝายอดีตผู้นำที่เป็นทางการ ผู้มั่งคั่ง ผู้มีความรู้ในด้านต่าง ๆ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ผู้นำเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในชุมชน และมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่นชุมชน การศึกษาครั้งนี้ สนใจศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนเป็นอย่างไร มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อกระบวนการจัดทำแผนชุมชนอย่างไร

2.4 แนวคิด แผนชุมชน

ความหมายแผนชุมชน

แผนชุมชนพึ่งตนเอง หมายถึง การกำหนดอนาคตหรือความมุ่งหวังของชุมชน ว่าอยากจะทำให้ชุมชนที่เราอยู่เป็นอย่างไร แทนที่คนอื่นมาคิด มากำหนดให้เหมือนแต่ก่อน ดังนั้นการพัฒนาหรือการแก้ปัญหาของหมู่บ้าน ของตำบล ของท้องถิ่น จึงต้องให้สมาชิกในชุมชนเป็นหลักในการกำหนด ส่วนหน่วยงานของรัฐ องค์กรต่าง ๆ หรือบุคคลอื่น เป็นเพียง “ผู้สนับสนุน” หรือ “พี่เลี้ยง” คอยให้คำปรึกษาและช่วยเสริมในสิ่งที่ชุมชนทำไม่ได้ และยังกล่าวอีกว่า เป้าหมายหลักของการทำแผนชุมชนพึ่งตนเองนั้น ไม่ได้อยู่ที่การเขียนแผนงานให้ออกมาเป็นเล่ม ๆ แต่อยู่ที่การทำให้สมาชิกที่มีอยู่หลากหลายในชุมชน “มีโอกาส” ได้มา “ร่วมคิด

ร่วมกันหา” เพื่อว่าจะทำอะไรให้ชุมชนพึ่งตนเองได้มากที่สุดและพึ่งคนอื่นน้อยลง (สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม, 2543)

สอดคล้องกับ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งได้ให้ความหมายของแผนชุมชน ไว้ว่า แผนชุมชน คือ แผนที่เกิดจากชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน บนพื้นฐานความจำเป็น และความต้องการของชุมชนซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาด้านการเกษตร การพัฒนาด้านสังคม การพัฒนาด้านวัฒนธรรม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ฯลฯ โดยผู้แทนชุมชนจากทุกสาขาอาชีพ และเจ้าหน้าที่ของรับดำเนินการร่วมกัน นับตั้งแต่การสำรวจชุมชน การประเมินทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน วิเคราะห์ปัญหาสาเหตุ และสร้างความฝันเพื่อนำมากำหนดเป็นแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม

กล่าวโดยสรุป แผนชุมชน คือ แผนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาและแก้ไขของตนเอง ตามความต้องการและความจำเป็นภายในชุมชนนั้น และเป็นฐานข้อมูลในการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งตามความหมายของแผนชุมชนนั้นเป็นการถือเอาชาวบ้านเป็นตัวตั้งในการพัฒนา เป็นการเปลี่ยนทัศนคติในการพัฒนาที่เคยมีมาเมื่อสองทศวรรษที่ผ่านมา ที่เรามักคิดว่า ชาวบ้านเป็นผู้ถูกพัฒนา (Object of Development) และกลุ่มนักพัฒนาจากภายนอกจะเป็นผู้ไปพัฒนา เรียกว่าเป็นการทำงานแบบบนลงล่าง (กาญจนา, 2538) และปาริชาติ (2543) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การสนับสนุนการรวมพลังในการดำเนินกิจกรรมในรูปกลุ่ม องค์กร และเครือข่ายการพัฒนาผู้นำ แม้กระทั่งการติดตามและประเมินผล จัดว่าเป็นกระบวนการเสริมพลังแก่ชุมชนได้ทั้งสิ้น การส่งเสริมให้ชุมชน มีการจัดทำแผนของชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ โดยชุมชนเอง ทำให้ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกันมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การพึ่งตนเองมากขึ้น

ขั้นตอนการจัดทำแผน

จากหนังสือราชการของสำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549) ลงวันที่ 28 กรกฎาคม 2543 เพื่อกำหนดขั้นตอนการจัดทำแผน ทั้งนี้เพื่อให้ อบต. แต่ละแห่งถือเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. ศึกษาวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแผนพัฒนาอำเภอ เพื่อนำมาปรับใช้เป็นศึกษาวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาของตนเอง หรือใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนา การจัดทำรายละเอียดของแผนงานและโครงการ
2. จัดทำรายละเอียดแผนงานและโครงการ
3. พิจารณาคัดเลือกแผน/โครงการ จากข้อ 2 ที่มีความจำเป็นแต่เกินศักยภาพของท้องถิ่นที่จะดำเนินงานเอง แต่มีความต้องการได้รับการสนับสนุนหรืออุดหนุนจากส่วนราชการ ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ เพื่อบรรจุเข้าเป็นแผนงาน/โครงการประเภทการสนับสนุนหรืออุดหนุนตามระบบพัฒนาอำเภอ

นอกจากนี้สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคเหนือ (2542) ได้วางแนวทางการจัดทำแผนส่งเสริมการเกษตรระดับชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อเป็นเครื่องมือเชิงระบบที่ช่วยให้การทำงานของ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลดำเนินการร่วมกับชุมชน และทำให้เกิดกระบวนการในการกระตุ้นความคิดของคนให้สามารถหาคำตอบได้ที่ละชั้นจนถึงขั้นสุดท้าย ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ

- การสร้างทีมงาน
- การเลือกพื้นที่
- การประชุมชี้แจงผู้นำชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์และประเมินชุมชน

- การรวบรวมและประมวลข้อมูลทุติยภูมิ
- การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ
- การสำรวจข้อมูลชุมชน
- การวิเคราะห์ชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ประเมินปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ร่วม

- การศึกษาปัญหาและความมุ่งหวัง
- การวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความมุ่งหวังของชุมชน

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำแผน

- การกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางในการแก้ปัญหาของชุมชน
- การวางแผนชุมชน

ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการและการสนับสนุนแผน

- การเสนอแผนต่อชุมชน
- การวิเคราะห์แผนชุมชนและบูรณาการโครงการ
- แนวทางการดำเนินการตามแผนชุมชน
- การใช้ประโยชน์จากแผนชุมชน

ขั้นตอนที่ 6 การติดตามและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 7 การขยายผล

กล่าวโดยสรุป กระบวนการจัดทำแผนชุมชนดังที่ได้กล่าวมานั้น มีเป้าหมายที่คล้ายกัน คือ การให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมทำให้เกิดประโยชน์ คือ เป็นกระบวนการที่กระตุ้นจิตสำนึกร่วมกัน ที่จะรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และการกระทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกันจากการได้ร่วมทำ กิจกรรม การได้พูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลและมาเห็นร่วมกัน ซึ่งวิธีการนี้ จะเป็นการสร้างและประสานแนวคิดของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนได้

อย่างแท้จริง ทำให้เกิดแผนที่ได้จากความจำเป็นและความต้องการของชุมชน ตลอดจนสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และช่วยให้ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาทั้งภายในและภายนอกชุมชน กระบวนการจัดทำแผนชุมชน โดยชุมชนเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างจริงจังและตรงกับความต้องการมากที่สุด ซึ่งกระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน จากสนับสนุนของสำนักงานกองทุนเพื่อสังคม ทำให้เกิดความเข้มแข็งอย่างค่อยเป็นค่อยไปอย่างแท้จริง เพราะกระบวนการเรียนรู้ของภาคประชาชนจากการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือทำ และเห็นประโยชน์ร่วมกัน จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่แท้จริง (อนนก, 2545)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โกมล (2543) ได้ศึกษาวิจัยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย เรื่องรูปแบบการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรขององค์การบริหารส่วนตำบลสันทรายและแม่แฝกใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าชุมชนได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน โดย ชุมชนมีส่วนร่วมในทุก ๆ ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ทำให้ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้และสามารถนำไปแก้ไขปัญหของชุมชนได้ด้วยตัวเอง ทั้งนี้ชุมชนจะสามารถนำกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ไปพัฒนา ประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านอื่น ๆ ของชุมชนอีกด้วย

สิริรัตน์ (2545) ศึกษาถึงการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตรของสมาชิก อบต. และการมีส่วนร่วมในการนำแผนไปใช้ในการดำเนินงานในด้านการพัฒนาการเกษตรของอบต. มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมมาก ส่วนความคิดเห็นของสมาชิก อบต. ในด้านการนำแผนไปใช้ในการพัฒนาการเกษตรมีแนวโน้มการเห็นด้วยเป็นอย่างมากเช่นกัน พบว่า เพศ อาชีพ รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง รวมทั้งการได้รับข่าวสารทางการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเกษตร และการนำแผนไปใช้ในการดำเนินงานในด้านการพัฒนาการเกษตรของ อบต.

พวงทอง (2545) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปี 2545 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ยังอยู่ในระดับน้อย ทำให้เห็นว่าประชาชนยังไม่ค่อยจะให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการขอท้องถิ่น และการเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และให้ข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลจะต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนด้านความรู้ ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อลงกรณ์ (2545) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ 5 ปี (พ.ศ.2545-2549) โดยกระบวนการประชาคม: กรณีศึกษาอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แผนพัฒนาอำเภอที่จัดทำโดยกระบวนการประชาคม เป็นแผนที่สะท้อนปัญหาและความต้องการของประชาชน เป็นแผนที่สะท้อนปัญหาและความต้องการของประชาชน และสามารถแก้ไขปัญหของชุมชนได้ดีกว่าแผนพัฒนาอำเภอรูปแบบเดิมที่จัดทำโดยภาครัฐ โดยมีเหตุผลดังนี้

1) สมาชิกประชาคมอำเภอส่วนใหญ่เห็นว่า ประชาคมคือองค์กรที่เป็นเสมือนตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน จึงสามารถรับฟังความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ โดยไม่ละเลยต่อเสียงส่วนน้อยของชุมชน อีกทั้งเป็นการดำเนินงานโดยยึดถือหลักผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าพวกพ้องสอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย

2) แผนพัฒนาอำเภอโดยกระบวนการประชาคม เป็นแผนที่สะท้อนความต้องการของประชาชน จึงสามารถแก้ไขปัญหของชุมชนได้ดีกว่าแผนพัฒนาอำเภอที่จัดทำโดยส่วนราชการ

3) ประชาคมสามารถผลักดัน/โครงการต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยการเสนอแผนงาน/โครงการของชุมชนต่อส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล

ศิริขวัญ (2546) ศึกษาเรื่อง “กระบวนการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในจังหวัดลำพูน”พบว่ากระบวนการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในจังหวัดลำพูน ทั้ง 5 ชุมชน ลำพูน คือ ตำบลในเมือง ตำบลเวียงยอง และตำบลบ้านแป้น-หนองหนาม ในเขตอำเภอเมือง ตำบลทาปลา-ดุก อำเภอแม่ทา และตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง มีกระบวนการที่คล้ายกัน คือ การจัดเวทีสร้างความเข้าใจเรื่องแผนชุมชน การรวบรวมข้อมูลระดับชุมชน การวิเคราะห์/การจัดทำแผนระดับหมู่บ้าน-ระดับตำบล และการสรุปบทเรียน ส่วนที่แตกต่าง คือ การคัดเลือกแกนนำก่อนการเข้าร่วมทำแผน การจัดทำแผนระดับชุมชน/หมู่บ้าน การรวบรวมข้อมูล มีทั้งการใช้แบบสอบถาม การพูดคุย และการจัดเวทีชาวบ้าน **เงื่อนไข** สำคัญที่มีผลต่อการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ได้แก่ **ปัจจัยภายนอก** เช่น โครงการกองทุนชุมชนจังหวัดลำพูน ทำให้เกิดการจัดทำแผนในชุมชน 5 ตำบล **ปัจจัยภายใน** เช่น แนวคิด ทักษะ ความรู้ ความเข้าใจของวิทยากรกระบวนการ ความเข้าใจของแกนนำชุมชนและสมาชิกชุมชนที่เข้าร่วม การจัดการทุนของชุมชนที่มีอยู่ ทั้งด้านคน/องค์กร สังคม/วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ระบบนิเวศ ทุนที่เป็นตัวเงิน ตลอดจนฐานข้อมูลของชุมชน รวมทั้งการเชื่อมประสานระดับเครือข่าย เช่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล สำหรับกระบวนการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนนั้น พบว่า สมาชิกชุมชนคาดหวังให้ผู้นำชุมชนและแกนนำชุมชนในการติดตามแผนที่วางไว้ ผ่านการพูดคุยกับชาวบ้าน การสอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และการเข้าร่วมประชุมร่วมกับเทศบาลตำบล หรือ อบต.

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น คณะวิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงกระบวนการพัฒนาผู้นำโดยการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ตั้งแต่เริ่ม ตลอดจนการทำกิจกรรมต่าง ๆ เห็นว่า ชุมชน เป็นตัวการที่สำคัญที่จะสามารถพัฒนา และแก้ไขปัญหชุมชนของตนเอง อันนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน หรือชื่อเดิมว่าบ้านล้องกู่ไทย เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่ได้เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้งานวิจัยชุมชน โดยได้ทำโครงการ “กระบวนการพัฒนาผู้นำโดยการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมบ้านใหม่สันมะนะ” ทำให้พบปัญหาและสถานการณ์ของหมู่บ้านใหม่สันมะนะที่สำคัญก็คือ ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ต่างคนต่างทำงานไม่มีการประสานการทำงานร่วมกัน ทำให้ไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนตนเอง แต่จุดเด่นที่สำคัญของหมู่บ้านก็คือความมุ่งมั่นและความตั้งใจของแกนนำสำคัญที่อยากเห็นรูปแบบวิธีการทำงานของแกนนำหรือผู้นำได้เข้ามามีส่วนร่วมของการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ จึงทำให้เกิดการคิดกิจกรรมต่างๆ ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ระหว่างผู้นำกับชุมชน อันจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชน และผู้นำ รวมทั้งเป็นการพัฒนาศักยภาพผู้นำ และการสร้างกระบวนการทำงานที่เน้นให้ทุกภาคส่วนในชุมชน ได้เกิดความร่วมมือกันกับปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน และเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นำไปสู่การจัดทำแผนการพัฒนาชุมชนที่มีคุณภาพเหมาะสมกับพื้นที่และต่อยอดนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการชุมชนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

3.1 ขอบเขตการวิจัย

3.1.1 กลุ่มเป้าหมาย/พื้นที่ดำเนินการวิจัย

ชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

3.1.2 ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาสภาพบริบทชุมชนในมิติสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สถานการณ์ปัญหาของบ้านใหม่สันมะนะ เพื่อหาแนวทางพัฒนาผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ และแนวทางการจัดทำแผนชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ รวมทั้งเป็นการศึกษาพัฒนาการการพัฒนาผู้นำชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

3.1.3 ระยะเวลาการดำเนินงาน

ตั้งแต่เดือนกันยายน 2550- เดือนตุลาคม 2553 รวม 3 ปี

ระยะที่ 1 ระหว่างเดือนกันยายน 2550 – เมษายน 2551 รวม 8 เดือน

ระยะที่ 2-3 ระหว่างเดือนกันยายน 2552 – ตุลาคม 2553 รวม 8 เดือน

3.2 กระบวนการวิจัย

ในการดำเนินงาน โครงการ“กระบวนการพัฒนาผู้นำโดยการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม” มีการแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

แนวทางการดำเนินงาน

แนวทางระยะที่ 1 (6 เดือนแรก)

1. การประชุมวางแผนการดำเนินงานคณะทำงาน
2. การทบทวนของดีในชุมชน สภาพปัญหาและสถานการณ์ของหมู่บ้าน ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน การทบทวนด้านประวัติศาสตร์ชุมชน ด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมืองการปกครอง แนวทางการจัดการกับปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยการใช้เครื่องมือ การจัดเวทีชาวบ้านตามป๊อก จำนวน 5 ป๊อก (ให้ผู้นำแต่ละป๊อกรับผิดชอบหลักและให้ผู้นำคนอื่นเข้าร่วมสังเกตและหนุนเสริม เป็นการฝึกทักษะของผู้นำในการรับฟังข้อคิดเห็นของชาวบ้านในทุกๆ เรื่องการตั้งคำถาม การจดบันทึก การสังเกต เป็นต้น)
3. การจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้รวบรวมมาจากการจัดเวทีในแต่ละป๊อก
4. การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้กับผู้นำในชุมชนในการสร้างความเข้าใจบทบาทของผู้นำ/ภาวการณ์นำ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นำ โดยเน้นการสร้างการเรียนรู้ผ่านจากการปฏิบัติจริง(บทเรียนจากการจัดเวทีชาวบ้าน)
5. การจัดเวทีสรุปบทเรียนจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้นำ และวิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนชุมชนในระยะต่อไป
6. สรุปบทเรียนการดำเนินงาน และวางแผนการดำเนินงานระยะที่ 2
7. การจัดทำรายงานความก้าวหน้า

แผนการดำเนินงาน ระยะที่ 2 - 3

1. การประชุมคณะทำงาน
2. การศึกษาคูณพื้นที่ที่มีประสบการณ์ด้านการจัดทำแผนแม่บทชุมชน มีผู้นำที่เข้มแข็ง
3. การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้นำในชุมชน (การฝึกอบรมวิทยากรกระบวนการ/บทบาทการเป็นคุณอำนวยชุมชนหรือผู้นำชุมชน การถอดบทเรียนการทำงาน)
4. การจัดแผนการพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในแต่ละด้าน เป็นแผนที่เกิดจากผู้นำแต่ละคนได้ไปสร้างการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน
5. การดำเนินกิจกรรมตามแผนและการประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมตามแผนที่ได้วางไว้
6. การพัฒนากิจกรรมตามแผนที่วางไว้ในแต่ละด้านของผู้นำชุมชน
7. การพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อขยายผลความรู้แก่สมาชิกภายในหมู่บ้าน
8. สรุปบทเรียนการดำเนินงาน “คืนข้อมูลสู่ชุมชน”
9. การจัดทำรายงาน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งข้อมูล/เครื่องมือ

ข้อมูลเบื้องต้นได้จากการจัดเวทีสรุปบทเรียน การจัดเวทีสังเคราะห์แต่ละป๊อก การใช้แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลต่างๆ ได้จากเอกสาร สิ่งพิมพ์ เช่น จปฐ แผนแม่บทชุมชน แผนที่ แผนภูมิและข้อมูลการสำรวจของทีมวิจัยที่ได้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเทศบาลตำบลต้นธง

การรวบรวมข้อมูล

- การรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากเวทีแลกเปลี่ยน/ การจัดเวทีแต่ละป๊อก/สรุปบทเรียน/การใช้แบบสัมภาษณ์
- การศึกษาค้นคว้าเอกสารงานเกี่ยวข้อง และการศึกษาข้อมูลอื่นๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- การเก็บข้อมูลทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชุมชนแต่ละชุมชน โครงสร้างทางสังคม สถาบันในสังคม โครงสร้างอำนาจ องค์กรชุมชน ผู้นำ ระบบคุณค่า คุณธรรม ความเชื่อประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน การทำมาหากิน การดำรงชีพของชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ทีมวิจัยได้รวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ ประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อตอบตามประเด็นที่ตั้งไว้ คือ กระบวนการพัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร?

3.4 สรุปผลการดำเนินกิจกรรมโครงการ

3.4.1 สรุปผลการดำเนินกิจกรรมโครงการระยะที่ 1

กิจกรรมที่ 1 การเปิดโครงการและประชุมทีมวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและนัดหมายการทำกิจกรรมเก็บรวบรวมข้อมูล

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 12 กันยายน
2550 ณ วัดล้องทุไทย หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง
อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เวลา 13.00 น.
ระยะเวลาดำเนินงาน 1 วัน

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชน
- เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน
- เพื่อค้นหาและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน
- เพื่อศึกษาเรื่องราวต่างๆ ของชุมชน

นายอรรถนพ อินทร์วรรณ หัวหน้าทีมวิจัย ได้เปิดตัวโครงการวิจัย เรื่องกระบวนการพัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร และประชุมทีมวิจัยในการทำ ความเข้าใจการทำวิจัยเรื่องดังกล่าว และได้เชิญที่ปรึกษาโครงการและบุคลากรจากสถาบันวิจัยหรือศูนย์ซึ่งทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาโครงการมาให้แนวทางการทำวิจัยและข้อคิดที่ควรจะนำไปปฏิบัติ จากนั้นที่ปรึกษาโครงการพูดถึงเรื่องงานวิจัยเป็นการพัฒนาศักยภาพของชุมชนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเกิดประโยชน์โดยตรงกับท้องถิ่นของเราเป็นการยกระดับความรู้ เริ่มต้นต้องหาข้อมูล เก็บข้อมูลในหมู่บ้าน ค้นหาปัญหาในหมู่บ้าน ว่ามีปัญหาอะไร และช่วยกันหาแนวทางแก้ไขต่อไป และได้พูดถึงเรื่องงบประมาณค่าใช้จ่ายต้องมีหลักฐานในการเบิกจ่ายทุกครั้งต้องมีใบเสร็จรับเงินจากร้านค้า ต้องมีเลขที่ผู้เสียภาษี หากเป็นค่าตอบแทนรายบุคคลต้องมีเลข 13 หลักของบัตรประจำตัวประชาชน และให้รวบรวมใบเสร็จและใบสำคัญรับเงินในแต่ละเดือนแล้วทำเบิกและส่งหลักฐานทั้งหมดให้สถาบันวิจัยหรือศูนย์ ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม เกิดความเข้าใจการดำเนินงานและการทำงานให้กับทีมวิจัย รับทราบแนวทางการดำเนินงานวิจัย ทราบถึงวิธีการเก็บข้อมูล มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมในการเก็บข้อมูล ปัญหา อุปสรรค สมาชิกทีมวิจัยยังมีความสงสัยในแนวทางการเก็บข้อมูล ทีมวิจัยไม่สามารถระบุวิธีการเก็บข้อมูลได้ สมาชิกของทีมยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร

กิจกรรมที่ 2 ประชุมเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 27-28 กันยายน 2550 ณ อินทนนท์ ริเวอร์ไซด์รีสอร์ท อำเภอเวียงหนองล่อง
จังหวัดลำพูน ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน

วัตถุประสงค์

- เพื่อทราบถึงแนวทางการทำวิจัย
- เพื่อทราบถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขที่จะเกิดขึ้นในการทำวิจัย
- เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมประชุม

วันแรกเป็นการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงระดับหมู่บ้าน ต้องมีกระบวนการเรียนรู้ เราจะดำเนินการตามแผน ต้องวางแผน ต้องบันทึกข้อมูลให้ถูกต้อง ต่อไปได้พูดถึงเรื่องงานศพ ซึ่งมีการใช้เงินไปอย่างมากและไม่เกิดประโยชน์อะไร เราจะทำอะไรในเรื่องนี้ ซึ่งเป็นเรื่องที่เราสามารถประหยัดได้ และทำให้ค่าใช้จ่ายน้อยลงกว่าเดิมได้อย่างไร ซึ่งประเพณีของแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน ต่อไปมีการถามความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มจนครบทุกคน ได้แนะนำตัวจนครบ มีการแบ่งกลุ่มสำรวจชุมชนบ้านแพะใต้ หมู่ 7 ชาวบ้านปลูกหอมแดง ข้าว กระหล่ำ ยาสูบ ผลผลิตทางการเกษตรมีพ่อค้ารับซื้อถึงบ้าน และได้สอบถามถึงเรื่องการศึกษาของเด็กในหมู่บ้าน และหมู่บ้านที่อยู่ในเขต อบต. เวียงหนองล่อง มีการทำปุ๋ยหมักใช้เองในการเกษตร และได้เดินทางไปสัมภาษณ์และดูงานที่บ้านนางนงลักษณ์ คำเพ็ญ กลุ่มปุ๋ยหมักดีเด่นอันดับหนึ่งของจังหวัดลำพูน มีเงินทุนหมุนเวียนประมาณหนึ่งล้านบาท

วันที่สอง การเรียนรู้เรื่องการทำวิจัย เช่น เรื่องถ้าเราเจอปัญหาเราจะมีวิธีป้องกันอย่างไร แก้ไขอย่างไร เราต้องวินิจฉัยอย่างไร การเก็บข้อมูล จะทำอย่างไร เราต้องทำตัวเป็นคนใจสงบ การค้นหาข้อมูลความจริง การวิจัยเป็นการเพิ่มความรู้ การวิจัยคือการหนีปัญหา ไปสู่สังคมความดีดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ต้องคิดเป็น ทำเป็น ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม ทราบถึงแนวทางการทำวิจัย ทราบถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขที่จะเกิดขึ้นในการทำงานวิจัย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมประชุม เรียนรู้สิ่งใหม่ร่วมกันจากชุมชนที่เป็นตัวอย่าง ปัญหา อุปสรรค สืบสานแนวทางการทำวิจัย ทราบถึงปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมประชุม เรียนรู้สิ่งใหม่ร่วมกันจากชุมชนที่เป็นตัวอย่าง

กิจกรรมที่ 3 ประชุมวางแผนก่อนเก็บข้อมูล

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 29 กันยายน 2550 ณ วัดด้องกู๋ไทย หมู่ที่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อทราบถึงแนวทางการเก็บข้อมูล
- เพื่อทราบถึงวิธีการเก็บข้อมูล
- เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมในการเก็บข้อมูล

ผู้เข้าร่วมประชุมได้พูดคุยกันในเรื่องแนวทางการเก็บข้อมูลและมีใจความสำคัญดังนี้ เรื่องหนี้สินของทางสหกรณ์การเกษตร เมืองลำพูน ที่ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านติดหนี้กัน เราจะทำอย่างไรให้พวกเขาเหล่านั้นมีเงินใช้หนี้ มีเงินเลี้ยงชีพ และการจัดเก็บข้อมูลด้านประวัติศาสตร์หมู่บ้าน ประเพณีหมู่บ้านและสถานการณ์ของหมู่บ้านเป็นต้น ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม ทราบถึงแนวทางการเก็บข้อมูล ทราบถึงวิธีการเก็บข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมในการเก็บข้อมูล ปัญหา อุปสรรค ขาดความชัดเจนในแนวทางการเก็บข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมในการเก็บข้อมูล ยังไม่มีการแบ่งหน้าที่ตามความถนัดของตนเอง ยังไม่มีการกำหนดแบบแผนที่แน่นอน

กิจกรรมที่ 4 สัมมนาภาวะผู้นำ

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 13-14 ธันวาคม 2550 ณ อินทนนท์ รีเวอร์ไซด์ รีสอร์ท อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อทราบแนวทางในการทำวิจัยที่ถูกต้อง
- เพื่อเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเพื่อนวิจัยกลุ่มอื่นๆ

วันที่ 13 ธันวาคม 2550

ช่วงเช้า ทีมวิจัยได้ศึกษาดูงานที่โรงเรียนบ้านหนองบัว ต.ท่าตุ้ม อ.ป่าซาง จ.ลำพูน มีการแนะนำตัวผู้เข้าร่วมดูงานอีกกลุ่มจากอำเภอสันกำแพง และมีการนำเสนอวิทัศน์การดำเนินงานโครงการโคขาวลำพูน ซึ่งเป็นโคพันธุ์พื้นเมืองและมีการอนุรักษ์โคขาวลำพูนไว้ กลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านมี 13 กลุ่ม ซึ่งแต่เดิมบ้านหนองบัวไม่มีการเลี้ยงโคขาวลำพูน ชาวบ้านทำนา ทำสวนลำไย แต่เมื่อลำไยราคาตกต่ำ และข้าวราคาถูกคนในหมู่บ้านเริ่มไปทำงานนอกหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านและกรรมการ จึงเริ่มตระหนักและคิดว่าจะทำอย่างไรให้ชาวบ้านมีงานทำ มีเงินใช้ คนไม่ไปทำงานนอกหมู่บ้าน จึงเป็นแนวเริ่มแรกในการเลี้ยงโคขาวลำพูนและตั้งเป็นกลุ่มได้อย่างทุกวันนี้ การเลี้ยงโคมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน และแต่ละคนก็ทราบและรู้บทบาทของตน ต้องทำอะไรบ้าง และดูงานโรงผลิตน้ำมันไบโอดีเซล ประปาหมู่บ้าน ช่วงบ่าย เดินทางไปศึกษาดูงาน ณ ฟาร์มโคขาวลำพูน ในหมู่บ้านพร้อมทั้งสอบถามข้อมูลต่างๆ จากกลุ่มผู้เลี้ยงโคขาวลำพูน แล้วเดินทางกลับโรงเรียนบ้านหนองบัว เพื่อชมการแสดงของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัวที่นำเรื่องการเลี้ยงโคขาวลำพูนมาประยุกต์และผนวกเข้ากับบทเรียนชุมชน มีการร้องเพลงเล่านิทาน ชมภาพวาด และสอบถามน้อง รวมทั้งได้ดูการปลูกลำไยแบบชีววิถี และใช้มูลวัวที่เลี้ยงไว้เป็นปุ๋ย เมื่อเสร็จสิ้นการดูงานแล้ว คณะผู้เข้ารับการอบรมเดินทางไปยังที่พัก ซึ่งมีระยะทางไกลจากที่ดูงานพอสมควร ระหว่างการเดินทางค่อยสังเกตสองข้างทางและเห็นว่าที่พัสดังกล่าว อยู่ในเขตของจังหวัดลำพูน ไม่ได้อยู่ในเขตของจังหวัดเชียงใหม่และตั้งอยู่ข้างลำน้ำปิงตรงข้ามกับจังหวัดเชียงใหม่ ช่วงค่ำ วิทยากรแนะนำตัว และบรรยายการทำงาน รวมทั้งให้ชมภาพยนตร์เรื่อง สูล่าเกลือก โดยตั้งโจทย์ให้ทุกคน นำความรู้ที่ได้จากการชมภาพยนตร์มาทำเป็นงานกลุ่มในเช้าวันต่อไป

วันที่ 14 ธันวาคม 2550

ช่วงเช้า เข้ากลุ่มระดมความคิดและสังเคราะห์ความคิดเห็นต่างๆ จากการชมภาพยนตร์จากช่วงค่ำของวันก่อนแล้วนำมาผนวกเข้ากับงานที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งรวมกลุ่มใหญ่เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนวคิดเข้ากับงานวิจัยที่แต่ละกลุ่มทำอยู่ **ช่วงบ่าย** วิทยากรนำบรรยายและให้ความรู้ในการเขียนวิจัยรวมทั้งให้แต่ละกลุ่มนำเสนอโครงร่างของวิจัยตัวเอง แล้วจึงปิดการสัมมนาและแยกย้ายกลับบ้าน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ ทราบแนวทางในการทำวิจัยที่ถูกต้อง เรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเพื่อนวิจัยกลุ่มอื่นๆ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันเสนอแนะวิธีและแนวทางการในการทำวิจัย และได้รับความรู้จากวิทยากรของสถาบันวิจัยฯ มาให้ความรู้ในเรื่องการเขียนรายงานวิจัย และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทุกคนในกลุ่มมีความสนใจในระยะเริ่มแรกของการทำกิจกรรม ช่วงค่ำทุกคนเหนื่อยและล้าเกินไป วันที่ 2 การเข้ากลุ่มวิทยากรประจำกลุ่มทำให้ทุกคนในกลุ่มเกิดความไขว้เขว ไม่เข้าใจ ใช้ความคิดต่อไม่ได้ วิทยากรประจำกลุ่มค่อนข้างที่จะจำกัดกรอบความคิดของคนในกลุ่มเป็นอย่างมาก วิทยากรต้องการที่จะให้ทุกคนคิดแบบตนเอง โดยหนังที่ดูช่วงหัวค่ำของเมื่อวาน เป็นเรื่องของชุมชนและการยอมรับในตัวคนของคนแต่ละคน ทุกคนมีความคิด มีความฝัน มีความหวัง และจุดมุ่งหมายที่ต่างกัน การอยู่ร่วมกันในชุมชนจึงไม่ใช่เรื่องง่าย ทุกชุมชนมีวิถีชีวิตของตนเอง ถ้าใครมีวิถีชีวิตที่ต่างออกไป ชุมชนก็จะไม่ยอมรับและจะเกิดความขัดแย้งในตัวของผู้คนนั้นว่าจะทำตามความคิดของตนเองหรือจะทำตามที่ชุมชนกำหนด แต่วิทยากรพยายามที่จะปลูกความคิดที่ว่าความคิดของชุมชนคือสิ่งสำคัญ แต่กลุ่มผู้อบรมมองว่าตัวตนและความคิดเป็นสิ่งที่สำคัญกว่า ซึ่งผู้อบรมมีความเห็นว่าทุกอย่างเริ่มต้นจากตัวเราแล้วก้าวไปสู่ชุมชน การพัฒนาและยอมรับสิ่งใดก็ย่อมเริ่มต้นจากตัวเราก่อนเป็นสำคัญ

รับฟังการบรรยายและศึกษาดูงาน
เรื่องไปโอติเซลจากสถานที่จริง

บอร์ดแสดงผลงานของนักเรียนบ้านหนองบัว
เรื่องโคขาวลำพูน

กิจกรรมที่ 5

การเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดเวทีแต่ละปี

ปีอกที่ 1

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 20 ธันวาคม 2550 เวลา 13.00 น.

บ้านนายคำ อินแถลง ม.8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

วัตถุประสงค์

- เพื่อรับทราบและเข้าใจการดำเนินงานวิจัย
- เพื่อเก็บข้อมูลและปัญหารวมทั้งความต้องการของประชาชนในปีอกที่ 1
- เพื่อให้ประชาชนในปีอกที่ 1 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปีอก
- เพื่อให้ประชาชนในปีอกที่ 1 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

รายละเอียดของกิจกรรม

ทีมงานวิจัยหรือผู้ช่วยและทีมงานวิจัย หมู่ที่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ ได้นัดหมายประชากรให้หมู่บ้านมาพบปะเพื่อให้ข้อมูลต่าง ๆ ในวิถีชีวิตประจำวัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและค้นหาปัญหาในหมู่บ้านเพื่อนำไปจัดทำแผนชุมชน สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับหมู่บ้านและชุมชนต่อไป ซึ่งครั้งนี้เป็นครั้งแรกในการประชุมตามปีอกต่างๆ ซึ่งมีทั้งหมด 5 ปีอกด้วยกัน ปีอกที่ 1 วันนี้ประชุม ณ บ้านนายคำ อินแถลง ซึ่งในที่ประชุม นายสิงห์ชัย ธรรมพิงค์ ได้ให้ข้อมูลว่า จากเดิมหมู่บ้านสันมะนะมีประชากรอยู่ประมาณ 20 หลังคาเรือน หากินตามประสาชาวบ้าน โดยหาทุ่ง หอย ปู ปลา ผักพื้นบ้าน ทำเป็นอาหารประจำวัน ชาวบ้านสมัยก่อนจะไปตลาดแต่ละครั้งต้องหาบกระบุง (ตามแคร่ไปตลาดเช้า) โดยชวนกันไปหลาย ๆ คน ตามวิถีชาวบ้านเดิม ๆ แบบเศรษฐกิจพอเพียง นายอรรถพล อินทร์วรรณ ผู้ใหญ่บ้าน เสนอเรื่องการทำปุ๋ยอินทรีย์ และได้พูดถึงเรื่องการเลี้ยงหมูหลุม จึงเสนอให้นายสิงห์ชัย ธรรมพิงค์ ให้ข้อมูลเรื่องการเลี้ยงหมูหลุม การเลี้ยงหมูหลุมจำนวน 10 ตัว ต้องขุดหลุมพื้นที่ 3 x 6 เมตร ในโรงเรือนต้องคลุมมุ้งให้รอบ

นายคำ อินแถลง ผู้ดูแลประปาหมู่บ้านได้พูดถึงเรื่องสายล่อฟ้า ประปาหมู่บ้านถูกขโมย ตัดสายไฟเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2550 ที่ผ่านมามีเกรงว่าขโมยจะกลับมาลักขโมยอีก จึงเสนอให้ติดหลอดไฟกิ่ง 1 จุดเพื่อให้แสงสว่างตอนกลางคืน ซึ่งในที่ประชุมมีมติเห็นชอบ ในการเก็บข้อมูลปีอกที่ 1 ได้รับข้อมูลในด้านต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์หมู่บ้าน ภูมิปัญญาหมู่บ้าน ปัญหาที่พบ แนวทางการแก้ไขและช่วยเหลือเบื้องต้นที่ช่วยกันระดมความคิด

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม ทราบและเข้าใจการดำเนินงานวิจัย ได้ข้อมูลและปัญหารวมทั้งความต้องการของประชาชนในปีอกที่ 1 ประชาชนในปีอกที่ 1 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปีอก ประชาชนในปีอกที่ 1 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ผู้เข้าร่วมประชุมในปีอกที่ 1 ได้รับทราบถึงประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านรวมทั้งปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองต่อทีมวิจัยและเพื่อนบ้านที่มาประชุม อีกทั้งได้รับทราบว่าในปีอกของตนเองมีอะไรเป็นจุดแข็งและจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงแก้ไข ปัญหา อุปสรรค คือ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนยังไม่สมบูรณ์ขาดความ

ต่อเนื่อง ทีมงานยังขาดการจับประเด็น ทีมงานยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ไม่สามารถควบคุมเวลาในการทำกิจกรรมได้ ทีมงานขาดลักษณะการเป็นผู้นำ

หลังจากเสร็จสิ้นการพบประชาชนในป๊อกที่ 1 ทีมวิจัยได้ทำการประชุมหารือการแบ่งหน้าที่ในการตั้งคำถามและหาคำตอบ โดยแบ่งออกเป็นสามกลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ถามด้านประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ประกอบด้วย

- ลุงเป้ง พ่อหลวงธรรม ลุงสม ลุงจันทร์ พี่เ็น ทำหน้าที่ถาม
- น้องเหม่ม ทำหน้าที่บันทึก

กลุ่มที่ 2 ถามสภาพปัญหา ครอบครัว สุขภาพ ประกอบด้วย

- ลุงทิน พี่สุกิจ ลุงนวย พี่ประพันธ์ ทำหน้าที่สอบถาม
- น้องปอร์ ทำหน้าที่บันทึก

กลุ่มที่ 3 ถามภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ประกอบด้วย

- ลุงคำ ป้าแอ้ว ป้าจันทร์ ลุงส่ง ลุงแก้ว ทำหน้าที่สอบถาม
- พี่แพท ทำหน้าที่บันทึก

ป๊อกที่ 2

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 7 มกราคม 2551 เวลา 13.00 น. บ้านลุงธรรม อินทร์วรรณ หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

วัตถุประสงค์

- เพื่อรับทราบและเข้าใจการดำเนินงานวิจัย
- เพื่อเก็บข้อมูลและปัญหา รวมทั้งความต้องการของประชาชนในป๊อกที่ 2
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 2 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในป๊อก
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 2 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

ป๊อกที่ 2 นัดประชุมกลุ่มทีมวิจัย หมู่ที่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ ที่บ้าน นายบุญธรรม อินทร์วรรณ โดยทีมวิจัยได้แบ่งหน้าที่เก็บข้อมูล เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ประกอบด้วยกลุ่มวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาชาวบ้าน กลุ่มการเมืองการปกครอง และกลุ่มประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ข้อมูลจากกลุ่มวัฒนธรรมเกี่ยวกับประเพณีภูมิปัญญาชาวบ้าน และข้อมูลสภาพปัญหาในชุมชน

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม เก็บข้อมูลและปัญหา รวมทั้งความต้องการของประชาชนในป๊อกที่ 2 ประชาชนในป๊อกที่ 2 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในป๊อก ประชาชนในป๊อกที่ 2 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ **ปัญหา อุปสรรค** คำถามที่ใช้ในการสอบถามไม่ตรงประเด็น ไม่สามารถควบคุมเวลาได้ สมาชิกทีมวิจัยมีความสับสนในหน้าที่และบทบาทของตน และสมาชิกต้องการทักษะและความเป็นผู้นำ ทีมงานวิจัยส่วนใหญ่ยังสับสนกับบทบาทหน้าที่ของตนเองและยังไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นมากนัก ชาวบ้านไม่กล้าที่จะพูดในสิ่งที่ตนคิด ในการตอบคำถามอาจมาจากความเกรงใจ

หรือกลัวจะไม่ใช่ที่ยอมรับของคนในสังคมหมู่บ้าน(ส่วนใหญ่คิดว่าเจ็บดีกว่าหรือไม่ก็เอาอย่างที่คนอื่นพูดก็แล้วกัน) เหมือนป๊อกที่ 1 คิดว่านักวิจัยน่าจะหาทางออกที่ดีกว่านี้ในการไปเก็บข้อมูลป๊อกที่ 3

ป๊อกที่ 3

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 21 มกราคม 2551 เวลา 13.00 น.

บ้านนายอินสม เทพมาลัย หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

วัตถุประสงค์

- เพื่อรับทราบและเข้าใจการดำเนินงานวิจัย
- เพื่อเก็บข้อมูลและปัญหารวมทั้งความต้องการของประชาชนในป๊อกที่ 3
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 3 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในป๊อก
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 3 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

ป๊อกที่ 3 นัดประชุมกลุ่มทีมวิจัย หมู่ที่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ ที่บ้าน นายอินสม เทพมาลัย พร้อมกับ ทีมวิจัย อบต. และทีมทริกยูชัย เริ่มประชุมเวลา 13.30 น. ประธานที่ประชุม นายอรรถพร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง ได้เปิดประชุมเพื่อหาข้อมูลในหมู่บ้านเริ่มแรกได้ถามพ่อคำ ต๊ะจิ ผู้อาวุโสในหมู่บ้านให้ข้อมูลเรื่องภูในหมู่บ้าน และเล่าถึงการตั้งบ้านเรือนของประชาชนบ้านใหม่สันมะนะ และมีการเก็บข้อมูลตามที่ได้วางไว้ ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม ข้อมูลและปัญหารวมทั้งความต้องการของประชาชนในป๊อกที่ 3 ประชาชนในป๊อกที่ 3 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในป๊อก ประชาชนในป๊อกที่ 3 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ปัญหา อุปสรรค มีคนมาร่วมกิจกรรมน้อยการเก็บข้อมูลต้องเปลี่ยนเป็นวิธีที่เหมาะสมยิ่งขึ้น คำถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลยังคงมีความสับสนอยู่ ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลมากเกินไป และไม่มีการสรุปคำถาม คำตอบและข้อมูลที่ได้ ส่วนมากจะพูดเรื่องประวัติของหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ สำหรับความรู้เรื่องยาสมุนไพรจะทำการเก็บข้อมูลในครั้งต่อไปเป็นกรณีพิเศษนอกเหนือจากการเก็บข้อมูลทั่วไป ทีมวิจัยส่วนใหญ่รับทราบและเริ่มเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น แต่ยังขาดความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างที่ไปเก็บข้อมูล ซึ่งคิดว่าผู้นำชุมชนน่าจะให้ความสำคัญในเรื่องการประชาสัมพันธ์ และสร้างความเข้าใจในการทำวิจัยกับชุมชนมากกว่านี้ สำหรับชาวบ้านแสดงความคิดเห็นและให้ความรู้และความร่วมมือดีกว่าทุกป๊อกที่ผ่านมา

กิจกรรมที่ 6 ประชุมวางแผนเก็บข้อมูล กลุ่ม 4 (ป๊อก 4)

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 22 มกราคม 2551 บ้านนายอรรถพร อินทร์วรรณ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน ระยะเวลา 1 วัน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อเตรียมความพร้อมของทีมวิจัย
- เพื่อทบทวนบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในทีมวิจัย

- เพื่อค้นหาแนวทางการดำเนินงานใหม่ๆ

รายละเอียดของกิจกรรม

ทีมวิจัยได้ประชุมและหารือแนวทางการดำเนินงานการเก็บข้อมูลและการทำวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

กิจกรรม	คือ	การเก็บรวบรวมข้อมูล
วิธีการ	คือ	เครื่องมือในการเก็บข้อมูล (เวทิตามป๊อกต่างๆ)
ปัญหา	คือ	อุปสรรคในการทำงานและทุกคนต่างหาทางแก้ไข

ปัญหาที่พบในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเวทีต่างๆ มีดังนี้

- มีคนมาร่วมน้อย
- ผู้มาร่วมไม่กล้าแสดงความคิดเห็น
- ผู้มาร่วมไม่ทราบข้อมูลและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย
- ผู้มาร่วมเคยได้รับประสบการณ์ที่ไม่น่าประทับใจจากกิจกรรมอื่นจึงทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมนี้ลดความน่าเชื่อถือลง
- การประชาสัมพันธ์กิจกรรมยังไม่ทั่วถึง
- ผู้มาร่วมต้องการสิ่งจูงใจ(ค่าตอบแทน,ผลประโยชน์)
- ทีมวิจัยยังขาดประสบการณ์
- ทีมวิจัยมีการกิจทำให้มีเวลาไม่ตรงกัน
- การแบ่งกลุ่มไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการทั้งผู้มาร่วมและทีมวิจัย
- ทีมวิจัยไม่เป็นตัวของตัวเอง
- ทีมวิจัยไม่มีความเข้าใจกัน

แนวทางแก้ไข

- เปลี่ยนวิธีการในการขอความร่วมมือโดยการประชาสัมพันธ์แบบเดินเคาะประตูบ้านแต่ละหลัง โดยมีผู้นำชุมชนและหัวหน้าป๊อกเป็นผู้รับผิดชอบ
- หากมีคนมาร่วมมากให้แบ่งกลุ่ม และตั้งประเด็นคำถามเพื่อสร้างความคุ้นเคย
- อธิบายให้ชาวบ้านเกิดความเข้าใจและให้ความร่วมมือ
- สร้างเครือข่ายชาวบ้าน
- ควรให้ผู้มาร่วมเป็นผู้เลือกเข้ากลุ่มตามที่ตนถนัด (การเก็บข้อมูลที่แบ่งกันแต่ละหัวข้อ)

กิจกรรมที่จะทำต่อไป

- การเก็บข้อมูลในเวทีป๊อกที่ 4,5 ตามลำดับ
- สร้างเครือข่ายสร้างความเข้าใจแก่ชาวบ้าน
- กรณีมีคนมาร่วมมากต้องแบ่งกลุ่ม ตั้งประเด็นให้ชัดเจน
- กรณีมีคนมาร่วมน้อยไม่ต้องแบ่งกลุ่มแต่ใช้วิธีให้ทีมวิจัยแต่ละกลุ่มสอบถาม

สิ่งที่ต้องเพิ่มเติม(ข้อมูล)

มุมมองของชาวบ้านต่อผู้นำชุมชน

การเตรียมความพร้อมทีมวิจัยก่อนเวทีป๊อกที่ 4,5

- การตั้งประเด็นคำถาม
- ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในทีมวิจัย

ตัวอย่างคำถามที่จะถามในการเก็บข้อมูลครั้งต่อไป

คำถามเกี่ยวกับประวัติศาสตร์

- ประวัติของหมู่บ้าน ผู้เริ่มต้นก่อตั้งหมู่บ้าน
- สถานที่สำคัญของหมู่บ้าน
- เผ่าพันธุ์หรือชาติพันธุ์ ของคนในหมู่บ้าน

คำถามเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม (อดีต,ปัจจุบัน)

- อาชีพ
- ความเป็นอยู่
- รายได้
- การคมนาคม(การเดินทาง)
- ขนบธรรมเนียมประเพณี
- ศาสนา
- การศึกษา

คำถามเกี่ยวกับการปกครอง

- ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน)
- การปกครองตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- บทลงโทษ
- มุมมองของชาวบ้านต่อผู้นำ (วิธีการทำงานของผู้นำและการคัดเลือกผู้นำ)

คำถามสภาพปัญหาทั่วไป ครอบครัว สุขภาพ

- ปัญหาครอบครัว สุขภาพของคนในหมู่บ้าน อดีต ปัจจุบัน ด้านต่างๆ เช่น สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด สาธารณูปโภค ภัยรุม ฯลฯ
- ปัญหาด้านสุขภาพ เวลาเจ็บป่วยรักษาอย่างไร การดูแลพยาบาลยามเจ็บป่วยเป็นอย่างไร การรักษาไปหาหมอที่ไหน ในอดีตและปัจจุบัน
- ปัญหาด้านครอบครัว เช่นการเลี้ยงดูลูก การศึกษา
- ปัญหาด้านความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เช่นบทบาทของหัวหน้าครอบครัว ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว พ่อ แม่ ลูก

คำถามเกี่ยวกับภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี

- ปราชญ์ของหมู่บ้าน คือใคร (ชื่อ-สกุล อายุ ความสามารถด้านไหน สืบทอดมาจากใคร)
- วัฒนธรรม ประเพณี แต่ละช่วงเวลาจะทำอะไรในแต่ละเดือน(ปฏิทินชุมชน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ทีมวิจัยได้ช่วยกันหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในการเก็บข้อมูลต่อละครั้ง รวมทั้งได้ช่วยกันเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและหาหรือแนวทางใหม่ๆ ในการดำเนินงานครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินกิจกรรม

มีการประชุมเตรียมความพร้อมและหาจุดบกพร่องของการทำงาน รวมทั้งสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายครั้งต่อไป

การประชุมครั้งนี้เป็นสิ่งที่ควรจะทำนานแล้ว น่าจะทำตั้งแต่ครั้งแรกก่อนที่จะมีการเก็บข้อมูล ซึ่งการประชุมครั้งนี้เป็นการสรุปและการเริ่มต้นของการทำงาน ที่น่าจะเรียกได้ว่าเริ่มต้นใหม่ในแนวทางเดิม

กิจกรรมที่ 7 การเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดเวทีแต่ละป๊อก (ป๊อกที่ 4-5)

ป๊อกที่ 4

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 14 มีนาคม 2551 เวลา 13.00 น.

บ้านนายอรณนพ อินทร์วรรณ หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

วัตถุประสงค์

- เพื่อรับทราบและเข้าใจการดำเนินงานวิจัย
- เพื่อเก็บข้อมูลและปัญหารวมทั้งความต้องการของประชาชนในป๊อกที่ 4
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 4 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในป๊อก
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 4 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

นายอรณนพ อินทร์วรรณ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ กล่าวเปิดการประชุม เวลา 13.00 น. และแจ้งวัตถุประสงค์การประชุมให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบและขอความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมโดยเน้นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้ 1) ด้านประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน 2) ด้านเศรษฐกิจหมู่บ้าน (วิถีชีวิต/ครอบครัว) 3) ด้านการบริหารปกครอง/การเมือง ของหมู่บ้าน 4) ด้านสภาพปัญหาของหมู่บ้าน 5) ด้านภูมิปัญญา/ปราชญ์ (ผู้มีความรู้/ความชำนาญเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ) 6) ด้านภูมิปัญญาวัฒนธรรม/ประเพณีของหมู่บ้าน

ปัญหา อุปสรรค ผู้มาร่วมประชุมน้อย ทำให้ได้ข้อมูลไม่มากนักและส่วนใหญ่จะคล้ายกับกลุ่มต่างๆ ที่ผ่านมามีทีม วิจัยต้องมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้มากกว่านี้ และฝึกทักษะการถามและการจำกัดเวลา รวมทั้งต้องมีการเตรียมความพร้อมและหาจุดบกพร่องของการทำงาน และสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการทำงานครั้งต่อไป

ป๊อกที่ 5

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 29 มีนาคม 2551 เวลา 13.00 น.

ศาลา SML วัดลี้ทองไทย หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

วัตถุประสงค์

- เพื่อรับทราบและเข้าใจการดำเนินงานวิจัย
- เพื่อเก็บข้อมูลและปัญหารวมทั้งความต้องการของประชาชนในป๊อกที่ 5
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 5 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในป๊อก
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 5 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

รายละเอียดของกิจกรรม

นายอรรถพร อินทร์วรรณ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ กล่าวเปิดการประชุมและแจ้งวัตถุประสงค์การประชุมให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบและขอความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมโดยเน้นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้ 1) ด้านประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน 2) ด้านเศรษฐกิจหมู่บ้าน (วิถีชีวิต/ครอบครัว) 3) ด้านการบริหารปกครอง/การเมือง ของหมู่บ้าน 4) ด้านสภาพปัญหาของหมู่บ้าน 5) ด้านภูมิปัญญา/ปราชญ์ (ผู้มีความรู้/ความชำนาญเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ) 6) ด้านภูมิปัญญาวัฒนธรรม/ประเพณีของหมู่บ้าน

ปัญหา อุปสรรค ผู้มาร่วมประชุมไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร และเรื่องที่น่าสนใจส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องเดิม ทีมวิจัยต้องหาประสบการณ์ในการดำเนินเรื่องและการตั้งคำถามเพื่อให้ได้คำตอบในเรื่องนั้นๆ อีก

กิจกรรมที่ 8 ประชุมเตรียมความพร้อมก่อนประชุมใหญ่สรุปกิจกรรมทั้ง 5 ป๊อก

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 28 พฤษภาคม 2551 ณ บ้านอรรถพร อินทร์วรรณ หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน เวลา 13.00 น. ระยะเวลา 1 วัน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนประชุมใหญ่สรุปกิจกรรมทั้ง 5 ป๊อก
- เพื่อสร้างความเข้าใจและสรุปเนื้อหาของข้อมูล

การประชุมครั้งนี้สมาชิกทุกคนในทีมวิจัยมีความกระตือรือร้นที่จะเสนอความคิดและแนวทางการนำเสนอผลงานที่ได้ทำมาต่อที่ประชุมใหญ่(ประชุมคนในหมู่บ้าน) โดยทีมงานได้แบ่งหน้าที่ออกเป็นกลุ่มๆ 3 กลุ่ม ดังนี้

- ฝ่ายจัดทำข้อมูลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมมีหน้าที่ นำเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ในรูปของภาพ สไลด์ และสรุปข้อมูลแจกให้ผู้มาร่วมประชุม เพื่อความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้น
- ฝ่ายประชาสัมพันธ์นัดหมายและแจ้งกำหนดการให้ชุมชนได้รับทราบมีหน้าที่ประชาสัมพันธ์การประชุมให้คนในชุมชนได้รับทราบ รวมทั้งนัดหมายและแจ้งกำหนดการของกิจกรรม

ดังกล่าวให้ชุมชนได้รับทราบ โดยการประกาศเสียงตามสาย และเดินเคาะประตูบอกตามบ้าน โดยให้หัวหน้าป๊อกเป็นผู้ดำเนินการเดินเคาะประตู

- ฝ่ายจัดสถานที่และอาหาร มีหน้าที่ประสานงานติดต่อและจัดเตรียมสถานที่ในการประชุม รวมทั้งอาหารว่างและอาหารกลางวันแก่ผู้เข้าร่วมประชุม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ ได้ข้อสรุปและแนวทางในการนำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุมใหญ่ ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินกิจกรรม อยากให้ทีมงานทุกคนมีความกระตือรือร้นเช่นนี้ทุกคนที่มีการจัดกิจกรรม

กิจกรรมที่ 9 ประชุมใหญ่สรุปกิจกรรมทั้ง 5 ปีกและวางแผนการดำเนินงานระยะที่ 2

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 6 มิถุนายน 2551 ณ วัดล้องอุ้นไทย หมู่ที่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน เวลา 09.00 น. ระยะเวลา 1 วัน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อนำเสนอข้อมูลทั้ง 5 ปีก ต่อที่ประชุมใหญ่
- เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเก็บข้อมูลทั้ง 5 ปีก

การประชุมใหญ่เพื่อนำเสนอข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 5 ปีกของทีมวิจัยต่อชาวบ้าน บ้านใหม่สันมะนะ โดยหัวหน้าทีมวิจัยเป็นผู้นำเสนอ หลังจากนำเสนอข้อมูลและช่วยกันแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา แนวทางในการแก้ปัญหาส่วนใหญ่จะคล้ายกับการนำเสนอในแต่ละปึก ไม่มีอะไรใหม่เป็นพิเศษซึ่งทีมวิจัยผิดหวังในเรื่องการเสนอการแก้ปัญหา เพราะคาดว่าจะมีความคิดแปลกใหม่ในมุมมองที่ต่างไปจากเดิม หลังจากสิ้นสุดการทำกิจกรรมและรับประทานอาหารร่วมกันแล้ว ชาวบ้านแยกย้ายกลับบ้าน ทีมวิจัยและเจ้าหน้าที่จากสถาบันทรัพยากรชัยลำพูน ได้ประชุมวางแผนการเก็บข้อมูลในระยะที่ 2 ต่อ โดยมีผลการประชุมดังนี้

- จัดทำแบบสอบถาม เพื่อประกอบการศึกษาวิจัยตามโครงการกระบวนการพัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชน อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาชุมชน และเป็นแนวทางในการจัดกระบวนการในการพัฒนาผู้นำ
- แบ่งกลุ่มทีมวิจัยเพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลตามปึกต่างๆ โดยให้หัวหน้าปึกเป็นหัวหน้าทีมนำการเก็บข้อมูล
- นำข้อมูลที่ได้มาสรุป

ผลที่ได้รับ ผู้มาประชุมได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน ทีมวิจัยมีแนวทางการดำเนินงานระยะที่ 2 **ปัญหา อุปสรรค** ผู้มาประชุมไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในบางเรื่อง

กิจกรรมที่ 10 การอบรมเชิงปฏิบัติการ “งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ประจำปี 2551”

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 17-18 มิถุนายน 2551 ณ อินทนนท์ริเวอร์ไซด์รีสอร์ท อ.เวียงหนองล่อง จ.ลำพูน ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงานวิจัยท้องถิ่น
- เพื่อฝึกอบรมทักษะเขียนรายงานความก้าวหน้างานวิจัย

ก่อนเปิดโครงการและทำกิจกรรมได้มีการไหว้พระ และกล่าวแนะนำตัวของผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมดที่เข้าร่วมกับสัมมนา อาจารย์นพพร นิลณรงค์ จากสถาบันวิจัยทรัพยากรชัยได้กล่าวต้อนรับและแนะนำทีมงานจากสถาบันวิจัยเชียงใหม่ 2 คน ซึ่งจะเป็นผู้ให้ความรู้เรื่องการเขียนรายงานความก้าวหน้าของแต่ละ

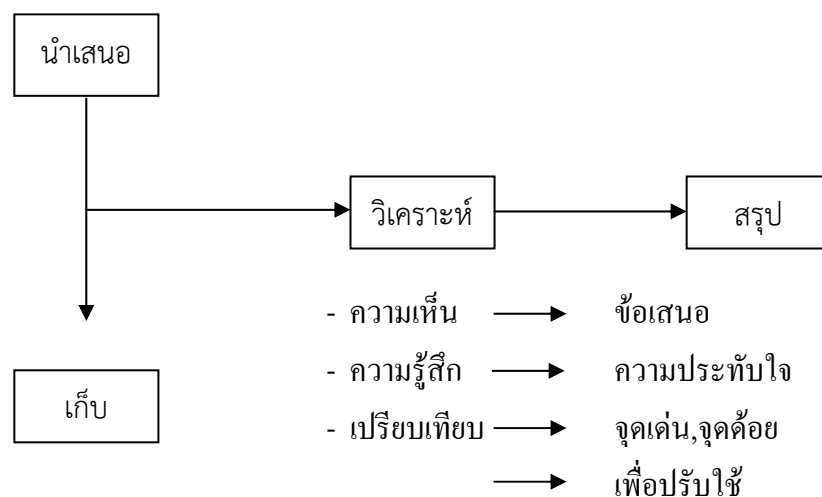
โครงการ และพูดถึงความสำคัญในการทำงานวิจัยและความเป็นมาของการเริ่มต้นทำวิจัยในเรื่องที่ตนเองสนใจ รวมทั้งบอกเล่าถึงการทำวิจัยเรื่องปอยหลวงแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่ประสบความสำเร็จให้ทุกคนฟัง หลังจากนั้นวิทยากรจากสถาบันวิจัยหรือศูนย์ ได้ให้ทุกคนเล่นเกมหัวใจ 5 ดวง และเกมแก้วน้ำ 3 ใบ พร้อมทั้งแบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมให้เข้าไปเยี่ยมชมการดำเนินงานกิจกรรมการวิจัยของแต่ละกลุ่มที่นำมาเสนอในครั้งนี้ โดยเจ้าภาพจะเป็นผู้เล่าเรื่องและแรงบันดาลใจในการทำวิจัย รวมทั้งปัญหาและการดำเนินงานผลสำเร็จที่ได้ให้คนที่เข้าไปเยี่ยมชมฟัง หากใครสงสัยตรงไหนก็ให้สอบถาม และให้นำความรู้ที่ได้นั้นมาเขียนตามความเข้าใจและนำเสนอเพื่อนๆ โดยมีหัวหน้ในการนำเสนอ ดังนี้

- ความชอบ/ประทับใจในเรื่องใด เพราะอะไร
- จุดเด่น/ปัจจัยเงื่อนไข
- จุดอ่อน/ปัญหา/ปัจจัยเงื่อนไข
- จะนำไปปรับใช้กับโครงการอย่างไร
- ข้อเสนอแนะ

และอาจารย์พร ให้ผู้เข้าร่วมอบรมทุกคนเขียนจดหมายถึงคนที่บ้านเพื่อเล่าเรื่องหรือประสบการณ์ที่ประทับใจเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ที่ได้เข้ากลุ่มไปเยี่ยมแล้วส่งตอนเช้าของวันรุ่งขึ้น

วันที่ 2 มีการนำจดหมายที่ทุกคนส่งมารวมกันและแยกกลุ่มจดหมายมีการเขียนถึงโครงการที่ประทับใจเหมือนกัน แล้วให้เข้ากลุ่มและทำงานกลุ่มโดยให้นำเนื้อความในจดหมายทั้งหมดในกลุ่มมาร่วมกันและสรุปเขียนเป็นเนื้อหาเดียวกันแล้วออกไปนำเสนอ ช่วงบ่ายมีการแนะนำการเขียนรายงานความก้าวหน้าให้กลุ่มต่างๆ ดังนี้

- สื่อ (พูด เขียน บันทึก ภาพ)
- การเขียนเรียบเรียงความคิด

- การรับฟัง
- การจับประเด็น
- การตั้งคำถาม

- การแลกเปลี่ยน

บทเรียนจากการฝึกเขียน

เป้าหมาย

- ชัดเจน : เขียนง่าย
- เบลอๆ : เขียนยาก

ความสัมพันธ์ผู้เขียนกับเนื้อหา

- เรื่องตัวเอง+ทำเอง : เขียนง่าย
- เรียนรู้มา : พอเขียนได้
- ไม่ได้ทำ+ไม่ได้ร่วมเรียนรู้ : เขียนยาก

ลักษณะเนื้อหา

- น้อยไม่ซับซ้อน : เขียนง่าย
- มาก/ซับซ้อน : เขียนยาก
- มาก/ซับซ้อน : มีตัวช่วย (จัดหมวดหมู่ : เขียนง่าย)

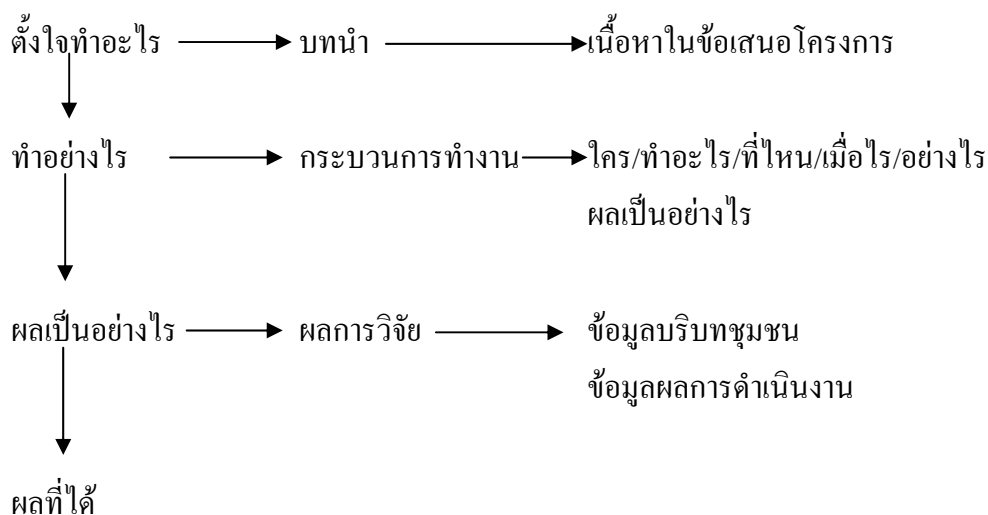
ประเภทเนื้อหา

- เรื่องเล่า : เขียนยาก
- สรุป/วิเคราะห์ : เขียนยาก
- สรุป/วิเคราะห์ : มีตัวช่วย+หมั่นฝึกฝน : เขียนง่าย

ความถี่ในการเขียน

- เขียนบ่อย : เขียนง่าย
- ไม่ค่อยเขียน : เขียนยาก
- ไม่เขียน : เขียนไม่ได้

กรอบการเขียนรายงานความก้าวหน้า

ผลที่คาดว่าจะได้รับ ผู้เข้าร่วมประชุมมีความเข้าใจในการทำงานวิจัยท้องถิ่นและได้รับความรู้จากการฝึกอบรมทักษะเขียนรายงานความก้าวหน้างานวิจัย ปัญหา อุปสรรค มีการทำกิจกรรมกลุ่มมากขึ้นไป เนื้อหาสาระวิชาการน้อยเกินไป

3.4.2 สรุปผลการดำเนินกิจกรรมระยะที่ 2-3

กิจกรรมที่ 1 เพื่อทบทวนและเตรียมความพร้อม และทำความเข้าใจทีมวิจัย

วัน เวลา สถานที่ ประชุมครั้งที่ 1 วันที่ 25 กันยายน 2552 ณ บ้านนายอรณนพ อินทร์วรรณ หมู่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 13.00 น.

วัตถุประสงค์ เพื่อทบทวนและเตรียมความพร้อม และทำความเข้าใจทีมวิจัยเพื่อเริ่มดำเนินการวิจัย

การประชุมเริ่มจากการทบทวนสิ่งที่ได้รับจากโครงการระยะที่ 1 ปัญหาและแนวทางแก้ไขตามความต้องการของชุมชน จากการลงพื้นที่จัด เวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนในชุมชน โดยแบ่งเป็น ป๊อๆ (แบ่งเป็นกลุ่ม/โซน) ทำให้ทีมวิจัยได้รับทราบปัญหาของชุมชน และแนวทางการแก้ไขปัญหาตามความต้องการของชุมชนในแต่ละป๊อ แล้วนำมาวิเคราะห์และหาข้อสรุปตามรายละเอียดที่ได้ในระยะเวลาที่ 1 ตามที่นำเสนอไปแล้วนั้น กระบวนการทำงาน ทีมวิจัยมีความเข้าใจในกระบวนการทำงานในแต่ละลำดับขั้นตอน ก่อน หลัง การให้ความสำคัญในด้านการแบ่งหน้าที่การทำงาน และมีการมอบหมายบทบาทหน้าที่ ความสำคัญของทีมในแต่ละคน การฝึกทักษะและบ่มเพาะความเป็นผู้นำ หลังจากเสร็จสิ้นโครงการในระยะที่ 1 ทีมวิจัยมีความมั่นใจในตนเอง มีความคิดริเริ่ม และกล้าที่จะแสดงออกซึ่งสิ่งที่ถูกต้อง และมีการวิเคราะห์ของมูลต่างๆ ก่อนที่จะตัดสินใจในเรื่องนั้น ซึ่งทั้งหมดเป็นพื้นฐานของความเป็นผู้นำ ความเป็นประชาธิปไตย ทีมวิจัยได้รู้จักการเคารพในความคิดซึ่งกันและกัน รวมทั้งการเคารพต่อเสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งทำให้กระบวนการทำงานเป็นทีมของทีมวิจัยประสบผลสำเร็จและดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 1 มาได้อย่างเรียบร้อยเสร็จสมบูรณ์

สิ่งที่เป็อุปสรรคในการดำเนินงานระยะที่ 1 การมีส่วนร่วมของป๊อต่างๆ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมให้ชุมชนได้รับทราบ คนในชุมชนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ทีมวิจัยขาดทักษะและพื้นฐานด้านผู้นำ ทีมวิจัยไม่มีประสบการณ์ด้านกระบวนการทำงาน ชุมชนไม่เห็นความสำคัญของโครงการฯ ทีมวิจัยไม่มีความตื่นตัวในการทำโครงการ

ในการเตรียมความพร้อมและทำความเข้าใจกับทีมวิจัยในการดำเนินงานระยะที่ 2-3 นั้น หัวหน้าโครงการได้แจ้งให้ทีมวิจัยทราบว่าในระยะที่ 2-3 นี้ จะเป็นการศึกษาดูงานจากชุมชนหรือหมู่บ้านที่มีความพร้อมและมีประสบการณ์ด้านการจัดทำแผนแม่บ้าน/แผนชุมชน และสามารถนำแผนนั้นไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม ในการไปดูงานจะเน้นไปที่หมู่บ้าน หรือชุมชนที่มีการจัดทำแผนชุมชนและมีผู้นำที่เข้มแข็ง ซึ่งทีมวิจัยต้องไปทำการศึกษาเก็บข้อมูล ประสบการณ์ สอบถาม และหารายละเอียดข้อสำคัญ ปกติย่อยต่างๆ ในการบริหารจัดการชุมชนของเขาจนประสบความสำเร็จ ซึ่งก่อนที่เราจะไปศึกษาดู

งานเราต้องมีความพร้อมและรู้เสียก่อนว่าเรา จะไปทำอะไร ต้องการอะไร แล้วหาอะไรได้จากชุมชน หรือ ผู้นำคนนั้น และได้ขอความคิดเห็นจากสมาชิกในทีมว่าจะทำอย่างไรถึงจะประสบผลสำเร็จในเรื่องดังกล่าว

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม ทีมวิจัยได้รับทราบและมีการทบทวนผลการดำเนินงานโครงการใน ระยะที่ 1 และทราบถึงแนวทางในการดำเนินงานในระยะที่ 2-3 ทีมวิจัยได้รับฟังการชี้แจงและมีระดมความคิดเห็นของทีมงานเพื่อเตรียมความพร้อม รวมทั้งสร้างความเข้าใจทีมวิจัยเพื่อเริ่มดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2-3 ทีมวิจัยมีการตื่นตัวและกระตือรือร้นในการทำงาน และมีความเข้าใจในกิจกรรมมากขึ้น ทีมวิจัยมีความคาดหวังในผลสำเร็จของโครงการในระยะที่ 2-3 ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีและส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการทำงาน

กิจกรรมที่ 2 ประชุมวางแผนการดำเนินงานวิจัย ระยะที่ 2-3

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 13 ตุลาคม 2552 ณ บ้านนายอรณนพ อินทร์วรรณ หมู่ 8 ตำบลคันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 14.00 น.

วัตถุประสงค์ เพื่อวางแผนการดำเนินงานวิจัย ระยะที่ 2-3 โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลคันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

ครั้งนี้เป็นการประชุมครั้งที่ 2 ของการทำโครงการในระยะที่ 2-3 ได้ทำการนัดหมายสมาชิกทีมวิจัย ให้มาประชุมพร้อมกันที่บ้านของหัวหน้าที่คือนายอรณนพ อินทร์วรรณ เวลา 14.00 น. เพื่อวางแผนการดำเนินงานวิจัย ระยะที่ 2-3 โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลคันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน หลังจากที่มีการประชุมครั้งแรกในดำเนินการในวันที่ 25 กันยายน 2552 ที่ผ่านไปแล้ว การประชุมในครั้งนี้มีทีมงานวิจัยมาประชุมกันครบเหมือนเช่นเคย แต่ที่สังเกตได้จากทุกคนคือความตื่นตัว กระตือรือร้น ในการทำงาน และรอยยิ้มพร้อมทั้งเสียงหัวเราะของทุกคนเมื่อได้มาเจอกันอีกครั้ง สิ่งนี้เป็นเครื่องประกันถึงความสามัคคีในกลุ่มและความพร้อมในการทำงานแบบกลุ่มของทีมวิจัยในระยะที่ 2-3 นี้เอง **ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม** ทีมวิจัยมีแผนการดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 2-3 อย่างชัดเจน และมีรายละเอียดในการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอนกำกับเพื่อความถูกต้อง ชัดเจน และเกิดประสิทธิ ประสิทธิภาพในการทำกิจกรรม

กิจกรรมที่ 3 ประชุมติดตามปรับปรุงการวางแผนดำเนินงานวิจัย ระยะที่ 2-3

วัน เวลา สถานที่ ประชุมครั้งที่ 3 วันที่ 6 พฤศจิกายน 2552 ณ บ้านนายอรณนพ อินทร์วรรณ หมู่ 8 ตำบลคันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 13.00 น.

วัตถุประสงค์ เพื่อติดตามปรับปรุงการวางแผนดำเนินงานวิจัย ระยะที่ 2-3 โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลคันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

การประชุมในครั้งนี้ ทีมงานวิจัยมาประชุมกันครบเหมือนเช่นเคยและทุกคนมีความกระตือรือร้นนำปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนมาช่วยกันคิดช่วยกันหาทางแก้ไขในหลายๆ ทางและมีการวิเคราะห์ถึง

ความเป็นไปได้และความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในชุมชนตนเองได้ หลังจากที่ทุกคนมาพร้อมแล้วประกอบกับได้เวลาตามที่นัดหมาย หัวหน้าทีมจึงเริ่มทำการประชุมและขอความคิดเห็นจากทีมในการติดตามและปรับปรุงวางแผนดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 2-3 ซึ่งทีมวิจัยได้เสนอความคิดเห็น ดังนี้ หลังจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา และได้ข้อสรุปถึงการวางแผนการดำเนินงานวิจัย ระยะที่ 2 ได้มีการดำเนินงานทั้งหมด 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมทีมวิจัย ประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมและหาแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งขอเสนอแนะต่างๆ ในการดำเนินงาน ซึ่งอาจมีได้หลายครั้งเพื่อความพร้อมและความเข้าใจที่ตรงกัน

2. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้ทีมวิจัย(การฝึกอบรม/สัมมนา) เพื่อความเข้าใจก่อนการศึกษาดูงาน เป็นที่ทราบกันดีแล้วในระยะเวลาที่ 1 ว่าทีมวิจัยยังขอประสบการณ์และความชำนาญ ทักษะในด้านการถาม การตอบ การจับประเด็น การนำเสนอข้อมูล ร่วมทั้งบทบาทและหน้าที่ของผู้นำที่ดี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องพื้นฐานเบื้องต้นดังกล่าวให้แก่ทีมงานได้รับทราบการที่จะไปศึกษาดูงานและดำเนินการในระยะที่ 2-3 นี้

3. การศึกษาดูงานพื้นที่ที่มีประสบการณ์ด้านการจัดทำแผนชุมชน/ผู้นำที่เข้าแจ้งในการเลือกสถานที่ศึกษาดูงานที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทีมวิจัยจะต้องช่วยกันคัดเลือก โดยให้คัดเลือกจากชุมชนหรือพื้นที่ ที่มีสภการณและประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน เพื่อทีมวิจัยจะได้รับประสบการณ์และความรู้โดยตรงจากสิ่งที่ได้เห็นและสัมผัส อีกทั้งเมื่อนำมาถ่ายทอดยังชุมชนจะได้ถูกต้องชัดเจน และเป็นไปตามเป้าประสงค์ของโครงการ

4. สรุปบทเรียนการดำเนินงานจากการศึกษาดูงาน การสรุปบทเรียนการดำเนินงานเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งของกิจกรรม เนื่องจากการสรุปสาระสำคัญและสิ่งที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน รวมทั้งทัศนคติต่อพื้นที่และผลที่จะดำเนินงานไปยังอนาคต

5. นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานมาประยุกต์และปรับใช้ในชุมชน(เริ่มจากแผนชุมชน) เมื่อไปศึกษาดูงานแล้วให้ทีมวิจัยนำประสบการณ์ ความรู้ที่ได้รับจากพื้นที่ ชุมชนนั้น มาประยุกต์ปรับใช้กับตนเองก่อน แล้วจึงขยายไปสู่ชุมชนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงาน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเริ่มต้นจากตนเองก่อนเป็นอันดับแรก

6. รายงานโครงการระยะที่ 2-3 ทีมวิจัยทำการรวบรวมข้อมูล และแนวความคิด แนวทางการดำเนินงาน ข้อคิดเห็น สิ่งทีคาดว่าจะเป็นไปได้ และการคาดการณ์ในอนาคตถึงสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในชุมชน แล้วนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7. จัดทำแผนชุมชนเสนอเทศบาลตำบลต้นธง เพื่อบรรจุไว้ในแผนสามปี พ.ศ. 2554-2556 ทีมวิจัยนำความรู้ที่ได้และผลการวิจัยในระยะที่ 1-3 มาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยนำเสนอต่อเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อให้ชุมชนได้รับทราบและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและการนำแนวทางงานวิจัยมาแก้ไขขอบก พร่องและเพิ่มเติม

ในส่วนที่ขาดหายของแผนชุมชน และนำแผนชุมชนดังกล่าวเสนอเทศบาลตำบลต้นธงเพื่อขอบรรจุไว้ในแผนสามปี พ.ศ. 2554-2556

8. แผนชุมชนที่สามารถผ่านมาตรฐานการรับรองปีงบประมาณ 2553 แผนชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ เมื่อนำกระบวนการวิจัยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนแล้ว แผนดังกล่าวจะต้องผ่านมาตรฐานการรับรองปีงบประมาณ 2553 ของจังหวัดลำพูน

หลังจากที่ได้ทำการทบทวนแผนการดำเนินงานการวิจัยระยะที่ 2-3 หัวหน้าทีมได้ขอความคิดเห็นของทีมวิจัย ว่ามีผู้ใดต้องการจะเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงขั้นตอนได้หรือไม่ ตามความเหมาะสมและความเป็นจริงที่สามารถดำเนินการได้ ทีมวิจัยมีความเป็นว่าไม่ต้องเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมสิ่งใดในแผนการดำเนินงานการวิจัยระยะที่ 2-3 เนื่องจากกิจกรรมต่างๆ ตามแผนนั้นมีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้อยู่แล้ว และทีมวิจัยได้เสนอให้มีการนำเสนอผลการวิจัยในระยะที่ 1 ต่อที่ประชุมประชาคมของหมู่บ้านในการประชุมร่วมกับเทศบาลตำบลต้นธงเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนชุมชน ในวันที่ 20 มกราคม 2553 ซึ่งในเวทีประชาคมครั้งนี้จะเป็นการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในเรื่องการจัดทำแผนชุมชน จากหน่วยงานราชการที่มีความเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งถือว่าเป็นโอกาสดีที่จะได้นำปัญหาและแนวทางต่าง ๆ ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 นำเสนอในที่ประชุม และขอความคิดเห็นจากชุมชนในการหาแนวทางการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม โดยนำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่จริงและความต้องการของชุมชนมาเป็นพื้นฐานการจัดทำแผนชุมชน โดยข้อมูลที่จะนำเสนอในที่ประชุมจะประกอบไปด้วย

- ความเป็นมาของชุมชน
- ภูมิปัญญา/ปราชญ์ชาวบ้าน
- ประเพณีวัฒนธรรม
- การปกครอง
- จุดแข็งจุดอ่อนของชุมชน
- ปัญหาที่พบในชุมชนจากข้อมูลแต่ละป๊อกที่ได้ในระยะเวลาที่ 1
- แนวทางการแก้ไขปัญหาของชุมชนจากข้อมูลแต่ละป๊อกที่ได้ในระยะเวลาที่ 1

กิจกรรมที่ 4 ประชุมร่วมกับเทศบาลตำบลต้นธงเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชน

วัน เวลา สถานที่ ประชุมครั้งที่ 4 วันที่ 20 มกราคม 2553 ณ วัดล้องคูไทย หมู่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 19.00 น.

วัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 ต่อที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดทำแผนชุมชนของหมู่บ้าน

เข้าร่วมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดทำและพัฒนาแผนชุมชนตามระบบรับรองมาตรฐานแผนชุมชน โดยความสำคัญของการจัดประชุมในครั้งนี้จะเป็นการที่

ประชาชนในชุมชนได้มีการนำเสนอความต้องการ ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น และมีนำเสนอทางแก้ไขในการพัฒนาชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของชุมชน ซึ่งปัญหาต่างๆ ที่มีการนำเสนอในการประชุมแต่ละครั้งจะได้นำไปบรรจุไว้ในแผนชุมชนของหมู่บ้าน แล้วพัฒนานำเสนอในการประชุมประชาคมตำบลครั้งต่อไป

กิจกรรมที่ 5 ประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมจัดเตรียมความพร้อมในการจัดทำแผนชุมชน ปีงบประมาณ 2553 บ้านใหม่สันมะนะ ตำบลคันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2553 ณ วัดล้องกู่ไทยหมู่ 8 ตำบลคันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 13.00 น.

วัตถุประสงค์ เพื่อประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมจัดเตรียมความพร้อมในการจัดทำแผนชุมชน ปีงบประมาณ 2553 บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลคันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

การประชุมและระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมในขั้นต้นเพื่อจัดเตรียมความพร้อมในการจัดทำแผนชุมชน ที่ประชุมได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนชุมชนและได้มีการรวบรวมความคิดเห็นก่อนการจัดทำแผนชุมชน เช่น ประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน (บอกความเป็นมาของหมู่บ้าน ที่มาของชื่อหมู่บ้าน ผู้นำในการจัดตั้งหมู่บ้าน จำนวนผู้นำหมู่บ้าน และผู้นำหมู่บ้านปัจจุบัน) ข้อมูลงานประเพณี และกิจกรรมตามวัฒนธรรมต่างๆ จุดเด่นด้านภูมิปัญญาชุมชน จุดเด่นด้านประเพณี/วัฒนธรรม/กฎระเบียบ / ค่านิยมและความสัมพันธ์ของชุมชน (เป็นลักษณะของพื้นที่หล่อหลอมจากประสบการณ์ของรุ่นสู่รุ่น เป็นสำนึกร่วมของคนในชุมชนที่สร้างขึ้นมาเพื่อกำกับดูแลชุมชน ให้ดำเนินชีวิตไปตามระบบคุณค่า แนวคิดของชุมชนนั้นๆ เป็นกฎของหมู่บ้าน เป็นต้น ที่ประชุมได้ข้อสรุปให้นำข้อมูลตามที่ได้ระดมความคิดเห็นมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนชุมชน ปีงบประมาณ 2553 และได้ทำการนัดหมายในอีกครั้งเพื่อจัดทำกิจกรรมต่างๆ ที่จะบรรจุไว้ในแผนชุมชนเพื่อนำเสนอเทศบาลตำบลคันธง ก่อนที่จะมีการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2554-2556 และขอบรรจุไว้ในเทศบัญญัติปีงบประมาณ 2554 ต่อไป **ผลที่ได้รับจากกิจกรรม** ชุมชนมีความรักสามัคคีและกล้าแสดงออกในการแสดงความคิดเห็นให้ข้อมูล รวมทั้งรู้จักรักเหง้าและตัวตนที่แท้จริงของตนเอง ก่อนที่จะนำเสนอออกมาให้บุคคลอื่นได้รับรู้

กิจกรรมที่ 6 ประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำกิจกรรมบรรจุไว้ในแผนชุมชน

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 9 เมษายน 2553 ณ วัดล้องกู่ไทยหมู่ 8 ตำบลคันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 13.00 น.

วัตถุประสงค์ เพื่อประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำกิจกรรมบรรจุไว้ในแผนชุมชน ปีงบประมาณ 2553 บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลคันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

ครั้งนี้เป็นการประชุมครั้งนี้ ชุมชนให้ความสนใจและตื่นตัวในการทำกิจกรรมเป็นอย่างมาก เนื่องจากชุมชนได้รับทราบแล้วว่า การจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมประโยชน์ที่เกิดขึ้นคนในชุมชน

เป็นผู้ได้รับและความคิดเห็นของคนในชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการนำไปเป็นแนวทางใช้แก้ปัญหาหรือทางออกของปัญหาที่บางครั้งมองว่าทำไม่ได้ ไม่มีทางเป็นไปได้ ความร่วมมือ ร่วมใจของชุมชน เป็นสายใยเกี่ยวร้อยร้อยเรียงความเข้มแข็งของวิถีชีวิตและทำให้ชุมชนเกิดความยั่งยืนในที่สุด เมื่อถึงเวลานัดหมายและที่ประชุมพร้อมแล้วผู้นำหมู่บ้านจึงได้เปิดการประชุมโดยแจ้งให้ทุกคนทราบถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการประชุมในครั้งนี้และเริ่มทำการประชุม โดยการให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้นำเสนอกิจกรรมต่างๆ ที่จะบรรจุไว้ในแผนชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ปีงบประมาณ 2553 เพื่อจะนำแผนดังกล่าวบรรจุไว้ในแผนสามปี พ.ศ. 2554-2556 และขอบรรจุในเทศบัญญัติ ประจำปีงบประมาณ 2554 ของเทศบาลตำบลต้นธง ที่ประชุมได้นำเสนอโครงการต่างๆ

กิจกรรมที่ 7 ประชุมประชาคมบ้านสันใหม่สันมะนะ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2554-2556 ของเทศบาลตำบลต้นธง

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 29 พฤษภาคม 2553 ณ วัดล้องกู่ไทยหมู่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 13.00 น.

วัตถุประสงค์ เพื่อประชุมประชาคมบ้านสันใหม่สันมะนะ ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2554-2556 ของเทศบาลตำบลต้นธง

การประชุมครั้งนี้มีประชาชนให้ความสนใจและมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก เพราะเทศบาลตำบลต้นธงได้นำพนักงานเจ้าหน้าที่จากกองงานต่างๆ ออกมาให้บริการด้านสาธารณสุข ด้านโยธา ด้านการร้องเรียนและตอบปัญหาต่างๆ ที่ชุมชนมีข้อสงสัย รวมทั้งเป็นการเสนอความคิดเห็นและความต้องการของชุมชนที่จะให้มีการพัฒนาเป็นไปตามความต้องการของตน ในการประชุมประชาคมครั้งนี้มีหน่วยงานราชการในตำบลต้นธงมาร่วมกิจกรรมหลายหน่วยงานประกอบด้วย เทศบาลตำบลต้นธง พัฒนาชุมชนอำเภอเมืองลำพูน ผู้ประสานงานตำบลต้นธง เกษตรอำเภอเมืองลำพูน ผู้ประสานงานตำบลต้นธง ตัวแทนสถานศึกษาในตำบลต้นธง เมื่อถึงเวลาที่นัดหมาย ปลัดเทศบาลตำบลต้นธง ทำการเปิดการประชุมและได้กล่าว ทักทายผู้เข้าร่วมกิจกรรมและกล่าวถึงความเป็นมาของการจัดกิจกรรมประชุมประชาคม รวมทั้งความสำคัญของการจัดกิจกรรมดังกล่าว พร้อมทั้งแนะนำภารกิจหลักที่จะได้มาดำเนินการในกิจการประชุมประชาคมบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 จำนวน 4 ภารกิจ ประกอบด้วย

- แนะนำผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงและส่งเสริมความเข้าใจในนโยบายของผู้บริหารในการพัฒนาตำบลต้นธง
- บริการด้านต่างๆ ของเทศบาลที่ได้นำมาบริการประชาชนบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8
- แนะนำและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนบ้านศรีข้อย หมู่ที่ 8 ในการทำกิจกรรมโครงการเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน
- ดำเนินการทบทวนแผนพัฒนา 3 ปี ประจำปี พ.ศ. 2554-2556บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8

เมื่อผู้เข้าร่วมประชุมมาพร้อมและครบตามข้อตกลงของการประชุมประชาคม คือ 5-10% ของจำนวนประชาชนในชุมชน มาประชุมพร้อมกันเพื่อดำเนินการประชุมชมรมบ้านใหม่สันมะนะหมู่ที่ 8 ผลที่ได้รับจากกิจกรรม ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นและดำเนินกิจกรรมของตนเองโดยไม่ต้องให้ส่วนงานราชการเป็นผู้กำหนด แต่ชุมชนสามารถดำเนินเองและกำหนดเองได้ ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่และบริบทของชุมชน

กิจกรรมที่ 8 ประชุมปรึกษาหารือแนวทางการจัดฝึกอบรมเรื่องบทบาท/ภาวะผู้นำก่อนการศึกษาดูงานจากพื้นที่จริง

วัน เวลา สถานที่ ประชุมครั้งที่ 8 วันที่ 10 มิถุนายน 2553 ณ บ้านนายอรณนพ อินทร์วรรณ หมู่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 14.00 น.

วัตถุประสงค์ เพื่อหารือแนวทางการจัดฝึกอบรมเรื่องบทบาท/ภาวะผู้นำ ก่อนการศึกษาดูงานจากพื้นที่จริง โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

การนัดหมายการประชุมในเรื่องการหารือแนวทางการจัดฝึกอบรมเรื่องบทบาท/ภาวะผู้นำ ก่อนการศึกษาดูงานจากพื้นที่จริง ได้ทำการนัดหมายสมาชิกทีมวิจัย ให้มาประชุมพร้อมกันที่บ้านของหัวหน้าทีมคือนายอรณนพ อินทร์วรรณ เวลา 14.00 น. เมื่อถึงเวลานัดหมายและผู้เข้าร่วมประชุมมาพร้อมแล้ว หัวหน้าทีมจึงเริ่มการประชุม โดยหัวหน้าทีมกล่าวชื่นชมและแสดงความยินดีกับความสำเร็จในการทำงานของทีมวิจัย ในการนำข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 1 เข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนและแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลต้นธง ซึ่งเป็นก้าวแรกของความสำเร็จในการทำงานที่ทำให้ชุมชนยอมรับและเห็นความสำคัญของการวิจัยในครั้งนี้ และหัวหน้าได้ขอความเห็นจากทีมในเรื่องการหารือแนวทางการจัดฝึกอบรมเรื่องบทบาท/ภาวะผู้นำ ก่อนการศึกษาดูงานจากพื้นที่จริง

สมาชิกในทีมวิจัยให้ความเห็นว่า ก่อนการศึกษาดูงานจากสถานที่จริง หรือพื้นที่ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการ และผู้นำเข้มแข็ง เราควรมีความรู้ในเรื่องทักษะการถาม การตอบ การจับประเด็น การนำเสนอใจความ และการนำเสนอข้อมูล รวมทั้งบทบาทและหน้าที่ของผู้นำที่ดี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีกรอบมาให้ความรู้ในเรื่องพื้นฐานเบื้องต้นดังกล่าว เพราะไม่เช่นนั้นหากเราไปดูงานจากสถานที่จริง เราอาจจะไม่รู้ว่าจะถามอะไร แล้วอะไรคือประเด็นที่เราควรเก็บมาเป็นความรู้และนำมาประยุกต์ใช้ รวมทั้งเราจะไปหาอะไรได้จากที่ที่เราไปหาเขาได้มั่ง นี่คือนิยามที่ทีมวิจัยทุกคนต้องการคำตอบและจะทำอย่างไร

หัวหน้าทีมวิจัย ได้แจ้งให้สมาชิกของทีมทราบว่า ในเรื่องการจัดอบรมความรู้ที่พวกต้องการกันนั้น หัวหน้าทีมจะไปขอความร่วมมือจากสถาบันวิจัยหรือวิทยุชัช เพราะในการจัดกิจกรรมการอบรม พวกเราไม่มีความรู้ทางด้านนี้ และจะขอให้ทางสถาบันได้หาอาจารย์ที่มีความรู้ในการถ่ายทอดประเด็นต่างๆ ที่พวกเราต้องการ ในรูปแบบของคำพูดและการใช้ภาษาที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจและฝึกได้ในระยะเวลาสั้น แต่

ได้ผลและนำไปใช้ได้จริง และหัวหน้าทีมได้ถามสมาชิกว่าจะทำการอบรมเมื่อไร สมาชิกทีมส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นว่า การอบรมควรจัดขึ้นในเดือนต้นกรกฎาคม 2553 เพราะหากกลางเดือนจนถึงเดือนสิงหาคม 2553 จะไม่สามารถมาทำการอบรมได้ เนื่องจากทุกคนมีส่วนลำไยหรือมีธุรกิจเกี่ยวกับลำไย ซึ่งเป็นที่รู้กันว่าฤดูลำไยเป็นฤดูทำเงินของทุกคนในชุมชน ตั้งแต่คนเก็บลำไยไปจนถึงคนขายกับข้าว

หลังจากการประชุมเสร็จสิ้น การประชุมครั้งนี้ก็ได้ข้อสรุปดังนี้

- การอบรมจะจัดขึ้นในช่วงต้นกรกฎาคม 2553
- การอบรมจะขอความช่วยเหลือจากสถาบันหรือชุมชนเป็นผู้จัดดำเนินการให้
- หัวข้อในการจัดการอบรม จะเน้นหนักไปในเรื่องทักษะการถาม การตอบ การจับประเด็น การนำเสนอสรุปใจความ และการนำเสนอข้อมูล รวมทั้งบทบาทและหน้าที่ของผู้นำที่ดี

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม ทีมวิจัยทราบถึงปัญหาและความต้องการของทีมว่าต้องทำอะไรถึงจะเก็บเกี่ยวประสบการณ์และข้อมูลจากการศึกษาดูงานให้มีประโยชน์มากที่สุด

กิจกรรมที่ 9 การอบรมทีมวิจัย เรื่องบทบาท/ภาวะผู้นำ

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 6-7 กรกฎาคม 2553 ณ เทศบาลตำบลต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

วัตถุประสงค์ เพื่ออบรมและฝึกทักษะทีมวิจัยในเรื่องบทบาท/ภาวะผู้นำก่อนการศึกษาดูงานจากพื้นที่จริง โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

การอบรมในครั้งนี้จัดขึ้นโดยใช้เวลา 2 วัน ซึ่งเนื้อหาในการอบรมจะมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมและสร้างความเข้าใจให้กับทีมวิจัยในเรื่องบทบาทและภาวะผู้นำ ก่อนที่จะไปศึกษาดูงานจากพื้นที่จริง ในการอบรมมีการจัดกิจกรรมดังนี้

วันที่ 6 กรกฎาคม 2553

กิจกรรมปรับความคาดหวัง ต้นไม้ความหวัง

เนื้อหาการอบรมครั้งนี้จะไม่สามารถให้ความรู้และพัฒนาทักษะเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงและการทำปุ๋ย แต่จะช่วยสร้างการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการพูด การจับประเด็น การถาม การตอบบทเรียน ฯลฯ เพื่อใช้ในการศึกษาคูงานและการทำงานของทีมวิจัย

การให้ข้อมูลและการถาม

สรุปคุณสมบัติผู้นำในฝัน

- คิดเร็วทำเร็ว
- โปร่งใส **
- รูปหล่อ
- มีผลงาน
- กล้าพูด
- จิตใจดี
- ทุ่มเทในการทำงาน
- ไม่ถือตัว
- ให้เกียรติผู้อื่น
- ตรงเวลา
- แก้ปัญหาของหมู่บ้าน/บ้านเมืองได้
- รักประชาธิปไตย ***
- อัจฉริยะ
- บุคลิกดี
- ชื่อสัตย์ *****
- พูดเพราะ
- มีคุณธรรม
- เข้ากับคนง่าย
- เสียสละ *****
- จริงใจ
- เพื่อคนอื่น
- ยุติธรรม • ทำงาน

หลักการพูด

1. พูดในเรื่องที่รู้
2. เตรียมข้อมูลที่จะพูด

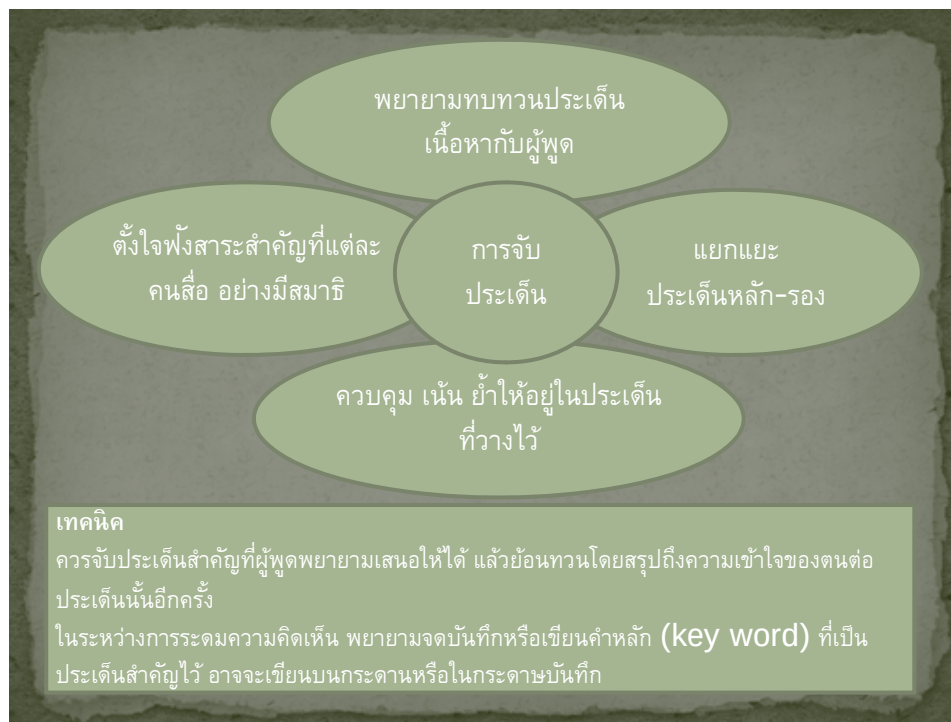
หลักการจับประเด็น

1. ตั้งใจฟัง
2. มีสมาธิ จดจ่อเรื่องที่ฟัง มีสติ
3. สรุปภาพรวม
4. จำเป็นภาพ / ใช้จินตนาการ
5. จำคำสำคัญ

เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการจับประเด็นจากการฟัง

1. ภาษา
2. จังหวะ (ดนตรี)
3. สำเนียงการเล่า
4. ความชัดเจนของเสียง
5. เรื่องราวที่ไม่คุ้นเคย
6. ความต่างของวัฒนธรรม / วัย

การจับประเด็นจากการระดมข้อมูลในกลุ่มย่อย

วัตถุประสงค์

เพื่อฝึกการระดมข้อมูล และสรุปข้อมูล

วิธีการ

แบ่งกลุ่มย่อยตามความสนใจเป็น 5 กลุ่ม ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ คือ

1. เศรษฐกิจ
2. ทรัพยากร/สิ่งแวดล้อม
3. สังคม/วัฒนธรรม

ประเด็นที่ให้แลกเปลี่ยนประกอบด้วย

- ข้อมูลพื้นฐาน
- ปัญหา
- จุดแข็งจุดอ่อน

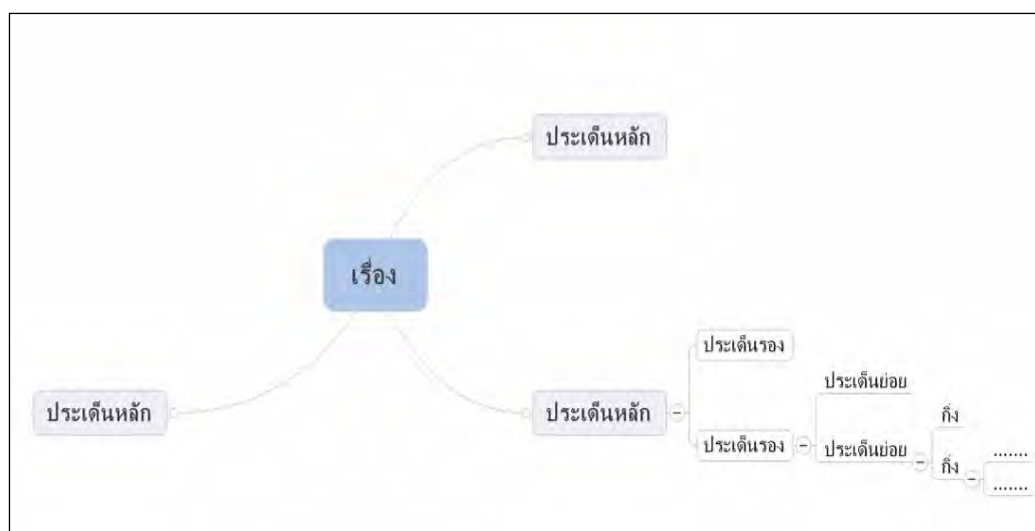
เตรียมการนำเสนอที่น่าสนใจ ตัวแทนนำเสนอ และตัวแทนฝึกจับประเด็น

เครื่องมือ Mind map (แผนที่ความคิด)

หลักการเขียน

1. กำหนดเรื่องไว้ตรงกลาง
2. แดกขาประเด็นหลัก
3. ต่อจากประเด็นหลักสามารถแตกขาได้ตามประเด็นย่อย
4. จดเฉพาะคำสำคัญ ไม่ต้องจดเป็นประโยคทั้งหมด
5. ลากเส้นเชื่อมโยงเรื่อง ประเด็นหลัก ประเด็นย่อย

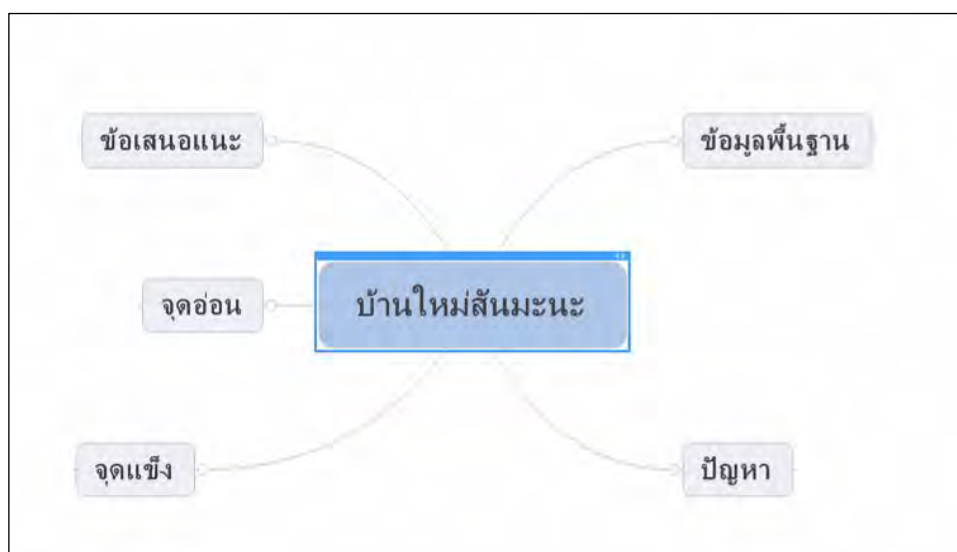
ตัวอย่าง การจับประเด็นโดยใช้เครื่องมือ แผนที่ความคิด

ตัวอย่าง การสรุปประเด็นตามสถานภาพด้านต่างๆ

ตัวอย่าง การประมวลตามหัวข้อ (รวมข้อมูลจาก 3 ด้าน ตามหัวข้อเฉพาะ)

การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

วัตถุประสงค์

เพื่อจัดลำดับความสำคัญ ความเร่งด่วนของปัญหาเพื่อนำมาวางแผนชุมชน

วิธีการ

1. สรุปสถานการณ์ปัญหาจากข้อมูลกลุ่มย่อย
2. แจกสติกเกอร์สีให้ผู้เข้าร่วมประชุมคนละ 2 อัน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุม ติดสติกเกอร์เลือก ปัญหาที่เห็นว่าสำคัญ และเร่งด่วนที่สุดที่ต้องแก้ไข

3. ตรวจสอบเช็คจำนวนสต็อกเกอร์ที่ติดให้ครบตามจำนวนคน แล้วสรุปคะแนนจากสต็อกเกอร์ หากข้อใดมีความสำคัญเท่ากันอาจให้ลงคะแนนใหม่เฉพาะข้อที่คะแนนเท่ากัน

การอบรมวันที่ 7 กรกฎาคม 2553

การวิเคราะห์ผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรม ฝึกการวิเคราะห์ผู้เกี่ยวข้องในการทำงานแก้ปัญหาของชุมชน

วิธีการ

ให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่มย่อย (ตามปัญหาที่เลือก 3 ข้อ) เป็น 3 กลุ่ม และระดมความเห็นจากการบ้านที่ให้ไว้ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2553

การวางแผนชุมชน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมฝึกการวิเคราะห์และระดมความเห็นเพื่อวางแผนการทำงาน

วิธีการ

1. แบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่มตามปัญหาเพื่อระดมความเห็นจัดทำแผนชุมชน
2. ให้ตัวแทนกลุ่มย่อยนำเสนอ โดยมีเงื่อนไขไม่ให้ผู้ที่เคยฝึกนำเสนอหน้าเวทีซ้ำคนเดิม

ถอดบทเรียนการอบรม

วัตถุประสงค์

เพื่อฝึกการถอดบทเรียนอย่างง่าย และประเมินผลการอบรม

วิธีการ

1. แจกกระดาษบัตรคำให้ผู้เข้าร่วมเพื่อตอบคำถาม 3 ข้อคือ
 - สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอบรม 2 วันนี้
 - สิ่งประทับใจจากการอบรมฯ
 - สิ่งที่ไม่ประทับใจจากการอบรมฯ
2. ทีมวิทยากรประมวลคำตอบจากบัตรคำที่ได้
3. ทีมวิทยากรสรุปนำเสนอต่อผู้ร่วมอบรม

สรุปผล

1. สิ่งที่ได้เรียนรู้

- ได้เรียนรู้วิธีทำแผนชุมชน
- ได้ประสบการณ์
- ได้แนวทาง
- ได้รู้วิธีคิด
- ได้ความกล้า
- ได้ความมั่นใจ
- ได้มีประสบการณ์มากขึ้น
- ได้ความสุข ได้เพื่อน และความรู้ในสิ่งที่ต้องการ
- ความรู้จากทีมงานวิจัยเราควรต้องรู้
- ได้ความรู้จัดทำแผนชุมชนและสิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน
- รู้จักการทำ Mind Map
- รู้ทักษะในการฟัง การพูด การถาม
- รู้จักการจับประเด็น แยกประเด็น
- รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม/แลกเปลี่ยน
- ได้แนวคิดใหม่ๆ
- การแสดงออกของตัวเอง
- เทคนิคในการฟัง พูด คิด
- การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม
- กล้าแสดงออก
- การทำแผนที่ความคิด
- การจับประเด็นถึงปัญหาและได้วิเคราะห์ถึงปัญหาต่างๆ
- ความรู้เรื่องด้านกล้าพูด
- ได้รับเรียนรู้ในการพูด
- ได้พูด ได้ฟัง ได้ความรู้
- ได้องค์ความรู้ ได้ทักษะ การพูด
- ความรู้ที่ต้องการได้พูดได้ฟัง
- รู้เรื่องการพูด ฟัง จับประเด็น การถาม
- ทักษะ ฟัง พูด จับประเด็น วิธี การเสนอบทเรียนต่างๆ อย่างถูกต้อง

2. ความประทับใจ

- พิธีกรพูดสนุกดีมาก

- ดี เป็นกันเอง ไม่เกรียศ
- สิ่งที่น่าสนใจในการอบรมได้ความสามัคคี ได้ความประทับใจในผู้จัด และวิทยากรที่ให้ความรู้
- ความสามัคคี
- การช่วยเหลือ
- สิ่งที่น่าสนใจ สถานที่อบรม และวิทยากรเป็นกันเอง
- วิทยากรมีความรู้และเป็นกันเอง
- ได้ความรู้มากมาย
- ประทับใจผู้เข้าร่วมทุกคน
- ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น
- วิทยากร
- ผู้เข้าร่วมการอบรม
- กระบวนการอบรม
- ได้ความรู้เพิ่มขึ้น
- ได้กล้าแสดงออก
- พิธีกรพูดดีและสนุกดี
- พิธีกรใจดี
- พิธีกร
- วิทยากรพูดและใช้ภาษาได้ดีมากสมกับที่เรียนมา
- เนื้อหาของการอบรม
- ตัวคนมาอบรม
- การแบ่งกลุ่ม
- ได้รับความรู้มากมายเกินพิกัด
- วิทยากรให้ความรู้ได้มากที่สุด
- รู้สึกดีใจได้ความรู้มากมาย

3. ความไม่ประทับใจ

- ไม่มีเลย
- ไม่มี
- ไม่มีเลยสักนิด
- ไม่มีมีแต่ความรู้
- เรื่องอาหาร
- อาหารไม่ค่อยอร่อย
- เวลาของตนเองมีน้อย

- เวลา สถานที่
- คงไม่มีนะ โทษตัวเองง่วงนอนมากไปหน่อย
- อบรม 2 วันประทับใจ

วางแผนการดูงาน (ใคร ที่ไหน)

1. หลักเศรษฐกิจพอเพียง
2. หลักการทำบัญชี
3. ระเบียบกองทุน
4. การเขียนโครงการ
5. การจัดการลานกีฬาชุมชน
 - a. วิธีการเล่น
 - b. กติกาของกีฬา
6. ความรู้เรื่องการป้องกันยาเสพติด
7. ความรู้ด้านการเกษตร (อินทรีย์)
 - a. ทำปุ๋ยชีวภาพ

คำถามเพื่อถอดบทเรียน

คำถามหลักในการถอดบทเรียน

- แรงแบนดาลใจในการทำงานนี้
- อะไรบ้างที่ทำแล้วภาคภูมิใจมาก
- โครงการนี้มีประโยชน์อะไร กับใคร (ตัวเอง ครอบครัว กลุ่มชุมชน เครือข่าย สังคม ประเทศชาติ)
- สิ่งที่ได้ตามความคาดหวังคืออะไรบ้าง
- สิ่งที่มีมากกว่าความคาดหวังคืออะไร (ไม่ได้คาดหวังไว้แต่ได้)
- สิ่งที่ไม่ได้ตามความคาดหวังคืออะไรบ้าง

คำถามเจาะลึก

- เกิดขึ้นได้เพราะอะไร ทำได้อย่างไร ทำอะไร ทำกับใคร ทำอย่างไร ต้องใช้อะไร
- ทุณเดิม ความรู้ใหม่ ความสามารถใหม่ที่ได้จากการทำงาน (วิธีคิด มุมมอง)
- เงื่อนไขที่ทำให้สำเร็จ

การเตรียมเพื่อศึกษาดูงาน

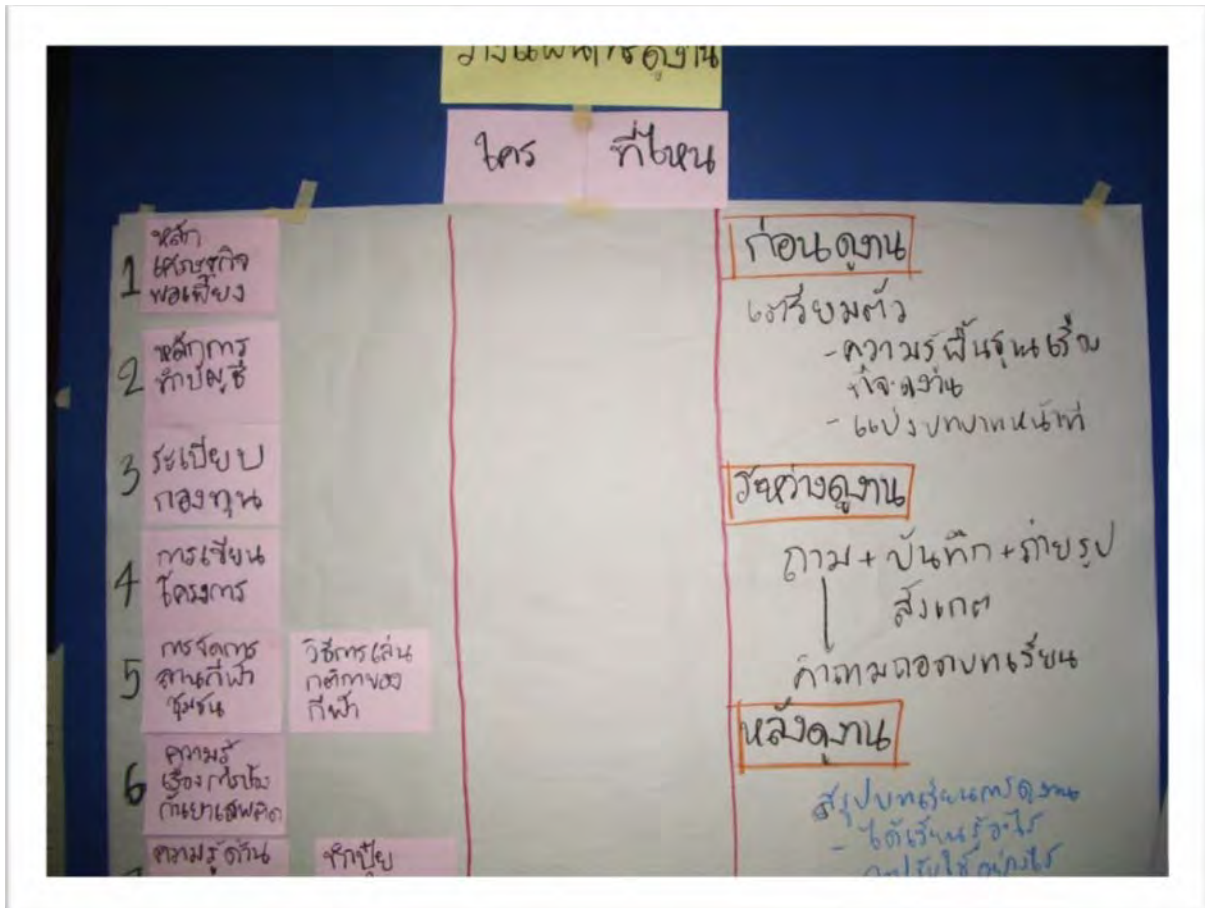
วัตถุประสงค์

เพื่อเตรียมตัวในการไปศึกษาดูงานของทีมวิจัย

วิธีการ

1. สรุปข้อมูลความรู้ที่ต้องการจากแผนชุมชน
2. กำหนดสถานที่ศึกษาดูงาน (ที่ไหน, กับใคร)
3. กำหนดขั้นตอนการทำงาน

หมายเหตุ กิจกรรมนี้ผู้เข้าร่วมอบรมยังไม่ได้ดำเนินการ วิทยากรเพียงแต่ให้กรอบการเตรียมตัวของทีมวิจัยตั้งแผนภาพ

ขั้นตอนการศึกษาดูงาน

1. ก่อนดูงาน
 - a. เตรียมตัว
 - ii. ความรู้พื้นฐานเรื่องที่จะดูงาน
 - iii. แบ่งบทบาทหน้าที่
2. ระหว่างดูงาน
 - a. ถาม + บันทึก + ถ่ายรูป
 - b. สังเกต
 - c. คำถามตอบที่เรียน
3. หลังดูงาน
 - a. สรุปบทเรียนการดูงาน

- i. ได้เรียนรู้อะไร
- ii. จะปรับใช้อย่างไร

สรุปบทบาบทผู้นำ โดยคุณนพพร นิธรงค์

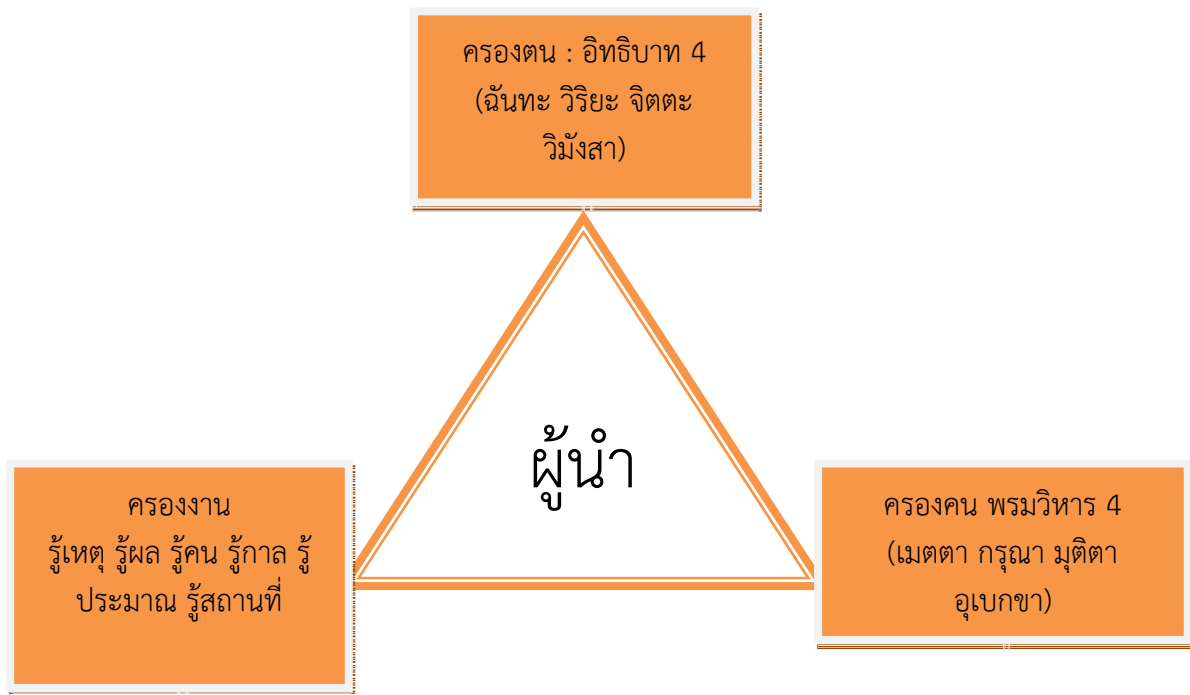

คุณสมบัติของผู้นำ 4 ป.

- ป.แรก นึกถึงประชาชน
- ป.ที่สอง ประชาธิปไตย
- ป.ที่สาม ประสานงาน
- ป.ที่สี่ ปฏิบัติ

(บทบาทผู้นำ: เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง ปิดเป่า ประสานงาน การสร้างมนุษยสัมพันธ์)

ธรรมชาติของผู้นำ ให้อภัยความผิด วิถีโพธิธรรม สงเคราะห์ประชาชน วางตนให้เหมาะสม

ความสำคัญของผู้นำ คือ ต้องมีคนตาม ต้องพัฒนาคนตาม ให้โอกาสผู้ตาม

สิ่งที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

- การอดออม การประหยัด
- การปรับใช้ข้อมูลที่ได้เรียนรู้
- การจับประเด็นรู้หลักที่ถูกต้อง
- รู้ทักษะต่างๆ สามารถประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้
- ทักษะการวิเคราะห์ การจับประเด็น

- การอบรม
- คือเรื่องที่ได้รับรู้จากการอบรม
- ทักษะการพูด ฟัง คิด นำเสนอ
- สิ่งที่ได้เรียนมา ปลุกจิตสำนึก ข้อเสนอแนะให้ชุมชนมาสนใจ
- คือความรู้และเริ่มต้นทำ
- หลังฝึกอบรมไปแล้วได้นำความรู้ที่วิทยากรมอบให้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนต่อไป
- ปรับปรุงบุคลิกภาพได้หลายด้าน

สิ่งที่ควรเรียนรู้เพิ่มเติม คือ

- การพูด การแสดงออกจากตัวเราเอง
- การแก้ไขปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต
- การวิเคราะห์เนื้อหาที่เข้มข้น
- การฟัง การพูด การจด
- ความกล้า
- ครอบบรมบ่อยครั้ง
- การปฏิบัติงานในพื้นที่จริง
- ต้องฝึกอบรมและดูงานที่ทำสำเร็จ
- การไปศึกษาดูงานที่กลุ่มอื่นๆ ที่ทำสำเร็จ จะได้เรียนรู้และนำมาปฏิบัติได้

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

ทีมวิจัยทราบถึงปัญหาและความต้องการของทีมว่าต้องทำอะไรถึงจะเก็บเกี่ยวประสบการณ์และข้อมูลจากการศึกษาดูงานให้มีประโยชน์มากที่สุด

กิจกรรมที่ 10 การศึกษาดูงานบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านโป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 18 ตุลาคม 2553 ณ บ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านโป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาดูงานจากพื้นที่จริง ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการและผู้นำเข้มแข็งบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านโป่งอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

การเดินทางไปศึกษาดูงาน มีทีมงานเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่จากสถาบันวิจัยหรือศูนย์ จำนวน 2 ท่าน เพื่อเป็นพี่เลี้ยงในการศึกษาดูงานและสอบถามข้อสงสัยต่างๆ ของทีมงาน ประกอบด้วย พี่รัตน์ และน้องอ้อย การเดินทาง เดินทางโดยรถตู้ 2 คน และนัดหมายกันเพื่อขึ้นรถตู้เดินทางไปยังที่หมายที่เทศบาลตำบลต้นธง เวลา 07.00 น. แต่ออกเดินทางจริงกว่าทุกคนจะพร้อมกันเวลา 07.30 น. เนื่องจากทีม

วิจัยส่วนใหญ่ต้องทำธุระที่บ้านให้เสร็จก่อน เช่นส่งลูกไปโรงเรียน, ทำกับข้าวหรือทำงานบ้านและไปสวนไปนาให้เสร็จเรียบร้อยก่อน เรื่องนี้จึงเป็นอุปสรรคอันดับแรกในการเดินทางไปศึกษาดูงานครั้งนี้ แต่ทุกอย่างก็เป็นที่ไปตามที่กำหนดไว้ รถตู้ที่ใช้เป็นพาหนะในการเดินทางแยกกันมารับผู้โดยสารคนละที่คันแรกรับคนที่เทศบาล คันที่สองรับคนที่บ้านใหม่สันมะนะ ถึงเวลาเดินทางคนแรกออกเดินทางก่อนกันที่สองปรากฏว่าคนที่สองไม่ชำนาญทางก็เลยหลงทาง คันแรกจึงไปรอคนที่สองอยู่ที่ปั้มน้ำมัน ปตท.ถนนชูปไฮเวอร์เชียงใหม่-ลำปาง เลยแยกหมู่บ้านครูขึ้นไป นับเป็นโชคดีของทีมงานที่ไม่ได้กินข้าวเข้าไปเพราะตื่นเต้นกับสถานที่ จึงได้แวะซื้อของกินที่ร้านสะดวกซื้อในปั้มนั่นเอง

ใช้เวลาไม่นานรถคันที่สองก็มาถึงที่ปั้มน้ำมัน ตอนนี้อยู่คันก็วิ่งตามกันไปแบบติดๆ (คงกลัวหลงอีกนั่นแหละ) เวลา 09.00 น. ถึงตลาดชุมชนบ้านป่าไผ่ ผู้ประสานงานจึงทำการติดต่อผู้นำชุมชนเพื่อขอเข้าศึกษาดูงาน ใช้เวลาประมาณ 20 นาทีกว่าจะหาบ้านผู้ใหญ่บ้านเจอ แล้วผู้ใหญ่บ้านก็พาเรามาที่เดิมคือตลาดชุมชนซึ่งอยู่ใกล้ๆกับศูนย์แสดงสินค้า OTOP ของหมู่บ้าน ถึงสถานที่ดูงานเวลา 09.35 น. ผู้ใหญ่บ้านให้การต้อนรับคณะศึกษาดูงานของเราเป็นอย่างดี ผู้ใหญ่บ้านนำไปยังโรงงานทำกระเทียมดองและศูนย์

จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของฝากบ้านป่าไผ่ พร้อมทั้งให้ชิมสินค้าขึ้นชื่อของที่นี่คือกระเทียมดอง มะม่วงดอง มะเฟือง และชิงดอง (ทีมวิจัยชิมกันอย่างเมามัน คงหมดไปหลายกระป๋อง กว่าทีมวิจัยจะรู้รส) ก่อนที่จะไปฟังการบรรยาย หัวหน้าที่ทีมได้ทำความเข้าใจกับคณะว่าการมาศึกษาดูงานครั้งนี้ขอให้ทุกคนนำประสบการณ์ที่ได้ไปพัฒนาตนเองและขอให้มีการบันทึกสิ่งที่ได้พบเห็นหรือได้ฟังบรรยายไว้ด้วยเพื่อจะ

ได้ใช้ในการเป็นข้อมูลต่อไป หลังจากทำความเข้าใจกับทีมงานแล้ว ผู้ใหญ่บ้าน บ้านป่าไผ่ได้พาคณะทีมวิจัยไปยังห้องประชุมเพื่อฟังการบรรยายการจัดทำแผนชุมชนของบ้านป่าไผ่ที่ประสบผลสำเร็จในการนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและชัดเจนสัมผัสได้

ผู้ใหญ่บ้าน กล่าวต้อนรับและแนะนำตัวเองพร้อมทั้งแนะนำผู้ร่วมบรรยายให้ความรู้ในครั้งนี้จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย นายทองสุข ป้าดาว ลุงน้อย เมื่อแนะนำผู้ร่วมบรรยายเสร็จแล้วผู้ใหญ่บ้านจึงเล่าความเป็นมาของหมู่บ้านให้ทราบพอสังเขป และกล่าวถึงบริบทของหมู่บ้านว่าเป็นหมู่บ้านเกษตรกรรมวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านก็เหมือนกับพื้นที่อื่นทั่วไป ขณะนี้กำลังประสบปัญหาการไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาสู่วิถีชุมชนและเยาวชนในชุมชน เช่นเดียวกับพื้นที่อื่น กลุ่มอาชีพในหมู่บ้านเกิดจากการทำวิจัยหมู่บ้าน ซึ่งเริ่มจากการที่หมู่บ้านปลูกหม่อนเป็นจำนวนมากและราคาของหม่อนตกต่ำ จึงคิดกันว่าจะทำอย่างไรดี ก็เลยขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล และได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลแต่ไม่ใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน จึงได้เกิดแนวคิดและนำการวิจัยเข้ามาช่วยในเรื่องดังกล่าว การนำงานวิจัยเข้ามาช่วยครั้งแรกได้รับการตอบรับจากชุมชนในบางส่วน และบางส่วนยังต่อต้านอยู่เนื่องจากยังไม่เห็นว่าการวิจัยจะทำให้เกิด

ประโยชน์อะไรต่อตนเองและชุมชน หรือจะทำให้ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้อย่างไร แต่หลังจากที่ชุมชนเริ่มเข้าใจและมีส่วนร่วมในการวิจัยแล้วทำให้ความคิดและมีการยอมรับมากขึ้นจนประสบความสำเร็จในปัจจุบัน และได้ให้นายทองสุกหัวหน้าทีมวิจัยเป็นผู้ให้ความรู้คณะครูงานในเรื่องแผนชุมชน

นายทองสุก ได้กล่าวต้อนรับและพูดติดตลกว่าตนเองมีหลายตำแหน่ง และของที่ผลิตในหมู่บ้านนี้ ก็เข้าไปตั้งยังโต๊ะเสวยในวังด้วย และบอกว่าตัวเองทำงานด้านประชาชนมาตั้งแต่ปี 2519 และทำงานรับใช้ เลขมาหมู่บ้านป่าไผ่เป็นสถานที่ศึกษาดูงานของคณะกรรมการทำงานต่างๆ อย่างเช่นเมื่อวานนี้ก็มีนักเรียนด้าน เกษตรมาดูงานของหมู่บ้าน และหมู่บ้านป่าไผ่มีจุดเด่นคือแผนชุมชน ซึ่งแผนชุมชนมีเครื่องมือที่สำคัญในการขับเคลื่อนคืองานวิจัย และเริ่มที่เข้าร่วมงานวิจัยเพราะอยากเห็นการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเริ่มมาจากราคา หอมที่ถูก และหาที่จำหน่ายไม่ได้ จึงเป็น ที่มาของการนำงานวิจัยเข้ามาช่วยหาวิธีการ เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ให้ดีขึ้น โดยงานวิจัยเริ่มในปี 2544 ตัวเอง ได้เป็นผู้ใหญ่บ้านและร่วมตัวกันเข้าร่วมกลุ่ม งานวิจัย โดยกระบวนการจำความรู้ในเรื่อง จาริตประเพณีของหมู่บ้าน และสมัยก่อน แผนชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ตนเอง เลยได้เริ่มจัดทำแผนชุมชนโดยการประชุม

และนำปัญหาต่างๆ บันทึกลงในกระดาษและมีการแบ่งหมวดหมู่ของปัญหา การทำครั้งแรกไม่ได้รับเสียง ตอบรับซักเท่าไร เพราะไม่เป็นที่คุ้นเคย พอเริ่มทำและในฐานะที่เราเป็นนักวิจัย เราสามารถตอบปัญหา ต่างๆ ได้การทำแผนชุมชนอยู่ที่ว่าจะเดินทางไปทางไหน โดยวิธีใด และผลจะเป็นอย่างไร คนสมัยก่อนมี แผนแต่ไม่ได้ทำเป็นเอกสาร ดังนั้นเราต้องเอาแผนมาทำเป็นเอกสาร แผนชุมชนของหมู่บ้านมีความสมบูรณ์ และสามารถใช้ได้จริง และโชคดีที่เป็นผู้นำชุมชน ก็นำแผนชุมชนจากงานวิจัยมาช่วยในการพัฒนาและ บริหารชุมชนและในแต่ละปีก็มีการลงชี้แนะแต่ละหมู่บ้านให้เห็นความสำคัญและนำแผนมาปรับใช้ นี่เป็น จุดเริ่มต้นของแผนแม่บทชุมชนอำเภอค้อยสะเกิด เมื่อได้แผนชุมชนแล้ว เมื่อหมดวาระหรือหมดหน้าที่ ของผู้นำชุมชนแล้ว ก็ให้ส่งแผนชุมชนนี้ต่อไปยังผู้ที่ทำหน้าที่แทนเรา ซึ่งแผนนี้จะเป็นมรดกชุมชน ทำให้ ลดปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มคนต่างๆ ในชุมชน

หลายๆ คนอาจตั้งคำถามที่หลายคนตั้งคำถามว่า ทำไมต้องมีแผนชุมชน นายทองสุกให้ความเห็น ว่าอนาคตไปข้างหน้าต้องมีแผนชุมชนเพราะการให้งบประมาณบริหารจัดการในพื้นที่จะมาจากการพร้อม ของแผนชุมชนและความเชื่อมโยงกันของแผนในระดับต่างๆ จนถึงในระดับจังหวัดและประเทศ แผน ชุมชนต้องเป็นแผนที่มาจากชุมชนและกิจกรรมในแผนต้องทำเองและพึ่งตนเองได้ การทำแผนต้องให้ทุก ส่วนในชุมชนมีส่วนร่วม เด็ก เยาวชน ศาสนา การศึกษา สาธารณสุข ประชาชน

ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เป็นต้น หลังจากบรรยายให้ความรู้เสร็จสิ้นแล้วจะเปิดโอกาสให้มีการสอบถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

หัวหน้าทีม ก่อนทำแผนชุมชนเราจะยึดอะไรเป็นหลักในการทำ

นายทองสุข ยึดเอาชุมชนเป็นหลักแล้วก็เอา จปฐ. และอื่นๆ มาประกอบ แต่ที่สำคัญที่สุดคือเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและต้องสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันก่อน

ทีมวิจัย ทำอย่างไรในการที่จะทำให้ทุกคนเข้ามาร่วมในการทำแผนชุมชน

นายทองสุข ต้องมีการพูดคุยกันในเรื่องต่างๆ และปัญหาของหมู่บ้าน โดยพูดคุยในกลุ่มย่อย แล้วค่อยขยายไปสู่กลุ่มใหญ่และจัดเวทีของงานวิจัยในหมู่บ้าน ทีมวิจัยมีไม่มาก แค่ 8 คน และต้องทำให้มีแรงจูงใจและสร้างความภูมิใจของชุมชนและการให้พระที่เป็นศูนย์กลางทางจิตวิญญาณหรือที่พึ่งของชุมชนเข้ามาพูดในการจูงใจและโน้มน้าวชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นต้องมีการใช้กุศโลบายและวางแผน ทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญและช่วยเหลือในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ งานวิจัยมีส่วนร่วมและเป็นกระบวนการในการคิด การจัดการบริหารกลุ่ม และมีการบริหารแบบธรรมาภิบาลที่เห็นผลจริง

ทีมวิจัย การทำเกษตรในหมู่บ้านบ้านมีการทำกันแบบใด

นายทองสุข แรกๆ ใช้ปุ๋ยเคมีและทำให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เมื่อชาวบ้านเห็นดังนั้นจึงได้นำงานวิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์เข้าช่วยจึงทำให้เห็นถึงเปลี่ยนแปลง

ทีมวิจัย ที่นี้มีการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์อย่างไร

นายทองสุข ทำมาหลายปีแล้วและจะทำการบริหารกลุ่มให้มีการออมมากขึ้นโดยถ้าฝากจะให้ดอกเบี้ยร้อยละ 4 ถ้ากู้จะต้องจ่ายดอกเบี้ยร้อยละ 12 มีการนำเงินรายได้จากการกู้ยืมแบ่งให้กรรมการผู้ดำเนินงาน และทำประโยชน์ให้ชุมชน รวมทั้งสิ้นปีมีการปันผลให้สมาชิกและมีการแจกของรางวัล และสร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิกในการออมและจ่ายชำระตามกำหนดเวลา

ทีมวิจัย บางคนถึงเวลาแล้วไม่ชำระเงินจะอย่างไร

นายทองสุข ใช้เครือข่ายภาคีในการช่วยกันแก้ไขปัญหา ซึ่งแต่ละปัญหาก็จะมีการแก้ที่ต่างกันไป

ทีมวิจัย มีปัญหาที่แก้ไขไม่ได้บางหรือไม่

นายทองสุข ไม่มีเพราะปัญหาทุกอย่างจะใช้เครือข่ายภาคีในการช่วยกันแก้ไขปัญหา

การทำงานของหมู่บ้านจะประสานกันทุกคนในชุมชน มีการวิเคราะห์ปัญหาและวิเคราะห์ชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการแก้ไขปัญหาและพัฒนาในเรื่องต่างๆ รวมทั้งผู้นำชุมชนต้องมีความพร้อมและกล้าที่จะรับการเปลี่ยนแปลงและมองตนเองอยู่เสมอเพื่อค่อยปรับปรุงและเพิ่มศักยภาพของตนเอง

หลังจากทำการซักถามข้อมูลและประเด็นที่ทีมวิจัยให้ความสนใจเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ใหญ่บ้านจึงเชิญทีมงานรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน อาหารกลางวันอร่อยมาก กับข้าวทุกอย่างทำจากของในท้องถิ่น ประกอบด้วยน้ำพริกอ่อง แกงแค แคนหมู ไก่ทอด น้ำพริกกะปิ และไข่ทอดชะอม(อร่อยแต่กลิ่นแรง) สังเกตจะเห็นว่าทีมวิจัยทานอาหารกลางวันได้เอร็ดอร่อยมาก กับข้าวไม่เหลือเลย แม้บ้านทำกับข้าวก็ใจดี เติมให้

ตลอด หลังจากรับประทานอาหารกลางวันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทุกคนแยกย้ายกันพักผ่อนตามอัธยาศัยและซื้อของฝากจากศูนย์ผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งแต่ละคนก็ได้ของฝากกันไม่ต่ำกว่าสามชิ้นเป็นอย่างน้อย และผู้ใหญ่บ้านได้นำคณะศึกษาดูงานที่ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่าไผ่ โดยเป็นการสาธิตและจำลองวิถีชีวิตในการดำรงชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีการเลี้ยงหมูหลุม เลี้ยงกบ เลี้ยงปลาดุก มีเครื่องสีข้าวแบบใช้แรงงานคน มีการปลูกพืชสวนครัว ในศูนย์ฯ มีการบรรยายความรู้และแนวทางการใช้ชีวิตแบบพอเพียง โดยผู้ที่บรรยายให้ความรู้เป็นผู้นำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับชีวิตตนเองจนสามารถใช้หนี้สินที่เคยมีได้ และขยายแนวคิดไปยังเพื่อนบ้าน จนทุกคนในชุมชนทำตามและยกย่องให้เป็นปราชญ์ชุมชน หลังจากดูงานที่ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่าไผ่ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทีมวิจัยจึงได้มอบของที่ระลึกให้แก่คณะวิทยากรและผู้บรรยายให้ความรู้ และเดินทางมาศึกษาดูงานต่อที่ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงสารภี โดยได้ดูการเลี้ยงหมูหลุม บ่อเลี้ยงปลา การเลี้ยงไก่ และการปลูกพืชสวนครัว พืชสวน โดยใช้เวลาประมาณหนึ่งชั่วโมงก่อนเดินทางกลับ

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

ทีมวิจัยได้รับความรู้และกระบวนการทำงานกับชุมชน และการนำวิธีการต่างๆ มาประยุกต์ปรับใช้กับชุมชนของตน

กิจกรรมที่ 11 ประชุมสรุปบทเรียนหลังจากการศึกษาดูงาน

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 25 ตุลาคม 2553 ณ บ้านนายอรรถนพ อินทร์วรรณ หมู่ที่ 8 ตำบลคันธง อำเภอมือฉ่าง จังหวัดลำพูน

วัตถุประสงค์ เพื่อสรุปบทเรียน หลังจากการศึกษาดูงานจากพื้นที่จริง บ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านโป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาดูงานในพื้นที่จริงบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านโป่งอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2553 ที่ผ่านมา ทีมวิจัยได้ทำการนัดหมายเพื่อประชุมและสรุปบทเรียนจากการศึกษาดูงานบ้านป่าไผ่ ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ ซึ่งทุกคนได้นำสมุดบันทึกที่ทำการบันทึกไว้จากการศึกษาดูงานครั้งก่อนมาเปิดดูและพูดกันถึงความรู้สึกลงในการไปศึกษาดูงานครั้งที่ผ่านมา ซึ่งสังเกตได้ว่าทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมนี้ และสรุปบทเรียนจากการไปดูงานได้ดังนี้

สถานที่

- บ้านป่าไผ่ ต.ทุ่งโป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

กลุ่มอาชีพ

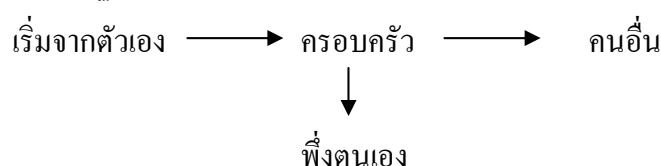
- ตัวอย่างครอบครัวเศรษฐกิจพอเพียง
- การจัดการชุมชน

ความประทับใจ

- การเคารพซึ่งกันและกัน
- อย่างกล้าอย่างหุยนึง
- ความสามัคคีของคนในชุมชน
- การสร้างนวัตกรรมของชุมชน(มรดกชุมชน)

สิ่งที่ได้

- เห็นแนวทางความร่วมมือ
- ผู้นำมีการรับฟังความคิดเห็นจากทุกส่วนของชุมชน
- แนวทางการแก้ไขปัญหา
 1. มาตรการสังคม
 2. ลดช่องว่าง/ความขัดแย้ง โดยการจัดทำมรดกชุมชน,
 3. การดูแลซึ่งกันและกัน
- การทำเศรษฐกิจพอเพียง

- การพัฒนา
 1. การผลิต
 2. ผลិតภัณฑ์
 3. การแสวงหาตลาด
 4. การเพิ่มมูลค่าสินค้า
 5. การพัฒนาสินค้า

การปรับใช้

- การพัฒนาการผลิตด้านการเกษตร
การผลิตกระเทียม
การใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- ตนเอง
รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
- เศรษฐกิจพอเพียง การสร้างแรงบันดาลใจ
- ระบบการจัดการกองทุน
การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการอย่างชัดเจน
ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ของกองทุนกตিকা มาตรการสังคม

ข้อเสนอแนะ

- ที่ดินทำกินมีน้อย : รับจ้างทำให้มีรายได้
- ทำอย่างไรให้รายรับมากกว่ารายจ่าย

โดยสรุปความสำคัญในการไปศึกษาดูงานครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าบ้านป่าไผ่ ได้ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือดำเนินชีวิต

จากการศึกษาดูงานสิ่งที่ได้รับ

1. วิธีการจัดการชุมชน การใช้กระบวนการสร้างความร่วมมือของชุมชน
2. ภาวะผู้นำ
3. แนวทางการแก้ไขปัญหา
4. การใช้มาตรการสังคม
5. การตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้นำ

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

ทีมวิจัยได้ศึกษาดูงานจากสถานที่/พื้นที่ที่มีประสบการณ์ด้านบริหารจัดการ และผู้นำเข้มแข็ง และนำความรู้ที่ได้มาสรุปให้มีความกระชับ เข้าใจง่าย และพร้อมที่จะถ่ายทอดสู่ชุมชน โดยก่อนที่จะทำการเผยแพร่ ต้องมีการปฏิบัติที่ตนเองก่อนเป็นอันดับแรก

กิจกรรมที่ 12 ประชุมสรุปบทเรียนระยะที่ 2

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 27 ตุลาคม 2553 ณ บ้านนาขรรณพ อินทร์วรรณ หมู่ที่ 8 ตำบลคันธง อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 09.30 น.

วัตถุประสงค์ เพื่อสรุปบทเรียนระยะที่ 2 ในการจัดทำโครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลคันธง อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

จากการประชุมครั้งที่ผ่านมาเป็นสรุปบทเรียนจากการไปศึกษาดูงานจากพื้นที่จริงบ้านป่าไผ่ ต.ทุ่งโป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ ทีมวิจัยได้ทำการสรุปบทเรียนหลังจากที่ไปศึกษาดูงานมาแล้ว ซึ่งทุกคนต่างลงความเห็นว่า การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ปรับใช้ในชีวิตประจำวันของแต่ละครอบครัว ตามความเหมาะสมและตามทรัพยากรที่มีอยู่ เป็นหนทางที่ดีที่สุดในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน และการที่จะให้ความคิดดังกล่าวเป็นที่ยอมรับและยั่งยืนจำเป็นต้องเริ่มจากตัวเราก่อนเป็นอันดับแรกเมื่อเห็นผลแล้วจึงนำไปสู่เพื่อนบ้านและชุมชน

ในการประชุมครั้งนี้ เป็นการสรุปบทเรียนระยะที่ 2 โครงการกระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลคันธง อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ซึ่งทีมวิจัยได้ช่วยกันระดมความคิดและสรุปบทเรียน โดยก่อนเริ่มการสรุปบทเรียนได้ทำกิจกรรมย่อยในการให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น “การเข้าร่วมทีมงานวิจัยมีการเปลี่ยนแปลงอะไรกับตัวเองบ้าง” โดยผ่านการเขียนบรรยายความรู้สึกของตนเองผ่านตัวอักษร

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม ทีมวิจัยได้รับคำตอบจากการดำเนินงานโครงการในระยะที่ 1-3 และนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเองและชุมชนให้มีความยั่งยืนต่อไป

กิจกรรมที่ 13 การประชุมเพื่อรวบรวมข้อมูลจัดทำรายงานและขยายผลต่อชุมชน

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 30 ตุลาคม 2553 ณ บ้านนาขรรณนพ อินทร์วรรณ หมู่ที่ 8 ตำบลคันธง อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 13.30 น.

วัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมข้อมูลจัดทำรายงานและขยายผลต่อชุมชน โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลคันธง อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

การประชุมครั้งนี้เป็นครั้งสำคัญเพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลจัดทำรายงานและขยายผลต่อชุมชนโดยจะสนับสนุนให้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทั้งในระยะที่ 1-3 มาประยุกต์ปรับใช้กับวิถีชีวิตของคนในชุมชนและจัดทำเป็นแผนบริบท/แผนชุมชน ปี 2554 เพื่อเสนอให้เทศบาลตำบลคันธงต่อไป ซึ่งในการประชุมครั้งนี้สมาชิกของทีมวิจัยได้ให้ความเห็นในเรื่องของการจัดทำรายงานและการรวบรวมข้อมูลแนวความคิดต่างๆในการจัดทำรายงานไว้ดังนี้ เนื้อหาความสำคัญของรายงานจะเป็นไปตามที่ได้จัดกิจกรรมตามที่ผ่านมาและได้สรุปไว้ในการประชุมแต่ละครั้ง จะมีการเสริมความคิดและแนวทางการนำทฤษฎีการบริหารงานมาเพิ่มเติมในรายงานบางส่วน เมื่อรายงานเสร็จสมบูรณ์แล้วจะนำไปให้ชุมชนเพื่อเป็นมรดกชุมชนต่อไป ผลที่ได้จากการทำกิจกรรม งานวิจัยครั้งนี้เป็นนวัตกรรมใหม่ที่ทำให้ชุมชนเกิดความยั่งยืน

บทที่ 4

ผลการดำเนินการวิจัย

จากการทำโครงการ “กระบวนการพัฒนาผู้นำโดยการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” ทีมวิจัยได้เริ่มทำโครงการตั้งแต่เดือนกันยายน 2550 และสิ้นสุดการทำโครงการดังกล่าว ในเดือนตุลาคม 2553 รวมระยะเวลา 3 ปี ช่วงระยะเวลาที่ทำโครงการ ทีมงานได้รับประสบการณ์ และกระบวนการส่งเสริมความรู้และเพิ่มทักษะพัฒนาการเป็นผู้นำในพื้นที่ หรือ ผู้นำแบบมืออาชีพ โดยทีมงานสามารถตอบคำถามของตนเองในการจัดโครงการครั้งนี้ได้อย่าง โดยการเก็บข้อมูลจากชุมชน การศึกษาฐาน การนำข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์สังเคราะห์ และสรุปรวมความคิดในการหาคำตอบที่ตนเองต้องการ ซึ่งคำตอบทั้งหมดของโครงการวิจัยอยู่ในชุมชน และตัวของทีมงานเอง

จากการศึกษาและทำโครงการ “กระบวนการพัฒนาผู้นำโดยการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม” บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีผู้เข้าร่วมทีมทั้งหมดจำนวน 20 คน เพื่อที่จะหาคำตอบของกระบวนการพัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร ทีมวิจัยทั้ง 20 คน แต่ละคนมาจากแต่ละป๊อกในหมู่บ้าน และร่วมกันหาคำตอบของคำถาม จากโครงการวิจัยได้ดังนี้

4.1 สภาพบริบทชุมชนในมิติสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สถานการณ์ปัญหาของบ้านใหม่สันมะนะ

จากการการดำเนินงานวิจัยจะเห็นได้ว่า แต่ละป๊อกจะมีบริบทของป๊อกที่มีความคล้ายคลึงกัน จะต่างกันบ้างเล็กน้อย เมื่อทีมวิจัยได้ข้อมูลจากทั้ง 5 ป๊อกจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนแล้วก็นำข้อมูลดังกล่าวมาสรุปรวมเป็นข้อมูลใหญ่และได้เป็นบริบทของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ในมิติต่างๆ ดังนี้

4.1.1 ด้านสังคมและการปกครอง

ในการทำโครงการวิจัยฯ ในระยะที่ 1 สิ่งที่พบในด้านสังคมการเมืองการปกครองของบ้านใหม่สันมะนะคือ กลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านอยู่กันอย่างหลวมๆ และมีการขัดแย้งกันบ้างในบางครั้งรวมทั้งผู้นำชุมชนขาดภาวะการเป็นผู้นำและไม่มีศักยภาพในการบริหารจัดการ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการรวมกลุ่มในหมู่บ้านแบ่งเป็นกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้านยังน้อย จากปัญหาที่พบทีมวิจัยได้นำปัญหาดังกล่าวเสนอในที่ประชุมของหมู่บ้านและส่งเสริมความเข้าใจรวมทั้งจัดกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน บ่อยขึ้นเพื่อให้คนในชุมชนเกิดความรักและสามัคคีกัน รวมถึงมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน มีการนำเสนอเรื่องราวของผู้นำให้กับผู้นำและแกนนำชุมชนที่ไม่ได้เข้าร่วมงานวิจัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมีความรู้วิธีการในการเป็นผู้นำ รวมทั้งเป็นการเพิ่มศักยภาพในการทำงานและมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกลของผู้นำและแกนนำชุมชนที่ไม่ได้ร่วมงานวิจัย จากจุดเริ่มต้นนี้เองทำให้เกิดผลต่อเนื่องถึงระยะที่ 2-3 ในการให้ความร่วมมือของชุมชนในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามมา ดังนั้น ในมิติด้านสังคมการเมืองการปกครองชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ จึงเห็นความเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนคือ คนในชุมชนเกิดความรัก สามัคคีกัน ให้ความช่วยเหลือกันในด้านต่างๆ และมีทิศทางในการพัฒนาเป็นไปในทางเดียวกัน ผู้นำชุมชนรับบทบาทและหน้าที่ และมีศักยภาพในการนำหมู่บ้านให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

4.1.2 ด้านเศรษฐกิจ

โดยสภาพเศรษฐกิจของบ้านใหม่สันมะนะนั้นมีปัญหาที่พบคือ ชุมชนมีที่ดินในการทำสวนมากมาย แต่ไม่มีความรู้พอที่จะผลิตผลผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด และส่งผลให้คนในชุมชนมีรายได้ไม่เพียงพอจากรายจ่ายประกอบกับภาวะเศรษฐกิจที่ไม่ดีทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ผลิตในตลาดขายได้มาไม่คุ้มกับทุนที่ลงทุนไป และมีการออกไปประกอบอาชีพนอกพื้นที่มากขึ้นเนื่องจากคนรุ่นหลังที่ได้รับการศึกษาจะไม่สนใจประกอบอาชีพดั้งเดิมของครอบครัวคือ อาชีพเกษตรกรรม ส่วนใหญ่จะทำงานในตัวเมืองและต่างจังหวัด จากปัญหาที่พบทีมวิจัยได้นำเสนอผู้นำชุมชนและให้นำปัญหาดังกล่าวได้นำเข้าที่ประชุมของหมู่บ้านและได้ขอความเห็นจากที่ประชุมในการแก้ไขปัญหของชุมชนโดยการประชุมดังกล่าวได้ให้ความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาดังนี้ จัดหาอาชีพให้คนในชุมชนได้มีงานทำและส่งเสริมการประกอบอาชีพที่

พึ่งตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้คนในชุมชนไม่ต้องออกไปทำงานยังพื้นที่อื่น และลดต้นทุนการผลิตโดยจำหน่ายวัตถุดิบการเกษตรในราคาที่ถูกลงหรือแจกจ่ายพันธุ์พืชและวัตถุดิบให้แก่เกษตรกร สร้างแนวคิดและความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้คนในชุมชนได้เข้าใจและนำมาปฏิบัติ โดยทีมวิจัยได้เสนอตัวอย่างของบุคคลในทีมวิจัยที่นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในครัวเรือนแล้วได้ผล และพึ่งพาตนเองได้ คือ นายสุกิจ ติยะ ซึ่งชุมชนสามารถดูวิถีชีวิตของครอบครัวของนายสุกิจได้ และจากแนวคิดของนายสุกิจ ทำให้คนในชุมชนหันมาใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในครัวเรือนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือการพึ่งพาตนเองมากขึ้น การรู้จักตนเอง และเข้าหาวิถีชีวิตแบบเก่ามากขึ้น มีการส่งต่อภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นและมีการพลิกฟื้นภูมิปัญญาและความเชื่อที่ใกล้สูญหายไปให้กลับคืนมายังชุมชน เช่นการทำตะเหั่วในไร่นา เป็นต้น

4.1.3 วัฒนธรรม ประเพณี

บ้านใหม่สันมะนะ เป็นหมู่บ้านที่แยกตัวมาจากบ้านสันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน การย้ายมาตั้งถิ่นฐานยังที่ใหม่คนในชุมชนได้มีการนำวัฒนธรรมจากชุมชนเดิมมาเป็นประเพณีปฏิบัติซึ่งมีความคล้ายคลึงกัน และในยุคปัจจุบันกระแสสังคมที่โหมกระหน่ำชุมชนเล็ก ๆ นี้ ได้ส่งผลต่อวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนเป็นอย่างมาก หากที่จะรับมือแต่ชุมชนได้รับมือกับกระแสสังคมดังกล่าวโดยการสร้างจิตสำนึกและปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรุ่นหลังได้รับรู้ประเพณีโบราณและรักษาไว้ให้สืบทอดต่อไป และการจัดกิจกรรม จัดงานประเพณีต่างๆ ขึ้นทุกปีเพื่อเป็นการปลูกฝังให้เกิดการเรียนรู้และการดำรงไว้ มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากบุคคลในครอบครัวสู่คนในชุมชน และมีการนำความรู้จากปราชญ์หมู่บ้านมาใช้เพื่อไม่ให้ภูมิปัญญาดังกล่าวสูญหายไป เช่นการรักษาโรคด้วยยาสมุนไพร และประเพณีรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนและให้เด็กเยาวชนในหมู่บ้านใกล้ชิดศาสนา มากขึ้นดังจะเห็นได้จากประเพณีก่อกองทรายในวันลอยกระทง ทางชุมชนจะให้เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านเป็นคนทำและผู้ใหญ่จะเป็นคนแนะนำทั้งสอดแทรกความรู้ทางศาสนาและความสำคัญของประเพณีให้เด็กได้ซึมซับอีกด้วย

4.1.4 สภาพทั่วไปของชุมชน

ชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ เป็นชุมชนที่มีความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมมีความเป็นชนบท เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนต่างๆ ในตำบลต้นธงที่อยู่ในเขตใกล้ตัวเมือง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและยึดถือการดำรงชีวิตตามวิถีของคนรุ่นพ่อแม่ ในการทำวิจัยทำให้ทราบว่าชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ มีถนนภายในหมู่บ้าน บางเส้นทางยังเป็นดินลูกรัง ทำให้เกิดฝุ่นละออง ฤดูฝน ถนน

เฉอะแฉะ ยากลำบากต่อการสัญจรไปมา มีน้ำท่วมขังภายในหมู่บ้านเนื่องจากระบบท่อระบายน้ำทิ้งไม่มีและแสงสว่างบริเวณทางสาธารณะในหมู่บ้านไม่เพียงพอ ทำให้เกิดผลกระทบต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพราะเส้นทางคมนาคมขนส่งผลิตผลในหมู่บ้านยังไม่สะดวก ทำให้เกิดการล่าช้าในการขนส่งสินค้าและการคมนาคมไม่สะดวก การสัญจรไปมาระหว่างหมู่บ้านไม่สะดวก มักเกิดอันตรายระหว่างเดินทางทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งการเดินทางไปศึกษาเล่าเรียนของเยาวชนในหมู่บ้านยากลำบาก จากปัญหาดังกล่าวเมื่อนำเข้าที่ประชุมของหมู่บ้านจึงได้รับการเสนอจากชุมชน ให้นำปัญหาดังกล่าวบรรจุในแผนชุมชนของหมู่บ้าน และขอรับงบประมาณสนับสนุนในโครงการที่ต้องการแก้ไข เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นตอบสนองความต้องการของประชาชน เพื่อความปลอดภัยของชุมชนจากผู้ร้ายและอุบัติเหตุต่างๆ ที่ไม่คาดคิด

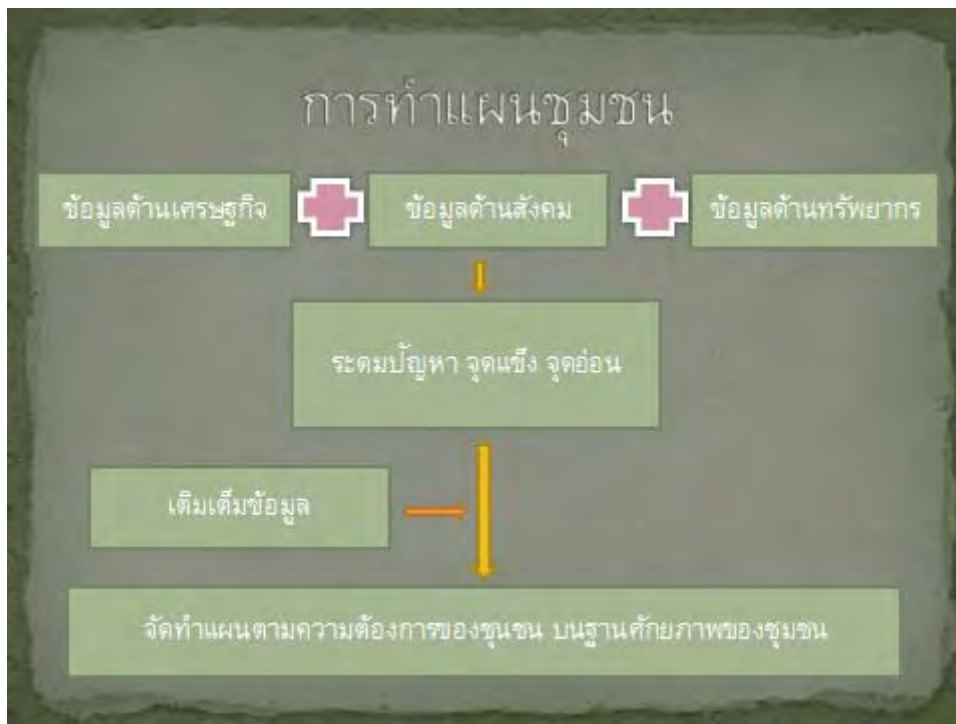
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ได้พบว่าผู้สูงอายุในหมู่บ้านยังไม่สนใจเรื่องสุขภาพของตนเองทำให้มีสุขภาพไม่แข็งแรง ส่งผลให้ผู้สูงอายุในหมู่บ้านสุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง และการที่น้ำดื่ม น้ำบริโภคยังมีสารปนเปื้อนทำให้เกิดโรคติดต่อได้ ทีมวิจัยและชุมชนจึงได้เสนอแนวคิดให้อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านดูแลในเรื่องสุขภาพของผู้สูงอายุ ทั้งในเชิงรับและเชิงรุก เช่น มีเครื่องออกกำลังกาย และการส่งเสริมการออกกำลังกายให้กับผู้สูงอายุและคนในหมู่บ้าน และสร้างความเข้าใจเรื่องการรักษาสุขภาพของตนเองให้กับคนในชุมชน และมีการพัฒนาคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้โดยผู้ที่มีความรู้ซึ่งจะขอรับความร่วมมือจากหน่วยงานของเทศบาลตำบลต้นธง

ด้านสิ่งแวดล้อม ข้อมูลจากงานวิจัยพบว่าต้นไม้ในหมู่บ้านมีจำนวนน้อยลง เนื่องจากถูกตัดและนำพื้นที่ส่วนใหญ่มาปลูกบ้าน มาสร้างถนน และมีขยะที่ถูกนำมาทิ้งไว้ข้างทางและแม่น้ำเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา และส่งกลิ่นเน่าเหม็นทำลายสภาวะแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนทีมงานจึงได้นำเสนอกิจกรรมรณรงค์การปลูกต้นไม้ให้ได้มากที่สุดเพื่อสุขภาพของคนใน

หมู่บ้านและลดการตัดต้นไม้ที่ไม่จำเป็น เพื่อชุมชนมีความร่มรื่นและมีต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงาเป็นแหล่งผลิตอากาศบริสุทธิ์ต่อไป

4.2 การจัดทำแผนชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ

กระบวนการจัดทำแผนชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ เริ่มตั้งแต่การทบทวนทุนเดิมของชุมชน ประวัติศาสตร์ความเป็นมา บริบท สถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเน้นสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวิเคราะห์ชุมชนบ้านใหม่สันมะนะร่วมกัน การเห็นความสำคัญในการรวบรวมของชุมชนที่เป็นจริงของชุมชนในการนำมาวางแผนกิจกรรมของชุมชน จากการรวบรวมข้อมูลทำให้ได้ข้อมูลที่นำมาจัดทำแผนชุมชน การจัดทำแผนชุมชนได้ต้องมีการประชุมแกนนำ ประชาคมหมู่บ้านเพื่อให้มีการรับรู้ข้อมูลร่วมกัน มีการเพิ่มเติมและปรับแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสอดคล้องกับสถานการณ์ของชุมชน กิจกรรมที่กำหนดขึ้นมีทั้งกิจกรรมที่ชุมชนสามารถจัดการเองได้ และกิจกรรมที่ต้องเชื่อมประสานกับหน่วยงานอื่น ๆ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลตำบลต้นธง ที่คอยสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน

4.2.1 การวิเคราะห์ชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ

การวิเคราะห์ชุมชนเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการจัดทำแผนชุมชน เป็นการที่ทำให้ชุมชนได้รู้จักชุมชนของตนเองมากขึ้น บ้านใหม่สันมะนะนั้นได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการศึกษารวบรวมข้อมูลร่วมกัน ตั้งแต่ประวัติศาสตร์ความเป็นมา บริบทของชุมชน จุดแข็ง จุดอ่อน ปัจจัยภายในภายนอกชุมชนที่

ส่งผลต่อการพัฒนา โดยใช้กระบวนการจัดเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เริ่มจากเวทีการสร้างความเข้าใจให้กับแกนนำชุมชน นักวิจัย และผู้ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นมีการลงไปจัดเวทีตามป๊อกหมู่บ้านเพื่อให้มีการรวบรวมข้อมูลที่ครอบคลุมมากขึ้น จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์เป็นชุดข้อมูลของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ข้อดีในการลงไปจัดเวทีในแต่ละป๊อกนั้นเป็นการแบ่งบทบาทความรับผิดชอบให้กับทีมวิจัยแกนนำชุมชน เป็นแกนหลักในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่การประสานงาน การจัดเวที การตั้งคำถาม การสรุปประเด็น รวมทั้งการหาข้อมูลเพิ่มเติมในแต่ละป๊อกที่ตนเองรับผิดชอบ นอกจากการจัดเวทีแล้วมีการเก็บข้อมูลจากการแบบสัมภาษณ์ โดยปรับแนวคำถามจาก จปฐ.ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง มาปรับใช้แนวทางสัมภาษณ์ของโครงการวิจัย เน้นข้อมูลด้านเศรษฐกิจของแต่ละครัวเรือนในชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ แล้วนำมาสรุปเป็นภาพรวมของหมู่บ้าน

เมื่อทราบสภาพข้อมูลและบริบท รวมทั้งเหตุการณ์ต่างๆ ของบ้านใหม่สันมะนะแล้ว ทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลและข้อคิดเห็นจากชุมชน ทีมวิจัย จึงได้นำข้อมูลทุกอย่างมาวิเคราะห์ชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ จึงได้ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน ดังนี้

1) จุดแข็ง/จุดเด่น

เรื่องที่เป็นจุดแข็ง	มีผลต่อชุมชนอย่างไร	ควรจะทำอย่างไร
1. เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของชุมชน	ประชากรส่วนใหญ่ของชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการทำนา ปลูกกล้วย ปลูกพืชหมุนเวียน สร้างรายได้ให้ชุมชนอย่างต่อเนื่องตลอดปี	ส่งเสริมการเกษตรให้มีผลผลิตและคุณภาพมากยิ่งขึ้น
2. ชุมชนมีปราชญ์ชาวบ้านหลายสาขาอาชีพ	ชุมชนมีผู้รู้หลายแขนง ทำให้มีความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้งจะถ่ายทอดสู่คนรุ่นต่อไปและความรู้นั้นสามารถนำมาปรับใช้ในปัจจุบันได้	ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้คนรุ่นต่อไป
3. ศูนย์รวมของชุมชนคือวัด	คนในชุมชนนับถือศาสนาพุทธ และมีวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจและเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน	
4. แกนนำชุมชนตื่นตัวในการพัฒนาหมู่บ้าน	ทีมวิจัยมาจากแกนนำชุมชนและมีความตั้งใจที่จะพัฒนาหมู่บ้าน	ทำงานวิจัยให้สำเร็จและสร้างความเข้าใจกับชุมชนในการทำวิจัย

เรื่องที่เป็นจุดแข็ง	มีผลต่อชุมชนอย่างไร	ควรจะทำอย่างไร
		และพัฒนาชุมชน
5. ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ	ชุมชนได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ และเป็นชุมชนนำร่องของตำบลต้นธงเรื่องหมู่บ้านน่าอยู่	เสนอโครงการที่จะพัฒนาชุมชนและคนในชุมชนให้หน่วยงานอื่นเห็นความสำคัญและให้ความช่วยเหลือต่อไป
6. ความใกล้ชิดกันของคนในชุมชน	ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนเป็นญาติกัน จึงมีความใกล้ชิดกันเป็นทุนเดิม และสังคมยังเป็นสังคมชนบท	รักษาความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ และคงไว้ซึ่งสังคมชนบทที่มีการพึ่งพาอาศัยกันให้นานที่สุดเท่าที่ทำได้

2) จุดอ่อน/จุดด้อย

เรื่องที่เป็นจุดอ่อน	มีผลต่อชุมชนอย่างไร	ควรจะทำอย่างไร
1. ขาดบุคคลที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในการพัฒนา	ทำให้ชุมชนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่	ทำโครงการอบรมพัฒนาบุคลากรในหมู่บ้านเพื่อเพิ่มพูนความรู้
2. พื้นที่ในการพัฒนามากงบประมาณมีไม่เพียงพอ	ทำให้ดูแลในการพัฒนาไม่ทั่วถึง	ของบประมาณสนับสนุนจากองค์กรภายนอกที่มีเงินทุนและช่วยเหลือการดำเนินโครงการต่างๆ ที่ต้องการได้
3. คนในชุมชนมีรายได้น้อย	มีผลกระทบต่อสภาพชุมชนในการพัฒนา	จัดตั้งกลุ่มอาชีพในหมู่บ้านเพื่อให้ประชาชนได้รวมกลุ่มและเข้ามาฝึกพัฒนาอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้น
4. ขาดที่สาธารณะไว้สร้างองค์กรกลุ่มต่างๆ	ชุมชนไม่สามารถดำเนินกิจกรรมที่เป็นสาธารณะได้เนื่องจากไม่มีพื้นที่	ขอความร่วมมือในการบริจาคที่ดินเพื่อเป็นที่สาธารณะ จัดหางบประมาณในการจัดซื้อที่ดินเพื่อนำมาเป็นที่ดินสาธารณะ
5. ชุมชนขาดสนามกีฬาให้เยาวชนไว้ใช้เล่น	เด็ก เยาวชน ประชาชนในหมู่บ้านไม่มีสถานที่ออกกำลังกาย	จัดหาพื้นที่ที่พอจะเป็นสนามกีฬาได้และปรับปรุงให้สามารถเล่นกีฬาได้ จัดตั้งศูนย์ออกกำลังกายขึ้นในหมู่บ้าน

เรื่องที่เป็นจุดอ่อน	มีผลต่อชุมชนอย่างไร	ควรจะทำอย่างไร
6. ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในการพัฒนา	ชุมชนขาดผู้นำที่สามารถแนะนำแนวทางในการพัฒนาและสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนที่จะพัฒนาหมู่บ้านได้อย่างแท้จริง	จัดฝึกอบรมให้กับผู้นำในชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพ ภาวะผู้นำในด้านต่างๆ
7. ผลผลิตทางการเกษตรมีราคาตกต่ำ	เกษตรกรมีรายได้น้อยลง เงินทุนในการทำเกษตรไม่พอเพียงและเงินที่เหลือไม่พอใช้	ขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการหรือองค์กรอื่นช่วยเหลือและพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพดีและจัดหาตลาดให้
8. เยาวชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาที่ไม่เหมาะสม	ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ไม่สามารถส่งลูกเรียนได้	เพิ่มรายได้ให้ประชากรและจัดหาทุนให้ผู้ที่ต้องการ
9. มิจลาชีพ	ไม่มีความปลอดภัยในชุมชน	จัดเวรยามรักษาความปลอดภัยในชุมชน
10. การใช้สารเคมี	สารพิษตกค้างในดินและแหล่งน้ำทำให้ไม่สามารถใช้น้ำหรือดินเพื่อประโยชน์อื่นได้	ปรับเปลี่ยนความคิดและลดการใช้เคมีส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์
11. สิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านเปลี่ยนไปมีขยะจรมากขึ้นและขยะที่ชาวบ้านทิ้งแบบไม่เลือกที่รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์แต่ไม่มีการกำจัดมูลอย่างถูกวิธี	เกิดมลพิษด้านอากาศและเสียงต่อการเป็นโรคติดต่อจากสัตว์ที่นำมาจากขยะและมูลสัตว์	มีการกำจัดขยะอย่างถูกวิธีและการกำจัดมูลสัตว์อย่างถูกต้อง
12. ปัญหาหนี้สิน	คนในชุมชนขาดสภาพคล่องด้านการเงิน เป็นหาต่างๆตามมา	ส่งเสริมอาชีพเสริมและทำบัญชีครัวเรือนรวมทั้งส่งเสริมการออกให้คนในชุมชน
13. การเปลี่ยนทางสังคมที่เร็วเกินไป	วิถีชีวิตการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นอยู่เปลี่ยนไป คนในชุมชนไกลกัน ไม่มีการทำกิจกรรมร่วมกัน	ปลูกฝังค่านิยมและความคิดให้เด็กและเยาวชน ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม
14. สุขภาพอนามัยของคนในชุมชน	คนในชุมชนเจ็บไข้ได้ป่วย สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง	ส่งเสริมการรักษาสุขภาพอนามัยของคนในชุมชนโดยขอความร่วมมือจากสถานีนอนามัยและ

เรื่องที่เป็นจุดอ่อน	มีผลต่อชุมชนอย่างไร	ควรจะทำอย่างไร
		เทศบาล และชุมชนต้องเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องสุขภาพอนามัย

3) ปัจจัยภายนอกชุมชนที่ส่งเสริมการสร้างโอกาสให้ชุมชนสามารถพัฒนาและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

- นโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้ไทยเป็นครัวของโลก บ้านใหม่สันมะนะ มีพื้นที่ทำการเกษตรค่อนข้างมาก ถ้าปลูกข้าวและได้ขายจะทำให้หมู่บ้านมีรายได้และเศรษฐกิจหมุนเวียนในหมู่บ้านดีขึ้น การจัดหาพันธุ์ข้าวอย่างดี และส่งเสริมให้ประชาชนปลูกข้าวและดูแลผลผลิตให้อยู่ในคุณภาพและมีมาตรฐานตามที่ได้กำหนดไว้ น่าจะเป็นสิ่งที่เหมาะสมในการส่งเสริมนโยบายของรัฐบาลในเรื่องดังกล่าว
- การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวตามนโยบายของรัฐบาล บ้านใหม่สันมะนะเป็นชุมชนมีจุดเด่นในด้านการนำเสนอสิ่งที่เป็นการท่องเที่ยวได้จะทำให้มีผู้สนใจเข้ามาในหมู่บ้านมากขึ้นสร้างเศรษฐกิจให้ชุมชนได้เกิดการหมุนเวียนเงินในหมู่บ้านสินค้าในหมู่บ้านสามารถนำมาขายได้ ซึ่งชุมชนควรมีการจัดตั้งกลุ่มฟื้นฟูวัฒนธรรมในท้องถิ่นและสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มเข้มแข็งมีศักยภาพในด้านต่างๆ ทั้งทางวิถีชีวิตที่ดำรงเหมือนสมัยโบราณโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและมีการสืบทอดต่อไป
- ความตื่นตัวของชุมชนในการเรียนรู้และพร้อมที่จะรับโอกาสในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จะเห็นได้จากการยอมรับสิ่งใหม่ๆ เช่น งานวิจัยชุมชน และนำมาปรับใช้กับชุมชนซึ่งประชากรในชุมชนหลังจากมีการวิจัยเข้าไปเกี่ยวข้องเริ่มมีการตื่นตัวและมองเห็นโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและชุมชนเข้มแข็ง

4) ปัญหาต่อการพัฒนาหมู่บ้านไม่ประสบผลสำเร็จ

ในการเก็บข้อมูลและจัดเวทีประชุมของหมู่บ้านรวมทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดและการพูดคุยสนทนาในโอกาสต่างๆ ทำให้ทราบว่าสิ่งที่ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนไม่ประสบผลสำเร็จ

- ชุมชนใกล้เคียง ประชาชนส่วนใหญ่จึงไปทำงานนิตมอุตสาหกรรมประชาชนหันไปประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ต้องใช้แรงงานและได้เงินเยอะ ทำให้พื้นที่ทำการเกษตรในหมู่บ้านว่างเปล่าซึ่งขาดคนเข้ามาสนใจการทำนาหรือทำสวน ซึ่งแนวทางแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวชุมชนได้ให้ข้อเสนอควรปรับปรุงและจัดสร้างชุมชนให้เป็นชุมชนน่าอยู่ มีการสร้างอาชีพในหมู่บ้านให้เป็นที่ยึดและเกิดการหมุนเวียนเศรษฐกิจขึ้นในหมู่บ้าน

- คนที่มีฝีมือในหมู่บ้านออกไปทำงานที่ชุมชนอื่น ชุมชนขาดผู้มีฝีมือในการพัฒนาปรับปรุงและช่วยเหลือคนในหมู่บ้านให้มีอาชีพมีฝีมือในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้ดีและสามารถขายได้ คนในชุมชนเห็นว่าควรส่งเสริม การสร้างงาน อาชีพ สนับสนุนให้คนในหมู่บ้านเกิดการรักบ้านเกิดโดยการปรับปรุงหมู่บ้านให้น่าอยู่และมีการส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานและสนับสนุนผู้มีฝีมือในหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักและสนับสนุนผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ได้ทำขึ้น
- ความเชื่อว่าตนเองไม่มีความสามารถและไม่มีกำลังพอในการทำอะไรหรือออกความเห็นใดในการทำงานร่วมกับชุมชน คนในชุมชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมีความคิดว่าตนเองเรียนมาน้อย ด้วยปัญญาจึงไม่สามารถออกความเห็นหรือเสนอปัญหาอะไรได้ ทุกอย่างที่ทำในชุมชน เอาเสียงส่วนใหญ่หรือคนเรียนสูงเป็นที่ตั้ง จากปัญหาดังกล่าวเมื่อมี งานวิจัยเข้าไปในชุมชนทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางความคิดของคนในชุมชน ทำให้คนที่ไม่กล้าออกความคิดเห็นหรือไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีความกล้าคิด การแสดงออก และคิดว่าชุมชนเป็นของทุกคน อีกทั้งยังมีการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยขอความร่วมมือจาก กศน.ลำพูน และสร้างความเข้าใจ ปลุกความคิดเรื่องความการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้คนในชุมชน

5) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ทางทีมวิจัยได้ร่วมกันออกแบบการเก็บข้อมูลชุมชน โดยใช้แบบการกรอกข้อมูล จปฐ. ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้นธงมาปรับใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ของโครงการวิจัย ซึ่งได้มีการแบ่งบทบาทและพื้นที่ให้กับนักวิจัยแต่ละคนลงไปเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นการฝึกทักษะการเก็บข้อมูล และการลงไปปรับรู้ข้อมูลแต่ละบ้านในชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ซึ่งสามารถสรุปข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

บ้านใหม่สันมะนะ มีจำนวนประชากรทั้งหมด 802 คน ชาย 403 คน หญิง 399 คน กลุ่มคนที่มีมากที่สุด คือ กลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 225 คน รองลงมาคือ อายุระหว่าง 13-29 ปี

ด้านจำนวนรายได้ทั้งหมู่บ้าน 49,933,200 ต่อปี แยกตามอาชีพของรายได้รวมของครอบครัวสามารถแยกได้ดังนี้

1. รายได้จากอาชีพการเกษตร	รายได้ทั้งปี	31,204,000 บาท
2. รายได้จากโรงงานอุตสาหกรรม	รายได้ทั้งปี	780,000 บาท
3. รายได้จากการค้าขาย	รายได้ทั้งปี	2,100,000 บาท
4. รายได้จากอาชีพการบริการ	รายได้ทั้งปี	144,000 บาท
5. รายได้จากอาชีพรับจ้าง	รายได้ทั้งปี	9,454,800 บาท
6. รายได้จากลูกหลานส่งมาให้	รายได้ทั้งปี	140,000 บาท

7. รายได้จากการรับเบี้ยยังชีพ	รายได้ทั้งปี	276,000 บาท
8. รายได้จากการ รับราชการ	รายได้ทั้งปี	5,834,400 บาท
รวม		49,933,200 บาท

ด้านค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในหมู่บ้าน สามารถสรุปได้ ดังนี้

ที่	รายการ	จำนวนเงิน (บาท/ปี)
1.	ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร เช่น ข้าวสาร เนื้อวัว เนื้อหมู เนื้อไก่ ผัก	5,976,000
2.	ประเภทอาหารสำเร็จรูป/เครื่องปรุง เช่น ผงชูรส น้ำตาลทราย น้ำปลา น้ำมันพืช	1,103,590
3.	ประเภทเครื่องดื่ม/ขนม เช่น น้ำ/น้ำแข็ง น้ำอัดลม นม เหล้า เบียร์ บุหรี่ ขนม	2,312,100
4.	ประเภทยารักษาโรค	485,060
5.	ประเภทค่าของใช้ต่างๆ เช่น เสื้อ กางเกง รองเท้า สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก น้ำมัน ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	3,830,721
6.	ประเภทค่าใช้จ่ายในการศึกษา	3,775,000
7.	ประเภทค่าใช้จ่ายในการใช้จ่ายประกัน เช่น รถยนต์ หนี้สิน ประกันชีวิต	3,149,666
8.	ประเภทค่าใช้จ่ายในการผลิต	19,672,000
9.	ประเภทค่าใช้จ่ายทางสังคม เช่น ค่าป่า งานศพ งานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่	434,205
10.	ประเภทค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น หวย การพนัน	1,678,000
รวม		40,104,242

ข้อมูลเงินออม

1. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	จำนวน	312,000 บาท
2. ธนาคารออมสิน	จำนวน	1,000,000 บาท
3. ธนาคารกสิกร	จำนวน	200,000 บาท
4. ธนาคารกรุงเทพ	จำนวน	12,651 บาท
5. ธนาคารกรุงไทย	จำนวน	295,000 บาท
6. ธนาคารอาคารสงเคราะห์	จำนวน	112,130 บาท
7. กองทุนเงินล้าน	จำนวน	960,000 บาท

8. กองทุนออมทรัพย์หมู่บ้าน	จำนวน	500,000 บาท
9. กองทุนกลุ่มแม่บ้าน	จำนวน	26,400 บาท
10. กองทุนกลุ่มเกษตรกร	จำนวน	100,000 บาท
11. กองทุนเกษตรกรตำบล	จำนวน	50,000 บาท
12. แשר	จำนวน	1,200,000 บาท
รวม	จำนวน	4,768,181 บาท

ข้อมูลด้านหนี้สิน

หนี้สินในระบบ

1. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) อัตราดอกเบี้ย 9.5 % ต่อปี
เงินต้น 17,000,000 บาท
2. ธนาคารกสิกร เงินต้น 176,400 บาท
3. ธนาคารกรุงไทย เงินต้น 2,880,000 บาท
4. ธนาคารอาคารสงเคราะห์ เงินต้น 3,000,000 บาท

วัตถุประสงค์ในการกู้ยืม คือ ลงทุนประกอบอาชีพ เช่น ทำปลาเค็มเดี่ยว ด้านการศึกษา ทุนหมุนเวียน
ที่อยู่อาศัย ซื่อที่ดินทำการเกษตร ปรับปรุง ทำสวนลำไย

5. กองทุนเงินล้าน เงินต้น 4,400,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี
6. กลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน เงินต้น 3,300,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 6.5% ต่อปี
7. กองทุนกลุ่มแม่บ้าน เงินต้น 10,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี
8. กองทุนกลุ่มเกษตรกร เงินต้น 2 00,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี
9. ลงทุน กขคจ. เงินต้น 40,000 บาท

วัตถุประสงค์ในการกู้ยืม เพื่อการเกษตรและใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน

10. บัตรอโณน เงินต้น 200,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 2.3% ต่อปี
11. บัตรอิชีบาย เงินต้น 100,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 2.8% ต่อปี
12. บัตร KTC เงินต้น 20,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 2.8% ต่อปี
13. บัตรCity bank เงินต้น 20,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 2.8% ต่อปี
14. บัตรFirst choice เงินต้น 210,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 2.8% ต่อปี
15. บัตรเพาเวอร์บาย เงินต้น 50,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 2.8% ต่อปี

วัตถุประสงค์ในการกู้ยืม คือ การผ่อนสินค้า เช่น คอมพิวเตอร์ รถมอเตอร์ไซด์ มือถือ ตู้เย็น เป็น
เงินทุนหมุนเวียน กู้จากบัตรเครดิตเงินสด

หนี้สินนอกระบบ

1. ญาติพี่น้อง เงินต้น 30,000 บาท

2. คนรู้จัก เงินต้น 1,000,000 บาท

วัตถุประสงค์ในการกู้ เพื่อเพื่อลงทุน เป็นทุนหมุนเวียนในการนำไปใช้หนี้ก้อนอื่นหมุนเวียนไป

นอกจากนี้มีข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น อาชีพ โรคภัยไข้เจ็บ เครื่องใช้สิ้นเปลือง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พืชพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งทางทีมวิจัยได้ฝึกการเก็บข้อมูล การลงไปพูดคุยกับสมาชิกในชุมชน รวมทั้งได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และวางแนวทางในการพัฒนาชุมชนบ้านใหม่สันมะนะต่อไป

4.2.2 การจัดทำแผนชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ

การทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ไม่สามารถทำได้โดยการสร้างจากบุคคลภายนอกชุมชน หรือทำโดยการสอน การฝึกอบรม ชุมชนที่เข้มแข็งจะมีกระบวนการในการจัดการของชุมชนมีการเรียนรู้ร่วมกัน มีกิจกรรมเพิ่มคุณค่าทุนทางสังคมและเศรษฐกิจของคนในชุมชน ภายใต้ระบบความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน เป็นเครือข่ายชุมชนและมีการขยายพันธมิตรออกไปนอกชุมชนในลักษณะสร้างความสัมพันธ์ ดังนั้นแนวทางการจัดทำแผนชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ได้วางองค์ประกอบในการทำแผนชุมชนดังนี้

1. การจัดทำแผนชุมชน ต้องคำนึงถึงต้นทุนของชุมชนว่ามีความพร้อมและศักยภาพในการดำเนินงานในเรื่องที่เสนอและการจัดทำกิจกรรมตามแผนหรือไม่ ซึ่งแผนชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะที่ผ่านมามีปัญหาที่พบ คือ

- ไม่มีการกำหนดทิศทางของหมู่บ้าน
- ชุมชนไม่มีการบอกข้อมูลในเรื่องที่สำคัญ เพื่อที่จะกำหนดอนาคตของชุมชน
- ชุมชนไม่มีการเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการสร้างเสริมรายได้
- กิจกรรมที่บรรจุในแผนชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นการขอใช้งบประมาณจาก อปท. เพียงอย่างเดียว มีการทำแผนที่พึ่งพาตนเองน้อยมา

2. การจัดทำแผนชุมชนต้องมีการกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงานในปีนั้นๆ และมีการทบทวนแผนทุกปี ซึ่งสามารถทำได้มากกว่า 1 ครั้งใน 1 ปีตามที่ชุมชนเห็นควร

3. การจัดทำแผนชุมชน เป็นการนำเอากิจกรรมของชุมชน ที่เกิดจากความต้องการของหมู่บ้านอย่างแท้จริงมาจัดทำและนำไปสู่การปฏิบัติ และให้มีความเชื่อมโยงกับท้องถิ่น เพื่อแผนดังกล่าวจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ชุมชนมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนและการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการของชุมชน โดยมีการจัดกิจกรรมแบบชุมชนจัดขึ้นเองไม่อาศัยงบประมาณจากหน่วยงานอื่น และแผนที่เกินศักยภาพของชุมชนโดยอาศัยงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ซึ่งมีเส้นทางการดำเนินการดังนี้

แผนชุมชน → แผน อปท. → แผนอำเภอ → แผนจังหวัด → ส่วนกลาง

การจัดทำแผนชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จึงเป็นการนำเอาปัญหาและความต้องการของชุมชนมาวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหานั้น โดยแนวทางการแก้ไขต้องเหมาะสมกับชุมชนและสามารถทำได้เห็นผล โดยนำปัญหาและความต้องการดังกล่าวจัดทำเป็นกิจกรรมของชุมชนที่ทำเองและพึ่งพาตนเองได้ หากเกินความสามารถและศักยภาพในการดำเนินงานของชุมชนให้ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น

4.2.3 การวิเคราะห์สภาพปัญหา/แนวทางการจัดการปัญหานำไปสู่แผนสามปี พ.ศ. 2554-2556 และ ขอบบรรจุในเทศบาลบัญญัติ ประจำปีงบประมาณ 2554 ของเทศบาลตำบลต้นธง

จากการที่ทีมวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดเวที การสอบถามสัมภาษณ์ เป็นการระดมความคิดเห็นถึงเรื่องปัญหา สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ จากสมาชิกในชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ รวมทั้งตัวแทนจากหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ซึ่งได้นำข้อมูลที่ได้มาสรุป ดังนี้

ที่	ประเภทปัญหา	สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	ผลกระทบจากปัญหา
1	ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน น้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำเพื่อการเกษตร ไฟฟ้าที่ดินทำกิน การติดต่อสื่อสาร)	- ถนนภายในหมู่บ้าน บางเส้นทางยังเป็นดินลูกรัง ทำให้เกิดฝุ่นละออง ฤดูฝนถนนเฉอะแฉะ ยากลำบากต่อการสัญจรไปมา - มีน้ำท่วมขังภายในหมู่บ้านเนื่องจากระบบท่อระบายน้ำทิ้งไม่มี - แสงสว่างบริเวณทางสาธารณะในหมู่บ้านไม่เพียงพอ	- เส้นทางคมนาคมขนส่งผลิตผลในหมู่บ้านยังไม่สะดวก ทำให้เกิดการล่าช้าในการขนส่งสินค้า และการคมนาคมไม่สะดวก - การเดินทางไปศึกษาเล่าเรียนของเยาวชนในหมู่บ้านยากลำบาก - การสัญจรไปมาระหว่างหมู่บ้านไม่สะดวก - เกิดอันตรายระหว่างเดินทางทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและ

ที่	ประเภทปัญหา	สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	ผลกระทบจากปัญหา
			ทรัพย์สิน
2	ด้านเศรษฐกิจ (การมีอาชีพ รายได้ หนี้สิน การประกอบอาชีพของคน ในชุมชน ผลผลิตการเกษตร การลด รายจ่าย เพิ่มรายได้ การประหยัด และการออม)	- มีพื้นที่ในการทำสวน มากมายแต่ไม่มีความรู้ พอที่จะผลิต ผลผลิตให้ เพียงพอต่อความต้องการ ของตลาด - ประชาชนมีรายได้ไม่ เพียงพอกับรายจ่าย ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจ ที่ไม่ดีทำให้ต้นทุนการผลิต สูง ผลิตในตลาดขายได้มา ไม่คุ้มกับทุนที่ลงทุนไป	- พื้นที่ดินส่วนใหญ่เป็น สวนแต่ไม่มีคนดูแลปล่อย ให้หญ้าขึ้นรกและไม่มีการ ดูแลเอาใจใส่ผลผลิตที่ได้จึง ไม่มีคุณภาพและขายได้ไม่ ดีเท่าที่ควร - รายได้ของประชาชนไม่ เพียงพอกับรายจ่าย - มีการออกไปประกอบ อาชีพต่างถิ่นมากขึ้น
3	ด้านสังคม การเมือง การปกครอง (กลุ่มองค์กรในชุมชน การสงเคราะห์ การป้องกันยาเสพติด ส่งเสริมประชาธิปไตย ฯลฯ)	- องค์กรกลุ่มต่างๆใน ชุมชนอยู่กันอย่างหลวมๆ ทำให้การรวมกลุ่มยังไม่ เข้มแข็งเท่าที่ควร	- การรวมกลุ่มในหมู่บ้าน แบ่งเป็นกลุ่ม และการมี ส่วนร่วมของคนในหมู่บ้าน ยังน้อย
4	ด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี (การสนับสนุนด้าน การศึกษา ข่าวสารข้อมูล การปลูก จิตสำนึก การถ่ายทอดภูมิปัญญา ฯลฯ)	- ประชาชนรับรู้ข้อมูล ข่าวสารล่าช้าและได้รับ ข้อมูลแบบปากต่อปากทำ ให้ข้อมูลบางอย่างเกิดการ ผิดพลาด - การถ่ายทอดภูมิปัญญา ท้องถิ่นไม่มีผู้สืบเนื่อง เนื่องจากลิ้มวัฒนธรรม ท้องถิ่นและรับวัฒนธรรม ต่างถิ่นมากขึ้น	- ทำให้วัฒนธรรมใน ท้องถิ่นเริ่มหายไป เพราะ ไม่มีผู้สืบทอด - ข่าวสารที่ประชาชนรับรู้ ผิดพลาดทำให้เกิดการบอก ต่อที่ไม่ตรงกับความจริง และประเพณีปฏิบัติไม่ถูก
5	ด้านสาธารณสุข (สุขภาพ การ ป้องกันรักษาโรค การสนับสนุน องค์กร โรคติดต่อ โรคระบาด สูนิสัยด้านสาธารณสุข)	- ผู้สูงอายุในหมู่บ้านยังไม่ สนใจเรื่องสุขภาพของ ตนเองทำให้มีสุขภาพไม่ แข็งแรง	- ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน สุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง

ที่	ประเภทปัญหา	สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	ผลกระทบจากปัญหา
6	ด้านสิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติ (การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ)	- ดินไม้ในหมู่บ้านมีจำนวน น้อยลง เนื่องจากถูกตัดและ นำพื้นที่ส่วนใหญ่มาปลูก บ้าน มาสร้างถนน ฯลฯ - มีขยะที่ถูกนำมาทิ้งไว้ข้าง ทางและแม่น้ำมากมายน	- ทำให้ชุมชนมีดินไม้ไม่ และความร่มรื่นในหมู่บ้าน ไม่ค่อยมี - มีกลิ่นเน่าเหม็นของขยะที่ นำมาทิ้งไว้และทำลาย สภาวะแวดล้อมบริเวณ รอบๆ คุณภาพชีวิตของคน บริเวณที่ขยะถูกนำมาทิ้งไม่ ดี

จากนั้นได้นำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันการวิเคราะห์ปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน และนำข้อมูลที่ได้มา
ระดมความเห็นเพื่อสอบถามความต้องการและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ในการจัดเวทีนอกจากลงไป
จัดเวทีแต่ละป๊อกแล้วมีการนำเสนอเป็นข้อมูลในภาพรวมเพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้ร่วมกันวิพากษ์เพิ่มเติม
ข้อมูลให้มีความสอดคล้องมากขึ้น ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เป็นแกนนำชุมชน กลุ่ม องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เช่น
กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ แกนนำชุมชน ผู้รู้ในชุมชน เยาวชน และหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องมาร่วมแลกเปลี่ยน ซึ่งทำให้ทางชุมชนเห็นแนวทางในการจัดการปัญหาร่วมกัน ดังนี้

ที่	ข้อปัญหา	สาเหตุและปัญหา	ความต้องการ	แนวทางการแก้ไขปัญหา
1	โครงสร้างพื้นฐาน	1. เส้นทางคมนาคม ไม่สะดวกต่อการ ขนส่งผลผลิต ทางการเกษตร 2. ไฟฟ้ากิ่งที่ให้แสง สว่างมีไม่เพียงพอทำ ให้เสี่ยงต่ออุบัติเหตุ และผู้ร้าย	1. เส้นทางคมนาคมที่ เป็น คสล. ป้องกันฝุ่น ป้องกันน้ำท่วมขัง และเดินทางได้สะดวก มากยิ่งขึ้น 2. ไฟกิ่งทุกซอยใน หมู่บ้านที่มีดเพื่อ สะดวกในการเดินทาง และป้องกันอันตราย ต่างๆ	1. ขอรับงบประมาณ สนับสนุนในโครงการที่ ต้องการแก้ไข เพื่อจะได้ นำมาปรับปรุงและ พัฒนาให้ดีขึ้น ตอบสนองความ ต้องการของประชาชน และเพื่อความปลอดภัย ของชุมชนจากผู้ร้ายและ อุบัติเหตุต่างๆ ที่ไม่ คาดคิด
2	ด้านเศรษฐกิจและ การมีอาชีพ รายได้	1. รายได้ไม่เพียงพอ กับรายจ่าย	1. มีการส่งเสริม สนับสนุนอาชีพให้คน	1. ส่งเสริมสนับสนุน อาชีพให้คนในชุมชน

ที่	ข้อปัญหา	สาเหตุและปัญหา	ความต้องการ	แนวทางการแก้ไขปัญหา
	และมีงานทำ	2. ต้นทุนการผลิตสูง ทำให้ผลผลิตที่ขายได้ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน 3. คนว่างงานมาก 4. มีการออกไปประกอบอาชีพนอกพื้นที่มากขึ้น	ในชุมชน 2. สนับสนุนและลดต้นทุนการผลิตโดยการจำหน่ายวัตถุดิบ การเกษตรในราคาที่ถูกลงหรือแจกจ่ายพันธุ์พืช และวัตถุดิบให้แก่เกษตรกร 3. จัดหาอาชีพให้คนในชุมชนได้มีงานทำ และส่งเสริมการประกอบอาชีพที่พึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง 4. สนับสนุนให้คนในท้องถิ่นหันมาสนใจและรักบ้านเกิดของตนเองมากขึ้น	2. สนับสนุนและลดต้นทุนการผลิตโดยการจำหน่ายวัตถุดิบ การเกษตรในราคาที่ถูกลงหรือแจกจ่ายพันธุ์พืช และวัตถุดิบให้แก่เกษตรกร 3. จัดหาอาชีพให้คนในชุมชนได้มีงานทำ และส่งเสริมการประกอบอาชีพที่พึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น 4. สนับสนุนให้คนในท้องถิ่นหันมาสนใจและรักบ้านเกิดของตนเอง
3.	ด้านสังคม การเมือง การปกครอง	1. กลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านอยู่กันอย่างหลวมๆ และมีการขัดแย้งกันบ้างในบางครั้ง 2. ผู้นำชุมชนขาดภาวะผู้นำและมีศักยภาพที่ยังไม่เข้มแข็ง	1. ให้คนในชุมชนเกิดความรัก สามัคคีกัน เหมือนเช่นแต่ก่อน ให้ความช่วยเหลือกันในด้านต่างๆ และมีทิศทางในการพัฒนาเป็นไปในทางเดียวกัน 2. ให้ผู้นำชุมชนรู้บทบาทและหน้าที่ และมีศักยภาพในการนำหมู่บ้านให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น	1. มีกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน บ่อยขึ้น เพื่อให้คนในชุมชนเกิดความรักและสามัคคีกัน รวมถึงมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน 2. จัดฝึกอบรมภาวะผู้นำให้กับผู้นำในชุมชน เพื่อให้เกิดศักยภาพในการทำงานและมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล

ที่	ข้อปัญหา	สาเหตุและปัญหา	ความต้องการ	แนวทางการแก้ไขปัญหา
4.	ด้านการศึกษา/ วัฒนธรรม ประเพณี	1. ประเพณี วัฒนธรรมบางอย่าง ถูกลืม และมีการ บิดเบือน	1. อนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมให้คงอยู่ และรื้อฟื้นประเพณีที่ สำคัญของหมู่บ้านให้ กลับมา สืบสานและ สืบทอดต่อไป	1. สร้างจิตสำนึกและ ปลูกฝังให้เด็กและ เยาวชนรุ่นหลังได้รับรู้ ประเพณีโบราณและ รักษาไว้ให้สืบทอด 2. จัดงานประเพณีต่างๆ ขึ้นทุกปีเพื่อเป็นการ ปลูกฝังให้เกิดการเรียนรู้ และการดำรงไว้
5.	ด้านสาธารณสุข	1. สุขภาพของคน เฒ่าคนแก่ในหมู่บ้าน ไม่ค่อยดี 2. น้ำดื่ม น้ำบริโภค ยังมีสารปนเปื้อนทำ ให้เกิดโรคติดต่อได้	1. มีเครื่องออกกำลังกาย และการส่งเสริม การออกกำลังกาย ให้กับผู้สูงอายุและคน ในหมู่บ้าน 2. ส่งเสริมและสร้าง ความเข้าใจเรื่องการ รักษาสุขภาพของ ตนเอง 2. มีการพัฒนาคุณภาพ น้ำดื่ม น้ำใช้โดยผู้ที่มี ความรู้และให้การ แนะนำในการจัดทำ และการบริโภค	1. ขอรับการสนับสนุน งบประมาณในกาจัดซื้อ เครื่องออกกำลังกาย 2. จัดหาเครื่องออกกำลังกายและรณรงค์ให้คน ในหมู่บ้านรู้ถึงการมี สุขภาพที่ดีห่างไกล โรคภัย
6	ด้านสิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติ	1. ดินไม่มีจำนวน น้อยลงเนื่องจากถูก ตัดโค่น	1. ต้องการให้หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านที่มีความ ร่มเย็นและมีอากาศที่ดี	1. อนุรักษ์การปลูก ต้นไม้ให้ได้มากที่สุด เพื่อสุขภาพของคนใน หมู่บ้านเอง 2. ลดการตัดต้นไม้ที่ไม่ จำเป็นเพื่อดำรงไว้ต้นไม้ ใหญ่ๆให้ร่มเงาและ อากาศบริสุทธิ์ต่อไป

จากนั้นแกนนำชุมชนนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นร่างแผนชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ และนำเสนอเข้าเวทีประชาคมของหมู่บ้าน เมื่อผ่านมติที่ประชุมแล้วจึงมีการนำเสนอกิจกรรมต่างๆ ที่จะบรรจุไว้ในแผนชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ปีงบประมาณ 2553 เพื่อนำแผนดังกล่าวบรรจุไว้ในแผนสามปี พ.ศ. 2554-2556 และขอบรรจุในเทศบัญญัติ ประจำปีงบประมาณ 2554 ของเทศบาลตำบลต้นธง ที่ประชุมได้นำเสนอโครงการต่างๆ

โดยวางยุทธศาสตร์ การพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ดังนี้

วิสัยทัศน์ (สิ่งที่ชุมชนมุ่งหวังอยากให้เป็นในอนาคต) คือ พื้นฟูวัฒนธรรมประเพณี สิ่งแวดล้อม สังคม ความเป็นอยู่อย่างพอเพียง สามารถพึ่งตนเองได้ ขยายการศึกษาพัฒนาเยาวชน คนรุ่นใหม่ โลกใต้น้ำสวย ชุมชนช่วยกันแบ่งปันฉันทันที

พันธกิจ (สิ่งที่ชุมชนต้องร่วมมือกันทำเพื่อให้หมู่บ้านเป็นไปตามที่มุ่งหวัง)

- 1) ปรับปรุงและพัฒนาการคมนาคมขนส่ง ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ
- 2) ส่งเสริมพัฒนาอาชีพให้คนในหมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้
- 3) ส่งเสริมพัฒนาและสนับสนุนวัฒนธรรมประเพณีหมู่บ้านให้ยั่งยืน
- 4) เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่ดี

- 5) การสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีภายในหมู่บ้านโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม
- 6) พัฒนาระบบการให้ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างกระจ่างแจ้ง

ประเด็นยุทธศาสตร์ (เรื่องต่างๆ ที่ชุมชนจะทำได้ให้บรรลุตามวิสัยทัศน์)

- 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
- 2) ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข
 - (2.1) กิจกรรมสร้างการเรียนรู้และความสามารถในการจัดการของชุมชน
 - (2.2) กิจกรรมด้านการกำหนดตำแหน่งการพัฒนาอาชีพของชุมชนภายใต้ระบบและกลไกตลาด
 - (2.3) กิจกรรมด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP)
 - (2.4) กิจกรรมสนับสนุนชุมชนให้มีบทบาทรองรับความอ่อนแอของระบบครอบครัวไทย
 - (2.5) กิจกรรมการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน
- 3) ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมอุตสาหกรรมแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง

โดยแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่จะทำเพื่อให้หมู่บ้านได้บรรลุตามที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ทางชุมชนได้วางไว้ 3 ระดับ คือ กิจกรรมที่ชุมชนทำได้เอง(พึ่งตนเอง : พ) กิจกรรมที่ชุมชนต้องขอความร่วมมือบางส่วน : ร และกิจกรรมที่ต้องขอรับการสนับสนุนจากภายนอก : ส (ตามตารางแนบท้าย)

กิจกรรมที่ต้องขอรับการสนับสนุนจากภายนอกนั้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งต้องใช้งบประมาณจำนวนมากสูงในการดำเนินงาน เช่น การสร้างถนน วางท่อระบายน้ำ การสร้างอาคารเอนกประสงค์ หรือ การขยายแนวเขตไฟฟ้า การสนับสนุนเบี้ยยังชีพ เป็นต้น โครงการเหล่านี้ต้องมีการเสนอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการใช้เวลาในการดำเนินการและต้องรออนุมัติงบประมาณ ซึ่งชุมชนเองมีส่วนร่วมเพียงเสนอโครงการ ส่วนการดำเนินการด้านอื่นๆ นั้นทางเจ้าหน้าที่จะเข้ามาดำเนินการให้ทั้งหมด หากโครงการผ่านการอนุมัติ ส่วนกิจกรรมที่ชุมชนทำได้เอง(พึ่งตนเอง) กิจกรรมที่ชุมชนต้องขอความร่วมมือบางส่วน กิจกรรมส่วนใหญ่เน้นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับสมาชิกในชุมชน ทั้งด้านการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น การรวมกลุ่มอาชีพในชุมชน การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน การสร้างครอบครัวอบอุ่น การรักษาสีเขียวแวดล้อมในชุมชนให้ดีขึ้น รวมทั้งการรณรงค์การงดเหล้าในงานบุญ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ทางชุมชนสามารถที่จะขับเคลื่อนได้เองโดยไม่ต้องรออนุมัติงบประมาณสนับสนุนจากแหล่งอื่น ชุมชนสามารถจัดการได้เองโดยไม่ใช้งบประมาณ เนื่องจากเป็นเรื่องที่อยู่ในวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชน และทุกคนเห็นความสำคัญ พร้อมให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน โดยเฉพาะงานศาสนา งานบุญในหมู่บ้านหรือประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน ที่มีการสืบทอดกันมา เห็นได้ว่าได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชนเป็นอย่างดี

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม (สิ่งที่จะทำเพื่อให้หมู่บ้านได้บรรลุตามที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ประกอบด้วย กิจกรรมที่ชุมชนทำตัวเอง (พึ่งตนเอง :พ , กิจกรรมที่ชุมชนต้องขอความร่วมมือบางส่วน :ร, กิจกรรมที่ต้องขอรับการสนับสนุนจากภายนอก:ส)

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ				ผู้ประสานงาน	หมายเหตุ (สาระกิจกรรม)
					ชุมชน	อบต./เทศบาล	รัฐบาล	อื่น ๆ		
1	แผนงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน									
	1. ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ซอยหลังวัดล้องกู๋ไทย (ต่อเนื่อง)	ถนนคสล. 1 สาย	2553 - 2555	300,000		✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	2. สร้างศาลาป่าช้า	ศาลาป่าช้า 1 แห่ง	2553 - 2555	300,000		✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	3. ก่อสร้างถนนเข้าที่สาธารณะ หมู่บ้าน	ถนน 1 สาย	2553 - 2555	250,000		✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	4. วางท่อระบายน้ำคอนกรีตเสริม เหล็กซอยสันประดู่	ท่อระบายน้ำ 1 สาย	2553 - 2555	400,000		✓			ผู้ใหญ่บ้าน, ส.อบต.	ส
	5. ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ซอย 10	ถนนคสล. 1 สาย	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	6. ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ซอย 13 (ต่อเนื่อง) พร้อมวางท่อ ระบายน้ำ	ถนนคสล. 1 สาย	2553 - 2555	350,000		✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	7. ก่อสร้างถนนคสล.ซอย 9 (เชื่อม หมู่ที่ 6) (200x3.5x430)	ถนนคสล. 1 สาย	2553 - 2555	300,000		✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ				ผู้ประสานงาน	หมายเหตุ (สาระกิจกรรม)
					ชุมชน	อบต./เทศบาล	รัฐบาล	อื่น ๆ		
	8. ก่อสร้างรางระบายน้ำคอนกรีต ซอย 8 กว้าง 0.50 ม. ลึก 0.50 ม. ยาว 110ม.	รางระบายน้ำ 1 สาย	2553 - 2555	200,000		✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	9. ก่อสร้างถนนคสล. ซอย 12	ถนนคสล. 1 สาย	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	10. ก่อสร้างถนนคสล. ซอย 15 (บ้านผู้ใหญ่บ้าน)	ถนนคสล. 1 สาย	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	11. ก่อสร้างถนนคสล. ซอย 14	ถนนคสล. 1 สาย	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	12. สร้างคาดเหมืองลำเหมืองสัน ประตูและลำเหมืองสันมะนะ ระยะทาง 6,000 ม.	คาดเหมือง 1 สาย	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	13. ทำถนนดินให้เป็นลูกรัง ถนน เลียบลำเหมืองไม้แดง กว้าง 4.00 ม. ยาว 750 ม.	ถนนลูกรัง 1 สาย	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	14. ก่อสร้างคาดเหมืองกลาง กว้าง 2.50 ม. ลึก 1.50 ม. ยาว 4,000 ม.	คาดเหมือง 1 สาย	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	15. สร้างรางระบายน้ำคอนกรีตเสริม เหล็กลำเหมืองกลาง กว้าง 3.00 ม. ลึก 1.70 ม. ยาว 3,500 ม.	รางระบายน้ำ คอนกรีต เสริมเหล็ก 1 สาย	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ				ผู้ประสานงาน	หมายเหตุ (สาระกิจกรรม)
					ชุมชน	อบต./เทศบาล	รัฐบาล	อื่น ๆ		
	16. ก่อสร้างถนนลาดยาง ซอย 3	ถนนลาดยาง 1 สาย	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	17. ก่อสร้างถนนลาดยางซอย 7	ถนนลาดยาง 1 สาย	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	18. ก่อสร้างเมรุ โดยประชาชนมีส่วนร่วม อบต.สนับสนุน 600,000 บาท ส่วนที่เหลือประชาชนรับผิดชอบ	เมรุ 1 แห่ง	2553 - 2555	600,000	✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร
	19. สร้างเตาเผาขยะ	เตาเผาขยะ 1 แห่ง	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	21. ก่อสร้างอาคารเอนกประสงค์ในที่สาธารณะของหมู่บ้าน	อาคาร เอนกประสงค์ 1 แห่ง	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	22. ขุดลอกลำเหมืองร่องน้ำที่ตื้นเขิน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	ขุดลอกลำ เหมือง 1 สาย	2553 - 2555	200,000		✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	23. ขยายเขตไฟฟ้าหลังวัด ระยะทาง 847 เมตร	ขยายเขต ไฟฟ้า	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	24. ขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร ซอย 1 ระยะทาง 982 ม.	ขยายเขต ไฟฟ้า	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ				ผู้ประสานงาน	หมายเหตุ (สาระกิจกรรม)
					ชุมชน	อบต./เทศบาล	รัฐบาล	อื่น ๆ		
2 2.1	แผนงานตามยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข กิจกรรมสร้างการเรียนรู้และ ความสามารถในการจัดการของ ชุมชน 1. ปรับปรุงสวนลำไย	สวนลำไยใน หมู่ 8 บ้าน ใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร
	2. ส่งเสริมและให้ความรู้แก่ เกษตรกรเรื่องการปรับปรุงบำรุง ดินด้วยอินทรีย์วัตถุ	เกษตรกรหมู่ 8 บ้านใหม่ สัน มะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ
	3. จัดฝึกอบรมป้องกันและกำจัด ศัตรูพืชโดยวิธีการผสมผสาน	เกษตรกรหมู่ 8 บ้านใหม่ สัน มะนะ	2553 - 2555		✓	✓		✓	ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร
	4. สนับสนุนและส่งเสริมประเพณี หมู่บ้าน	หมู่ 8 บ้าน ใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน, ส.อบต.	พ
	5. ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาการ ว่างงาน	ผู้ว่างงานใน เขตหมู่ 8 บ้าน ใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓	✓	✓		ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ				ผู้ประสานงาน	หมายเหตุ (สาระกิจกรรม)
					ชุมชน	อบต./เทศบาล	รัฐบาล	อื่น ๆ		
	6. พัฒนาศูนย์ส่งเสริม ราษฎรประจำหมู่บ้าน	ศูนย์ ส่งเสริม ราษฎรหมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร
	7.สอนภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน	ราษฎร หมู่ 8 บ้าน ใหม่สันมะนะ	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	8. ควบคุมและป้องกันโรค ไข้เลือดออกและโรคระบาดอื่นๆ	หมู่ 8 บ้าน ใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร
	9. เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี	ราษฎร หมู่ 8 บ้าน ใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ
	10. ส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องการ รับประทานอาหารที่สะอาด	ราษฎร หมู่ 8 บ้าน ใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ				ผู้ประสานงาน	หมายเหตุ (สาระกิจกรรม)
					ชุมชน	อบต./เทศบาล	รัฐบาล	อื่นๆ		
	11.สร้างเสริมให้ประชาชนใน ชุมชนมีสุขภาพดี	ราษฎร หมู่ 8 บ้าน ใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ
	12. สัมมนงานสาธารณสุขใน หมู่บ้าน	อสม.หมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ จำนวน 10 คน	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร
	13. ฝึกอบรมศักยภาพผู้นำชุมชน	ผู้นำชุมชนหมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ จำนวน 20 คน	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร
	14. ดำเนินการประชุมประชาคม หมู่บ้าน	หมู่ 8 บ้าน ใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ
	15. รณรงค์ประชาสัมพันธ์การ จัดเก็บภาษี	หมู่ 8 บ้าน ใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ
	16. ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้ ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้ง	หมู่ 8 บ้าน ใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ				ผู้ประสานงาน	หมายเหตุ (สาระกิจกรรม)
					ชุมชน	อบต./เทศบาล	รัฐบาล	อื่น ๆ		
	17. จัดตั้งห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ครบเครื่องเรื่องสมุนไพร	ห้องสมุด ประจำ หมู่ 8 บ้าน ใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร
	18. จัดกิจกรรมช่วงคนเดียว เพื่อ เผยแพร่สินค้าและวัฒนธรรม พื้นบ้าน	หมู่ 8 บ้าน ใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร
	19. อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	หมู่ 8 บ้าน ใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ
2.2	กิจกรรมด้านการกำหนดตำแหน่ง การพัฒนาอาชีพของชุมชนภายใต้ ระบบและกลไกตลาด 1. สนับสนุนจัดตั้งกลุ่มทำปุย ชีวภาพเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	กลุ่มทำปุย ชีวภาพ 1 กลุ่ม	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร
	2. ส่งเสริมอาชีพคนในหมู่บ้าน	หมู่ 8 บ้าน ใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ				ผู้ประสานงาน	หมายเหตุ (สาระกิจกรรม)
					ชุมชน	อบต./เทศบาล	รัฐบาล	อื่น ๆ		
	3. ให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงปลาใน ร่องสวนลำไย	เกษตรกรผู้ ปลูกลำไยหมู่ 8 บ้านใหม่สัน มะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ
	4. ส่งเสริมและให้ความรู้การปลูก พืชผักสวนครัวรั้วกินได้	ราษฎร หมู่ 8 บ้าน ใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน, ส.อบต.	พ
	5. จัดตั้งโรงสีข้าว	โรงสีข้าว 1 แห่ง	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร
	6. ส่งเสริมการเรียนรู้ ภูมิ ปัญญาด้านเกษตรอินทรีย์	เกษตรกรหมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร
	7. จัดตั้งกลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์	กลุ่มอาชีพ เลี้ยงสัตว์	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ
	8. จัดตั้งกลุ่มทำนา ทำสวน	กลุ่มทำนาทำ สวน 1 กลุ่ม	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ
	9. จัดตั้งกลุ่มนวดแผนไทย	กลุ่มนวดแผน ไทย 1 กลุ่ม	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ				ผู้ประสานงาน	หมายเหตุ (สาระกิจกรรม)
					ชุมชน	อบต./เทศบาล	รัฐบาล	อื่นๆ		
	10. สนับสนุนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ
	11 จัดตั้งตลาดกลางเพื่อการผลิตของคนในชุมชน จำหน่ายพืช ผัก ผลไม้	ตลาดกลาง 1 แห่ง	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร
	12. ตั้งศูนย์ OTOP เพื่อจำหน่ายสินค้าในหมู่บ้าน	ศูนย์ OTOP 1 แห่ง	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร
2.3	กิจกรรมด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน(OTOP) 1. จัดอบรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	เกษตร หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ				ผู้ประสานงาน	หมายเหตุ (สาระกิจกรรม)
					ชุมชน	อบต./เทศบาล	รัฐบาล	อื่น ๆ		
2.4	กิจกรรมสนับสนุนชุมชนให้มี บทบาทรองรับความอ่อนแอของ ระบบครอบครัวไทย 1. จัดหาเครื่องดนตรีไทย	ดนตรีไทย สำหรับ เยาวชนและ ประชาชนที่ สนใจในหมู่ 8 บ้านใหม่สัน มะนะ	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	2. จัดหาชุดชาวเขาพร้อมอุปกรณ์ การแสดง	เด็กและ เยาวชน หมู่ 8 บ้านใหม่สัน มะนะ	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	3. สนับสนุนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ให้ ได้รับตลอดชีวิต	ผู้สูงอายุหมู่ 8 บ้านใหม่สัน มะนะ	2553 - 2555			✓	✓		ผู้ใหญ่บ้าน, ส.อบต.	ส

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ				ผู้ประสานงาน	หมายเหตุ (สาระกิจกรรม)
					ชุมชน	อบต./เทศบาล	รัฐบาล	อื่นๆ		
	4. สนับสนุนเบี้ยยังชีพผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ได้รับผลกระทบ	ผู้ติดเชื้อเอชไอวี หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553 - 2555			✓	✓		ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	5. สนับสนุนเบี้ยยังชีพ ผู้พิการให้ได้อาศัยอยู่ตลอดไป	ผู้พิการหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553 - 2555			✓	✓		ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	6. มอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจนแต่เรียนดี	เด็กนักเรียนเรียนดีแต่ยากจนของหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553 - 2555			✓	✓		ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ส
	7. ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	ผู้สูงอายุหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร
	8. ตรวจสอบสุขภาพคนในชุมชน	ราษฎรหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร

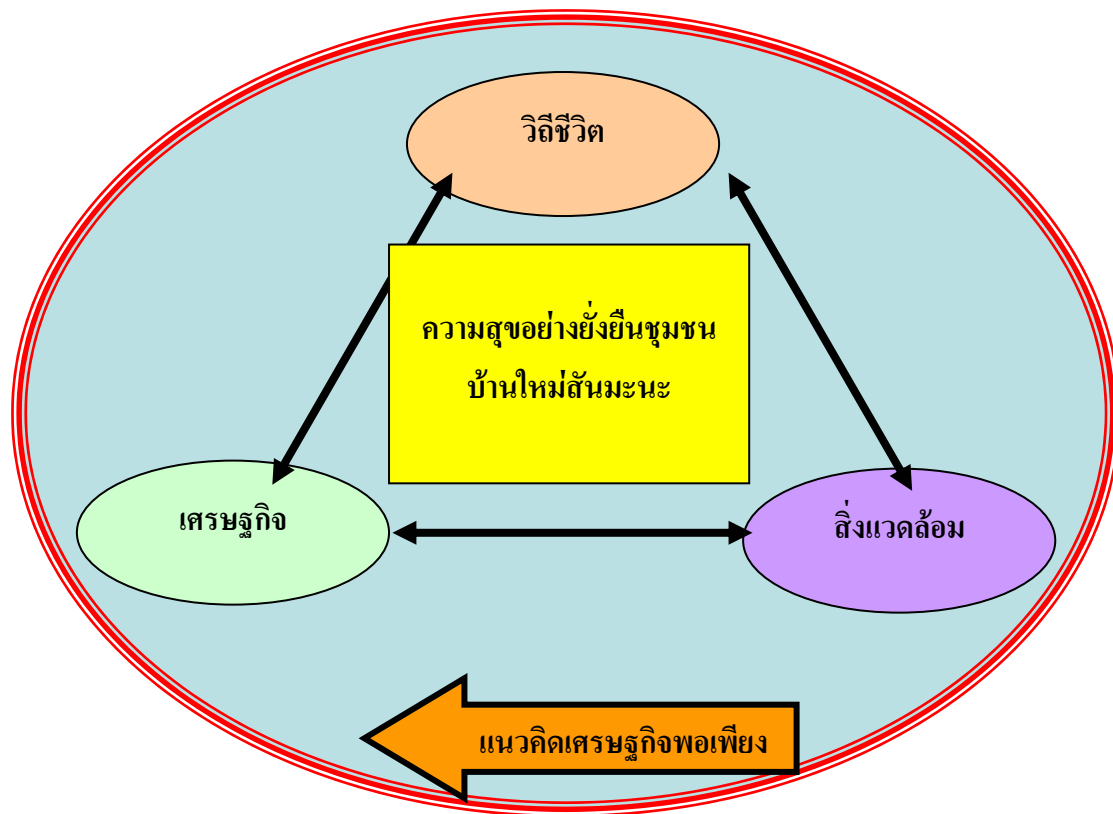
ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ				ผู้ประสานงาน	หมายเหตุ (สาระกิจกรรม)
					ชุมชน	อบต./เทศบาล	รัฐบาล	อื่น ๆ		
	9. คนตรีพื้นเมืองฟอสอนลูก	ผู้ที่มีความ สนใจเกี่ยวกับ ดนตรี พื้นเมืองของ หมู่ 8 บ้าน ใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ
	10. ครอบครัวยุบอุ่น	ครอบครัวใน เขต หมู่ 8 บ้าน ใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ
	11. เยาวชนคนไก่อลัด	เยาวชนหมู่ 8 บ้านใหม่สัน มะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ				ผู้ประสานงาน	หมายเหตุ (สาระกิจกรรม)
					ชุมชน	อบต./เทศบาล	รัฐบาล	อื่น ๆ		
2.5	กิจกรรมการฟื้นฟูความอุดม สมบูรณ์ของทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน									
	1. พัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยว	หมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน , ส.อบต.	ร
	2. ส่งเสริมหมู่บ้านให้เป็น ชุมชนน่าอยู่	หมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน , ส.อบต.	ร
	3. การบริหารจัดการขยะ	หมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน , ส.อบต.	ร
	4. ปลุกต้นไม้เนื่องในโอกาส สำคัญต่างๆ	หมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน , ส.อบต.	พ
	5. แก้ไขปัญหาขยะในลำเหมือง	หมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน , ส.อบต.	พ
	6. แก้ไขปัญหาขยะที่ส่งกลิ่น เหม็น	หมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน , ส.อบต.	พ
	7. ตรวจสอบแหล่งน้ำเพื่ออุปโภค - บริโภค	แหล่งน้ำในเขตหมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน , ส.อบต.	ส
	8. จัดซื้อเครื่องวัดปริมาณน้ำฝน	หมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน , ส.อบต.	ส
	9. รักษาสิ่งแวดล้อม	หมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน , ส.อบต.	พ

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ				ผู้ประสานงาน	หมายเหตุ (สาระกิจกรรม)
					ชุมชน	อบต./เทศบาล	รัฐบาล	อื่น ๆ		
	10. ปลุกต้นไม้ใช้หนี้	หมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน , ส.อบต.	พ
	11. นำไผ่พิชิตสาย	หมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน , ส.อบต.	พ

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ				ผู้ประสานงาน	หมายเหตุ (สาระกิจกรรม)
					ชุมชน	อบต./เทศบาล	รัฐบาล	อื่น ๆ		
3	แผนงานส่งเสริมอุดมการณ์ แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง 1. แข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด	หมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553 - 2555		✓	✓			ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	ร
	2. สนับสนุนเครื่องออกกำลังกาย	หมู่ 8 บ้าน ใหม่สันมะนะ	2553 - 2555			✓			ผู้ใหญ่บ้าน, ส.อบต.	ส
	4. เผยแพร่ศาสนาและ วัฒนธรรม	ราษฎรหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ
	5. จดเกล้าในงานศพ	ราษฎรหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ
	6. จดเกล้าเข้าพรรษา	ราษฎรหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553 - 2555		✓				ผู้ใหญ่บ้าน ส.อบต.	พ

ผลการทำวิจัยโครงการ คือ ได้แผนชุมชนที่มีคุณภาพและแผนการรับรองจากจังหวัดลำพูน รวมทั้งแผนชุมชนดังกล่าวมีความเหมาะสมกับชุมชนและนำมาต่อยอดในกิจกรรมต่างๆ ได้ และเป็นเครื่องมือในการนำชุมชนบ้านใหม่สันมะนะก้าวไปสู่ชุมชนมีความสุขอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

วิถีชีวิต คนในชุมชนประพฤติปฏิบัติอยู่ในระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ทางสังคมขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น มาตรการทางสังคม ตลอดจนการป้องกันและป้องปรามยาเสพติดและสิ่งอบายมุข ในชุมชน ซึ่งการดำเนินการต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน และสร้างกระบวนการไว้ซึ่งวิถีสังคมของชุมชน

เศรษฐกิจ เศรษฐกิจของชุมชนเป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการลงทุนและขับเคลื่อนการพัฒนาในด้านต่างๆ ชุมชนมีเศรษฐกิจและรายได้หมุนเวียนดี ย่อมส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนในชุมชน

สิ่งแวดล้อม คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกอย่างยั่งยืนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีการป้องกันมิให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลายหรือปนเปื้อนจากมลพิษจนยากเกินแก้ไขและฟื้นฟูมีการเฝ้าระวังและสร้างเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยให้ประชาชน หน่วยงาน เยาวชน พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และองค์กรต่างๆ มีส่วนร่วม

ความสุขอย่างยั่งยืนชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ความสุขของชุมชน มีพื้นฐานมากจากการดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของคนในชุมชน เศรษฐกิจและรายได้ของชุมชน รวมไปถึงสภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งทั้งหมดมาจากการทำกิจกรรมต่างๆ โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแบบอย่าง และทุกอย่างต้องสอดคล้องพึ่งพาประสานกัน จะขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปไม่ได้เพราะทุกชีวิตและการดำรงอยู่ต้องพึ่งพากันและกัน เป็นการดำเนินไปของชุมชนมีความสุขอย่างยั่งยืน

4.3 พัฒนาการ การพัฒนาผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะ

บ้านใหม่สันมะนะแต่เดิม คือ หมู่บ้านสันมะนะ หมู่ที่ 6 ซึ่ง หมู่ที่ 6 แต่ก่อนมีเนื้อที่มากและประชากรได้ขยายเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาด้านการดูแลและการพัฒนาไม่ทั่วถึง จึงได้แยกหมู่บ้านออกไปโดยใช้ชื่อว่า “บ้านใหม่สันมะนะ” ซึ่งเป็นชื่อเดิมของหมู่บ้านและเป็นหมู่บ้านที่ก่อตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งหมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 8 มีพื้นที่ติดกัน หมู่ที่ 8 ได้แยกออกมาจากหมู่ที่ 6 เมื่อปี พ.ศ. 2522 โดยมีนายบุญธรรม อินทร์วรรณ เป็นผู้ใหญ่บ้าน คนแรกของบ้านใหม่สันมะนะ เริ่มพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับ คณะกรรมการหมู่บ้าน จนถึงปี พ.ศ. 2545 สภาพหมู่บ้านเริ่มแรกมีถนนทางเดินเท้า จากหมู่บ้านไปสู่ถนนใหญ่ สายลำพูน- ป่าซาง เพื่อไปตลาด ติดต่อราชการ จากหมู่บ้านถึงถนนใหญ่ประมาณ 3 กิโลเมตร เดินเท้าอย่างเดียว ความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ทำสวนกระเทียม ทำนาปลัง ปลูกผักหูด ตามหัวไร่ ปลายนา ถั่วฝักยาว ในการปลูกกระเทียม ทำนาจะมีการช่วยกันทำ (การเอามือเอารวัน) ที่เหลือจากการบริโภค นำไปขายตลาดโดยการหาบ เดินเท้าไปขาย เหลือก็นำไปแลกเปลี่ยนกัน สภาพหมู่บ้านและบ้านเรือนสร้างด้วยไม้ไผ่มุงด้วยหญ้าคา หรือ แฝก ทองดิง ฝาไม้ไผ่ ปูพื้นไม้ฟากไม้ไผ่ ถ้ามีฐานะดีจะปลูกบ้านด้วยไม้สัก มุงกระเบื้องดินขอ ลักษณะภายในบ้านมีหิ้งพระ (หิ้งหัวนอน) เอาไว้บูชาพระของใช้ที่เคารพ (รูป พ่อแม่) ตอนเช้าเมื่อนั่ง ข้าวเสร็จจะต้องนำข้าว 3 ก้อน ไปไหว้บูชา ที่หิ้ง ลักษณะครัวไฟ ทำไม้กรอบรูปสี่เหลี่ยม แล้วนำน้ำผสมดินเหนียวใส่ในรูปสี่เหลี่ยม ผึงดินที่ 3 ก้อน ลงในรูปสี่เหลี่ยม (ก้อนเสา) เพื่อหุงหาอาหาร ได้นำเอาฟืนมาเป็นเชื้อเพลิง บ้านแต่ละหลังไม่มีห้องน้ำ (ถ่ายในป่า) ถ้าบ้านไหนมีห้องน้ำ เรียกว่า “วิก” ลักษณะชุดหลุมเอาไม้พาด เวลาถ่ายเหยียบไม้ที่พาด ทำความสะอาดโดยใช้ กิ่งไม้ขีด สมัยก่อนไม่มีรองเท้าใส่ รองเท้าที่ใส่จะทำจากไม้ปอร์ หรือ ไม้จั่ว ทำลักษณะแบบรองเท้าฟองน้ำสมัยปัจจุบัน เจาะรู ฟันสายรองเท้าทำเป็นสายสิบ (ก๊ีบ) จะเห็นได้ว่าสมัยก่อนนั้นวิถีชีวิตของเป็นแบบเรียบง่าย เกื้อกูลซึ่งกันและกัน อาชีพหลักเป็นการทำการเกษตรกรรม หมู่บ้านยังไม่มีความสะดวกเข้ามามาก สร้างความร่วมมือให้กับแกนนำในชุมชนในการช่วยกันพัฒนาหมู่บ้าน

บ้านใหม่สันมะนะมีผู้ใหญ่บ้านจำนวน 2 คน คือ 1.นายบุญธรรม อินทร์วรรณ และ 2.นายอรรถพ อินทร์วรรณ ผู้ใหญ่บ้าน (ปัจจุบันตำแหน่งเป็นกำนันตำบลต้นธง) ในปัจจุบันการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความทันสมัย ความเป็นอยู่ที่ดีต้องพึ่งพาทันภายนอก คนในชุมชนออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น ส่งผลต่อความร่วมมือในชุมชน โดยเฉพาะแกนนำในชุมชน นอกจากภาระหน้าที่ของตนเองแล้วต้องมีการะหน้าที่ในชุมชนร่วมด้วย บางคนเข้ามาโดยการถูกร้องขอให้มาทำ บางคนสมัครเข้ามาเพื่อที่จะทำงานตรงนี้ ซึ่งศักยภาพของแต่ละคนแตกต่างกันออกไป บางส่วนขาดทักษะความรู้ในการจัด

กระบวนการเรียนรู้ การสร้างการมีส่วนร่วมให้กับชุมชน ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าตัดสินใจ ไม่รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ดังนั้นโดยการนำของผู้ใหญ่บ้านบ้านใหม่สันมะนะจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาพัฒนาผู้นำชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ โดยใช้เครื่องมือการจัดทำแผนชุมชน ในการดำเนินงานโครงการนั้นได้มีกระบวนการในการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยสรุปได้ดังนี้

กระบวนการการดำเนินงานในระยะที่ 1

การดำเนินงานในระยะที่ 1 เป็นการจัดเก็บข้อมูลปัญหาต่างๆ ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแต่ละป๊อก ซึ่งในระยะที่ 1 ได้จัดเวทีย่อยเป็น 5 ป๊อก เพื่อที่รู้สภาพปัญหาและสถานการณ์ของหมู่บ้าน ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน การทบทวนด้านประวัติศาสตร์ชุมชน ด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมืองการปกครอง แนวทางการจัดการกับปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการใช้เครื่องมือ การจัดเวทีชาวบ้านตามป๊อก จำนวน 5 ป๊อก (ให้ผู้นำแต่ละป๊อกรับผิดชอบหลักและให้ผู้นำคนอื่นเข้าร่วมสังเกตและหนุนเสริม เป็นการฝึกทักษะของผู้นำในการรับฟังข้อคิดเห็นของชาวบ้านในทุกๆ เรื่องการตั้งคำถาม การจดบันทึก การสังเกต เป็นต้น) ซึ่งในขั้นนี้เป็นการการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้นำในชุมชนในการสร้างความเข้าใจบทบาทของผู้นำ/ภาวการณ์นำ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นำ โดยเน้นการสร้างการเรียนรู้ผ่านจากการปฏิบัติจริง(บทเรียนจากการจัดเวทีชาวบ้าน)

เมื่อได้ข้อมูลในเบื้องต้นจากเวทีแต่ละป๊อกแล้ว จึงได้นำข้อมูลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์และรวบรวมข้อเท็จจริง เป็นสรุปบทเรียนจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้นำ และวิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนชุมชนในระยะต่อไป สิ่งที่ได้จากขั้นตอนนี้คือการรู้จักตนเองของคนบ้านใหม่สันมะนะว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อนอย่างไร แนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างไรที่ประชาชนมีความต้องการและความเป็นไปได้ และมีการปรับความคิดในด้านต่าง ๆ

กระบวนการการดำเนินงานในระยะที่ 2

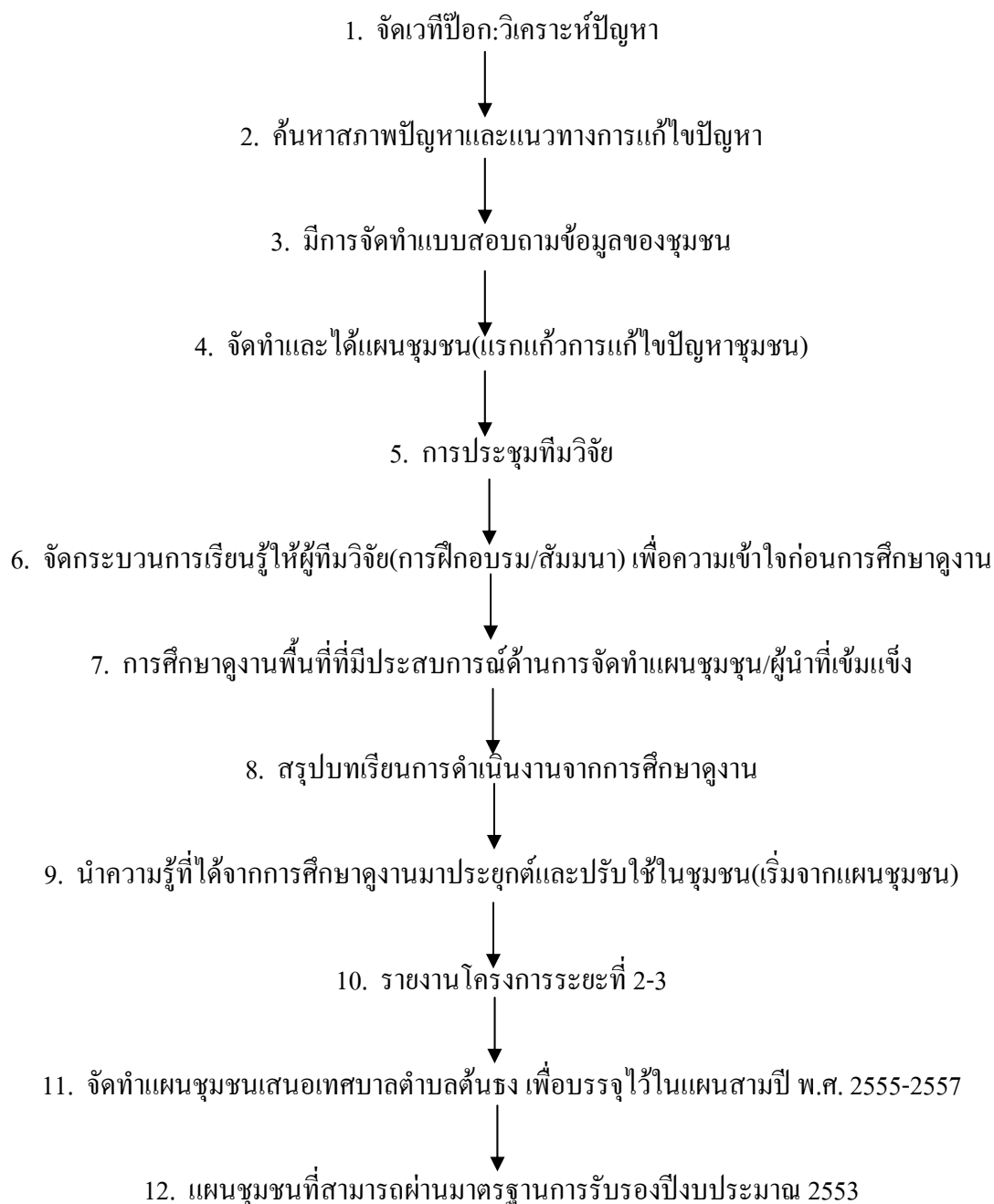
การประชุมทีมวิจัยประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมและหาแนวทางการดำเนินงานรวมทั้งขอเสนอแนะต่างๆ ในการดำเนินงาน ซึ่งอาจมีได้หลายครั้งเพื่อความพร้อมและความเข้าใจที่ตรงกัน การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้ทีมวิจัย(การฝึกอบรม/สัมมนา) เพื่อความเข้าใจก่อนการศึกษาดูงาน เป็นที่ทราบกันดีแล้วในระยะที่ 1 ว่าทีมวิจัยยังขาดประสบการณ์และความชำนาญ ทักษะในด้านการถาม การตอบ การจับประเด็น การนำเสนอสรุปใจความ และการนำเสนอข้อมูล รวมทั้งบทบาทและหน้าที่ของผู้นำที่ดี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องพื้นฐานเบื้องต้นดังกล่าวให้แก่ทีมงานได้รับทราบการที่จะไปศึกษาดูงานและดำเนินการ การศึกษาดูงานพื้นที่ที่มีประสบการณ์ด้านการจัดทำแผนชุมชน/ผู้นำที่เข้มแข็งในการเลือกสถานที่ศึกษาดูงานที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทีมวิจัยจะต้องช่วยกันคัดเลือก โดยให้คัดเลือกจากชุมชนหรือพื้นที่ ที่มีสภพการณ์และประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน เพื่อทีมวิจัยจะได้รับประสบการณ์และความรู้

โดยตรงจากสิ่งที่ได้เห็นและสัมผัส อีกทั้งเมื่อนำมาถ่ายทอดยังชุมชนจะได้ถูกต้องชัดเจน และเป็นไปตาม เป้าประสงค์ของโครงการ สรุปรบทเรียนการดำเนินงานจากการศึกษาดูงาน ชุมชนบ้านใหม่สันมะนะได้ไป ศึกษาดูงานบ้านป่าไผ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้เรียนรู้การสร้างความร่วมมือในชุมชน บทบาท ของผู้นำ การสร้างนวัตกรรมของชุมชน คือ การมอบข้อมูลหรือที่ทางพื้นที่เรียกว่า มรดกของชุมชน ส่งต่อ ให้กับแกนนำที่เข้ามารับหน้าที่แทน ทำให้การดำเนินงานนั้นมีความต่อเนื่อง พัฒนาไปได้ดียิ่งขึ้น หลังจาก ที่ดูงานแล้วทางทีมวิจัยได้กลับมาสรุปรบทเรียนร่วมกัน การสรุปรบทเรียนการดำเนินงานเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง ของกิจกรรม เนื่องจากการสรุปสาระสำคัญและสิ่งที่ได้รับจากดำเนินงาน รวมทั้งทัศนคติต่อพื้นที่และ ผลที่จะดำเนินงานไปยังอนาคต นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานมาประยุกต์และปรับใช้ในชุมชน (เริ่มจาก แผนชุมชน) เมื่อไปศึกษาดูงานแล้วให้ทีมวิจัยนำประสบการณ์ ความรู้ที่ได้รับจากพื้นที่ชุมชนนั้น มา ประยุกต์ปรับใช้กับตนเองก่อน แล้วจึงขยายไปสู่ชุมชนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงาน จึงจำเป็น อย่างยิ่งที่ต้องเริ่มต้นจากตนเองก่อนเป็นอันดับแรก รายงาน โครงการระยะที่ 2-3 ทีมวิจัยทำการรวบรวม ข้อมูล และแนวความคิด แนวทางการดำเนินงาน ข้อคิดเห็น สิ่งที่คาดว่าจะเป็นไปได้ และการคาดการณ์ ในอนาคตถึงสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในชุมชน แล้วนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนชุมชนเสนอ เทศบาลตำบลคันธง เพื่อบรรจุไว้ในแผนสามปี พ.ศ. 2555-2557

ทีมวิจัยนำความรู้ที่ได้และผลการวิจัย มาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลคันธง อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยนำเสนอต่อเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อให้ชุมชน ได้รับทราบและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและการนำแนวทางงานวิจัยมาแก้ไขข้อบกพร่องและเพิ่มเติมใน ส่วนที่ขาดหายของแผนชุมชน และนำแผนชุมชนดังกล่าวเสนอเทศบาลตำบลคันธงเพื่อขอบรรจุไว้ในแผน สามปี พ.ศ. 2555-2557 แผนชุมชนที่สามารถผ่านมาตรฐานการรับรองปีงบประมาณ 2553 แผนชุมชนบ้าน ใหม่สันมะนะ เมื่อนำกระบวนการวิจัยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนแล้ว แผนดังกล่าวจะต้องผ่าน มาตรฐานการรับรองปีงบประมาณ 2553 ของจังหวัดลำพูน

สรุปกระบวนการดำเนินงานโครงการวิจัย

4.4 ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้เข้าร่วมงานวิจัย

หลังจากที่ได้ดำเนินงานโครงการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทีมวิจัยที่เข้าร่วมโครงการฯ มีการเปลี่ยนแปลงในด้านทัศนคติ แนวคิด กระบวนการ ตลอดจนการวิเคราะห์สังเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของเหตุการณ์ต่างๆ ในชุมชน สิ่ง que ทุกคนมีก็มีความเป็นผู้นำ และการค้นพบศักยภาพของตัวเองในการพัฒนาชุมชนซึ่งแต่ละคนก็มีความสามารถต่างกันไปแล้วสิ่งที่ได้รับจากโครงการกระบวนการ พัฒนาผู้นำโดยการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน คือ

- มีคุณธรรม	- ตรงต่อเวลา	- พุดจริงทำจริง
- สายตากว้างไกล	- เสียสละ	- รู้จักประสานงาน
- ซื่อสัตย์	- มีจิตสำนึก	- ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
- มีสติ	- อดทนเข้มแข็ง	- ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
- มีความกล้าแสดงออก	- พัฒนาอยู่เสมอ	- มีคุณธรรมคนดี 9 ประการ

ซึ่งทั้งหมดนี้คือคุณสมบัติของผู้นำในฝันที่ชุมชนต้องการ และมีอยู่ในตัวของทีมวิจัยทุกคน และสิ่งสำคัญที่ได้รับคือการเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชนและรู้จักรากเหง้าตัวตนของตนเอง

ตัวอย่างข้อคิดเห็นต่อการเข้าร่วมโครงการ

หัวหน้าทีม ครั้งแรกที่ได้รู้จักงานวิจัย รู้จักจากคนอื่น เห็นคนอื่นทำก็อยากทำบ้าง อยากให้ชาวบ้านและแกนนำมาร่วมคิด และพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเป็นอยู่ที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ การทำวิจัยในระยะที่ 1 ชุมชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ และในความรู้สึกก็อยากให้ทุกคนให้ความร่วมมือ ประชุม หรือหาเวลาทำงาน แต่เมื่องานวิจัยในระยะที่ 1 ผ่านไปและประสบผลสำเร็จ มาถึงระยะที่ 2 ชุมชนเข้าใจและให้ความสำคัญกับงานวิจัยมากขึ้น เห็นได้ชัดเจนว่าทำอะไรก็ได้รับความร่วมมือและมีความเป็นกลุ่มเป็นก้อน และตอนนี้ได้เปิดกว้างในด้านความคิด และเมื่อทำงานวิจัย เราเป็นผู้นำเราเลยไม่โกรธและอธิบายถึงเรื่องที่คนอื่นเขาไม่เข้าใจไม่รู้ให้เข้าใจให้รู้ ลูกทีมเข้าใจ และมีการตรึกตรองในทุกเรื่อง ที่มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีคือทุกคนในทีมมีอยู่ในตัวและสามารถค้นหาความสามารถที่ซ่อนเร้นในตัวเองได้ สุดท้ายคงไม่มีงานเลี้ยงใดที่ไม่เลิกรา หากโครงการในระยะที่ 2-3 ได้เสร็จสิ้นและประสบความสำเร็จแล้ว ก็ขอให้พวกเราทีมงานอย่าได้ร้างลากัน ขอให้มาทำงานด้วยกันเหมือนเช่นทีมเดิมเพื่อพัฒนาชุมชนของเราให้ยั่งยืนและเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนต่อไป

พี่ตุ๊ก ความรู้สึกก็คล้ายๆ กับหัวหน้าทีม ตอนนี้ตนเองมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น การทำงานต่างๆ มีการทำงานแบบเป็นระบบ มีวินัยและถูกต้อง ชุมชนเข้าใจและมีส่วนร่วมในการทำงานต่างๆ ดีมาก การเข้าร่วมทีมวิจัยเป็นการพัฒนาและดึงเอาศักยภาพของแต่ละคนที่อยู่ในตัวเองให้ออกมา และสิ่งที่ได้จากงานวิจัยคือ พอประมาณ มีเหตุผล เสียสละ มีคุณธรรม

พี่ยุทธ มีแต่สิ่งดี ๆ ให้ครอบครัวและชุมชน เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และความสามารถของตนเองและผู้อื่น แล้วขยายผลย้อนกลับไปยังชุมชนและผู้อื่น

ลุงเป้ง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรับรู้ความต้องการของคนในแต่ละป๊อก เช่นรายจ่าย สินค้าด้านการเกษตร ภูมิปัญญาต่างๆ เป็นต้น ตลอดจนได้เรียนรู้ถึงวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ดีขึ้นได้ด้วยการใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์หาเหตุผล และได้เรียนรู้สิ่งที่ประ โยชน์ต่อตนเองและชุมชนเช่นการทำปุ๋ยอินทรีย์ การเลี้ยงปลา การเลี้ยงกบ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และยังมีปัญหาอื่นๆ ที่เราต้องช่วยกันแก้ไขและดูแลกันและกันต่อไป

อุดม งานวิจัยเป็นสิ่งที่ดี และเป็นแนวทางที่ถูกต้อง การจะทำอะไรต้องมีการวิเคราะห์วิจัยก่อน เมื่อก่อนการช่วยเหลือ และการแสดงความเห็นไม่ค่อยมี การทำวิจัยทำให้รู้จักการวางแผน และที่เห็นคือการเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้านและตัวเอง เช่นการเกษตรและรายได้ อยากฝากไว้ว่าถ้าปิดโครงการแล้วก็ขอให้ทุกคนยังช่วยเหลือกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเหมือนเดิม และให้ร่วมมือกันในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ การทำทุกอย่างต้องเริ่มจากผู้นำก่อนเป็นสำคัญให้ชาวบ้านเห็นตัวอย่าง เราเขาถึงจะทำตาม

พิยุพิน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกล้าแสดงออกมากขึ้น เกิดความสามัคคี มีการปรับใช้ความรู้ให้สอดคล้องกับชีวิตมากขึ้น และมีการเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในทีมมากขึ้น

พีดี ดีใจมากที่ได้เข้าร่วมทีมวิจัย และชาวบ้านเห็นความสำคัญของทีมและให้ความร่วมมือในการทำงานต่างๆ มากขึ้น

อุษรธรรม คุณอื่น แล้วหันมามองตัวเอง และประยุกต์ทุกอย่างให้เหมาะสมกับตัวเอง

อุณส่ง ไปเห็นที่อื่นก็รู้สึกดี และได้รับความรู้เยอะมาก งานวิจัยเข้ามาในหมู่บ้านทำให้ได้รับรู้อะไรหลายๆ อย่าง และที่เห็นคือความสามัคคี และความร่วมมือของคนในหมู่บ้านมากกว่าก่อนที่จะมีงานวิจัยเข้ามาในหมู่บ้าน

พีตฤก ต้องเริ่มจากตัวเราก่อน เช่นที่บ้านของผมมีกับอยู่ทุกอย่างไม่จำเป็นไปซื้อที่ตลาดหรือร้านค้า มีผัก มีไข่ มีปลา ขาดแต่น้ำปลา และกะปิเท่านั้น ทุกอย่างในบ้านผมถ้าเหลือจากกินของแบ่งปันให้เพื่อนบ้านและขาย ผมใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง และขณะนี้ผมกำลังขยายแนวคิดเรื่องการซื้อข้าวเปลือกมาสีเองแทนการซื้อข้าวสารที่สีแล้วมากิน ซึ่งข้าวเปลือกจากได้ปริมาณมากกว่าข้าวสารอยู่หลายกิโล ในการเปรียบเทียบจำนวน 1,500.00 บาท

พีตมหาย อยากให้มีการต่อยอดโครงการ หลังจากทีปิดโครงการไปแล้ว งานวิจัยสอนอะไรให้เยอะมาก เป็นสิ่งที่หาไม่ได้หากไม่เข้าร่วมโครงการกับทีมวิจัย

พีอ้อย ภูมิใจในตัวเอง และทุกคนในทีมมีใจสู้การทำงาน และชาวบ้านได้รับรู้และรับการยอมรับจากชาวบ้านมากขึ้น จะปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นและอยากให้มีคนทำงานวิจัยแบบนี้เยอะขึ้น

อุณวย มีการนำปัญหาวิเคราะห์ภายในทีมงานวิจัย ได้รับรู้ปัญหาและแนวทางการแก้ไขมากขึ้น ได้เรียนรู้หลายอย่าง เช่นการทำปุ๋ย การเปลี่ยนแปลงของชุมชนและการนำมาตรฐานทางสังคมมาปรับใช้กับชุมชน โดยเราต้องเรียนรู้การทำงานต่างๆ ร่วมกับชุมชน

อุณภา ต้องทำตัวให้ดีที่สุด เพื่อคนรุ่นหลัง และอยากให้มีคนติดตามงานที่เราทำ และจะเอาความรู้ที่ได้จากการเข้าทีมวิจัยและดูงานไปปรับใช้กับตัวเอง และขยายผลให้กับชุมชนต่อไป และต้องทำให้งานเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

อุณแก้ว หลังจากทีมีการวิจัยเข้ามาในหมู่บ้าน การแบ่งพรรคแบ่งพวกไม่มีให้เห็นในหมู่บ้าน และชาวบ้านได้รู้จักเรื่องการใช้จ่าย การมีความร่วมมือ ร่วมทำ ร่วมความคิด และรวมพลังกันทำงาน รู้จักสามัคคี

อุณแดง ได้รับความรู้ ผู้นำมีความสามัคคี และไปภาคหน้าจะส่งผลถึงความเจริญของหมู่บ้านเรา

หลังจากเสร็จสิ้นโครงการวิจัย ผู้นำมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ด้านทักษะ

- กระบวนการทำงาน

เมื่อเข้าก้าวเข้าสู่ทีมวิจัย จากเมื่อก่อนเคยทำงานแบบตัวใครตัวมัน แต่พอมายู่ในทีมวิจัยการทำงาน ทำอยู่ต้องเป็นกลุ่ม มีการออกเสียงแบบประชาธิปไตย ให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและมีกระบวนการเป็นขั้นเป็นตอนในการทำงาน มีการวางแผน มีการคาดหวังสิ่งที่จะได้เมื่อทำงานสำเร็จมีจุดหมายและเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน แน่นนอน

- การถ่ายทอด

ความรู้ และทักษะที่ได้จากการเข้าร่วมทีม ตลอดจนการศึกษาดูงานจากที่ต่าง ๆ ได้มีการนำมาถ่ายทอดให้คนในทีมและคนในชุมชน มีการปรับใช้ความรู้ให้เข้ากับตัวเอง และคนรอบข้าง ซึ่งจะเห็นได้จากการที่หลายๆ คนในทีมวิจัยมีพัฒนาการด้านการสื่อสาร การโต้ตอบ การกำหนดคำถามและการจดบันทึกข้อมูลต่างๆ

- การพูด/นำเสนอ

แรกเริ่มทีมวิจัยน้อยคน ที่จะกล้าพูด กล้าแสดงออก และนำเสนอความคิดเห็นของตนเอง ซึ่งจะเห็นได้จากการทำวิจัยในระยะที่ 1 ซึ่งปัญหาและอุปสรรคที่พบทุกคนในการเข้ากลุ่มและเก็บข้อมูลคือ สมาชิกทีม ไม่กล้าแสดงออกทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่กล้าพูดและแสดงออกตาม แต่ปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขด้วยการปรับตัวของทีมและการอบรมจากพี่เลี้ยงในการสอนการใช้ทักษะและวิธีการพูดในชุมชน ตลอดจนความคุ้นเคยและการเข้าใจถึงความต้องการของตนเองในการเข้าร่วมทีมของสมาชิก ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนถึงความเปลี่ยนแปลงคือ นายสุกิจ ต๊ะชี ในระยะที่ 1 เวทีที่ 1-3 ไม่สามารถที่จะพูดหรือนำเสนอต่อกลุ่มได้ แต่เมื่อผ่านไปนายสุกิจ ต๊ะชี สามารถพูดในกลุ่มและนำเสนอข้อคิดเห็นในชุมชนได้ ซึ่งนับว่าเป็นความสำเร็จประการสำคัญในการทำวิจัยครั้งนี้

- ระบบการทำงาน/การวางแผน

การทำงานหรือกิจกรรมใด ก่อนที่จะมีการรวมตัวกันเป็นทีมวิจัย มีการทำงานแบบแยกไม่เป็นกลุ่ม ต่างคนต่างทำ ไม่มีการวางแผนและไม่รู้จักคำว่าระบบการทำงาน แต่เมื่อได้เข้าร่วมงานทีมวิจัยทำให้รู้จักระบบการทำงาน ว่าการทำงานหรือกิจกรรมใดๆ ต้องมีการวางแผน มีการลำดับขั้นตอนการดำเนินงาน และการติดตามผลการทำงาน รวมทั้งมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์กิจกรรมหรืองานที่ทำ

- ตัวอย่างที่เห็นและนำมาปรับใช้

จากการอบรมและศึกษาดูงานในพื้นที่ ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานการวิจัยจากพื้นที่ใกล้เคียงในระยะที่ 1-3 ทีมวิจัยได้นำความรู้และทักษะที่ได้มาประยุกต์ปรับใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง กลุ่มรวมทั้งปรับใช้กับคนในชุมชน สิ่งที่เห็นได้เด่นชัดว่ามีการนำความรู้และทักษะมาประยุกต์ปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ ได้แก่ ชุมชนยอมรับในการทำงานของทีมวิจัย และมีการขยายผลไปยังความเป็นอยู่การประกอบอาชีพและการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชน เช่น มีการส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับพื้นที่ของหมู่บ้าน จากการศึกษาดูงานจะเป็นการเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคและจำหน่าย แต่ในชุมชนบ้านใหม่สันมะนะส่งเสริมให้มีการทำการเกษตรและลดการใช้ปุ๋ยเคมีในการเกษตรซึ่งเป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และเหมาะสมกับความเป็นอยู่ของชุมชน

2) ความมั่นใจ

- ตัวอย่าง: ถ่ายทอดให้เด็ก

ทีมวิจัยได้นำความรู้ที่ได้รับจากอบรม และศึกษาดูงานถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่เยาวชนของบ้านใหม่สันมะนะ และส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่ม และทำกิจกรรมของเยาวชน โดยทีมวิจัยและผู้นำชุมชนเป็นผู้เลี้ยงให้คำปรึกษา ตลอดจนการถ่ายทอดประสบการณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเยาวชนในหมู่บ้าน ดังจะเห็นได้จากงานประเพณีต่างๆ ของหมู่บ้าน เยาวชนจะมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมนั้นๆ เช่น กิจกรรมลอยกระทง ก่อเจดีย์ทรายของบ้านใหม่สันมะนะ เป็นต้น

- การแลกเปลี่ยน

จากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ของแต่ละป๊อกในหมู่บ้าน ผลที่ได้รับ คือ การเปิดใจพูดและแสดงความคิดเห็นให้บุคคลอื่นได้รับรู้และฟังความคิดเห็น ซึ่งเสียงสะท้อนกลับมาจากเวทีแลกเปลี่ยนต่างๆ ทีมวิจัยได้นำมารวบรวม สรุป วิเคราะห์ และนำข้อมูลดังกล่าวเสนอในเวทีประชาคมของหมู่บ้าน ซึ่งผลที่ได้รับคือชุมชนมีความตื่นตัวและมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนา การแก้ไขปัญหของหมู่บ้านมากขึ้น

- กล้าแสดงออก/กล้าพูด

ทุกคนในทีมวิจัย หลังจากได้ทำกิจกรรม และมีประสบการณ์ในการนำเสนอและอบรมในหลักสูตรต่างๆ แล้ว ทุกคนมีความกล้าที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และการนำเสนอ เป็นผู้ฟังที่ดีไม่ทำตัวเป็นน้ำล้นแก้ว และเก็บเกี่ยวประสบการณ์ความคิดเห็นจากผู้อื่นอยู่เสมอ เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง

3) มีความเป็นนักวิจัยมากขึ้น

- การทบทวน

การเป็นนักวิจัย ทำให้มีการคิดทบทวนสิ่งต่างๆ ที่ได้กระทำ และกำลังจะกระทำ ทำให้เข้าใจและเข้าถึงปัญหา อุปสรรค หรือความสำเร็จที่จะได้จากการทำงาน การทบทวนมีความสำคัญมากต่อนักวิจัย เพราะจะเป็นการย้อนคิดถึงกระบวนการต่างๆ ที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา และสิ่งที่ได้ เมื่อเราเจอปัญหาในแบบเดียวกัน เราสามารถนำความรู้ที่เคยได้รับมาแก้ปัญหาได้

- การวิเคราะห์

เมื่อแรกก่อนที่จะเริ่มทำงานวิจัย การทำงาน หรือกิจกรรมใด จะไม่มีการวิเคราะห์ถึงผลที่จะได้ หรือความเป็นไปในการเกิดปัญหา หลังจากเข้าทีมวิจัยและทำงานวิจัยในระยะที่ 1 ผ่านไปจนมาถึงระยะที่ 2-3 สมาชิกสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ของปัญหาและความน่าจะเป็นรวมทั้งผลของการแก้ไขปัญหา และสิ่งที่เกิดขึ้นได้ โดยอาจพูดได้ว่าทีมวิจัยสามารถคิดได้แบบ 360 องศา ไม่เหมือนแต่ก่อนก็จะมองแต่สิ่งที่เกิดขึ้นข้างหน้าเท่านั้น มองแค่ 90 องศา

- การหาเหตุผล

การเป็นนักวิจัย ทำให้มีการมองทุกอย่างในมุมที่กว้างขึ้น รอบด้าน มุมกลับ จากการมองเห็นด้วยตา ซึ่งทุกอย่างล้วนแต่ต้องอาศัยเหตุผลในการหาคำตอบ และเหตุที่ได้จากคำตอบต้องมีความเป็นไปได้ และอาจต่างจากคำตอบทั่วไป ซึ่งเป็นความแตกต่างระหว่างนักวิจัยและคนทั่วไป

- การสรุปผลและการนำไปประยุกต์ปรับใช้

การเข้าร่วมทีมวิจัยทำให้ ได้รู้ถึงกระบวนการ และขั้นตอนการทำงาน รวมทั้งการวิเคราะห์หาคำตอบจากสิ่งที่ต้องการรู้ เพื่อนำมาสรุปผลเป็นคำตอบของคำถามและคำตอบที่ได้มาประยุกต์ต่อยอดให้เกิดเป็นผลสำเร็จ ของสิ่งที่ทำอยู่ ซึ่งทีมวิจัยได้นำความรู้และประสบการณ์มาต่อยอดให้กับชุมชน ในการปรับแนวคิดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับชุมชน ซึ่งได้แนวทางมาจากการศึกษาดูงานบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านโป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

4) อารมณ์

หลังจากเข้าร่วมทีมวิจัยแล้ว ทำให้มีความอดทน และมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น สิ่งที่ไม่สบายใจ หรือไม่พอใจ ก็สามารถเก็บทนได้แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเป็นมาและเป็นไปของสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ทำให้มองคนอื่นออกกว่าเป็นคนอย่างไร ทำไมเขาถึงเป็นแบบนั้น และมีความคิดตีตรองในสิ่งที่ทำ สิ่งทีพูด สิ่งทีแสดงความคิดเห็นมากขึ้น พอๆ กับการยอมรับฟังผู้อื่นมากกว่าตัวเรา ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ดีทำให้เรารู้จักตัวเอง และเปิดใจกว้างยอมรับฟังคนอื่นมากขึ้น สิ่งที่ได้รับก็มีมากขึ้นและเป็นประโยชน์กับเราและทีมงาน

5) การใช้เหตุผล

การเข้าร่วมทีมวิจัย ทำให้ได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ซึ่งหาไม่ได้จากห้องเรียน หรือแม้แต่หนังสือที่เราอ่าน แต่ทุกอย่างที่ได้เกิดมาจากเหตุผลและความเป็นจริงที่ได้ประสบจากการทำวิจัย เหตุผลก็เป็นสิ่งหนึ่งที่เป็นผลลัพธ์ของการเข้าร่วมโครงการในครั้งนี้ ซึ่งเมื่อก่อนการทำอะไร มักจะไม่ใช้เหตุผลในการคิด ตัดสินใจ หรือแก้ไขปัญหา แต่เมื่อมีการเรียนรู้ทักษะและกระบวนการด้านความคิดแล้ว เหตุผลเป็นสิ่งสำคัญและเป็นตัวเชื่อมของเหตุการณ์ต่างๆ ที่ทำให้เรื่องแต่ละเรื่องดำเนินไปได้ การเข้าร่วมทีมวิจัยจึงทำให้เป็นคนมีเหตุผล คิดเป็น คิดแบบบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ และประยุกต์ความรู้ข้อมูล มาใช้ประโยชน์

6) ความภูมิใจ

การทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จนั้น เป็นเรื่องที่น่าภูมิใจ อย่างเช่นการทำวิจัยโครงการฯ สำเร็จ และได้คำตอบตามที่ต้องการ ทำให้ทีมมีความภูมิใจ และเป็นพลังสำคัญในการผลักดันให้สู้หรือทำในเรื่องต่างๆ ให้สำเร็จไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นงานในหน้าที่หรือการมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่นก็ตามอีกทั้งยังภูมิใจที่มีส่วนในการให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านในเรื่องต่างๆ ซึ่งชาวบ้านได้เห็นความสำเร็จของการทำวิจัยและให้ความสำคัญกับทีมงาน และยอมรับในการทำงาน อย่างทุกวันนี้หากมีประชุมหมู่บ้าน จะมีการสอบถามและขอความเห็นในเรื่องการทำมาหากิน การแก้ไขปัญหาต่างๆ ตลอดจนการนำปัญหาที่ประสบ และแนวความคิดการแก้ไขปัญหามาพูดคุยกันในที่ประชุม ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมากที่จะเข้าถึงปัญหาและเยียวยาได้ถูกต้องตามความต้องการแต่ละเรื่อง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นอีกชุมชนหนึ่งที่นำเอางานวิจัยชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนซึ่งการทำวิจัยโครงการ “กระบวนการพัฒนาผู้นำโดยการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม” บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ใช้ระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่เดือนกันยายน 2550 และสิ้นสุดการทำโครงการดังกล่าว ในเดือนตุลาคม 2553

บ้านใหม่สันมะนะเป็นชุมชนที่มีความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมที่มีความเป็นชนบทเมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนต่างๆ ในตำบลต้นธงที่อยู่ในเขตใกล้ตัวเมืองมากกว่า ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและยึดถือการดำรงชีวิตตามวิถีของคนรุ่นพ่อแม่ โดยอาศัยแหล่งน้ำจากน้ำแม่กวัง และน้ำปิงในการประกอบอาชีพ จากอดีตมาถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าคนส่วนใหญ่มีความเชื่อที่สืบทอดกันมาในเรื่องต่างๆ ตั้งแต่ประเพณีวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาด้านการดำรงชีวิตและการทำเกษตร ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา แต่จากสภาพสังคมของไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมที่มีการแข่งขันกันมากขึ้นมีการออกไปรับจ้างทำงานนอกบ้านมากขึ้นส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็ง ความสามัคคีและการร่วมมือร่วมใจกันในการพัฒนาหมู่บ้านนั้นไม่มีเท่าที่ควร ไม่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน การขาดกระบวนการพัฒนาผู้นำ “ไม่รู้” ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ต่างคนต่างทำงานไม่มีการประสานการทำงานร่วมกัน ทำให้ไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน ขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในชุมชนร่วมกัน

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และความมุ่งมั่นตั้งใจของแกนนำสำคัญของชุมชนที่อยากเห็นรูปแบบวิธีการทำงานของแกนนำหรือผู้นำได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนร่วมกัน ทางโครงการวิจัยจึงใช้ประเด็น “แผนชุมชน” มาสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้นำและสมาชิกในชุมชน สอดคล้องกับทางสำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (2543) ที่ว่าแผนชุมชนนั้นเป็นการกำหนดอนาคตหรือความมุ่งหวังของชุมชนต้องให้สมาชิกในชุมชนเป็นหลักในการกำหนด การทำแผนชุมชนพึ่งตนเองนั้น ไม่ได้อยู่ที่การเขียนแผนงานให้ออกมาเป็นเล่มๆ แต่อยู่ที่การทำให้สมาชิกที่มีอยู่หลากหลายในชุมชน “มีโอกาส” ได้มา “ร่วมคิด ร่วมค้นหา” เพื่อว่าจะทำอย่างไรให้ชุมชนพึ่งตนเองได้มากที่สุดและพึ่งคนอื่นน้อยลง ดังนั้นบทบาทสำคัญของแกนนำ คือ การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมค้นหา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล อันนำไปสู่การจัดทำแผนชุมชนร่วมกัน

แนวทางการจัดทำแผนชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ในการทำงานวิจัยโครงการดังกล่าว ทำให้ทราบความหมายของแผนชุมชน ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ว่าแท้จริงแล้วแผนชุมชนคือกระบวนการวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาว่าคืออะไรและจะทำอะไร วิเคราะห์ทางเลือก เรียนรู้ร่วมกัน มีการปรับความคิดให้

ตรงกันของคนในชุมชน เป็นกระบวนการทางปัญญาที่ทรงพลัง แสดงถึงประสิทธิภาพของความร่วมมือกัน เมื่อวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาแล้วนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหากระบวนการจัดทำแผนชุมชนเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและแผนชุมชนเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการพัฒนาที่มีหมู่บ้านชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาแผนชุมชนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสะท้อนปัญหาความต้องการของชุมชนจากล่างขึ้นบน(จากหมู่บ้านสู่จังหวัด เป็นเครื่องมือวัดความเข้มแข็งของชุมชน เป็นรากแก้วของการแก้ปัญหาของชุมชน นอกจากนั้น กระบวนการจัดทำแผนชุมชนยังเป็นโอกาสในการแสดงศักยภาพการทำงาน อย่างมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่เด่นชัด และนำไปให้ชุมชนมีความสุข คือการเป็นชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน นั่นเอง

กระบวนการดำเนินงาน เริ่มจากการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวางแผนกิจกรรมของชุมชน พัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้แก่นำชุมชน ทั้งการร่วมแลกเปลี่ยนกับโครงการวิจัยอื่น ๆ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การสรุปบทเรียน เพื่อจัดทำแผนชุมชน และนำเสนอกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทางโครงการวิจัยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ วางแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของภูมิธรรม (2527) ที่ว่า การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตน จัดการควบคุมการใช้ การกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกสังคมและได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปแบบของการตัดสินใจ กำหนดชะตาชีวิตของตนเองอย่างที่ต้องการ ทำให้แผนที่ได้ของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะนั้น มีความสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกในชุมชน และเป็นแผนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย นอกจากนี้เป็นการพัฒนาแกนนำในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้กับชุมชน อันนำไปสู่การจัดการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญในการผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ในชุมชน ทั้งผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำที่ไม่เป็นทางการ สอดคล้องกับปรีชาติ (2543) ที่ว่าพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้น อันก่อให้เกิดความร่วมมือกันทำงาน โดยมุ่งความสำเร็จของชุมชนเป็นสำคัญได้

การพัฒนาผู้นำชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะ โครงการวิจัย“กระบวนการพัฒนาผู้นำโดยการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม” มีผลต่อการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทักษะคติ รวมทั้งแนวคิด ในเรื่องของชุมชนและภาวะผู้นำของทีมวิจัยเป็นอย่างมากและทำให้ทราบว่าผู้นำในฝันหรือผู้นำแบบมืออาชีพต้องเป็นอย่างไร จากข้อมูลและการประสบการณ์จากการศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนจากเวทีต่างๆ และอบรมความรู้จากผู้มีประสบการณ์ รวมทั้งการนำกระบวนการ วิธีการ ความรู้ไปประยุกต์ปรับใช้กับชุมชนทำให้ทราบว่าผู้นำชุมชน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญของชุมชนที่ปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลหลายฝ่ายภายในชุมชน และบุคคลต่างๆ หรือองค์กรภายนอกชุมชน ต้องมีวิสัยทัศน์ในการบริหาร เป็นผู้นำในการประสานงาน และการปฏิบัติ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การทำงานในชุมชนต้องมี

ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความสงบสุขสันติ มีคุณภาพชีวิตและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของคนในชุมชน

ปัจจัยเอื้อ/อุปสรรค ต่อการทำโครงการ

การทำโครงการ “กระบวนการมีพัฒนาผู้นำโดยการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม” ของทีมวิจัยบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ในระยะที่ 1-3 จนประสบความสำเร็จทำให้ได้แผนชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะ ที่มีคุณภาพและทุกส่วนในชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและพัฒนาความคิดและการเสนอทางออกร่วมกัน ผลสำเร็จที่ได้รับจากการทำโครงการนี้คือแผนชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ เป็นแผนที่มีคุณภาพ ได้รับการยอมรับจากอำเภอเมืองลำพูนและเป็นตัวอย่างในการจัดทำแผนชุมชนของตำบลต้นธง ดังจะเห็นได้จากเอกสารที่นำเสนอในภาคผนวก จากความสำเร็จดังกล่าวมีปัจจัยเอื้อ และอุปสรรค ต่อการทำโครงการดังนี้

ปัจจัยเอื้อต่อการทำโครงการ

1. ความอยากรู้

ทีมวิจัยบ้านใหม่สันมะนะ เป็นการรวมตัวกันของกลุ่มคนในชุมชนที่มีความอยากรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งความอยากรู้เป็นแรงผลักดันทำให้กลุ่มคนที่มีความคิดเหมือนกันมารวมตัวกันและนำเสนอกระบวนการเพื่อให้ได้มาถึงคำตอบของปัญหาและแนวทางแก้ไข ทีมวิจัยบ้านใหม่สันมะนะมีความอยากรู้เป็นพื้นฐานในการทำโครงการจึงเป็นเรื่องที่ดีในการหยิบยกปัญหาใกล้ตัวมาเป็นคำถามที่ต้องหาคำตอบเพื่อชุมชน

2. ความกระตือรือร้น/ใฝ่รู้

ความกระตือรือร้น ของทีมวิจัยในการดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ เป็นตัวบ่งชี้ถึงความตั้งใจจริงที่จะทำงานนี้ให้สำเร็จและบรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ ความกระตือรือร้น/ใฝ่รู้ นี้ทีมวิจัยได้แสดงออกทุกครั้งเมื่อมีการนัดหมายจัดกิจกรรม ดังจะเห็นได้จากการมาร่วมกิจกรรมทุกครั้ง หากไม่มีธุระหรืองานที่จำเป็นจริงๆ จะไม่มีใครพลาดการทำกิจกรรมครั้งนั้นเลย การจัดเวทีหรือดูงานแต่ละครั้งทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมก็จะตั้งใจ บันทึก และสอบถามเรื่องราวต่างๆ ที่ตนเองอยากรู้ และนำมาพูดคุยกันหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมครั้งนั้นแล้ว

3. ใจสู้

การทำวิจัยดังกล่าว มีหลายครั้งที่ทำทว่าจะไปไม่รอด แต่ทุกครั้งเมื่อเจอปัญหาหัวหน้าทีมและคนในกลุ่มจะมาคุยกันถึงความล้มเหลวและให้กำลังใจกัน เพื่อสู้ต่ออยากเหตุการณ์ในการจัดเวทีระยะที่ 1 จะไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน และชุมชนไม่ยอมรับการทำงานของทีมวิจัย การร่วมมือมีน้อย ทีมวิจัยเกิดความท้อใจ จนทำให้โครงการดังกล่าวหยุดชะงักไประยะหนึ่ง หลังจากนั้นทีมงานได้มาพูดคุยและนำเสนอ

ความคิดปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานใหม่ แล้วเริ่มดำเนินการ โครงการต่อจนทำให้ประสบความสำเร็จในระยะที่
1

4. ความอดทน

ความอดทน เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของทีมวิจัย เพราะในการทำงานวิจัยแต่ละเรื่องกว่าจะได้รับคำตอบ ต้องใช้เวลาและการดำเนินงานที่ยาวนาน เช่นเดียวกับการทำวิจัยของทีมวิจัยบ้านใหม่สันมะนะ ซึ่งกว่าจะได้รับคำตอบของคำถามของโครงการ ก็ใช้เวลานานเป็นปีในการค้นหาและวิเคราะห์คำตอบนั้น

5. โอกาส

ทีมวิจัยบ้านใหม่สันมะนะ ได้รับโอกาสที่ดีในการทำงานวิจัยโครงการ “กระบวนการมีพัฒนาผู้นำโดยการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม” จากสถาบันวิจัยหริภุญชัย และชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ในการทำวิจัย ซึ่งการได้รับโอกาสนี้ส่งผลให้ชุมชนบ้านใหม่สันมะนะได้รับทราบปัญหาที่แท้จริงของตนเอง รวมทั้งความหลากหลายในการให้ความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา และสิ่งสำคัญของชุมชนที่ได้รับคือความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชุมชน และร่วมมือกันแสดงพลังที่จะฝ่าฟันปัญหาอุปสรรคไปพร้อมกัน และสิ่งที่ได้คือคู่มือในการนำชุมชนไปสู่ความยั่งยืน โดยการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของคนบ้านใหม่สันมะนะ

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำโครงการ

1. เวลา/ความพร้อม

เวลาเป็นเรื่องสำคัญของการทำโครงการนี้ เนื่องจากทีมงานและชุมชนมีเวลาในการทำกิจกรรมไม่ตรงกัน ทำให้เป็นอุปสรรคที่พบในการทำวิจัยโครงการ “กระบวนการมีพัฒนาผู้นำโดยการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม” ซึ่งเวลาที่ไม่ตรงกันมาจากหน้าที่การงาน ความรับผิดชอบ ประเพณี รวมถึงอาชีพและการดำเนินชีวิตของทีมงานและคนในชุมชน ทำให้เกิดความไม่พร้อมในการทำกิจกรรม หรือขอความร่วมมือในบางครั้ง ซึ่งปัญหานี้ได้รับการแก้ไขโดยการหาความสัมพันธ์ของเวลาที่ใกล้เคียงกัน และสร้างความเข้าใจในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันของทีมงานและชุมชน

2. บทบาท/หน้าที่

บทบาท/หน้าที่ เป็นสิ่งสำคัญในการทำงานให้สำเร็จ ทีมวิจัยในระยะแรกมีความสับสนและยังไม่เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองทำให้การทำงานมีความซ้ำซ้อนงานบางอย่างไม่มีคนรับผิดชอบ ทำให้เกิดความล่าช้าและอาการสะดุด เมื่อเกิดปัญหาดังกล่าวทีมงานจึงหันมามองตนเองอีกครั้ง และขอความช่วยเหลือจากพี่เลี้ยง โดยการขอคำแนะนำและอบรมฝึกทักษะการทำงานปัญหาทุกอย่างจึงคลี่คลายและงานจึงเดินไปได้จนสำเร็จ

3. ประสบการณ์

ทีมวิจัยบ้านใหม่สันมะนะ เป็นทีมวิจัยน้องใหม่ ไม่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านนี้มาก่อนจึงทำให้การทำงานมีอุปสรรคและความล่าช้า ความเข้าใจความหมายและการแก้ปัญหาบางอย่างจึงคลาดเคลื่อนไม่

เป็นไปตามที่วางไว้ หลังการทำวิจัยระยะที่ 3 ผ่านพ้นไปจนสำเร็จดังคาดหวังไว้ ทีมวิจัยบ้านใหม่สันมะนะ ได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้มากขึ้น มีการนำความรู้และทักษะจากการทำวิจัยมาประยุกต์ปรับใช้ กับชุมชนและครอบครัวอย่างเหมาะสม มีการต่อยอดความคิดและขยายผลไปสู่กิจกรรมอื่นของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

- ทีมงาน

การทำงานวิจัยโครงการ “กระบวนการมีพัฒนาผู้นำโดยการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม” ของทีมงานบ้านใหม่สันมะนะ เป็นการทำงานแบบบูรณาการ คือผสมผสานกิจกรรม กระบวนการ วิธีการ และการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ที่ไม่มีอยู่ในตำรา ทีมงานทุกคนมีใจสู้ อยากรู้ กระตือรือร้น และอดทนในการทำงานให้สำเร็จเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ มีการพัฒนาตนเองในการทำงาน และความคิด แต่การทำงานทุกอย่างต้องอาศัยประสบการณ์ ทีมวิจัยก็เช่นกันการทำงานวิจัยทำให้ มีทักษะและประสบการณ์ทำงานด้านนี้จากที่ไม่มีประสบการณ์ทำงานแบบผิๆ ญาๆ ปัจจุบันสามารถ ทำงานได้ตรงเป้าหมายและนำกระบวนการที่ได้รับจากการฝึกอบรมต่างๆ มาทำงานได้อย่างถูกต้อง

- ชุมชน

ชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ เป็นชุมชนที่มีการปรับตัวและยอมรับฟังความคิดเห็นรวมทั้ง ข้อเสนอแนะของกลุ่มงานวิจัยในการนำเสนอและให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่ง ข้อมูลและแนวความคิดมาจากชุมชน โดยมีการเปิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใน ชุมชน และต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ ยอมรับ และเห็นความสำคัญของเรื่องดังกล่าว ชุมชนบ้านใหม่ สันมะนะ เป็นชุมชนต้นแบบในการนำงานวิจัยเข้ามาเป็นตัวเชื่อมประสานการจัดทำแผนชุมชนโดยการมี ส่วนร่วมของประชาชน เชื่อได้ว่าชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ มีความพร้อมในการรับสิ่งใหม่ๆ ที่จะพัฒนา ชุมชน นอกเหนือจากการนำงานวิจัยเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชุมชนต่อไป

- หน่วยงาน

การทำวิจัยของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานของท้องถิ่น คือเทศบาล ตำบลต้นธง ในการให้ความร่วมมือเรื่องการจัดทำเอกสารและการประชุมประชาคมแต่ละครั้ง รวมทั้งให้ คำแนะนำในการจัดทำประชุม และการบันทึกข้อมูลไปพร้อมๆ กับทีมวิจัยในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง รวมถึงการจัดทำแผนชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะเพื่อเสนอให้ท้องถิ่นบรรจุในแผนพัฒนาสามปีของ หน่วยงานเป็นเรื่องที่ดีที่หน่วยงานท้องถิ่นให้ความสำคัญและนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ท้องถิ่น

- ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดลำพูน/สกว.

การทำงานครั้งนี้ประสบความสำเร็จ และได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ และ ชุมชนอื่นที่มีบริบทและสภาพทั่วไปของปัญหาในชุมชนที่คล้ายกับชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ การได้รับ คำแนะนำและช่วยเหลือจากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดลำพูน/สกว. (พี่เลี้ยง)คอยให้ความ

ช่วยเหลือ และให้กำลังใจในยามที่เกิดปัญหาและท้อใจในการทำงาน สิ่งสำคัญคือพี่เลี้ยงไม่เคยหมดกำลังใจที่จะช่วยเหลือทีมงานในการทำวิจัยจนสำเร็จ และให้การก้าวเดินครั้งนี้เป็นก้าวที่สำคัญมั่นคง พร้อมทั้งจะปรับมือกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทีมวิจัยอยากบอกว่า ขอขอบคุณ สำหรับอ้อมกอดที่คอยประคองเวลาที่เริ่มตั้งไข่และหัดเดิน จนสามารถก้าวเดินไปตามถนนของงานวิจัยได้อย่างทุกวันนี้

บรรณานุกรม

- กองทุนเพื่อสังคม, สำนักงาน. 2543. **แผนชุมชนพึ่งตนเอง**. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล (27 กรกฎาคม 2543).
- กำธร ธิฉลาด. 2535. “การเป็นผู้นำในชนบท: ศึกษากรณีตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เชษฐชัย ศรีชูชาติ. 2541. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ: กรณีศึกษา การจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่ให้แก่ชาวชุมชนแออัดในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2543. **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.
- สมพันธ์ เตชะอธิก, ปรีชา อุตระกุล และขึ้น ศรีสวัสดิ์. 2537. **ศักยภาพและเครือข่ายผู้นำท้องถิ่น “คู่มือและทิศทางการพัฒนาผู้นำชาวบ้านเพื่อแก้ปัญหาชนบท”**. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- สุภาวณี ทรงพรพาณิชย์ และคณะ. 2545. **โครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาเครือข่ายป่าชุมชนตำบลทากาส อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน: รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย สำนักงานภาคคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุวรรณ บัวพันธ์. 2543. “การพัฒนาเครือข่ายกลุ่มอาชีพของกลุ่มเกษตรกร ตำบลสันทราย อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาคผนวก

สรุปผลโครงการ/กิจกรรมที่ได้ดำเนินการแล้วในปี 2553
บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ	วิธีการดำเนินการ
1.	<u>โครงการ/กิจกรรมที่ชุมชนทำเอง (พ)</u> 1. ส่งเสริมและให้ความรู้แก่เกษตรกรเรื่องการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน, คณะกรรมการหมู่บ้าน, เกษตรกรในหมู่บ้าน	ใช้ปุยชีวภาพที่ทางหมู่บ้านทำขึ้นแทนการใช้ปุ๋ยเคมี
	2. สนับสนุนและส่งเสริมประเพณีหมู่บ้าน	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน, คณะกรรมการหมู่บ้าน, วัด	จัดประเพณีของหมู่บ้านขึ้นเป็นประจำทุกปี และประกาศเชิญชวนให้ชาวบ้านเข้าร่วม
	3. เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน , อสม.	ประชาสัมพันธ์ให้คนในหมู่บ้านรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด รู้จักเก็บออมเงินไว้ใช้ในภายหน้า
	4. ส่งเสริมและให้ความรู้ในการรับประทานอาหารที่สะอาด	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน, อสม.	รณรงค์ให้ทานอาหารที่ปรุงสุกและสะอาด
	5. สร้างเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีสุขภาพดี	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน, สท., อสม.	รณรงค์ให้คนในหมู่บ้านออกกำลังกายและรับประทานอาหารที่สะอาด
	6. ดำเนินการประชุมประชาคมหมู่บ้าน	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน, ประธาน ประชาคม, คณะกรรมการ หมู่บ้าน, สท.	ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายให้คนในหมู่บ้านเข้าร่วมการประชุมประชาคม

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ	วิธีการดำเนินการ
	7.รณรงค์ประชาสัมพันธ์การจัดเก็บภาษี	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน	ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายให้ชาวบ้านไปเสียภาษี
	8.ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้ง	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน	ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
	9. อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน,เจ้าของ ภูมิปัญญาต่างๆใน หมู่บ้าน	บอกสอนและฝึกหัดคนรุ่นหลังให้รู้จักและ สามารถสืบต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น
	10. ส่งเสริมอาชีพคนในหมู่บ้าน	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน, คณะกรรมการหมู่บ้าน อสม.	ส่งเสริมการเลี้ยงไก่บ้าน,และเลี้ยงปลาตาม ธรรมชาติ
	11.ส่งเสริมและให้ความรู้การปลูกพืชผักสวนครัวรั้ว กินได้	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน	รณรงค์ให้คนในหมู่บ้านปลูกผักสวนครัวไว้กิน เองในครอบครัวโดยไม่ต้องไปซื้อในตลาด
	12.ส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านเกษตรอินทรีย์	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน, กลุ่มปฎิชีวาภาพ	สอนให้เกษตรกรในหมู่บ้านทำปุ๋ยอินทรีย์ ชีวภาพ
	13. ครอบครัวอบอุ่น	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน,สท., ศูนย์พัฒนาครอบครัว แม่บ้าน	ส่งเสริมให้ครอบครัวอยู่กันอย่างรักใคร่ ปรองดองกัน

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ	วิธีการดำเนินการ
	14.ส่งเสริมหมู่บ้านให้เป็นชุมชนน่าอยู่	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน,อสม., คณะกรรมการหมู่บ้าน	ทำความสะอาดสถานที่สาธารณะและปลูกต้นไม้ข้าง ทาง
	15.รักษาสีงแวดล้อม	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน,อสม., ชาวบ้าน	รณรงค์ไม่ให้ตัดต้นไม้ไม้และไม่ทิ้งขยะข้างทางและ ในแม่น้ำลำคลอง
	16. เผยแพร่ศาสนาและวัฒนธรรม	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน,วัด	เชิญชวนให้คนในหมู่บ้านเข้าวัดฟังธรรมและเข้า ร่วมงานประเพณีของหมู่บ้านเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรม ต่าง ๆ
	17. จดเกล้าในงานศพ	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน.อสม.	ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้าร่วมงานศพงดดื่มเหล้า
	18.จดเกล้าเข้าพรรษา	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน.อสม.	ประกาศเชิญชวนให้ผู้ดื่มสุราในหมู่บ้านงดดื่มในช่วง เข้าพรรษา
	19.งดเล่นการพนันในงานศพ	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน	ประชาสัมพันธ์ให้งดเล่นการพนันเมื่อมีงานศพ
	20. ปลูกต้นไม้เนื่องในโอกาสสำคัญต่าง ๆ	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน,สท.,อสม. , ชาวบ้าน	เชิญชวนชาวบ้านปลูกต้นไม้ในบ้านของตนเองและ สถานที่สาธารณะในวันสำคัญ
	21. ปรับปรุงภูมิทัศน์ข้างทาง	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน, คณะกรรมการหมู่บ้าน ชาวบ้าน	ช่วยกันถางหญ้าข้างทาง
	22 . ส่งเสริมการทำบุญทุกวันพระ	ไม่ได้ใช้งบประมาณ	2553	ผู้ใหญ่บ้าน ,วัด	ประชาสัมพันธ์ให้คนในหมู่บ้านทำบุญเมื่อถึงวันพระ

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ	วิธีการดำเนินการ
2	<u>โครงการ/กิจกรรมที่ชุมชนต้องขอความร่วมมือ</u> <u>บางส่วน (ร)</u> 1.ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	1,000	2553	เทศบาล,อสม., ผู้ใหญ่บ้าน	ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายให้ผู้สูงอายุไป ตรวจสุขภาพและทางเทศบาลได้ออกตรวจ สุขภาพเคลื่อนที่โดยการวัดความดันและให้ คำปรึกษาเรื่องสุขภาพแก่คนในหมู่บ้าน
	2.ควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกและโรค ระบาดอื่นๆ	5,000	2553	เทศบาล,อสม., ผู้ใหญ่บ้าน	ออกพ่นหมอกควันเพื่อป้องกันยุง
	3. ฉีดยาสุนัขเพื่อป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า	5,000	2553	เทศบาล,อสม., ผู้ใหญ่บ้าน	ออกฉีดยาสุนัขเพื่อป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าตาม บ้านเรือน
	4.ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาการว่างงาน	500	2553	เทศบาล,ผู้ใหญ่บ้าน	ติดประกาศสถานที่รับสมัครงานและ ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้ดำเนินการ	วิธีการดำเนินการ
3	<u>กิจกรรมที่ต้องขอรับการสนับสนุนจากภายนอก (ต)</u> 1.สนับสนุนเครื่องออกกำลังกาย	9,000	2553	เทศบาล	เทศบาลสำรวจความต้องการอุปกรณ์กีฬาที่หมู่บ้านต้องการแล้วทำการซื้อและมอบให้ทางหมู่บ้าน
	2.สนับสนุนเบี้ยยังชีพแก่ผู้พิการในชุมชน	162,000	2553	เทศบาล	เทศบาลประชาสัมพันธ์ไปยังผู้ใหญ่บ้านเพื่อแจ้งให้ผู้พิการมารับเบี้ยยังชีพ
	3.สนับสนุนเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุในชุมชน	474,000	2553	เทศบาล	เทศบาลประชาสัมพันธ์ไปยังผู้ใหญ่บ้านเพื่อแจ้งให้ผู้สูงอายุมารับเบี้ยยังชีพ
	4.สนับสนุนเบี้ยยังชีพแก่ผู้ติดเชื้อเอดส์ในชุมชน	42,000	2553	เทศบาล	เทศบาลประชาสัมพันธ์ไปยังผู้ใหญ่บ้านเพื่อแจ้งให้ผู้ติดเชื้อมารับเบี้ยยังชีพ

ภาพประกอบโครงการ/กิจกรรมที่ได้ดำเนินการแล้วในปี 2553

- ส่งเสริมเกษตรกรเรื่องการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ทำปุ๋ยชีวภาพ)-

- ดำเนินการประชุมประชาคม -

- รณรงค์ให้เข้าวัดทำบุญทุกวันพระ -

- ปรับปรุงภูมิทัศน์ข้างทาง -

- ส่งเสริมประเพณีหมู่บ้าน (เวียนเทียนวันวิสาขบูชา) -

- ฟั่นหมอกควันเพื่อป้องกันไข้เลือดออก -

- ควบคุมและป้องกันโรคระบาด (ตรวจสอบหาสาเหตุไก่ตาย)

- ฉีดยาสุนัขเพื่อป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า -

-ปลูกต้นไม้เนื่องในโอกาสต่าง ๆ

-สนับสนุนเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุและผู้พิการ หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ -

- สนับสนุนเบื้ยยังชีพแก่ผู้ติดเชื้อ (กลุ่มต้นธงรวมใจ) –

ภาพรางวัลที่หมู่บ้านได้รับในปี 2553

หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะได้รับเกียรติบัตรและโล่จาก
คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเทศบาลตำบลต้นธง เพื่อแสดงว่ามีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าร้อยละ 80

ภาพประกอบการจัดทำประชาคม ปี 2553

ประวัติที่มวิจัย

1) ชื่อ นางจันทพร พยัคฆมิตร

เกิด 6 มีนาคม พ.ศ.2493

บ้านเลขที่ 62/3 หมู่ที่ 1 บ้านสันต้นธง ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน 51000

สถานที่ทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง ตำแหน่ง เลขานุการสภาฯ

ชื่อบิดา นายสมศักดิ์ พยัคฆมิตร อาชีพ -

ชื่อมารดา นางจันทร์ผาง พยัคฆมิตร อาชีพ -

ประวัติการศึกษา

1. 2500-2503 โรงเรียนวัดสันต้นธง ประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-4
2. 2504-2506 โรงเรียนมงคลวิทยา มัธยมศึกษาปีที่ 1-3
3. 2507-2509 โรงเรียนสวนบุญโญปถัมภ์ลำพูน มัธยมศึกษาปีที่ 1-3
4. 2510-2512 วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ (แผนกออกแบบผลิตภัณฑ์) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 1-3
5. 2513-2514 วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ (แผนกอุตสาหกรรม) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 4-5

2) ชื่อ น.ส.มลทิรา ปิแก้ว

อายุ 29 ปี

ที่อยู่ 153/1 หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษา ระดับอนุบาล – ประถมศึกษา

- โรงเรียนบ้านสันมะนะ

ระดับมัธยมศึกษา

- โรงเรียนป่าซาง

ระดับอุดมศึกษา

ระดับปริญญาตรี

- จบจากสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ครุศาสตร์บัณฑิต

ระดับปริญญาโท

- กำลังศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การทำงาน

อาจารย์ผู้สอน โรงเรียนวิชัยวิทยา

3) ชื่อ นายประพันธ์ บุญมา

อายุ 43 ปี เกิดวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ.2507

เป็นบุตรของ นายมูล – นางบัวผา บุญมา

ที่อยู่ 17 หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษา ระดับประถมศึกษา

- จบป.4 โรงเรียนบ้านสันมะนะ เมื่อปี พ.ศ.2519

การทำงาน

- ปี พ.ศ.2543-2550 เป็นอาสาสมัคร อ.ส.ม.ประจำหมู่บ้านและคณะกรรมการของหมู่บ้าน
- ปี พ.ศ.2548-2550 ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

4) ชื่อ นายคำ อินแถลง

อายุ 62 ปี เกิดวันที่ 21 พ.ค.2488 เลขบัตรประจำตัวประชาชน 3-5101-01211-67-8

ที่อยู่ 207 หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษา ระดับ ประถมศึกษา

- จบ ป.4 โรงเรียนบ้านสันมะนะ ปี พ.ศ.2500

การทำงาน

- เป็นผู้ดูแลประปาหมู่บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน
- เป็นเลขานุการกลุ่มผู้ใช้น้ำฝ่ายพญาอุต
- เป็นเลขานุการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ หมู่ที่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน
- เป็นกรรมการฉาบปทาสงเคราะห์ หมู่ที่ 6-8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน
- เป็นกรรมการหมู่บ้าน หมู่ที่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

5) ชื่อ นายสุทิน ขาวิชัย

ที่อยู่ 150 หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษา ระดับประถมศึกษา

- จบ ป.4 โรงเรียนด่าบลบ้านแป้น อ.เมือง จ.ลำพูน

ระดับมัธยมศึกษา

- ระดับ 4 จากโรงเรียนผู้ใหญ่วัดศรีบุญยืน อ.เมือง จ.ลำพูน
- ม.4 – ม.6 จากโรงเรียนธรรมสาริต อ.ป่าซาง จ.ลำพูน

การทำงาน

- ปี พ.ศ.2545-2550 เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
- ปี พ.ศ.2547-2550 เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านใหม่สันมะนะ

6) ชื่อ นายสุกิจ ต๊ะจิ

อายุ เกิดวันที่ 19 พ.ย.2500

ที่อยู่ 160/1 หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษา ระดับประถมศึกษา

- ป.1-ป.6 โรงเรียนบ้านใหม่สันมะนะ

การทำงาน

- เป็นแพทย์ประจำตำบล ปี พ.ศ.2535-2550

7) ชื่อ นายบุญเป็ง สมธง

ที่อยู่ 144/1 หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษา ระดับประถมศึกษา

- ป.1-ป.4 โรงเรียนวัดบ้านก้อง

ระดับมัธยมศึกษา

- ระดับม.ปลาย จากการศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดลำพูน

การทำงาน

- เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ปี 2537-2547

8) ชื่อ นายอินสอน ประสงค์ทรัพย์

ที่อยู่ 113 หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษา ระดับประถมศึกษา

- ป.1-ป.4 โรงเรียนบ้านสันมะนะ

ระดับมัธยมศึกษา

- ม.1-ม.3 โรงเรียนบ้านริมปิง

การทำงาน

- เป็นมรรคนายก

9) ชื่อ นางสาวจันทร์ พะวันดา

ที่อยู่ 159/2 หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษา ระดับประถมศึกษา

- ป.1-ป.4 โรงเรียนวัดอินทรวิชัย

การทำงาน

- ประธานแม่บ้านใหม่สันมะนะ

10) ชื่อ นายขยัน หิริธรัตน์

ที่อยู่ 146/2 หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษา ระดับประถมศึกษา

- ป.1-ป.4 โรงเรียนบ้านแม่ก้ำ

การทำงาน

- เป็นกรรมการหมู่บ้าน 2547 – 2550

11) ชื่อ นายอินสม เทพมาลัย

เกิดวันที่ 7 สิงหาคม 2484

การศึกษา/อบรม

- ป.1-ป.4 โรงเรียนบ้านสันมะนะ
- หลักสูตรกรรมการปกครองส่วนท้องถิ่น ม.เชียงใหม่ พ.ศ.2540
- หลักสูตรผู้บริหารกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น มสธ ปี2544

การทำงาน

- อนุกรรมการทรัพยากรลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน ปี 2540-2544
- สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง พ.ศ.2540-2544
- ตำแหน่งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ปี 2544-2548
- ปัจจุบัน ส.อบต.ต้นธง

12) ชื่อ นายบุญธรรม อินทร์วรรณ

เกิดวันที่ 16 ม.ค. 2487

ที่อยู่ 9 หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษา ระดับประถมศึกษา

- ป.1-ป.4 โรงเรียนบ้านพันตาเก็น

ระดับมัธยมศึกษา

- ม.1-ม.6 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จ.ลำพูน

การทำงาน

- เป็นผู้ใหญ่บ้าน ปี พ.ศ.2522-2547
- เป็น ส.อบต. ปี พ.ศ.2547-2550
- เป็นกรรมการเหมืองฝาย ปี พ.ศ.2516-2519
- เป็นหัวหน้าเหมืองฝาย ปี พ.ศ.2520-2540

13) ชื่อ นายอานวย ดีใหม่

ที่อยู่ 131/1 หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษา ระดับประถมศึกษา

- ป.1-ป.4 โรงเรียนบ้านก้อง

ระดับมัธยมศึกษา

- ม.1-ม.6 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จ.ลำพูน

การทำงาน

- เป็นส.อบต. ปี พ.ศ.2540-2544
- เป็นประธาน อ.ส.ม. ปี 2545-2550

14) ชื่อ นายซอน ดีใหม่

ที่อยู่ 155 หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษา ระดับประถมศึกษา

- ป.1-ป.4 โรงเรียนบ้านก้อง

การทำงาน

- กรรมการหมู่บ้าน ปี 2547-2550

15) ชื่อ นายถวิล ดีใหม่

ที่อยู่ 155/1 หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษา ระดับประถมศึกษา

- ป.1-ป.4 โรงเรียนบ้านก้อง

การทำงาน

- เป็นกรรมการหมู่บ้าน

16) ชื่อ นายบุญช่วย ชันระรง

ที่อยู่ 175/1 หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษา ระดับประถมศึกษา

- ป.1-ป.4 โรงเรียนสันมะนะ

การทำงาน

- เป็น ส.อบต. ปี 2544-2547
- เป็นกรรมการหมู่บ้าน

17) ชื่อ นายบุญจันทร์ อินทร์วรรณ

เกิดวันที่ 17 ก.พ.2487

ที่อยู่ 173/1 หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษา ระดับประถมศึกษา

- ป.1-ป.4 โรงเรียนบ้านพันตาเก็น

การทำงาน

- เป็นกรรมการกองทุนเงินล้าน
- เป็นกรรมการเงินออมทรัพย์
- เป็นกรรมการการเงินแก้ไขปัญหาความยากจน
- เป็นกรรมการหมู่บ้าน

18) ชื่อ พระคำนึ่ง ชันติโว

เกิดวันที่ 15 ต.ค.2478

การศึกษา ระดับประถมศึกษา

- ป.1-ป.4 โรงเรียนวัดพรหมศึกษา จ.เชียงใหม่

ระดับมัธยมศึกษา

- ม.1-ม.6 โรงเรียนปิ่นสรอยด์ ต.วัดเกต อ.เมือง จ.เชียงใหม่
- นร.เอก

การทำงาน

- พระจำพรรษาวัดด้องกู๋ไทย

19) ชื่อ นายแก้ว อินทร์วรรณ

อายุ 49 ปี เกิดวันที่ 4 ส.ค.2501

ที่อยู่ 137/1 หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

การศึกษา ระดับประถมศึกษา

- จบ ป.4 โรงเรียนวัดบ้านก้อง

การทำงาน

- เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน
- เป็นกรรมการวัด
- เป็นตำรวจบ้านตำบลต้นธง

20) ชื่อ นางยุพิน สร้างโสรก

เกิด 30 พฤษภาคม พ.ศ.2514

บ้านเลขที่ 204/1 หมู่ที่ 1 บ้านสันต้นธง ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน 51000

โทรศัพท์ 08-1784-8882

ประวัติการศึกษา

1. โรงเรียนบ้านหนองช้างค้ำ ประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-6
2. โรงเรียนอุโมงค์วิทยาคนลำพูน มัธยมศึกษาปีที่ 1-3
3. โรงเรียนจักรคำคณาทรลำพูน มัธยมศึกษาปีที่ 4-6
4. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
5. วิทยาลัยครูลำปาง ปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต

21) ชื่อ นางเกวรักษ์ ไชยชมภู

เกิด 28 ตุลาคม 2521

ประวัติการศึกษา

2527-2532	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร.ร.อนุบาลลำพูน จังหวัดลำพูน
2533-2538	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ร.ร.ส่วนบุญโญปถัมภ์ลำพูน จังหวัดลำพูน
2539-2543	ปริญญาตรี สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2547-2549	ปริญญาโท สาขาการบริหารและประเมินโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
นอร์ท-เชียงใหม่

ประวัติการทำงาน

2543-2546	ตำแหน่ง วางแผนการผลิต บ.มูระตะ อิเล็กทรอนิกส์ ประเทศไทยจำกัด

2547-2548 ตำแหน่ง ครูผู้สอนและครูธุรการ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 48 พรรษา
2548-2549 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว
2549-ปัจจุบัน ตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน อบต.ต้นธง

22) ชื่อ นางสาวเนตรดาว เทียนอ่อน

เกิด 23 เมษายน พ.ศ.2515

บ้านเลขที่ 128 หมู่ที่ 10 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน 51000

สถานที่ทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง ตำแหน่ง เจ้าพนักงานธุรการ

ชื่อบิดา นายเผด็จ เทียนอ่อน อาชีพ เกษตรกร

ชื่อมารดา นางศรีวรรณ เทียนอ่อน อาชีพ เกษตรกร

ประวัติการศึกษา

6. โรงเรียนสวนบุญโญปถัมภ์ลำพูน มัธยมศึกษาปีที่ 1-6

7. 2539 สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สาขาการจัดการทั่วไป

8. 2546 สถาบันราชภัฏลำปาง สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา

23) ชื่อ นางสาวนิภาพร มะโนไธ้

เกิด 30 มกราคม 2523

ประวัติการศึกษา

ระดับ ปวช. วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ (สาขาบัญชี)

ระดับ ปวส. วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)

ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (คอมพิวเตอร์ศึกษา)

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บัญชี บริษัท อมตะซีดี จังหวัดชลบุรี

ตำแหน่ง ครูผู้สอน โรงเรียนมารดาอุปถัมภ์ จังหวัดแพร่

ตำแหน่ง ครูผู้สอน โรงเรียนพัฒนาประชาอุปถัมภ์ จังหวัดแพร่

ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล องค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง

24) ชื่อ นางสาวเสาวลักษณ์ ขาวสัก

เกิด 18 กรกฎาคม 2523

ประวัติการศึกษา

ระดับ ปวช. วิทยาลัยเทคนิคลำพูน

ระดับ ปวส. วิทยาลัยเทคนิคลำพูน

ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ประวัติการทำงาน

- ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี, งานสารบรรณ วิทยาลัยการอาชีพป่าซาง

- ปัจจุบัน เจ้าพนักงานธุรการ อบต.ต้นธง

25) ชื่อ นางสาวสมหมาย ดวงแก้ว

เกิดวันที่ 8 ก.พ. 2507 อายุ 46 ปี

ที่อยู่ บ้านใหม่สันมะนะ ม.8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

เบอร์โทร 086-9236171

26) ชื่อ นางสาวอำพร อินทร์วรรณ

เกิดวันที่ 24 ก.ค. 2503 อายุ 50 ปี

ที่อยู่ 143 บ้านใหม่สันมะนะ ม.8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

เบอร์โทร 053 - 520724

27) ชื่อ นางพรทิพย์ บุญเป็ง

เกิดวันที่ 24 ก.ค. 2517 อายุ 36 ปี

ที่อยู่ 174/1 บ้านใหม่สันมะนะ ม.8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

เบอร์โทร 085 - 2315049

28) ชื่อ นายสิงห์ชัย ธรรมพินิจ

เกิดวันที่ 7 พ.ย. 2482 อายุ 71 ปี

ที่อยู่ 208/1 บ้านใหม่สันมะนะ ม.8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

เบอร์โทร 089 - 9540953

29) ชื่อ นายขงยุทธ ใจศรี
เกิดวันที่ 6 พ.ย. 2507 อายุ 46 ปี
ที่อยู่ 163/1 บ้านใหม่สันมะนะ ม.8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน
เบอร์โทร 081 – 1804330

30) ชื่อ นายชุมพร ปัญญาจิตร
เกิดวันที่ 13 ก.ย. 2509 อายุ 44 ปี
ที่อยู่ 201/1 บ้านสันมหาพล ม.11 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน
เบอร์โทร 084 - 8061469

31) ชื่อ นางสาวสุกัญญา เพือกแก้ว
เกิดวันที่ 27 ก.ย. 2527 อายุ 26 ปี
ที่อยู่ 200 ม.10 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน
เบอร์โทร 081 - 0393212

ประวัติหัวหน้าโครงการ

ชื่อ นายอรรถพ อินทร์วรรณ

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 137 หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ระดับการศึกษา

ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 จบการศึกษาที่โรงเรียนวัดบ้านก้อง

ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จบการศึกษาที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

ประวัติการทำงาน

ปีพ.ศ. 2540 - 2546 ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน

ปีพ.ศ. 2547 - 2553 ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง
อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51000

ปี พ.ศ. 2553 – ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งเป็นกำนันตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

สรุปผลการดำเนินกิจกรรมโครงการระยะที่ 1

กิจกรรมที่ 1 การเปิดโครงการและประชุมทีมวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและนัดหมายการทำกิจกรรมเก็บรวบรวมข้อมูล

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 12 กันยายน
2550 ณ วัดล้องกู่ไทย หมู่ที่ 8 ตำบลคันธง
อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เวลา 13.00 น.
ระยะเวลาดำเนินงาน 1 วัน

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชน
- เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน
- เพื่อค้นหาและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน
- เพื่อศึกษาเรื่องราวต่างๆ ของชุมชน

รายละเอียดของกิจกรรม

- นายอรรถนพ อินทร์วรรณ หัวหน้าทีมวิจัย ได้เปิดตัวโครงการวิจัย เรื่องกระบวนการพัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร และประชุมทีมวิจัยในการทำ ความเข้าใจการทำวิจัยเรื่องดังกล่าว และได้เชิญที่ปรึกษาโครงการและบุคลากรจากสถาบันวิจัยหรือศูนย์ซึ่ง ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาโครงการมาให้แนวทางการทำวิจัยและข้อคิดที่ควรจะนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วย

- นางวันเพ็ญ พรินทรากุล ที่ปรึกษาโครงการพูดถึงเรื่องงานวิจัยเป็นการพัฒนา ศักยภาพของชุมชนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเกิดประโยชน์โดยตรงกับท้องถิ่นของเราเป็นการยกระดับความรู้ เริ่มต้นต้องหาข้อมูล เก็บข้อมูลในหมู่บ้าน ค้นหาปัญหาในหมู่บ้าน ว่ามีปัญหาอะไร และช่วยกันหาแนวทาง แก้ไขต่อไป และได้พูดถึงเรื่องงบประมาณค่าใช้จ่ายต้องมีหลักฐานในการเบิกจ่ายทุกครั้ง ต้องมี ใบเสร็จรับเงินจากร้านค้า ต้องมีเลขที่ผู้เสียภาษี หากเป็นค่าตอบแทนรายบุคคลต้องมีเลข 13 หลัก ของบัตรประจำตัวประชาชน และให้รวบรวมใบเสร็จและใบสำคัญรับเงินในแต่ละเดือนแล้วทำเบิกและ ส่งหลักฐานทั้งหมดให้สถาบันวิจัยหรือศูนย์

- นายคณัย สารพฤกษ์ ที่ปรึกษาโครงการ พูดเรื่องกิจกรรมของโครงการจะวิจัยแบบใด ต้องใช้เวลา ต้องใจเย็น เข้าถึงชาวบ้าน ค้นหาปัญหาด้วยความเป็นจริง ผู้นำชุมชนต้องทำใจให้ว่า ไม่ลำเอียง จะต้องเป็นกลาง อย่าไปคิดเอาชนะและไม่อคติต่อผู้อื่น

- นายบัญญัติ ตะนาวศรี ที่ปรึกษาโครงการ พูดถึงเรื่องการทำวิจัยต้องทำด้วยใจต้องมีใจรัก เป็นกลาง การจะพัฒนาไปข้างหน้า ถ้าไม่ทำงานวิจัย ไม่มีการศึกษา บ้านเมืองเราก็จะพัฒนาลำช้า งานวิจัยเป็นอีกทางหนึ่งสำหรับการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความใกล้ชิดและเรียนรู้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนร่วมทั้งมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยกัน

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

- เกิดความเข้าใจการดำเนินงานและการทำงานให้กับทีมวิจัย
- รับทราบแนวทางการดำเนินงานวิจัย
- ทราบถึงวิธีการเก็บข้อมูล
- มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมในการเก็บข้อมูล

ปัญหา อุปสรรค

- สมาชิกทีมวิจัยยังมีความสงสัยในแนวทางการเก็บข้อมูล
- ทีมวิจัยไม่สามารถระบุวิธีการเก็บข้อมูลได้
- สมาชิกของทีมยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินกิจกรรม

- ทุกคนกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรม
- ยังไม่มีการแบ่งหน้าที่ตามความถนัดของตนเอง
- ยังไม่มีการกำหนดแบบแผนที่แน่นอน

กิจกรรมที่ 2 ประชุมเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน

วัน เวลา สถานที่

วันที่ 27-28 กันยายน 2550 ณ อินทนนท์ ริเวอร์ไซด์รีสอร์ท
กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน

วัตถุประสงค์

- เพื่อทราบถึงแนวทางการทำวิจัย
- เพื่อทราบถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขที่จะเกิดขึ้นในการทำวิจัย
- เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมประชุม

รายละเอียดของกิจกรรม

วันที่ 27 กันยายน 2550

ช่วงเช้า เปิดประชุมเวลา 10.00 น. โดยนางวันเพ็ญ พรินทรากุล และได้เรียนเชิญพ่อครูบุญมี บ้านหนองช้างกิน มาพูดถึงเรื่องวิจัยเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงระดับหมู่บ้าน ต้องมีกระบวนการเรียนรู้ เราจะดำเนินการตามแผน ต้องวางแผน ต้องบันทึกข้อมูลให้ถูกต้อง ต่อไปได้พูดถึงเรื่องงานศพ ซึ่งมีการใช้เงินไปอย่างมากและไม่เกิดประโยชน์อะไร เราจะทำอย่างไรในเรื่องนี้ ซึ่งเป็นเรื่องที่เราสามารถประหยัดได้ และทำให้ค่าใช้จ่ายน้อยกว่าเดิมได้อย่างไร ซึ่งประเพณีของแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน ต่อไปมีการถามความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มจนครบทุกคน ได้แนะนำตัวจนครบ

ช่วงบ่าย มีการแบ่งกลุ่มสำรวจชุมชนบ้านพะไ้ หมู่ 7 ชาวบ้านปลูกหอมแดง ข้าว กระหล่ำ ยาสูบ ผลผลิตทางการเกษตรมีพ่อค้ารับซื้อถึงบ้าน และได้สอบถามถึงเรื่องการศึกษาของเด็กในหมู่บ้าน และหมู่บ้านที่อยู่ในเขต อบต. เวียงหนองล่อง มีการทำปุ๋ยหมักใช้เองในการเกษตร และได้เดินทางไปสัมภาษณ์และดูงานที่บ้านนางนงลักษณ์ คำเพ็ญ กลุ่มปุ๋ยหมักดีเด่นอันดับหนึ่ง ของจังหวัดลำพูน มีเงินทุนหมุนเวียนประมาณหนึ่งล้านบาท

วันที่ 28 กันยายน 2550

ช่วงเช้า คุณนพพร นิลณรงค์ บรรยาย ให้ความรู้ในการทำวิจัย เช่น เรื่องถ้าเราเจอปัญหาเราจะมีวิธีป้องกันอย่างไร แก้ไขอย่างไร เราต้องวินิจฉัย อย่างไร การเก็บข้อมูล จะทำอย่างไร เราต้องทำตัวเป็นคนใจสูงส่ง การค้นหาข้อมูลความจริง การวิจัยเป็นการเพิ่มความรู้ การวิจัยคือการหนีปัญหา ไปสู่สังคมความดีดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ต้องคิดเป็น ทำเป็น

ตัวแทนกลุ่มที่ไปหาข้อมูลจากบ้านพะไ้ ได้นำเสนอข้อมูลของแต่ละกลุ่มเรื่องประวัติความเป็นมาของบ้านพะไ้ และวิทยากรผู้รู้บรรยายสรุปข้อมูลไปหามาได้ในช่วงท้ายก่อนพักรับประทานอาหาร

ช่วงบ่าย สมาชิกแต่ละกลุ่มออกมาให้ความคิดเห็น การมีส่วนร่วมของกลุ่ม ความถนัดด้านไหน ทีมการวิจัยบ้านไร่น้อย ทีมวิจัยบ้านน้ำดิบให้ความคิดเห็นสั้นๆ เช่นคนเก่าไม่ค่อยทำงาน ก็จะเปลี่ยนใหม่เรื่อยๆ ทีมวิจัยบ้านเหล่าพระเจ้าดาเขียว มีการแบ่งหน้าที่ทีมงาน จะหาวิธีลดรายจ่ายในงานต่างๆลงให้ประหยัดกว่าเดิม ทีมวิจัยบ้านปาง มีปัญหาคนทำวิจัยมือไม่พาย อย่าเอาเท้าราน้ำ เป็นต้น

วิทยากรสรุปก่อนปิดประชุม ว่าการเป็นผู้นำต้องเก็บข้อมูลจากชาวบ้านให้ได้ตามความเป็นจริง ปัญหาจากไหน จะแก้ปัญหายังไร ปัญหาต่างๆ รู้แล้วต้องนำไปทำก่อน ถึงจะเกิดประโยชน์ การเปลี่ยนแปลงสังคมต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองก่อน ต้องมีขั้นตอนของการทำงานให้ได้ประโยชน์ ต้องวิเคราะห์ปัญหา ไม่ว่าเฉพาะหน้าหรือว่าจะใช้เวลานาน ต้องมีความอดทน ให้เน้นกระบวนการการทำงานต้องผ่านอุปสรรค ตามขั้นตอนการเก็บข้อมูลไม่ต้องเอาเชิงวิชาการมากเกินไป เอาเป็นว่าได้ข้อมูลมาจากใครเขียนลงไปตามความเป็นจริง

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

- ทราบถึงแนวทางการทำวิจัย
- ทราบถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขที่จะเกิดขึ้นในการทำงานวิจัย
- แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมประชุม
- เรียนรู้สิ่งใหม่ร่วมกันจากชุมชนที่เป็นตัวอย่าง

ปัญหา อุปสรรค

- สับสนแนวทางการทำวิจัย
- ทราบถึงปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
- แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมประชุม
- เรียนรู้สิ่งใหม่ร่วมกันจากชุมชนที่เป็นตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินกิจกรรม

มีการสร้างความเข้าใจในการทำวิจัยและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัยจากกลุ่มอื่นๆ รวมถึงการฝึกและปรับเปลี่ยนแนววิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งการทำงานกับทีมวิจัย และสังเกตพบว่า

- ทุกคนกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรม
- การเรียนรู้และการทำงานต่างๆ เป็นประสบการณ์ที่ดี
- การเสนอความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มเป็นเรื่องที่ดีในการนำข้อดีไปใช้และหากเกิดปัญหาแบบนั้นจะแก้ไขอย่างไร
- สร้างสัมพันธภาพที่ดีในกลุ่มนักวิจัย

กิจกรรมที่ 3 ประชุมวางแผนก่อนเก็บข้อมูล

วัน เวลา สถานที่

วันที่ 29 กันยายน 2550 ณ วัดลี้ถ้ำไทย หมู่ที่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

ระยะเวลา 1 วัน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อทราบถึงแนวทางการเก็บข้อมูล
- เพื่อทราบถึงวิธีการเก็บข้อมูล
- เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมในการเก็บข้อมูล

รายละเอียดของกิจกรรม

ผู้เข้าร่วมประชุมได้พูดคุยกันในเรื่องแนวทางการเก็บข้อมูลและมีใจความสำคัญดังนี้ เรื่องหนี้สินของทางสหกรณ์การเกษตร เมืองลำพูน ที่ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านติดหนี้กัน เราจะทำอย่างไรให้พวกเขาเหล่านั้นมีเงินใช้หนี้ มีเงินเลี้ยงชีพ และการจัดเก็บข้อมูลด้านประวัติศาสตร์หมู่บ้าน ประเพณีหมู่บ้าน และสถานการณ์ของหมู่บ้านเป็นต้น

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

- ทราบถึงแนวทางการเก็บข้อมูล
- ทราบถึงวิธีการเก็บข้อมูล
- แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมในการเก็บข้อมูล

ปัญหา อุปสรรค

- แนวทางการเก็บข้อมูล
- วิธีการเก็บข้อมูล
- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมในการเก็บข้อมูล

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินกิจกรรม

ผู้เข้าร่วมประชุมมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันเสนอแนะวิธีและแนวทางการเก็บข้อมูลก่อนลงมือปฏิบัติตามกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน

- ทุกคนกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรม
- ยังไม่มีการแบ่งหน้าที่ตามความถนัดของตนเอง
- ยังไม่มีการกำหนดแบบแผนที่แน่นอน

กิจกรรมที่ 4 สัมมนาภาวะผู้นำ วันที่ 13-14 ธันวาคม 2550 ณ อินทนนท์ รีเวอร์ไซด์ รีสอร์ท
กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน

วัน เวลา สถานที่

วันที่ 13-14 ธันวาคม 2550 ณ อินทนนท์ รีเวอร์ไซด์ รีสอร์ท กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง
จังหวัดลำพูน ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อทราบแนวทางในการทำวิจัยที่ถูกต้อง
- เพื่อเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเพื่อนวิจัยกลุ่มอื่นๆ

รายละเอียดของกิจกรรม

วันที่ 13 ธันวาคม 2550

ช่วงเช้า ทีมวิจัยได้ศึกษาดูงานที่โรงเรียนบ้านหนองบัว ต.ท่าตูม อ.ป่าซาง จ.ลำพูน มีการแนะนำตัวผู้เข้าร่วมดูงานอีกกลุ่มจากอำเภอสันกำแพง และมีการนำเสนอวิทัศน์การดำเนินงานโครงการโคขาวลำพูน ซึ่งเป็นโคพันธุ์พื้นเมือง และมีการอนุรักษ์โคขาวลำพูนไว้ กลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านมี 13 กลุ่ม ซึ่งแต่เดิมบ้านหนองบัวไม่มีการเลี้ยงโคขาวลำพูน ชาวบ้านทำนา ทำสวนลำไย แต่เมื่อลำไยราคาตกต่ำ และข้าวราคาถูกลงคนในหมู่บ้านเริ่มไปทำงานนอกหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านและกรรมการ จึงเริ่มตระหนักและคิดว่าจะทำอย่างไรให้ชาวบ้านมีงานทำ มีเงินใช้ คนไม่ไปทำงานนอกหมู่บ้าน จึงเป็นแนวเริ่มแรกในการเลี้ยงโคขาวลำพูนและตั้งเป็นกลุ่มได้อย่างทุกวันนี้ การเลี้ยงโคมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน และแต่ละคนก็ทราบและรู้บทบาทของตนต้องทำอะไรบ้าง และดูงานโรงผลิตน้ำมันไบโอดีเซล ประปาหมู่บ้าน

ช่วงบ่าย เดินทางไปศึกษาดูงาน ณ ฟาร์มโคขาวลำพูน ในหมู่บ้านพร้อมทั้งสอบถามข้อมูลต่างๆ จากกลุ่มผู้เลี้ยงโคขาวลำพูน แล้วเดินทางกลับโรงเรียนบ้านหนองบัว เพื่อชมการแสดงของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัวที่นำเรื่องการเลี้ยงโคขาวลำพูนมาประยุกต์และผนวกเข้ากับบทเรียนชุมชน มีการร้องเพลงเล่านิทาน ชมภาพวาด และสอบถามน้อง รวมทั้งได้ดูการปลูกลำไยแบบชีววิถี และใช้มูลวัวที่เลี้ยงไว้เป็นปุ๋ย เมื่อเสร็จสิ้นการดูงานแล้ว คณะผู้เข้ารับการอบรมเดินทางไปยังที่พัก ซึ่งมีระยะทางไกลจากที่ดูงานพอสมควร ระหว่างการเดินทางค่อยสังเกตสองข้างทางและเห็นว่าที่พัสดังกล่าว อยู่ในเขตของจังหวัดลำพูน ไม่ได้อยู่ในเขตของจังหวัดเชียงใหม่และตั้งอยู่ข้างลำน้ำปิงตรงข้ามกับจังหวัดเชียงใหม่

ช่วงค่ำ วิทยากรแนะนำตัว และบรรยายการทำงาน พร้อมทั้งให้ชมภาพยนตร์เรื่อง สู้ล่าเกลอ โดยตั้งใจทักให้ทุกคน นำความรู้ที่ได้จากการชมภาพยนตร์มาทำเป็นงานกลุ่มในเช้าวันต่อไป

วันที่ 14 ธันวาคม 2550

ช่วงเช้า เข้ากลุ่มระดมความคิดและสังเคราะห์ความคิดเห็นต่างๆ จากการชมภาพยนตร์จากช่วงค่ำของวันก่อนแล้วนำมาผนวกเข้ากับงานที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งรวมกลุ่มใหญ่เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนวคิดเข้ากับงานวิจัยที่แต่ละกลุ่มทำอยู่

ช่วงบ่าย วิทยากรนำบรรยายและให้ความรู้ในการเขียนวิจัยรวมทั้งให้แต่ละกลุ่มนำเสนอโครงร่างของวิจัยตัวเอง แล้วจึงปิดการสัมมนาและแยกย้ายกลับบ้าน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- เพื่อทราบแนวทางในการทำวิจัยที่ถูกต้อง
- เพื่อเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเพื่อนวิจัยกลุ่มอื่นๆ

ปัญหา อุปสรรค

- ทราบแนวทางในการทำวิจัยที่ถูกต้อง
- เรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเพื่อนวิจัยกลุ่มอื่นๆ

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินกิจกรรม

ผู้เข้าร่วมประชุมมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันเสนอแนะวิธีและแนวทางการในการทำวิจัย และได้ความรู้จากวิทยากรของสถาบันวิจัยฯ มาให้ความรู้ในเรื่องการเขียนรายงานวิจัย และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ทุกคนในกลุ่มมีความสนใจในระยะเริ่มแรกของการทำกิจกรรม ช่วงคำทุกคนเหนื่อยและล้าเกินไป วันที่ 2 การเข้ากลุ่มวิทยากรประจำกลุ่มทำให้ทุกคนในกลุ่มเกิดความไขว้เขว ไม่เข้าใจ ใช้ความคิดต่อไม่ได้ วิทยากรประจำกลุ่มค่อนข้างที่จะจำกัดกรอบความคิดของคนในกลุ่มเป็นอย่างมาก วิทยากรต้องการที่จะให้ทุกคนคิดแบบตนเอง โดยหนังที่ดูช่วงหัวค่ำของเมื่อวาน เป็นเรื่องของชุมชนและการยอมรับในตัวคนของคนแต่ละคน ทุกคนมีความคิด มีความฝัน มีความหวัง และจุดมุ่งหมายที่ต่างกัน การอยู่ร่วมกันในชุมชนจึงไม่ใช่เรื่องง่าย ทุกชุมชนมีวิถีชีวิตของตนเอง ถ้าใครมีวิถีชีวิตที่ต่างออกไป ชุมชนก็จะไม่ยอมรับและจะเกิดความขัดแย้งในตัวของผู้นั้นว่าจะทำตามความคิดของตนเองหรือจะทำตามที่ชุมชนกำหนด แต่วิทยากรพยายามที่จะปลูกความคิดที่ว่าความคิดของชุมชนคือสิ่งสำคัญ แต่กลุ่มผู้อบรมมองว่าตัวตนและความคิดเป็นสิ่งที่สำคัญกว่า ซึ่งผู้อบรมมีความเห็นว่าทุกอย่างเริ่มต้นจากตัวเรา แล้วก้าวไปสู่ชุมชน การพัฒนาและยอมรับสิ่งใดก็ย่อมเริ่มต้นจากตัวเราก่อนเป็นสำคัญ

รับฟังการบรรยายและศึกษาดูงาน
เรื่องไบโอดีเซลจากสถานที่จริง

บอร์ดแสดงผลงานของนักเรียนบ้านหนองบัว
เรื่องโคขาวลำพูน

กิจกรรมที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดเวทีแต่ละป๊อก

ป๊อกที่ 1

วัน เวลา สถานที่

วันที่ 20 ธันวาคม 2550 เวลา 13.00 น.

บ้านนายคำ อินแถลง ม.8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

วัตถุประสงค์

- เพื่อรับทราบและเข้าใจการดำเนินงานวิจัย
- เพื่อเก็บข้อมูลและปัญหา รวมทั้งความต้องการของประชาชนในป๊อกที่ 1
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 1 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในป๊อก
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 1 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

รายละเอียดของกิจกรรม

ทีมงานวิจัยหริภุญชัยและทีมงานวิจัย หมู่ที่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ ได้นัดหมายประชากรให้หมู่บ้านมาพบปะเพื่อให้ข้อมูลต่าง ๆ ในวิถีชีวิตประจำวัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและค้นหาปัญหาในหมู่บ้าน เพื่อนำไปจัดทำแผนชุมชน สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับหมู่บ้านและชุมชนต่อไป ซึ่งครั้งนี้เป็นครั้งแรกในการประชุมตามป๊อกต่างๆ ซึ่งมีทั้งหมด 5 ป๊อกด้วยกัน ป๊อกที่ 1 วันนี้ประชุม ณ บ้านนายคำ อินแดง ซึ่งในที่ประชุม นายสิงห์ชัย ธรรมพิงค์ ได้ให้ข้อมูลว่า จากเดิมหมู่บ้านสันมะนะมีประชากรอยู่ประมาณ 20 หลังคาเรือน หากินตามประสาชาวบ้าน โดยหากุ้ง หอย ปู ปลา ผักพื้นบ้าน ทำเป็นอาหารประจำวัน ชาวบ้านสมัยก่อนจะไปตลาดแต่ละครั้งต้องหาบกระบุง (ตามแคร่ไปตลาดเช้า) โดยชวนกันไปหลาย ๆ คน ตามวิถีชาวบ้านเดิม ๆ แบบเศรษฐกิจพอเพียง นายอรรถพร อินทร์วรรณ ผู้ใหญ่บ้านเสริมเรื่องการทำปุ๋ยอินทรีย์ และได้พูดถึงเรื่องการเลี้ยงหมูหลุม จึงเสนอให้นายสิงห์ชัย ธรรมพิงค์ ให้ข้อมูลเรื่องการเลี้ยงหมูหลุม การเลี้ยงหมูหลุม จำนวน 10 ตัว ต้องขุดหลุมพื้นที่ 3 x 6 เมตร ในโรงเรียนต้องคลุมมุ้งให้รอบ

นายคำ อินแดง ผู้ดูแลประปาหมู่บ้านได้พูดถึงเรื่องสายล่อฟ้า ประปาหมู่บ้านถูกขโมย คัดสายไฟ เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2550 ที่ผ่านมาจึงเกรงว่าขโมยจะกลับมาลักขโมยอีก จึงเสนอให้ติดหลอดไฟกิ่ง 1 จุด เพื่อให้แสงสว่างตอนกลางคืน ซึ่งในที่ประชุมมีมติเห็นชอบ ในการเก็บข้อมูลป๊อกที่ 1 ได้รับข้อมูลในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ประวัติศาสตร์หมู่บ้าน

- บ้านใหม่สันมะนะแยกตัวมาจากหมู่บ้านสันมะนะ หมู่ที่ 6 ต.ต้นธง
- เดิมมีจำนวนประชากรของหมู่บ้านประมาณ 20 หลังคาเรือน
- การดำรงชีวิตอยู่แบบพอเพียง หาผัก ปู ปลา ประกอบอาหาร
- ที่ดินเมื่อก่อนไม่มีราคา สามารถนำสิ่งของมาแลกเปลี่ยนได้ เช่น คำพูดที่ว่า มีพริก 1 ค้ำ แลกที่ได้ 1 ไร่ การรักษาโรคจะใช้สมุนไพรในการ
- การทำเกษตรสมัยก่อนใช้ข้าว ขี้ควาย เป็นปุ๋ย ใช้ไฟล่อแมลงเพื่อกำจัดศัตรูพืช
- เวลาว่างต่างๆ ในหมู่บ้านจะทำอาหารพื้นเมืองเลี้ยงแต่ปัจจุบันค่านิยมเปลี่ยนไป หันมาเลี้ยงเหล้าเบียร์ ทำให้วัฒนธรรมเปลี่ยนไป

2) ภูมิปัญญาหมู่บ้าน

- การไล่ศัตรูพืช จะใช้ใบไม้ชุปยาไล่แมลง ซึ่งเรียกว่าน้ำส้มควันไม้ ใช้ไล่แมลงเป็นการกินสมดุลให้ต้นไม้
- รักษาโรคโรคสีดวงแบบชาวบ้านคือใช้รากคันจี่ว, รากผักลาวทองและรากของฝรั่ง มาต้มรวมกันแล้วให้คนที่ป็นริดสีดวงกิน จะบรรเทาอาการปวดและเนื้อที่ยื่นออกมาจะค่อยๆ ยุบหายไป
- กฎุมิปัญญาของป๊อกที่ 1 คือ พ่อสิงห์ชัย ธรรมพิงค์

3) ปัญหาที่พบในป๊อกที่ 1

- วิถีชีวิตเปลี่ยนไปการพึ่งตนเองลดลง
- ด้านการเกษตรราคาพืชผลตกต่ำ การใช้สารเคมีทำให้ดินเสื่อมคุณภาพและมีผลกระทบต่อคนพ่นยา
- ด้านการศึกษา การจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น
- การลักขโมยของในหมู่บ้าน เช่นสายล่อฟ้าประปา

4) แนวทางการแก้ไขและช่วยเหลือเบื้องต้นที่ช่วยกันระดมความคิด

- การจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ เช่น กลุ่มข้าวสาร กลุ่มออมทรัพย์
- การจัดหาอาชีพเสริมเช่นการเลี้ยงหมูหลุม
- การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

5) ด้านการเมืองการปกครอง

- ให้ผู้นำมีความเสมอต้นเสมอปลาย
- ให้ผู้นำมีสติไม่ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ
- มีการทบทวนตนเองไม่วิจารณ์ผู้อื่น
- ต้องเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

- ทราบและเข้าใจการดำเนินงานวิจัย
- เก็บข้อมูลและปัญหารวมทั้งความต้องการของประชาชนในป๊อกที่ 1
- ประชาชนในป๊อกที่ 1 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในป๊อก
- ประชาชนในป๊อกที่ 1 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

ปัญหา อุปสรรค

ทีมวิจัย

- การจัดเวทีแลกเปลี่ยนยังไม่สมบูรณ์ขาดความต่อเนื่อง
- ทีมงานยังขาดการจับประเด็น
- ทีมงานยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่
- ไม่สามารถควบคุมเวลาในการทำกิจกรรมได้
- ทีมงานขาดลักษณะการเป็นผู้นำ

ต่อชุมชน

ผู้เข้าร่วมประชุมในป๊อกที่ 1 ได้รับทราบถึงประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านรวมทั้งปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองต่อทีมวิจัยและเพื่อนบ้านที่มาประชุม อีกทั้งได้รับทราบว่าในป๊อกของตนเองมีอะไรเป็นจุดแข็งและจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงแก้ไข

อื่นๆ

มีการพูดเสริมและแสดงความคิดเห็นในเรื่องของสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน ซึ่งคิดว่าเป็นเรื่องที่ดี เพราะประชาชนส่วนใหญ่มองเห็นปัญหาในภาพกว้าง ไม่ได้สนใจเฉพาะเรื่องรอบตัวเช่นปัญหาปากท้อง และรายได้ของตนเองเท่านั้น

การสรุปบทเรียนทีมวิจัย เพื่อวางแผนแนวทางการทำงานในครั้งต่อไป

หลังจากเสร็จสิ้นการพบประชาชนในป๊อกที่ 1 ทีมวิจัยได้ทำการประชุมหารือการแบ่งหน้าที่ในการตั้งคำถามและหาคำตอบ โดยแบ่งออกเป็นสามกลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ถามด้านประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ประกอบด้วย

- ลุงเป้ง, พ่อหลวงธรรม, ลุงสม, ลุงจันทร์, พี่ฝัน ทำหน้าที่ถาม
- น้องเหม่ม ทำหน้าที่บันทึก

กลุ่มที่ 2 ถามสภาพปัญหา ครอบครัว สุขภาพ ประกอบด้วย

- ลุงทิน, พี่สุกิจ, ลุงนวย, พี่ประพันธ์ ทำหน้าที่สอบถาม
- น้องปอร์ ทำหน้าที่บันทึก

กลุ่มที่ 3 ถามภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ประกอบด้วย

- ลุงคำ, ป้าแอ้ว, ป้าจันทร์, ลุงส่ง, ลุงแก้ว ทำหน้าที่สอบถาม
- พี่แพท ทำหน้าที่บันทึก

ป๊อกที่ 2

วัน เวลา สถานที่

วันที่ 7 มกราคม 2551 เวลา 13.00 น.

บ้านลุงธรรม อินทร์วรรณ หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

วัตถุประสงค์

- เพื่อรับทราบและเข้าใจการดำเนินงานวิจัย

- เพื่อเก็บข้อมูลและปัญหารวมทั้งความต้องการของประชาชนในป๊อกที่ 2
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 2 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในป๊อก
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 2 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

รายละเอียดของกิจกรรม

ป๊อกที่ 2 นัดประชุมกลุ่มทีมวิจัย หมู่ที่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ ที่บ้าน นายบุญธรรม อินทร์วรรณ โดยทีมวิจัยได้แบ่งหน้าที่เก็บข้อมูล เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ประกอบด้วยกลุ่มวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาชาวบ้าน กลุ่มการเมืองการปกครอง และกลุ่มประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ข้อมูลจากกลุ่มวัฒนธรรมเกี่ยวกับประเพณีภูมิปัญญาชาวบ้าน และข้อมูลสภาพปัญหาในชุมชน

กลุ่มที่ 1 ข้อมูลจากกลุ่มการเมืองการปกครอง

การก่อตั้งหมู่บ้านเริ่มสมัยเจ้าหนานศรีกรุง ลังกาพินธุ์ เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 บ้านสันมะนะ ต่อมาผู้ใหญ่บ้านหมวดวาระลงมีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านขึ้นมาใหม่ ได้แก่นายแสง เทพมาลัย เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ 6 และในปี พ.ศ. 2522 ได้แยกตัวออกมาจากบ้านสันมะนะหมู่ 6 และตั้งเป็นหมู่บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 และได้เลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 ซึ่งนายบุญธรรม อินทร์วรรณ ได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้านในวันที่ 24 มิถุนายน 2522 เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก เริ่มพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน จนถึงปี พ.ศ. 2545 จนหมวดวาระครบอายุเกษียณ สภาพหมู่บ้านขณะเริ่มก่อตั้งการคมนาคมไม่สะดวก มีถนนทางเดินเท้าจากหมู่บ้านไปสู่ถนนใหญ่สายลำพูน-ป่าซาง เพื่อให้ชาวบ้านไปตลาด ติดต่อราชการ ระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นถนนทางเดินเท้าอย่างเดียว รถยนต์,รถจักรยานยนต์ ไม่สามารถใช้ถนนดังกล่าวได้ ชาวบ้านประกอบอาชีพทำสวนกระเทียม ทำนาปรัง ปลูกผักหูดตามหัวไร่ปลายนา ถั่วฝักยาว ในการปลูกกระเทียมหรือทำนาจะมีการช่วยเหลือกันทำงานเอามื้อเอววัน(ลงแขก) ผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคจะนำไปขายที่ตลาดโดยหาบและเดินทางไปขายหรือนำไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าหรือผลผลิตอื่น

สภาพหมู่บ้านและบ้านเรือนสร้างด้วยไม้ไผ่มุงด้วยหญ้าคา หรือหญ้าแฝก ตอตั้ง ฝาบ้านทำจากไม้ไผ่ พื้นผู้ด้วยไม้หรือที่เรียกกันว่าฟากไม้ไผ่ หากบ้านใดมีฐานะดีจะปลูกบ้านด้วยไม้สัก มุงกระเบื้องดินขอ ลักษณะภายในบ้านจะมีหิ้งพระ (หิ้งหัวคอน) เอาไว้บูชาพระ และสิ่งของต่างๆ ที่เคารพ เช่น รูปพ่อแม่หรือบรรพบุรุษที่เสียชีวิต ห้องครัวหรือครัวไฟมีลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมทำจากไม้และนำดินใส่ในพื้นที่สี่เหลี่ยมนั้น เตาไฟสำหรับทำอาหารทำมาจากอิฐ (ดินก่) จำนวน 3 ก้อน ฝังไว้ในดินให้มีลักษณะเป็นก้อนเต้า แล้วเอาฟืนหรือถ่านจุดภายในเพื่อทำเป็นเชื้อเพลิงใช้ทำอาหาร สมัยก่อนถ้าบ้านไหนไม่มีห้องส้วม หากจะถ่ายจะต้องไปป่า ถ้าบ้านไหนมีห้องส้วมจะเป็นส้วมแบบหลุม เวลาถ่ายจะเหยียบไม้ที่พาดไว้บริเวณบ้านหลุม การทำความสะอาดตัวเองหลังจากเสร็จกิจธุระจะใช้กิ่งไม้หรือใบไม้เช็ดสมัยก่อนร้องเท้าที่ใส่จะทำจากไม้ป้อหรือไม้จ้าว ทำลักษณะแบบร้องเท้าฟองน้ำแบบปัจจุบัน และเจาะรูฝืนสายป้อทำเป็นสายคืบ

เมื่อก่อนมีการดูแลและปกครองกันแบบเครือญาติ ปัจจุบันมีผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ดูแลความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้าน ซึ่งการทำหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านเป็นไปด้วยดี และประชาชนที่ให้ข้อมูลขอให้ผู้ใหญ่บ้านช่วยในการหารายได้เสริมและการแก้ไขปัญหาการจ่ายของชาวบ้านข้อมูลจากกลุ่มประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

เดิมบ้านใหม่สันมะนะมีชื่อว่าบ้านสันมะนะ แต่ต่อมาบ้านสันมะนะหมู่ที่ 6 ตำบลต้นธง ได้ใช้ชื่อนี้ในการก่อตั้งหมู่บ้าน บ้านใหม่สันมะนะ จึงใช้ชื่อบ้านใหม่สันมะนะในการก่อตั้งหมู่บ้านขึ้นเป็นหมู่ที่ 8 ต.ต้นธง จนถึงทุกวันนี้ อีกทั้งยังเชื่อว่าสมัยก่อนบริเวณบ้านใหม่สันมะนะเป็นหมู่บ้านที่ติดกับแม่น้ำปิงสายเก่า ซึ่งจะเห็นได้จากในหมู่บ้านอยู่หลายแห่ง และเมื่อก่อนพื้นที่ของหมู่บ้านมักเกิดน้ำท่วมเพื่อเป็นเขตลุ่มน้ำ

กลุ่มที่ 2 ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมประเพณี

ด้านภูมิปัญญา

ทางด้านจับเส้น(บีบ นวด)	แม่จันทร์หอม เสง
ทางด้านจับเส้น(บีบ นวด)	นางวาสนา สุรินธรรม
ทางด้านจักสาน	พ่ออิน – ตาธง
	พ่อปาน อุประม่อง
ทางด้านจับปลา	นายสมศักดิ์ ก้อนธง
ทางด้านจับนก	นายทะนงศักดิ์ คำกวาง
	นายมิตร อุประบ่อง
	นายจุมพล อุประบ่อง
	นายมานิตย์ ศรีบุญเรือง

ด้านวัฒนธรรม

- เมื่อขึ้น พ.ศ.ใหม่ ชาวบ้านจะไปทำบุญตักบาตร
- เดือน 4 เป็ง ปลายเดือนมกราคม ประเพณีตานข้าวใหม่
 - เดือน 6 เดือนมีนาคม ประเพณีงานปอยหลวง
 - เดือน 7 ปีใหม่เมือง ทำบุญวันสงกรานต์ ดำหัวผู้สูงอายุให้ไม้คำศรีมหาโพธิ์
 - เดือน 8 เป็ง เดือน 9 ประเพณีสงกรานต์พระธาตุ
 - เดือน 10 เป็ง เข้าพรรษา
 - เดือน 12 ประเพณีตานก๋วยสลาก
 - เดือนเกียงเป็ง ประเพณีออกพรรษา
 - เดือนเกียงแรม 1 ค่ำ ประเพณีตักบาตรเทโว ทำบุญทอดผ้าป่า กลืน

- เดือนยี่เป็ง ฟังเทศน์มหาชาติ งานลอยกระทง มีการปล่อยโคมลอย จุดดอกไม้ไฟตามประเพณี

กลุ่มที่ 3 ปัญหาที่พบในชุมชน

ด้าน	สภาพปัญหา	แนวทางแก้ไข
ด้านเศรษฐกิจ	- ขาดความรู้ในการซ่อมแซมอุปกรณ์ในการทำอาชีพ - ขาดคนดูแล(คนแก่อยู่คนเดียว) - รายจ่ายมากกว่ารายรับ - มีหนี้สิน เช่น ธกส. ออมทรัพย์ เงินกองทุนหมู่บ้าน - ขยะไม่มีที่ทิ้งและส่วนมากจุดไฟเผาเองทำให้มีกลิ่นเหม็นและควันเยอะ - พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสวนลำไยไม่เพียงพอสำหรับการปลูกผักกินได้และผักช่วงอายุสั้นๆ - พืชผักปลูกขายราคาราคาถูก - วัตถุดิบในการทำสวนทำไร่ ทำนา มีราคาแพง - การประกอบอาชีพทำสวนลำไยรายได้ปีละครั้ง	- ส่งผู้มีความรู้เกี่ยวกับการซ่อมแซมอุปกรณ์ต่างๆ เข้ามาให้ความรู้กับประชาชนในหมู่บ้าน - ทำโครงการพักชำระหนี้ - เข้ากองทุนฟื้นฟู - หาแนวทางในการจัดเก็บขยะมีถัง มีถุงนำไปทำลาย - จัดสรรพื้นที่บางสวนลำไยปลูกผักอื่นเพื่อเป็นอาชีพเสริม - เปลี่ยนจากการใช้ปุ๋ยเคมีมาเป็นปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ
ด้านสุขภาพ	- ผู้สูงอายุป่วยเป็นโรคต่อกระดูก - ปวดท้องเป็นประจำ - นอนไม่หลับ - เป็นความดันโลหิต - ถูกสารเคมีจากการทำการเกษตร - มีบัตรทองในการเข้ารับรักษาพยาบาล	- ให้หมอมาตรวจสุขภาพให้ทุกปี (ความดัน เบาหวาน) - แจกอาหารเสริม (นม วิตามิน) - แจกยา เครื่องนุ่งห่ม เสื้อกันหนาว - หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีในการทำเกษตร - ใช้สารพื้นบ้านไล่แมลง (สะเดา หนุ่ย สาบเสือ ข่า ตะไคร้ หอม)
ปัญหา	- รายจ่าย-รายรับไม่สมดุลกัน	- ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
ครอบครัว	- ไม่มีความรักความอบอุ่น และไม่เข้าใจกันในครอบครัว	- ทำอาหารกันเอง ปลูกผัก เลี้ยงปลาเป็นอาชีพเสริม

ด้าน	สภาพปัญหา	แนวทางแก้ไข
	- มีปัญหาด้านยาเสพติด - ทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว	- เก็บผักผลไม้และหาปลาในลำเหมือง เพื่อลดค่าใช้จ่ายจากอาหาร - ประหยัดค่าไฟฟ้า ไฟดวงไหนไม่ใช้ก็ปิด - อยากให้มีพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีมาแจก

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

- ทราบและเข้าใจการดำเนินงานวิจัย
- เก็บข้อมูลและปัญหารวมทั้งความต้องการของประชาชนในป๊อกที่ 2
- ประชาชนในป๊อกที่ 2 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นในป๊อก
- ประชาชนในป๊อกที่ 2 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

ปัญหา อุปสรรค

ต่อนักวิจัย คำถามที่ใช้ในการสอบถามไม่ตรงประเด็น ไม่สามารถควบคุมเวลาได้ สมาชิกทีมวิจัยมีความสับสนในหน้าที่และบทบาทของตน และสมาชิกต้องการทักษะและความเป็นผู้นำ

ต่อชุมชน ผู้เข้าร่วมประชุมในป๊อกที่ 2 ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านรวมทั้งปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองต่อทีมวิจัยและเพื่อนบ้านที่มาร่วมประชุม

อื่นๆ มีการพูดเสริมและแสดงความคิดเห็นในเรื่องการพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืนซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจและให้การสนับสนุน เพราะประชาชนส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมกับการพัฒนาอย่างเต็มที่

ทีมงานวิจัยส่วนใหญ่ยังสับสนกับบทบาทหน้าที่ของตนเองและยังไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นมากนัก ชาวบ้านไม่กล้าที่จะพูดในสิ่งที่ตนคิด ในการตอบคำถามอาจมาจากความเกรงใจหรือกลัวจะไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมหมู่บ้าน(ส่วนใหญ่คิดว่าเจ็บดีกว่าหรือไม่ก็เอาอย่างที่คนอื่นพูดก็แล้วกัน) เหมือนป๊อกที่ 1 คิดว่านักวิจัยน่าจะหาทางออกที่ดีกว่านี้ในการไปเก็บข้อมูลป๊อกที่ 3

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป

- ทีมวิจัยต้องมีการประชุมและแบ่งบทบาทหน้าที่การทำงานให้ชัดเจนกว่านี้
- ผู้นำหมู่บ้านต้องทำความเข้าใจกับประชาชนในเรื่องงานวิจัยที่กำลังทำอยู่เพื่อข้อมูลที่ได้กลับมา จะมีความชัดเจนและชาวบ้านกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น
- ชาวบ้านต้องกล้าแสดงความคิดเห็นมากกว่านี้
- ชาวบ้านให้ความร่วมมือไม่ตามเป้าหมาย

ป๊อกที่ 3

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 21 มกราคม 2551 เวลา 13.00 น.

บ้านนายอินสม เทพมาลัย หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

วัตถุประสงค์

- เพื่อรับทราบและเข้าใจการดำเนินงานวิจัย
- เพื่อเก็บข้อมูลและปัญหา รวมทั้งความต้องการของประชาชนในป๊อกที่ 3
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 3 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในป๊อก
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 3 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

รายละเอียดของกิจกรรม

ป๊อกที่ 3 นัดประชุมกลุ่มทีมวิจัย หมู่ที่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ ที่บ้าน นายอินสม เทพมาลัย พร้อมกับทีมวิจัย อบต. และทีมทริกยูชัย เริ่มประชุมเวลา 13.30 น. ประธานที่ประชุม นายอรรถพล ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง ได้เปิดประชุมเพื่อหาข้อมูลในหมู่บ้านเริ่มแรกได้ถามพ่อคำ ต๊ะซิ ผู้อาวุโสในหมู่บ้านให้ข้อมูลเรื่องภูในหมู่บ้าน

และเล่าถึงการตั้งบ้านเรือนของประชาชนบ้านใหม่สันมะนะ ซึ่งได้แยกตัวมาจากบ้านสันมะนะ หมู่ 6 ซึ่งสมัยนั้นมีเจ้าหน้าศรีกรุง ลังกาพินธุ์ เป็นผู้ก่อตั้งหมู่บ้านสันมะนะ แยกบ้านหมู่บ้านเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2522 และตั้งเป็นหมู่บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 และได้เลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 ซึ่งนายบุญธรรม อินทร์วรรณ ได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ในวันที่ 24 มิถุนายน 2522 เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก เริ่มพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านจนถึงปี พ.ศ. 2545 จนหมดวาระครบอายุเกษียณ

การเรียกประชุม แต่ละบ้านมักจะมิกะลามะพร้าว ใช้สำหรับเคาะเพื่อเป็นสัญญาณแจ้งให้ทราบ ว่ามีการประชุมหรือมีเรื่องขอความช่วยเหลือ

ด้านการเกษตรปลูกข้าวกินเอง เมื่อเหลือจากการบริโภคถึงจะนำไปขาย ซึ่งจะใช้คำว่า “ให้ข้าว เห็นหน้าน้องก่อน ถึงจะขาย” หมายถึงจะขายข้าวได้จะต้องเห็นผลผลิตในปีถัดไปก่อน **ภูมิปัญญา**นี้เป็นสิ่งที่น่าชื่นชมและยกย่องเป็นอย่างยิ่ง จะสังเกตได้ว่าคนสมัยก่อนจะไม่มีปัญหาเรื่องการหาซื้อข้าว ซึ่งกว่าจะขายข้าวในล้องข้าวได้ จะต้องเห็นผลผลิตของอีกปีหนึ่งก่อนว่ามีปริมาณมากน้อยเพียงใด พอต่อการบริโภคและทำเป็นข้าวกล้านาเพาะปลูกในครั้งต่อไปหรือไม่ ซึ่งผิดกับปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ก็เกี่ยวข้าว จะใช้เครื่องจักรมาแทนแรงงานคน และเมื่อเกี่ยวเสร็จก็จะขายให้ผู้รับซื้อที่รออยู่หว่าน **ข้าวไม่เห็นล้อง พี่น้องไม่เคยเจอกัน** **ไม่แน่อีกไม่นานวิถีชีวิตชาวนาอาจเป็นไป** **เด็กรุ่นหลานคงรู้จักชาวนา จากสารานุกรม**

วิถีชีวิต สมัยก่อนจะอยู่ร่วมกันแบบบ้านพี่บ้านน้องแต่ตอนนี้เปลี่ยนไปมีการแข่งขันกันมากขึ้น บ้านใหม่สันมะนะ แยกจากหมู่ที่ 6 มาเป็นหมู่ที่ 8 เริ่มแยกหมู่บ้านมาในวันที่ 14 มิถุนายน 2522 ขณะนั้น นายบุญธรรม อินทร์วรรณ ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ตั้งแต่ปี 2547 จนเกษียณอายุ 60 ปี ในวันที่ 16 มกราคม 2551 ต่อมาได้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านคนใหม่ ซึ่งนายอรรถพล อินทร์วรรณ ได้

ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านจนถึงปัจจุบัน บ้านใหม่สันมะนะมีพื้นที่ทั้งหมดยาว 3,500 เมตร จำนวนครัวเรือนมีทั้งหมด 227 ครัวเรือน มีวัด 1 แห่ง และประปาหมู่บ้าน 1 แห่ง มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง

ทีมงานวิจัยได้หาข้อมูลหมอยาเมือง โดย นายสมพงศ์ คำนันท์ ผู้ให้ข้อมูลเรื่องยาเมืองได้กล่าวว่า ส่วนมากจะเป็นยาแก้กินผิด ปวดหัว เวียนหัว ปวดหลัง ปวดไหล่ เป็นชมรมแพทย์แผนไทย เป็นอาชีพเสริม ซื่อยา 108 มีสรรพคุณรักษาโรคลมทุกชนิด

เรื่องการประชุมชาวบ้าน ไม่ค่อยมีใครให้ความร่วมมือเข้าร่วมประชุม ซึ่งนายกองแสง คำภิชัย ให้ข้อมูลในที่ประชุมว่า เนื่องจากชาวบ้านเกิดความเบื่อหน่าย จากการประชุมที่ผ่านมา ทุกครั้งไม่ได้ประโยชน์ตามความคาดหวังประชุมครั้งใดบอกว่าจะให้ความช่วยเหลือแต่ก็ไม่ได้ความคืบหน้าอะไร ยกตัวอย่าง เช่น ทางราชการมาจดทะเบียนลำไยแต่พอถึงเวลาเกิดปัญหาเรื่องผลผลิต การจำหน่ายผลผลิตก็ไม่ให้ความช่วยเหลือแต่อย่างใด ชาวบ้านจึงเกิดความเบื่อหน่าย ไม่กระตือรือร้น ไม่อยากมาประชุม

นายอินสม เทพมัลย์ เสนอปัญหา **เรื่องที่ดินสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นสถานที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน รวมทั้งเป็นที่นัดหมายและพบปะของคนในหมู่บ้าน** ซึ่งขณะนี้ไม่มีงบประมาณในการดำเนินการจัดหาที่ดินสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน

ผู้มาร่วมประชุมรับฟังข้อเสนอของนายอินสม และมีคำถามตามมาว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้ได้งบประมาณมาซื้อที่ดิน บางคนให้เสนอเรื่องไปที่ อบต.ให้ อบต.ช่วยออกเงินให้ บางคนออกความเห็นว่าจะทำเป็นผ้าป่า เพื่อนำปัจจัยที่ได้ไปซื้อที่ดิน บางคนออกความเห็นที่น่าสนใจเป็นอย่างมากคือขอบริจาค จากชาวบ้านและผู้มีจิตศรัทธา หลังจากได้เถียงกันมานาน ที่ประชุมก็ยังไม่ได้ข้อสรุปในเรื่องนี้

ปัญหาที่พบในข้อที่ 3

- เศรษฐกิจ มีปัญหาด้านการเงิน เศรษฐกิจไม่ดี
- ปัญหาเรื่องขาดที่ดินสาธารณะ
- ปัญหาชุมชนขาดความเข้มแข็ง สามัคคี ขาดการมีส่วนร่วม
- ขาดการประชาสัมพันธ์
- การประชุมแต่ละครั้ง ชาวบ้านเกิดความเบื่อหน่ายขาดความเชื่อมั่น
- ขยะไม่มีที่ทิ้ง มีการเผาขยะส่งกลิ่นเหม็นรบกวน
- น้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก เดือน กรกฎาคม-สิงหาคม น้ำไหลมาบรรจบกัน ระหว่างน้ำปิงและน้ำกวงทำให้น้ำท่วมขัง
- ขาดน้ำในการทำเกษตรในฤดูแล้ง
- ไม่สามารถทำการเกษตรนอกฤดูได้เนื่องจากพื้นที่เป็นที่ลุ่ม
- ปัญหาการใช้สารเคมีในการทำเกษตร
- แม่บ้านขาดความร่วมมือซึ่งกันและกัน
- เยาวชนไม่มีการร่วมตัวที่เข้มแข็ง

- เขวชนว่างงานขาดความอบอุ่น เนื่องจากพ่อแม่แยกทางไม่มีเวลาดูแล

ภูมิปัญญา

สมัยก่อนจะเดินทาง โดยทางน้ำใช้เรือแควเป็นพาหนะ หรือมีลักษณะใหญ่ มีนายท้ายเรือ เรียกว่านายฮ้อย ใช้ไม้ไผ่บังคับเรือ มีเหล็กแหลมติดอยู่ที่ปลายไม้สำหรับใช้ถ่อ การถ่อเรือจะใช้ชายหนุ่มฉกรรจ์ 5 คน ในการบังคับเรือ

อาหาร การกินในสมัยก่อนจะมีการทำขนมจีนสำหรับการเลี้ยงในงานต่างๆ ซึ่งชาวบ้านจะทำเอง และมีการเอากับข้าวหรือของใช้ต่างๆ มาแบ่งปันกันในหมู่บ้าน ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนแน่นแฟ้นและรักใคร่กลมเกลียวกัน ค่าใช้จ่ายต่างๆ ก็ไม่ค่อยมีเพราะอยู่กันแบบพี่น้องและมีการแบ่งปันกันหาเก็บผักตามไร่บ้านหรือไร่นากินกันได้ตลอดไม่ต้องกลัวยามาแพง

การทำรองเท้า ในสมัยก่อน ใช้เชือกปอสานเป็นกึบของรองเท้า และใช้ไม้จั่วตัดให้มีลักษณะพอดีกับเท้าของผู้สวมใส่ แล้วจะรูสามรู ให้เรียงตัวกันในรูปสามเหลี่ยม แล้วใช้เชือกปอสอดมัดปมทำเป็นสายรองเท้า

การจุดไฟ ใช้ก้อนหินสีขาว เคียวหักซึ่งทำมาจากเหล็กกล้า นำมาเสียดสีกันทำให้เกิดประกายไฟ ใช้ปากเป่าให้เปลวไฟตกลู่นุ่น ไฟก็จะติด(หนังเรื่อง Cast a way) โดยเชื้อเพลิงที่ใช้จะเป็นขี้ห้ำที่เกิดขึ้นจากยางไม้ชนิดหนึ่งซึ่งใช้หาเรือได้

ปราชญ์ของป๊อกที่ 3

นายสมพงษ์ คำนัน อายุ 53 ปี ผู้รู้แพทย์แผนโบราณ รักษาเกี่ยวกับการกินผิด อาหารแสดง ภูมิปัญญา ผิดเดือน ผิดสับ เป็นผู้ทำยาต้ม 108 ออกจำหน่าย สรรพคุณ แก้ปวดหัว วิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ยาแก้ปวด ปวดกระดูก ได้บรรจุในชมรมแพทย์แผนไทย

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

- ทราบและเข้าใจการดำเนินงานวิจัย
- เก็บข้อมูลและปัญหา รวมทั้งความต้องการของประชาชนในป๊อกที่ 3
- ประชาชนในป๊อกที่ 3 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในป๊อก
- ประชาชนในป๊อกที่ 3 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

ปัญหา อุปสรรค

ต่อนักวิจัย มีคนมาร่วมกิจกรรมน้อยการเก็บข้อมูลต้องเปลี่ยนเป็นวิธีที่เหมาะสมยิ่งขึ้น คำถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลยังคงมีความสับสนอยู่ ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลมากเกินไป และไม่มีการสรุปคำถามคำตอบและข้อมูลที่ได้

ต่อชุมชน ผู้เข้าร่วมประชุมในป๊อกที่ 3 มีคนมาร่วมน้อยมาก และไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร แต่ข้อมูลที่ได้ก็มีประโยชน์มาก เพราะมาจากผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนและผู้รู้จริงตรงกับอาชีพในกลุ่มของคนป๊อกที่ 3

อื่นๆ ส่วนมากจะพูดเรื่องประวัติของหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ สำหรับความรู้เรื่องยาสมุนไพร จะทำการเก็บข้อมูลในครั้งต่อไปเป็นกรณีพิเศษนอกเหนือจากการเก็บข้อมูลทั่วไป ทีมวิจัยส่วนใหญ่ รับประทานและเริ่มเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น แต่ยังคงขาดความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างที่ไป เก็บข้อมูล ซึ่งคิดว่าผู้นำชุมชนน่าจะให้ความสำคัญในเรื่องการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจใน การทำวิจัยกับชุมชนมากกว่านี้ สำหรับชาวบ้านแสดงความคิดเห็นและให้ความรู้และความร่วมมือดีกว่าทุก ปีก่อนที่ผ่านมา

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินกิจกรรมต่อการจัดครั้งต่อไป

- ทีมวิจัยต้องมีการประชุมเตรียมความพร้อมมากกว่านี้
- ผู้นำหมู่บ้านต้องทำความเข้าใจกับประชาชนในเรื่องงานวิจัย และให้คนมาร่วมมากขึ้น

กิจกรรมที่ 6 ประชุมวางแผนเก็บข้อมูล กลุ่ม 4 (ปีก 4)

วัน เวลา สถานที่

วันที่ 22 มกราคม 2551 บ้านนายอรรถพร อินทร์วรรณ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน ระยะเวลา 1 วัน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อเตรียมความพร้อมของทีมวิจัย
- เพื่อทบทวนบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในทีมวิจัย
- เพื่อค้นหาแนวทางการดำเนินงานใหม่ๆ

รายละเอียดของกิจกรรม

ทีมวิจัยได้ประชุมและหารือแนวทางการดำเนินงานการเก็บข้อมูลและการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

กิจกรรม	คือ	การเก็บรวบรวมข้อมูล
วิธีการ	คือ	เครื่องมือในการเก็บข้อมูล (เวทีตามปีกต่างๆ)
ปัญหา	คือ	อุปสรรคในการทำงานและทุกคนต่างหาทางแก้ไข

ปัญหาที่พบในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเวทีต่างๆ มีดังนี้

- มีคนมาร่วมน้อย
- ผู้มาร่วมไม่กล้าแสดงความคิดเห็น
- ผู้มาร่วมไม่ทราบข้อมูลและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย
- ผู้มาร่วมเคยได้รับประสบการณ์ที่ไม่น่าประทับใจจากกิจกรรมอื่นจึงทำให้การเข้าร่วม กิจกรรมนี้ลดความน่าเชื่อถือลง
- การประชาสัมพันธ์กิจกรรมยังไม่ทั่วถึง
- ผู้มาร่วมต้องการสิ่งจูงใจ(ค่าตอบแทน,ผลประโยชน์)
- ทีมวิจัยยังขาดประสบการณ์

- ทีมวิจัยมีการจัดทำให้มีเวลาไม่ตรงกัน
- การแบ่งกลุ่มไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการทั้งผู้มาร่วมและทีมวิจัย
- ทีมวิจัยไม่เป็นตัวของตัวเอง
- ทีมวิจัยไม่มีความเข้าใจกัน

แนวทางแก้ไข

- เปลี่ยนวิธีการในการขอความร่วมมือโดยการประชาสัมพันธ์แบบเดินเคาะประตูบ้านแต่ละหลัง โดยมีผู้นำชุมชนและหัวหน้าป๊อกเป็นผู้รับผิดชอบ
- หากมีคนมาร่วมมากให้แบ่งกลุ่ม และตั้งประเด็นคำถามเพื่อสร้างความคุ้นเคย
- อธิบายให้ชาวบ้านเกิดความเข้าใจและให้ความร่วมมือ
- สร้างเครือข่ายชาวบ้าน
- ควรให้ผู้มาร่วมเป็นผู้เลือกเข้ากลุ่มตามที่ตนถนัด (การเก็บข้อมูลที่แบ่งกันแต่ละหัวข้อ)

กิจกรรมที่จะทำต่อไป

- การเก็บข้อมูลในเวทีป๊อกที่ 4,5 ตามลำดับ
- สร้างเครือข่ายสร้างความเข้าใจแก่ชาวบ้าน
- กรณีมีคนมาร่วมมากต้องแบ่งกลุ่ม ตั้งประเด็นให้ชัดเจน
- กรณีมีคนมาร่วมน้อยไม่ต้องแบ่งกลุ่มแต่ใช้วิธีให้ทีมวิจัยแต่ละกลุ่มสอบถาม

สิ่งที่ต้องเพิ่มเติม(ข้อมูล)

มุมมองของชาวบ้านต่อผู้นำชุมชน

การเตรียมความพร้อมทีมวิจัยก่อนเวทีป๊อกที่ 4,5

- การตั้งประเด็นคำถาม
- ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในทีมวิจัย

ตัวอย่างคำถามที่จะถามในการเก็บข้อมูลครั้งต่อไป

คำถามเกี่ยวกับประวัติศาสตร์

- ประวัติของหมู่บ้าน ผู้เริ่มต้นก่อตั้งหมู่บ้าน
- สถานที่สำคัญของหมู่บ้าน
- เผ่าพันธุ์หรือชาติพันธุ์ ของคนในหมู่บ้าน

คำถามเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม (อดีต,ปัจจุบัน)

- อาชีพ
- ความเป็นอยู่
- รายได้
- การคมนาคม(การเดินทาง)
- ขนบธรรมเนียมประเพณี

- ศาสนา
- การศึกษา

คำถามเกี่ยวกับการปกครอง

- ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน)
- การปกครองตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- บทลงโทษ
- มุมมองของชาวบ้านต่อผู้นำ (วิธีการทำงานของผู้นำและการคัดเลือกผู้นำ)

คำถามสภาพปัญหาทั่วไป ครอบครัว สุขภาพ

- ปัญหาครอบครัว สุขภาพของคนในหมู่บ้าน อดีต ปัจจุบัน ด้านต่างๆ เช่น สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด สาธารณูปโภค ภัยรุม ฯลฯ
- ปัญหาด้านสุขภาพ เวลาเจ็บป่วยรักษาอย่างไร การดูแลพยาบาลยามเจ็บป่วยเป็นอย่างไร การรักษาไปหาหมอที่ไหน ในอดีตและปัจจุบัน
- ปัญหาด้านครอบครัว เช่นการเลี้ยงดูลูก การศึกษา
- ปัญหาด้านความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เช่นบทบาทของหัวหน้าครอบครัว ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว พ่อ แม่ ลูก

คำถามเกี่ยวกับภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี

- ปราชญ์ของหมู่บ้าน คือใคร (ชื่อ-สกุล อายุ ความสามารถด้านไหน สืบทอดมาจากใคร)
- วัฒนธรรม ประเพณี แต่ละช่วงเวลาจะทำอะไรในแต่ละเดือน(ปฏิทินชุมชน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ทีมวิจัยได้ช่วยกันหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในการเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง รวมทั้งได้ช่วยกันเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและหาวิธีแนวทางใหม่ๆ ในการดำเนินงานครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินกิจกรรม

มีการประชุมเตรียมความพร้อมและหาจุดบกพร่องของการทำงาน รวมทั้งสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายครั้งต่อไป

การประชุมครั้งนี้เป็นสิ่งที่ควรจะทำนานแล้ว น่าจะทำตั้งแต่ครั้งแรกก่อนที่จะมีการเก็บข้อมูล ซึ่งการประชุมครั้งนี้เป็นการสรุปและเริ่มต้นของการทำงาน ที่น่าจะเรียกได้ว่าเริ่มต้นใหม่ในแนวทางเดิม

กิจกรรมที่ 7 การเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดเวทีแต่ละปีอก (ปีอกที่ 4-5)

ป๊อกที่ 4

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 14 มีนาคม 2551 เวลา 13.00 น.

บ้านนายอรรถนพ อินทร์วรรณ หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

วัตถุประสงค์

- เพื่อรับทราบและเข้าใจการดำเนินงานวิจัย
- เพื่อเก็บข้อมูลและปัญหา รวมทั้งความต้องการของประชาชนในป๊อกที่ 4
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 4 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในป๊อก
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 4 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

รายละเอียดของกิจกรรม

นายอรรถนพ อินทร์วรรณ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ กล่าวเปิดการประชุม เวลา 13.00 น. และแจ้งวัตถุประสงค์การประชุมให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบและข้อความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมโดยเน้นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1) ด้านประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

เดิมบ้านใหม่สันมะนะมีผู้เรียกกันว่าบ้านหลายกู่ ซึ่งผู้เฒ่าผู้แก่ในป๊อกที่ 4 ที่มาร่วมประชุมได้ให้ข้อมูลของกู่ในชุมชน ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ซึ่งได้ข้อมูลตรงกับป๊อกที่ผ่านมา

2) ด้านเศรษฐกิจหมู่บ้าน (วิถีชีวิต/ครอบครัว)

- อดีต
- มีการพึ่งพาอาศัยกันแบบพี่น้อง มีการแลกเปลี่ยนอาหารและแรงงาน
 - ไม่มีค่าใช้จ่ายมากเพราะปลูกผักกินเอง หรือไม่กี่หาตามทุ่งนา ส่วนอาหารพวกเนื้อสัตว์จะเลี้ยงและจับปลาในลำน้ำ ถ้าเหลือจากการบริโภคถึงจะเอาไปขายหรือแลกเปลี่ยนเปลี่ยนเป็นสิ่งของ สิ่งที่ได้ซื้อจะมีแต่เกลือเท่านั้น
 - การติดต่อค้าขายกับตัวเมืองหรือชุมชนอื่นจะใช้แรงงานคนในการขนส่ง
 - มีการลงแขกช่วยกันทำงาน เช่น ทำนา
 - ไม่มีภาษีสังคม
 - สังคมแบบเกษตรมีปลูกกินและใช้เอง เหลือถึงขาย
 - คนในชุมชนมีความขยันขันแข็งทำมาหากิน สิ่งที่ได้ซื้อจะมีแต่เกลือเท่านั้น

ปัจจุบัน

- ต่างคนต่างอยู่
- มีเทคโนโลยีมากขึ้น มีสินค้าใหม่ๆ เกิดขึ้นทุกวัน
- สิ่งล่อใจเข้ามาในชีวิตประจำวันเยอะ
- หนี้สินมีมากขึ้น เพื่อหาสนองความต้องการทางสังคม

- เกิดการฟุ้งเฟ้อ เช่น โทรศัพท์มือถือ และของใช้ไม่จำเป็นต่างๆ

3) ด้านการบริหารปกครอง/การเมือง ของหมู่บ้าน

- อดีต**
- ผู้นำชุมชนมีการพูดคุยกันน้อย ไม่ค่อยมีการเรียกประชุมบ่อยนัก
 - การพัฒนายังมีไม่มาก ยึดผู้นำเป็นหลัก
 - การบริหารมาจากกระด้างสู่ระดับล่าง
- ปัจจุบัน**
- มีการประชุมบ่อยขึ้น
 - การบริหารงานมีการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการบริหารมากขึ้น
 - มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับฟังข้อคิดเห็นของชาวบ้านมากขึ้น
 - การบริหารมาจากกระด้างขึ้นสู่ระดับบน

4) ด้านสภาพปัญหาของหมู่บ้าน

ด้าน	สภาพปัญหา	แนวทางแก้ไข
สิ่งแวดล้อม	ขาดการบริหารจัดการด้านปัญหามลพิษ(ไม่มีที่ทิ้ง ไม่มีที่เผา เช่นพลาสติก)	- มอบให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ - รวมกลุ่มจัดการบริหารขยะในหมู่บ้าน เช่นจัดทำในรูปของธนาคารขยะ - ทำการรณรงค์โดยจัดให้มีการคัดแยกขยะและการเลิกใช้พลาสติก - ศึกษาดูงานวิธีการแก้ปัญหาจากกลุ่มต่างๆ รวมทั้งการนำขยะกลับมาใช้อีกครั้ง - จัดหางบประมาณสำหรับจัดสร้างเตาเผาขยะ - รณรงค์ปลูกจิตสำนึกในการจัดการขยะ
	อากาศเป็นพิษ(การเผาขยะพลาสติก กลิ่นเหม็นจากมูลสัตว์ในหมู่บ้าน)	- รณรงค์ให้เห็นโทษและข้อเสีย และร่วมกันปลูกจิตสำนึกในเรื่องอากาศสดใน - ถ้าไม่จำเป็นให้เลิกการเผาขยะ - จี้หมี จี๊วว ที่ส่งกลิ่นเหม็น ให้ประชุมและรวมกลุ่มตกลงกันในเรื่องการกำจัด (คุยกับเจ้าของกิจการในการทำให้อุณหภูมิ)

ด้าน	สภาพปัญหา	แนวทางแก้ไข
เศรษฐกิจ/ อาชีพ	สินค้ามีราคาแพงขึ้น (ปุ๋ย น้ำมัน รถจักรยานยนต์ วัตถุดิบด้านการเกษตร สินค้าอุปโภคบริโภคในครัวเรือน)	หลักอนามัยและเป็นไปตามกฎหมาย เพื่อลดความรำคาญและบรรเทาอากาศที่ เหม็น) - วัตถุดิบด้านการเกษตรราคาแพง เช่น ปุ๋ย , ยางฆ่าแมลง ควรจัดให้มีการทำปุ๋ยคอก และสารชีวภาพไว้สำหรับการเกษตร แทนการใช้ปุ๋ยเคมีและยางฆ่าแมลง และ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาหมักเป็นยางฆ่า แมลงประกอบด้วย สะเดา, ตะไคร้ และ น้ำเปล่า - แก๊สหุงต้มมีราคาแพง ควรกลับมาใช้ เตาถ่านและเตาฟืนแบบเดิม จัดให้มีการ รณรงค์ในหมู่บ้านและแจกเตาถ่าน - น้ำมันรถจักรยานยนต์ราคาแพง ใช้ไบ โอดีเซลและตั้งกลุ่มทำน้ำมันไบโอดีเซล ใช้เอง - สินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาแพง ตั้ง กลุ่มสหกรณ์หมู่บ้านเพื่อลดค่าใช้จ่าย สินค้าฟุ่มเฟือย จัดทำบัญชีครัวเรือน รายรับรายจ่าย - พัฒนาผลผลิตให้ได้คุณภาพ - จัดตั้งสหกรณ์/รวมกลุ่มให้มีความ เข้มแข็ง - ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ ในการดูแลและประกันราคาผลผลิต - ประหยัด มัธยัสถ์ อดออม - ทำบัญชีราย-รับรายจ่าย - หออาชีพเสริมให้กลุ่มแม่บ้านและ พ่อบ้าน - ให้ตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปีทุกคนใน หมู่บ้านขอความร่วมมือจาก อสม. สถานี
	สินค้าการเกษตรมีราคาถูก	
	รายได้ไม่พอรายจ่าย	
สุขภาพ	ปัญหาด้านสุขภาพ	

ด้าน	สภาพปัญหา	แนวทางแก้ไข
สังคม	ไม่มีความปลอดภัยในทรัพย์สิน มีขโมย	อนามัย อบต. โรงพยาบาลของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ช่วยกันสอดส่องดูแลความเรียบร้อยของหมู่บ้าน - ขอความร่วมมือ ประชาชนในหมู่บ้าน ตั้งเวรยามตรวจตราในหมู่บ้าน - รณรงค์ให้เห็นถึงโทษและข้อเสียของการเสพติดสิ่งต่างๆ - ค่อยๆ ลดการเสพติดลงและเลิกในที่สุด
โครงสร้างพื้นฐาน	ไม่มีที่สาธารณะของหมู่บ้าน (สำหรับเล่นกีฬาและทำกิจกรรมต่างๆ หรือใช้เอนกประสงค์)	- จัดประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อลงความเห็นในการประชุมเรื่องการจัดหาที่ทำดิน สาธารณะของหมู่บ้าน - หาเงินสนับสนุนจากกลุ่มต่างๆ และชาวบ้านลงขันกันบริจาค - ขอความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองท้องถิ่น - หาแหล่งเงินทุนมาสนับสนุน - แจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องให้ทราบข้อมูลเบื้องต้น และควรจะทำเป็นลายลักษณ์อักษร และมีทีมติดตามผลในการแจ้ง (ทวงถามเมื่อยังไม่ได้รับการแก้ไข)
	ถนนในหมู่บ้านชำรุด	
	เส้นทางการคมนาคมให้มีความสะดวกในการเดินทาง(ตัดถนนผ่านในหมู่บ้านเพื่อให้เชื่อมต่อกัน)	- หาเส้นทาง - หางบประมาณ - ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ

5) ด้านภูมิปัญญา/ปราชญ์ (ผู้มีความรู้/ความชำนาญเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ)

- นายจันทร์ทอง	เมืองใจ	มัคนายก
- นายชาญ	ดีแก้ว	เชี่ยวชาญด้านดนตรีพื้นเมือง
- นางบุญยวง	เมืองใจ	ทำขนมพื้นบ้านและขนมไทย

- นายอิน	สมธง	เครื่องจักสาน
- นางศรีพูน	ขาวรรณ	เดินแมว
- นายทรงพด	วังคำสาย	งานศิลปะ,งานฝีมือ
- นายแก้ว	อินทร์วรรณ	สล่าและช่างไม้
- นายอำนาจ	ดีใหม่	สล่าและช่างไม้
- นายบุญจันทร์	อินทร์วรรณ	เชี่ยวชาญเรื่องไก่ชน
- นายพงศ์	มะโนเพียว	สัปเหร่อหมู่บ้าน
- นายเสาร	คำกิชัย	ช่างดอกไม้เพลิง

6) ด้านภูมิปัญญาวัฒนธรรม/ประเพณีของหมู่บ้าน

- ประเพณีตานข้าวใหม่ ทำในเดือน 4 เป็งเมือง

ประเพณีตานข้าวใหม่จะทำหลังเสร็จสิ้นจากการทำนา เกี่ยวข้าวและเอาข้าวเก็บไว้ในยุ้งเรียบร้อยแล้วก็นำเอาข้าวเปลือกและข้าวสารหรือข้าวสุกไปถวายพระ

- ประเพณีสงฆ์น้ำพระธาตุ ทำในเดือน 9 เหนือ

ชาวบ้านจะนำน้ำขมิ้นส้มป่อยผสมน้ำอบไทยและน้ำเปล่าที่สะอาด นำไปสงฆ์น้ำพระและมีการนิมนต์พระสงฆ์จากวัดต่างๆ มาเจริญพระพุทธมนต์เพื่อให้เกิดสิริมงคล

- ประเพณีลอยกระทง ทำในเดือนยี่เป็ง

ชาวบ้านจะทำการประดิษฐ์กระทงเป็นรูปต่างๆ ตามความเชื่อและศรัทธาของตนเอง หรือเป็นรูปดอกบัว ภายในกระทงบรรจุเงิน ผสม เล็บ ข้าวตอกดอกไม้ รูป เทียน แล้วนำไปลอยในแม่น้ำลำคลองเพื่อรำลึกถึงพระคุณของแม่คงคา และขออภัยที่ได้ทำหรือล่วงเกินในสิ่งที่ไม่เหมาะสมต่อแม่คงคา พร้อมทั้งปล่อยเคราะห์ให้ลอยไปตามน้ำ

- ประเพณีสงกรานต์,ขนทรายเข้าวัด ทำในเดือน 4 วันปีใหม่ของคนไทยสมัยเก่า โดยจัดขึ้นในวันที่ 13-16 เมษายนของทุกปี

- ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ ทำในเดือน 4 จะทำในวันที่ 16-17 เมษายน ของทุกปี เป็นการแสดงความกตัญญูต่อผู้เฒ่าผู้แก่และเป็นการขออภัยในสิ่งที่ได้กระทำความล่วงเกินไปในปีที่ผ่านมา โดยจะนำน้ำขมิ้นส้มป่อยผสมน้ำอบและดอกมะลิหรือดอกกุหลาบและน้ำเปล่าที่สะอาด มารดที่มือผู้เฒ่าผู้แก่ และท่านเหล่านั้นก็จะ อโหสิกรรมและให้พรปีใหม่

- ประเพณีวันเข้าพรรษา
- ประเพณีวันออกพรรษา
- วันพระ(วันศีล)
- ประเพณีแห่ไม้คำสตี ทำในวันปากปี (16 เมย. ของทุกปี)
- ประเพณีตานก๋วยสลาก(สลากภัต) ทำในเดือน 12 เหนือ

- ประเพณีเข้ากรรม (รุกขมุลกรรม)ปฏิบัติธรรมในวัดทำในฤดูหนาวเพื่อหาปัจจัยสมทบทุนในการบำรุงรักษาพุทธศาสนา
- ประเพณีปอยหลวง จัดทำขึ้นเพื่อหาปัจจัยส่งเสริมพุทธศาสนา
- ประเพณีตักบาตรเทโว ทำหลังวันออกพรรษา
- ประเพณีเลี้ยงผีฝ่าย ทำเพื่อขอน้ำ ขอฟน ให้ตกตามฤดูกาล(ความเชื่อ)

ปัญหา อุปสรรค

ต่อนักวิจัย ผู้มาร่วมประชุมน้อย ทำให้ได้ข้อมูลไม่มากนักและส่วนใหญ่จะคล้ายกับกลุ่มต่างๆ ที่ผ่านมามี วิจัยต้องมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้มากกว่านี้ และฝึกทักษะการถามและการจำกัดเวลารวมทั้งต้องมีการเตรียมความพร้อมและหาจุดบกพร่องของการทำงาน และสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการทำงานครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินกิจกรรม

- ประชาชนในป๊อกที่ 4 ให้ความสนใจกิจกรรมน้อยมาก
- ประชาชนที่มาประชุมไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในเรื่องการเมือง
- ประชาชนที่มาประชุมมีแนวคิดและกระตือรือร้นในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษ
- ทีมวิจัยไม่สามารถควบคุมเวลาในการเก็บข้อมูลได้ และไม่มีการฝึกทักษะในเรื่องการใช้คำถาม

ป๊อกที่ 5

วัน เวลา สถานที่ วันที่ 29 มีนาคม 2551 เวลา 13.00 น.

ศาลา SML วัดล้องทุไทย หมู่ 8 ต.คันธง อ.เมือง จ.ลำพูน

วัตถุประสงค์

- เพื่อรับทราบและเข้าใจการดำเนินงานวิจัย
- เพื่อเก็บข้อมูลและปัญหา รวมทั้งความต้องการของประชาชนในป๊อกที่ 5
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 5 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในป๊อก
- เพื่อให้ประชาชนในป๊อกที่ 5 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

รายละเอียดของกิจกรรม

นายอรรถพ อินทร์วรรณ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ กล่าวเปิดการประชุมและแจ้งวัตถุประสงค์การประชุมให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบและขอความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมโดยเน้นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1) ด้านประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

คนเฒ่าคนแก่ในป๊อกที่ 5 ได้เล่าความเป็นมาของบ้านใหม่สันมะนะ ซึ่งข้อมูลตรงกับป๊อกที่ผ่าน มา และบ้านใหม่สันมะนะนั้นเป็นหมู่บ้านที่แยกตัวมาจากหมู่ที่ 6 ความเป็นมาเชื่อมโยงกับหมู่ที่ 6 ด้วย

วิถีชีวิตของคนในป๊อกที่ 5

อดีต ทำนาเอง ใช้แรงงานของคนและสัตว์เลี้ยง การถางหญ้า ตัดหญ้ายากมากเพราะไม่มียาฆ่าหญ้า มีการช่วยกันลงแขกทำงานเอววันกัน ไม่มีการจ้างทั้งปลูกข้าว เกี่ยวข้าว มีการทำนาต่อ และนาปรัง ปีละ 2 ครั้ง การเก็บเกี่ยวทำกันเองส่วนมากจะปลูกข้าวไว้กิน ถ้าเหลือถึงจะนำไปขาย บางบ้านจะดำข้าวไว้กินเอง หรือไม่ก็หาบไปใส่ที่โรงสี

ปัจจุบัน การทำนาเปลี่ยนไปมากมีการใช้แรงงานจากเครื่องจักร และการทำนาไม่มีการลงแขกเหมือนสมัยก่อน ได้ข้าวมากก็จะนำไปขายไม่เอาไว้กิน จึงทำให้มีปัญหาด้านเศรษฐกิจเพราะข้าวที่ขายได้ราคาถูกแต่เมื่อพ่อค้านำไปสีเป็นข้าวสารแล้วจะมีราคาแพง

การทำนาในอดีต ปลอ่ยน้ำเข้านาทำการไถ คราดเอาหญ้าหรือวัชพืชข่มไปในดินให้ตายก่อนรอไว้ประมาณ 1 เดือน แล้วจึงทำการปลูกข้าวโดยจะทำการเพาะกล้าไว้อีกแปลงหนึ่งแล้วถอนมาปลูกยังนาที่ทำการหมักหญ้าและดินไว้แล้ว

สิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นในด้านสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านที่เปลี่ยนไปดังนี้

- มีคนอยู่อาศัยเยอะขึ้น การหากินตามแหล่งธรรมชาติมีความยากลำบากขึ้น สัตว์น้ำ สัตว์ตามธรรมชาติ และพืชผักต่างๆ หายากขึ้นเพราะมีคนมากขึ้นความต้องการในการบริโภคจึงมากขึ้นตาม
- สารเคมีในพืชและสัตว์ตามธรรมชาติมีเยอะขึ้น เพราะมีการใช้ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง และสารพิษต่างๆ มากขึ้น
- วิถีชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนไปและไม่สามารถนำวิถีชีวิตเดิมกลับมาได้
- ขยะในลำเหมือง และแม่น้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้าน และกลิ่นเหม็นจากมูลสัตว์

ด้านขนบธรรมเนียม

- การทำตะแหล่วปักไว้ที่ทุ่งนาบริเวณที่มีการปลูกข้าว เป็นสัญลักษณ์ว่าที่แห่งนี้ได้ทำการเพาะปลูกและได้ขอพระแม่ธรณี ,เทวดาผู้รักษาพื้นดิน ให้อุบลและทำให้ข้าวได้ผลสมบูรณ์ อีกทั้งยังเป็นการป้องกันวัว ควายของชาวบ้านไม่ให้เข้าไปกินต้นข้าวที่ปลูกไว้
- การหาฤกษ์ ในการหว่านข้าว,การเกี่ยวข้าว,การดีข้าว เป็นสัญลักษณ์ในด้านความเชื่อที่สืบทอดกันมาโดยจะพาให้พ่อหม่อหรือพระผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน ให้อุบล เวลา ทางโหราศาสตร์ เพื่อใช้ในการทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการเพาะปลูก

- ความเชื่อต่างๆ ของคนในหมู่บ้าน เช่นการทำพิธีบูชาเจ้าแม่โพสพ เพื่อขอให้ข้าวที่ปลูกสมบูรณ์ปราศจากโรค และได้ผลดี การหาวันที่เป็นมงคลในการการก่องข้าว(นำข้าวที่เกี่ยวข้องได้มารวมกันเป็นชั้นๆ ให้มีลักษณะเป็นกอง) เป็นต้น

2) ปัญหาต่างๆ ที่เกิดในป๊อกที่ 5

ด้าน	สภาพปัญหา	แนวทางแก้ไข
เศรษฐกิจ	- ค่าใช้จ่ายไม่พอ รายจ่ายมากกว่ารายรับ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า - ค่าของใช้อุปโภคบริโภค - ครอบครัวแยกทางทิ้งภาระให้คนแก่	- ทำบัญชีครัวเรือน - ส่งเสริมและจัดหาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว - วางแผนก่อนการใช้จ่ายเงินทุกครั้ง - ปลูกจิตสำนึกเรื่องความประหยัดและการออม
ด้านสังคม	- มีการลักขโมยในหมู่บ้านแต่จับผู้ร้ายไม่ได้	- ขอกำลังสายตรวจหมั่นมาดูแลในหมู่บ้านในช่วงกลางคืน - จัดกำลังตำรวจบ้านดูแลช่วงกลางคืนร่วมกับเจ้าหน้าที่สายตรวจ - ขอความร่วมมือชาวบ้านอยู่บ้านตอนกลางคืนอย่าทิ้งบ้าน
ด้านการศึกษา	- ไม่มีเงินสำหรับค่าเล่าเรียนบุตร ต้องการให้ทางการช่วยเหลือบุตรหลานได้รับการศึกษาและทุนการศึกษา	- แจ้งผู้ใหญ่บ้าน ประชุมกรรมการและพยายามหาทุนให้ - ทำหลักฐานข้อมูลจดหมายเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งรูปภาพ - ประกอบการพิจารณาให้ผู้เกี่ยวข้องได้ดำเนินการ
ด้านการเกษตร	- ผลผลิตทางการเกษตรไม่มีแหล่งจำหน่าย - ผลผลิตถูก ต้นทุนสูง (ปุ๋ย,ยาฆ่าแมลง ฯลฯ)	- ลดการใช้ปุ๋ยเคมี หันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพให้มากขึ้น - ลดการใช้ยาฆ่าแมลง หันมาใช้เกษตรชีววิถีมากขึ้น - ปรับปรุงผลผลิตให้มีคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาด

ภูมิปัญญาในป๊อกที่ 5

1. การหาปลาไหลและสัตว์ตามธรรมชาติ เช่นหนูปัก	ลุงปิ่น	ริมกอง
2. เครื่องจักรสาน เช่นสานไซ	ลุงก้องแก้ว	อินทร์วรรณ
	ลุงดี	อินทร์วรรณ
	ลุงปิ่น	ริมกอง
	ลุงทร	ขาวรรณ
3. หมอสมุนไพร	อ้ายสม	อินทร์วรรณ
4. หมอเป่าตาแดง,ดื้อ (หมอไสยศาสตร์)	ลุงดี	อินทร์วรรณ
5. สานจำ,สานแห	นายเขียว	บุญมา
6. ฟ้อนเจิง ชำ เต้น รำวง	นางก้องแก้ว	อินทร์วรรณ

ปัญหา อุปสรรค

ผู้มาร่วมประชุมไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร และเรื่องที่น่าสนใจส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องเดิม ทีมวิจัยต้องหาประสบการณ์ในการดำเนินเรื่องและการตั้งคำถามเพื่อให้ได้คำตอบในเรื่องนั้นๆ อีก

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินกิจกรรม

- ประชาชนในป๊อกที่ 5 ให้ความสนใจกิจกรรมเกินครึ่ง
- ประชาชนที่มาประชุมไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในเรื่องการปกครองหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องการไม่เป็นที่ยอมรับของคนในหมู่บ้าน
- ประชาชนให้ความสนใจปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก
- ทีมวิจัยขาดทักษะและประสบการณ์ด้านการดำเนินเรื่องและการตั้งคำถามเพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการ

กิจกรรมที่ 8 ประชุมเตรียมความพร้อมก่อนประชุมใหญ่สรุปกิจกรรมทั้ง 5 ป๊อก

วัน เวลา สถานที่

วันที่ 28 พฤษภาคม 2551 ณ บ้านอรรณพ อินทร์วรรณ หมู่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน
เวลา 13.00 น. ระยะเวลา 1 วัน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนประชุมใหญ่สรุปกิจกรรมทั้ง 5 ป๊อก
- เพื่อสร้างความเข้าใจและสรุปเนื้อหาของข้อมูล

รายละเอียดของกิจกรรม

การประชุมครั้งนี้สมาชิกทุกคนในทีมวิจัยมีความกระตือรือร้นที่จะเสนอความคิดและแนวทางการนำเสนอผลงานที่ได้ทำมาต่อที่ประชุมใหญ่(ประชุมคนในหมู่บ้าน) โดยทีมงานได้แบ่งหน้าที่ออกเป็นกลุ่มๆ 3 กลุ่ม ดังนี้

- ฝ่ายจัดทำข้อมูลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมมีหน้าที่ นำเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ในรูปของภาพสไลด์ และสรุปข้อมูลแจกให้ผู้ร่วมประชุม เพื่อความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้น
- ฝ่ายประชาสัมพันธ์นัดหมายและแจ้งกำหนดการให้ชุมชนได้รับทราบมีหน้าที่ประชาสัมพันธ์การประชุมให้คนในชุมชนได้รับทราบ รวมทั้งนัดหมายและแจ้งกำหนดการของกิจกรรมดังกล่าวให้ชุมชนได้รับทราบ โดยการประกาศเสียงตามสาย และเดินเคาะประตูบอกตามบ้าน โดยให้หัวหน้าปึกเป็นผู้ดำเนินการเดินเคาะประตู
- ฝ่ายจัดสถานที่และอาหาร มีหน้าที่ประสานงานติดต่อและจัดเตรียมสถานที่ในการประชุม รวมทั้งอาหารว่างและอาหารกลางวันแก่ผู้เข้าร่วมประชุม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ข้อสรุปและแนวทางในการนำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุมใหญ่

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินกิจกรรม

อยากให้ทีมงานทุกคนมีความกระตือรือร้นเช่นนี้ทุกคนที่มีการจัดกิจกรรม

กิจกรรมที่ 9 ประชุมใหญ่สรุปกิจกรรมทั้ง 5 ปีกและวางแผนการดำเนินงานระยะที่ 2 วัน เวลา สถานที่

วันที่ 6 มิถุนายน 2551 ณ วัดล้องกู่ไทย หมู่ที่ 8 ต.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน เวลา 09.00 น.

ระยะเวลา 1 วัน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อนำเสนอข้อมูลทั้ง 5 ปีก ต่อที่ประชุมใหญ่
- เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเก็บข้อมูลทั้ง 5 ปีก

รายละเอียดของกิจกรรม

การประชุมใหญ่เพื่อนำเสนอข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 5 ปีกของทีมวิจัยต่อชาวบ้าน บ้านใหม่สันมะนะ โดยหัวหน้าทีมวิจัยเป็นผู้นำเสนอ หลังจากนำเสนอข้อมูลและช่วยกันแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา แนวทางในการแก้ปัญหาส่วนใหญ่จะคล้ายกับการนำเสนอในแต่ละปึก ไม่มีอะไรใหม่เป็นพิเศษซึ่งทีมวิจัยผิดหวังในเรื่องการเสนอการแก้ปัญหา เพราะคาดว่าจะมีความคิดแปลกใหม่ในมุมมองที่ต่างไปจากเดิม หลังจากสิ้นสุดการทำกิจกรรมและรับประทานอาหารร่วมกันแล้ว ชาวบ้านแยกย้ายกลับบ้าน ทีมวิจัยและเจ้าหน้าที่จากสถาบันทรัพยากรลำพูน ได้ประชุมวางแผนการเก็บข้อมูลในระยะที่ 2 ต่อ โดยมีผลการประชุมดังนี้

- จัดทำแบบสอบถาม เพื่อประกอบการศึกษาวิจัยตามโครงการกระบวนการพัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชน อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 อ.ต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาชุมชน และเป็นแนวทางในการจัดกระบวนการในการพัฒนาผู้นำ

- แบ่งกลุ่มทีมวิจัยเพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลตามป๊อกรต่างๆ โดยให้หัวหน้าป๊อกเป็นหัวหน้าทีมนำการเก็บข้อมูล
- นำข้อมูลที่ได้มาสรุป

ตารางสรุปผลจากการจัดเวทีแต่ละป๊อก

ผลที่ได้รับ	ปัญหาและอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
- ทราบถึงปัญหาและความต้องการของคนในชุมชน	คนในชุมชนยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร	ทีมวิจัยต้องทำความเข้าใจกับชุมชนและสร้างความไว้วางใจ
- ทราบประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านจากอดีตถึงปัจจุบัน		ต้องหาข้อมูลจากหมู่บ้านใกล้เคียงด้วยเช่น หมู่ 6 บ้านสันมะนะ
- ทราบสภาพเศรษฐกิจของคนในชุมชน		ทีมวิจัยต้องนำข้อมูลที่ได้ไปให้หน่วยงานรัฐช่วยเหลือชุมชนต่อไป
- เรียนรู้วิถีชีวิตและวิถีสังคมของคนในชุมชน	ความรู้ที่ได้มาจากผู้เฒ่าผู้แก่ของคนในชุมชน ไม่มีคนหนุ่มสาว	ทีมวิจัยต้องหาข้อมูลจากคนทุกวัยในชุมชน
- ทราบถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน	ความรู้ที่ได้มาจากผู้เฒ่าผู้แก่ของคนในชุมชน ไม่มีคนหนุ่มสาว	ทีมวิจัยต้องหาข้อมูลจากคนทุกวัยในชุมชน
- ทราบถึงการปกครอง และมุมมองของชุมชนต่อผู้นำจากอดีตและปัจจุบัน	คนในชุมชนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น	ทำความเข้าใจและขอความจริงจากชุมชน
- ชุมชนมีปฏิทินชุมชนที่ถือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง		ส่งเสริมกิจกรรมปฏิทินชุมชนให้มีการดำเนินอย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมของหมู่บ้าน
- ทราบถึงความเชื่อของชุมชน	ข้อมูลความเชื่อที่ได้มาจากผู้เฒ่าผู้แก่ของคนในชุมชน ไม่มีคนหนุ่มสาว	ทีมวิจัยต้องหาข้อมูลจากคนทุกวัยในชุมชน
- ความรู้เรื่องต่างๆ จากปราชญ์หมู่บ้าน		ส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักปราชญ์ในหมู่บ้านเพื่อที่จะขอคำแนะนำในเรื่องต่างๆ

ผลที่ได้รับ	ปัญหาและอุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
- มีการแก้ปัญหาร่วมกันของคนในชุมชน	ปัญหาที่พบจะคล้ายกันทุกปีอกที่ลงเก็บข้อมูล	ทีมวิจัยและชุมชนต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาต่างๆ
- ทีมวิจัยได้รับการยอมรับจากชุมชน	คนมาร่วมประชุมแต่ละปีก็น้อยเกินคาด	ทีมวิจัยต้องทำการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจกับชุมชน
- ทักษะการทำงานเป็นทีมและความสามัคคีในการทำงาน การเห็นอกเห็นใจและการเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน	พื้นฐานความต่างของทุกคนในทีมวิจัย	การทำงานต้องปรับความคิดเข้าหากันและพบกันคนละครั้งทาง
- คนในชุมชนและทีมวิจัยกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเอง		ทุกคนในทีมวิจัยและคนในชุมชนมีความกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น
- เกิดองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริง/จากการสังเกตพฤติกรรมและแบ่งปันความรู้ประสบการณ์		

ผลที่ได้รับ

- ผู้มาประชุมได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน
- ทีมวิจัยมีแนวทางการดำเนินงานระยะที่ 2

ปัญหา อุปสรรค

ผู้มาประชุมไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในบางเรื่อง

กิจกรรมที่ 10 การอบรมเชิงปฏิบัติการ “งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ประจำปี 2551”

วัน เวลา สถานที่

วันที่ 17-18 มิถุนายน 2551 ณ อินทนนท์รีเวอร์ไซด์รีสอร์ท อ.เวียงหนองล่อง จ.ลำพูน

ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงานวิจัยท้องถิ่น
- เพื่อฝึกอบรมทักษะเขียนรายงานความก้าวหน้างานวิจัย

รายละเอียดของกิจกรรม

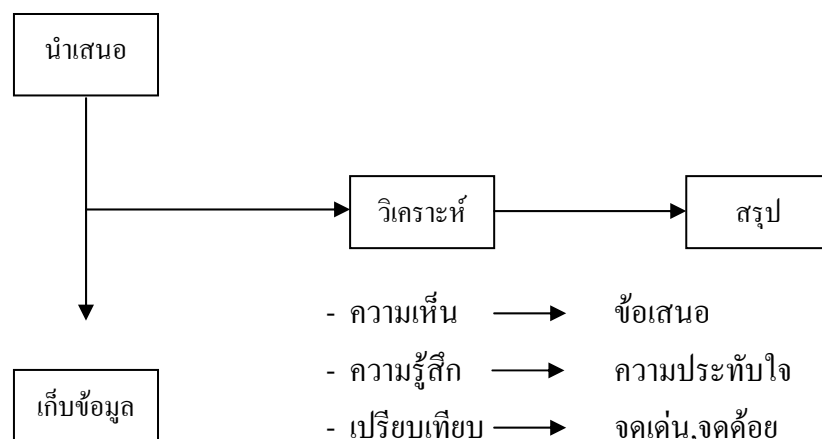
ก่อนเปิดโครงการและทำกิจกรรมได้มีการไหว้พระ และกล่าวแนะนำตัวของผู้เข้ารับการอบรม ทั้งหมดที่เข้าร่วมกับสัมมนา อาจารย์ณพพร นิลณรงค์ จากสถาบันวิจัยหรือฤษฎีชัยได้กล่าวต้อนรับและแนะนำทีมงานจากสถาบันวิจัยเชียงใหม่ 2 คน ซึ่งจะเป็นผู้ให้ความรู้เรื่องการเขียนรายงานความก้าวหน้าของแต่ละโครงการ และพูดถึงความสำคัญในการทำงานวิจัยและความเป็นมาของการเริ่มต้นทำวิจัยในเรื่องที่ตนเองสนใจ รวมทั้งบอกเล่าถึงการทำวิจัยเรื่องปอยหลวงแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่ประสบความสำเร็จให้ทุกคนฟัง หลังจากนั้นวิทยากรจากสถาบันวิจัยหรือฤษฎีชัย ได้ให้ทุกคนเล่นเกมหัวใจ 5 ดวง และเกมแก้วน้ำ 3 ใบ พร้อมทั้งแบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมให้เข้าไปเยี่ยมชมการดำเนินงานกิจกรรมการวิจัยของแต่ละกลุ่มที่นำมาเสนอในครั้งนี้ โดยเจ้าภาพจะเป็นผู้เล่าเรื่องและแรงบันดาลใจในการทำวิจัย รวมทั้งปัญหาและการดำเนินงานผลสำเร็จที่ได้ให้คนที่เข้าไปเยี่ยมชมฟัง หากใครสงสัยตรงไหนก็ให้สอบถาม และให้นำความรู้ที่ได้ไปเขียนตามความเข้าใจและนำเสนอเพื่อนๆ โดยมีหัวหน้าในการนำเสนอดังนี้

- ความชอบ/ประทับใจในเรื่องใด เพราะอะไร
- จุดเด่น/ปัจจัยเงื่อนไข
- จุดอ่อน/ปัญหา/ปัจจัยเงื่อนไข
- จะนำไปปรับใช้กับโครงการอย่างไร
- ข้อเสนอแนะ

และอาจารย์ณพพร ให้ผู้เข้าร่วมอบรมทุกคนเขียนจดหมายถึงคนที่บ้านเพื่อเล่าเรื่องหรือประสบการณ์ที่ประทับใจเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ที่ได้เข้ากลุ่มไปเยี่ยมชมแล้วส่งตอนเช้าของวันรุ่งขึ้น

วันที่ 2 มีการนำจดหมายที่ทุกคนส่งมาร่วมกันและแยกกลุ่มจดหมายมีการเขียนถึงโครงการที่ประทับใจเหมือนกัน แล้วให้เข้ากลุ่มและทำงานกลุ่มโดยให้นำเนื้อความในจดหมายทั้งหมดในกลุ่มมาร่วมกันและสรุปเขียนเป็นเนื้อหาเดียวกันแล้วออกไปนำเสนอ ช่วงบ่ายมีการแนะนำการเขียนรายงานความก้าวหน้าให้กลุ่มต่างๆ ดังนี้

- สื่อ (พูด เขียน บันทึก ภาพ)
- การเขียนเรียงความคิด

→ เพื่อปรับใช้

- การรับฟัง
- การจับประเด็น
- การตั้งคำถาม
- การแลกเปลี่ยน

บทเรียนจากการฝึกเขียน

เป้าหมาย

- ชัดเจน : เขียนง่าย
- เบลอๆ : เขียนยาก

ความสัมพันธ์ผู้เขียนกับเนื้อหา

- เรื่องตัวเอง+ทำเอง : เขียนง่าย
- เรียนรู้มา : พอเขียนได้
- ไม่ได้ทำ+ไม่ได้ร่วมเรียนรู้ : เขียนยาก

ลักษณะเนื้อหา

- น้อยไม่ซับซ้อน : เขียนง่าย
- มาก/ซับซ้อน : เขียนยาก
- มาก/ซับซ้อน : มีตัวช่วย (จัดหมวดหมู่ : เขียนง่าย)

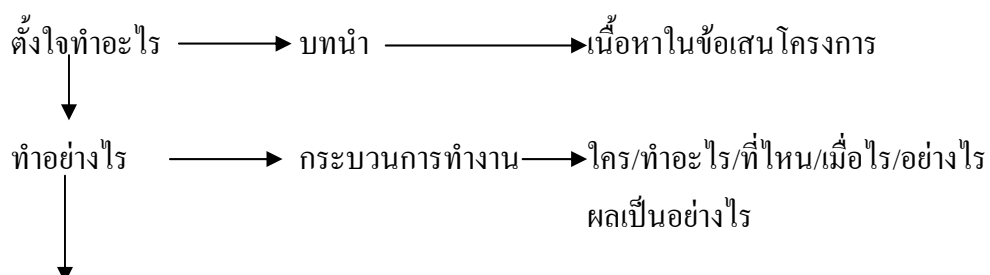
ประเภทเนื้อหา

- เรื่องเล่า : เขียนยาก
- สรุป/วิเคราะห์ : เขียนยาก
- สรุป/วิเคราะห์ : มีตัวช่วย+หมั่นฝึกฝน : เขียนง่าย

ความถี่ในการเขียน

- เขียนบ่อย : เขียนง่าย
- ไม่ค่อยเขียน : เขียนยาก
- ไม่เขียน : เขียนไม่ได้

กรอบการเขียนรายงานความก้าวหน้า

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้เข้าร่วมประชุมมีความเข้าใจในการทำงานวิจัยท้องถิ่นและได้รับความรู้จากการฝึกอบรมทักษะเขียนรายงานความก้าวหน้างานวิจัย

ปัญหา อุปสรรค

- มีการทำกิจกรรมกลุ่มมากเกินไป
- เนื้อหาสาระวิชาการน้อยเกินไป

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์สภาพปัญหา/สถานการณ์ชุมชน

วิเคราะห์ปัญหา/สถานการณ์ชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ

1.วิเคราะห์ชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ

ทางทีมวิจัยได้ร่วมกันวิเคราะห์ชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ โดยใช้หลักการ SWOT เข้ามาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมทั้งแบบสอบถาม การจัดเวที รวมทั้ง ประสานการสนทนากับแต่ละคน ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ ดังนี้

1) จุดแข็งของชุมชน (ลักษณะจุดแข็งหรือจุดเด่นของชุมชนด้านต่าง ๆ ปัจจัยภายในชุมชน)

เรื่องที่เป็นจุดแข็ง	มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร	ควรจะทำอย่างไร
1. เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของชุมชน	ประชากรส่วนใหญ่ของชุมชน ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการทำนา ปลูกกล้วย ปลูกพืชหมุนเวียน สร้างรายได้ให้ชุมชนอย่างต่อเนื่องตลอดปี	ส่งเสริมการเกษตรให้มีผลผลิตและคุณภาพมากยิ่งขึ้น
2. ชุมชนมีปราชญ์ชาวบ้านหลายสาขาอาชีพ	ชุมชนมีผู้รู้หลายแขนง ทำให้มีความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น	ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้คนรุ่นต่อไป

เรื่องที่เป็นจุดแข็ง	มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร	ควรจะทำอย่างไร
	พร้อมที่จะถ่ายทอดสู่คนรุ่นต่อไปและความรู้นั้นสามารถนำมาปรับใช้ในปัจจุบันได้	
3. ศูนย์รวมของชุมชนคือ วัด	คนในชุมชนนับถือศาสนาพุทธและมีวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจและเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน	
4. แกนนำชุมชนตื่นตัวในการพัฒนาหมู่บ้าน	ทีมวิจัยมากจากแกนนำชุมชนและมีความตั้งใจที่จะพัฒนาหมู่บ้าน	ทำงานวิจัยให้สำเร็จและสร้างความเข้าใจกับชุมชนในการทำวิจัยและพัฒนาชุมชน
5. ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ	ชุมชนได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ และเป็นชุมชนนาร่องของตำบลต้นธงเรืองหมู่บ้านน่ายู่	เสนอโครงการที่จะพัฒนาชุมชนและคนให้ชุมชนให้หน่วยงานอื่นเห็นความสำคัญและให้ความช่วยเหลือต่อไป
6. ความใกล้ชิดกันของคนในชุมชน	ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนเป็นญาติกัน จึงมีความใกล้ชิดกันเป็นทุนเดิม และสังคมยังเป็นสังคมชนบท	รักษาความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ และคงไว้ซึ่งสังคมชนบทที่มีการพึ่งพาอาศัยกันให้นานที่สุดเท่าที่ทำได้

2) จุดอ่อนของชุมชน (ลักษณะจุดอ่อนหรือจุดด้อยของชุมชนด้านต่าง ๆ ปัจจุบันภายในชุมชน)

เรื่องที่เป็นจุดอ่อน	มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร	ควรจะทำอย่างไร
1. ขาดบุคคลที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในการพัฒนา	ทำให้ชุมชนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่	ทำโครงการอบรมพัฒนาศาสนาบุคลากรในหมู่บ้านเพื่อเพิ่มพูนความรู้
2. พื้นที่ในการพัฒนามากงบประมาณมีไม่เพียงพอ	ทำให้ดูแลในการพัฒนาไม่ทั่วถึง	ของงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรภายนอกที่มีเงินทุนและช่วยเหลือการดำเนินโครงการต่างๆ ที่ต้องการได้
3. คนในชุมชนมีรายได้น้อย	มีผลกระทบต่อสภาพชุมชนใน	จัดตั้งกลุ่มอาชีพในหมู่บ้านเพื่อให้

เรื่องที่เป็นจุดอ่อน	มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร	ควรจะทำอย่างไร
	การพัฒนา	ประชาชนได้รวมกลุ่มและเข้ามาฝึกพัฒนาอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้น
4. ขาดที่สาธารณะไว้สร้างองค์รกรกลุ่มต่างๆ	ชุมชนไม่สามารถดำเนินกิจกรรมที่เป็นสาธารณะได้เนื่องจากไม่มีพื้นที่	ขอความร่วมมือในการบริจาคที่ดินเพื่อเป็นที่สาธารณะ จัดหางบประมาณในการจัดซื้อที่ดินเพื่อนำมาเป็นที่ดินสาธารณะ
5. ชุมชนขาดสนามกีฬาให้เยาวชนไว้ใช้เล่น	เด็ก เยาวชน ประชาชนในหมู่บ้านไม่มีสถานที่ออกกำลังกาย	จัดหาพื้นที่ที่พอจะเป็นสนามกีฬาได้และปรับปรุงให้สามารถเล่นกีฬาได้ จัดตั้งศูนย์ออกกำลังกายขึ้นในหมู่บ้าน
6. ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในการพัฒนา	ชุมชนขาดผู้นำที่สามารถแนะนำแนวทางในการพัฒนาและสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนที่จะพัฒนาหมู่บ้านได้อย่างแท้จริง	จัดฝึกอบรมให้กับผู้นำในชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพ ภาวะผู้นำในด้านต่างๆ
7. ผลผลิตทางการเกษตรมีราคาตกต่ำ	เกษตรกรมีรายได้น้อยลงเงินทุนในการทำเกษตรไม่พอเพียงและเงินที่เหลือไม่พอใช้	ขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการหรือองค์กรอื่นช่วยเหลือและพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพดีและจัดหาตลาดให้
8. เยาวชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาที่ไม่เหมาะสม	ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้น้อยไม่สามารถส่งลูกเรียนได้	เพิ่มรายได้ให้ประชากรและจัดหาทุนให้ผู้ที่ต้องการ
9. มิจลาชีพ	ไม่มีความปลอดภัยในชุมชน	จัดเวรยามรักษาความปลอดภัยในชุมชน
10. การใช้สารเคมี	สารพิษตกค้างในดินและแหล่งน้ำทำให้ไม่สามารถใช้น้ำหรือดินเพื่อประโยชน์อื่นได้	ปรับเปลี่ยนความคิดและลดการใช้เคมีส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์
11. สิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านเปลี่ยนไปมีขยะจรมากขึ้นและขยะที่ชาวบ้านทิ้งแบบไม่เลือกที่รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์แต่ไม่มีการกำจัดมูลอย่างถูกวิธี	เกิดมลพิษด้านอากาศและเสี่ยงต่อการเป็นโรคติดต่อจากสัตว์ที่นำมาจากขยะและมูลสัตว์	มีการกำจัดขยะอย่างถูกวิธีและการกำจัดมูลสัตว์อย่างถูกต้อง

เรื่องที่เป็นจุดอ่อน	มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร	ควรจะทำอย่างไร
12. ปัญหาหนี้สิน	คนในชุมชนขาดสภาพคล่องด้านการเงิน เป็นหนี้ต่างๆตามมา	ส่งเสริมอาชีพเสริมและทำบัญชีครัวเรือนร่วมทั้งส่งเสริมการออกให้คนในชุมชน
13. การเปลี่ยนทางสังคมที่เร็วเกินไป	วิถีชีวิตการดำเนินชีวิตวัฒนธรรม ความเป็นอยู่เปลี่ยนไป คนในชุมชนใกล้เคียงไม่มีการทำกิจกรรมร่วมกัน	ปลูกฝังค่านิยมและความคิดให้เด็กและเยาวชน ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม
14. สุขภาพอนามัยของคนในชุมชน	คนในชุมชนเจ็บไข้ได้ป่วยสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง	ส่งเสริมการรักษาสุขภาพอนามัยของคนในชุมชนโดยขอความร่วมมือจากสถานีอนามัยและอบต. และชุมชนต้องเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องสุขภาพอนามัย

3) โอกาสของชุมชน (ปัจจัยภายนอกชุมชนที่จะส่งเสริมและสร้างโอกาสให้ชุมชนสามารถพัฒนาได้)

เรื่องโอกาสของชุมชน	มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร	ควรจะทำอย่างไร
1. นโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้ไทยเป็นครัวของโลก	ม.8 มีพื้นที่ทำการเกษตรค่อนข้างมาก ถ้าปลูกข้าวและได้ขายจะทำให้หมู่บ้านมีรายได้และเศรษฐกิจหมุนเวียนในหมู่บ้านดีขึ้น	จัดหาพันธุ์ข้าวอย่างดี และส่งเสริมให้ประชาชนปลูกข้าวและดูแลผลผลิตให้อยู่ในคุณภาพและมีมาตรฐานตามที่ได้กำหนดไว้
2. การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวตามนโยบายของรัฐบาล	เมื่อชุมชนมีจุดเด่นในด้านการนำเสนอสิ่งที่เป็นการท่องเที่ยวได้จะทำให้มีผู้สนใจเข้ามาในหมู่บ้าน มากขึ้นสร้างเศรษฐกิจให้ชุมชนได้เกิดการหมุนเวียนเงินในหมู่บ้านสินค้าในหมู่บ้านสามารถนำมาขายได้	จัดตั้งกลุ่มฟื้นฟูวัฒนธรรมในท้องถิ่นและสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มเข้มแข็งมีศักยภาพในด้านต่างๆ ทั้งทางวิถีชีวิตที่ดำรงเหมือนสมัยโบราณโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและมีการสืบทอดต่อไป
3. ความตื่นตัวของชุมชนในการ	ประชากรในชุมชนหลังจากมีการ	ขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล

เรียนรู้และพร้อมที่จะรับโอกาสในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต	วิจัยเข้าไปเกี่ยวข้องเริ่มมีการตื่นตัวและมองเห็นโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและชุมชนเข้มแข็ง	หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ในการฝึกอบรมวิชาชีพหรือส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรที่เป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน
---	--	---

4) ข้อจำกัดของชุมชน (ปัจจัยภายนอกและเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้การพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนไม่บรรลุเป้าหมาย)

ข้อจำกัดของชุมชน	มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร	จะแก้ไขข้อจำกัดอย่างไร
1. ชุมชนใกล้ตัวเมืองคนส่วนใหญ่จึงไปทำงานนิคมอุตสาหกรรม	ประชาชนหันไปประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ต้องใช้แรงงาน และได้เงินเยอะ ทำให้พื้นที่ทำการเกษตรในหมู่บ้านว่างเปล่า ซึ่งขาดคนเข้ามาสนใจการทำนาหรือทำสวน	ปรับปรุงและจัดสร้างชุมชนให้เป็นชุมชนน่าอยู่ มีการสร้างอาชีพในหมู่บ้าน ให้เป็นที่รู้จักและเกิดการหมุนเวียนเศรษฐกิจขึ้นในหมู่บ้าน
2. คนที่มีฝีมือในหมู่บ้านออกไปทำงานที่ชุมชนอื่น	ชุมชนขาดผู้มีฝีมือในการพัฒนาปรับปรุงและช่วยเหลือคนในหมู่บ้านให้มีอาชีพมีฝีมือในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้ดีและสามารถขายได้	ส่งเสริม การสร้างงาน อาชีพ สนับสนุนให้คนในหมู่บ้านเกิดการรักบ้านเกิดโดยการปรับปรุงหมู่บ้านให้น่าอยู่และมีการส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานและสนับสนุนผู้มีฝีมือในหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักและสนับสนุนผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ได้ทำขึ้น
3. ความเชื่อว่าตนเองไม่มีความสามารถและไม่มีกำลังพอในการทำอะไรหรือออกความเห็นใดๆ ในการทำงานร่วมกับชุมชน	คนในชุมชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมีความคิดที่ว่าตนเองเรียนมาน้อย ด้วยปัญหาคงไม่สามารถออกความเห็นหรือเสนอปัญหาอะไรได้ ทุกอย่างที่ทำในชุมชน เอาเสียงส่วนใหญ่หรือคนเรียนสูงเป็น	ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยขอความร่วมมือจาก กศน.ลำพูน และสร้างความเข้าใจ ปลุกความคิดเรื่องความการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้คนในชุมชน

ข้อจำกัดของชุมชน	มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร	จะแก้ไขข้อจำกัดอย่างไร
	ที่ตั้ง	

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ทางทีมวิจัยได้ร่วมกันออกแบบการเก็บข้อมูลชุมชน โดยใช้แบบการกรอกข้อมูล จปฐ. ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้นธงมาปรับใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ของโครงการวิจัย ซึ่งได้มีการแบ่งบทบาทและพื้นที่ให้กับนักวิจัยแต่ละคนลงไปเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นการฝึกทักษะการเก็บข้อมูล และการลงไปรับรู้ข้อมูลแต่ละบ้านในชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ซึ่งสามารถสรุปข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

หมายเหตุ ข้อมูลรายละเอียดทั้งหมดสามารถดูได้จากเอกสารแนบในภาคผนวก ณ ที่นี้ขอเลือกนำเสนอเพียงบางประเด็น

บ้านใหม่สันมะนะ มีจำนวนประชากรทั้งหมด 796 คน ชาย 383 คน หญิง 413 คน กลุ่มคนที่มามากที่สุด คือ กลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 225 คน รองลงมาคือ อายุระหว่าง 13-29 ปี

คำนวณจากรายได้ทั้งหมดหมู่บ้าน 49,933,200 ต่อปี แยกตามอาชีพของรายได้รวมของครอบครัวสามารถแยกได้ดังนี้

1. รายได้จากอาชีพการเกษตร	รายได้ทั้งปี	31,204,000 บาท
2. รายได้จากโรงงานอุตสาหกรรม	รายได้ทั้งปี	780,000 บาท
3. รายได้จากการค้าขาย	รายได้ทั้งปี	2,100,000 บาท
4. รายได้จากอาชีพการบริการ	รายได้ทั้งปี	144,000 บาท
5. รายได้จากอาชีพรับจ้าง	รายได้ทั้งปี	9,454,800 บาท
6. รายได้จากลูกหลานส่งมาให้	รายได้ทั้งปี	140,000 บาท
7. รายได้จากการรับเบี้ยยังชีพ	รายได้ทั้งปี	276,000 บาท
8. รายได้จากการ รับราชการ	รายได้ทั้งปี	5,834,400 บาท
รวม		49,933,200 บาท

ด้านค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในหมู่บ้าน สามารถสรุปได้ ดังนี้

ที่	รายการ	จำนวนเงิน (บาท/ปี)
1.	ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร เช่น ข้าวสาร เนื้อวัว เนื้อหมู เนื้อไก่ ผัก	5,976,000

2.	ประเภทอาหารสำเร็จรูป/เครื่องปรุง เช่น ผงชูรส น้ำตาล ทราย น้ำปลา น้ำมันพืช	1,103,590
3.	ประเภทเครื่องดื่ม/ขนม เช่น น้ำ/น้ำแข็ง น้ำอัดลม นม เหล้า เบียร์ บุหรี่ ขนม	2,312,100
4.	ประเภทยารักษาโรค	485,060
5.	ประเภทค่าของใช้ต่างๆ เช่น เสื้อ กางเกง รองเท้า สบู่ ยาสี ฟัน ผงซักฟอก น้ำมัน ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	3,830,721
6.	ประเภทค่าใช้จ่ายในการศึกษา	3,775,000
7.	ประเภทค่าใช้จ่ายในการใช้จ่ายประกัน เช่น รถยนต์ หนี้สิน ประกันชีวิต	3,149,666
8.	ประเภทค่าใช้จ่ายในการผลิต	19,672,000
9.	ประเภทค่าใช้จ่ายทางสังคม เช่น ค่าเช่า งานศพ งาน แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่	434,205
10.	ประเภทค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น หวย การพนัน	1,678,000
รวม		40,104,242

ข้อมูลเงินออม

1.	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	จำนวน	312,000 บาท
2.	ธนาคารออมสิน	จำนวน	1,000,000 บาท
3.	ธนาคารกสิกร	จำนวน	200,000 บาท
4.	ธนาคารกรุงเทพ	จำนวน	12,651 บาท
5.	ธนาคารกรุงไทย	จำนวน	295,000 บาท
6.	ธนาคารอาคารสงเคราะห์	จำนวน	112,130 บาท
7.	กองทุนเงินล้าน	จำนวน	960,000 บาท
8.	กองทุนออมทรัพย์หมู่บ้าน	จำนวน	500,000 บาท
9.	กองทุนกลุ่มแม่บ้าน	จำนวน	26,400 บาท
10.	กองทุนกลุ่มเกษตร	จำนวน	100,000 บาท
11.	กองทุนเกษตรตำบล	จำนวน	50,000 บาท
12.	แชร์	จำนวน	1,200,000 บาท
รวม		จำนวน	4,768,181 บาท

ข้อมูลด้านหนี้สิน

หนี้สินในระบบ

1. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) อัตราดอกเบี้ย 9.5 % ต่อปี

เงินต้น 17,000,000 บาท

2. ธนาคารกสิกร เงินต้น 176,400 บาท

3. ธนาคารกรุงไทย เงินต้น 2,880,000 บาท

4. ธนาคารอาคารสงเคราะห์ เงินต้น 3,000,000 บาท

วัตถุประสงค์ในการกู้ คือ ลงทุนประกอบอาชีพ เช่น ทำปลาแคดเดียว ด้านการศึกษา ทุน
หมุนเวียน ที่อยู่อาศัย ซื่อที่ดินทำการเกษตร ปรับปรุง ทำสวนลำไย

5. กองทุนเงินล้าน เงินต้น 4,400,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี

6. กลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน เงินต้น 3,300,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 6.5% ต่อปี

7. กองทุนกลุ่มแม่บ้าน เงินต้น 10,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี

8. กองทุนกลุ่มเกษตร เงินต้น 2 00,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี

9. ลงทุน กขค. เงินต้น 40,000 บาท

วัตถุประสงค์ในการกู้ เพื่อการเกษตรและใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน

10. บัตรอีออน เงินต้น 200,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 2.3% ต่อปี

11. บัตรอีชีบาย เงินต้น 100,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 2.8% ต่อปี

12. บัตร KTC เงินต้น 20,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 2.8% ต่อปี

13. บัตรCity bank เงินต้น 20,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 2.8% ต่อปี

14. บัตรFirst choiee เงินต้น 210,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 2.8% ต่อปี

15. บัตรเพาเวอร์บาย เงินต้น 50,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 2.8% ต่อปี

วัตถุประสงค์ในการกู้ คือ การผ่อนสินค้า เช่น คอมพิวเตอร์ รถมอเตอร์ไซด์ มือถือ ตู้เย็น เป็น
เงินทุนหมุนเวียน กู้จากบัตรกดเงินสด
หนี้สินนอกระบบ

1. ญาติพี่น้อง เงินต้น 30,000 บาท

2. คนรู้จัก เงินต้น 1,000,000 บาท

วัตถุประสงค์ในการกู้ เพื่อเพื่อลงทุน เป็นทุนหมุนเวียนในการนำไปใช้หนี้ก้อนอื่นหมุนเวียนไป

นอกจากนี้มีข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น อาชีพ โรคภัยไข้เจ็บ เครื่องใช้สิ้นเปลือง การอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พืชพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งทางทีมวิจัยได้ฝึกการเก็บข้อมูล การลงไปพูดคุย
กับสมาชิกในชุมชน รวมทั้งได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และวาง
แนวทางในการพัฒนาชุมชนบ้านใหม่สันมะนะต่อไป

3. การวิเคราะห์สภาพปัญหา/แนวทางการจัดการปัญหา

จากการที่ทีมวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดเวที การสอบถามสัมภาษณ์ ได้นำข้อมูลที่ได้นำมาสรุป ดังนี้

ที่	ประเภทปัญหา	สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	ผลกระทบจากปัญหา
1	ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน น้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำเพื่อการเกษตร ไฟฟ้าที่ดิน ทำกิน การติดต่อสื่อสาร)	- ถนนภายในหมู่บ้าน บางเส้นทางยังเป็นดินลูกรัง ทำให้เกิดฝุ่นละออง ฤดูฝน ถนนเฉอะแฉะ ยากลำบากต่อการสัญจรไปมา - มีน้ำท่วมขังภายในหมู่บ้านเนื่องจากระบบระบายน้ำทั้งไม่มี - แสงสว่างบริเวณทางสาธารณะในหมู่บ้านไม่เพียงพอ	- เส้นทางคมนาคมขนส่ง ผลผลิตในหมู่บ้านยังไม่สะดวก ทำให้เกิดการล่าช้าในการขนส่งสินค้า และการคมนาคมไม่สะดวก - การเดินทางไปศึกษาเล่าเรียนของเยาวชนในหมู่บ้าน ยากลำบาก - การสัญจรไปมาระหว่างหมู่บ้านไม่สะดวก - เกิดอันตรายระหว่างเดินทางทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน
2	ด้านเศรษฐกิจ (การมีอาชีพ รายได้ หนี้สิน การประกอบอาชีพของคนในชุมชน ผลผลิตการเกษตร การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ การประหยัด และการออม)	- มีพื้นที่ในการทำสวนมากมายแต่ไม่มีความรู้พอที่จะผลิต ผลผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด - ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจที่ไม่ดีทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตในตลาดขายได้มาไม่คุ้มกับทุนที่ลงทุนไป	- พื้นที่ดินส่วนใหญ่เป็นสวนแต่ไม่มีคนดูแลปล่อยให้หญ้าขึ้นรกและไม่มีการดูแลเอาใจใส่ผลผลิตที่ได้จึงไม่มีคุณภาพและขายได้ไม่ดีเท่าที่ควร - รายได้ของประชาชนไม่เพียงพอกับรายจ่าย - มีการออกไปประกอบอาชีพต่างถิ่นมากขึ้น
3	ด้านสังคม การเมือง การปกครอง (กลุ่มองค์กรในชุมชน การสงเคราะห์ การป้องกันยาเสพติด ส่งเสริมประชาธิปไตย ฯลฯ)	- องค์กรกลุ่มต่างๆ ในชุมชนอยู่กันอย่างหลวมๆ ทำให้การรวมกลุ่มยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร	- การรวมกลุ่มในหมู่บ้าน แบ่งเป็นกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้าน ยังน้อย

ที่	ประเภทปัญหา	สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	ผลกระทบจากปัญหา
4	ด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี (การสนับสนุนด้าน การศึกษา ข่าวสารข้อมูล การปลูก จิตสำนึก การถ่ายทอดภูมิปัญญา ฯลฯ)	- ประชาชนรับรู้ข้อมูล ข่าวสารล่าช้าและได้รับ ข้อมูลแบบปากต่อปากทำ ให้ข้อมูลบางอย่างเกิดการ ผิดพลาด - การถ่ายทอดภูมิปัญญา ท้องถิ่นไม่มีผู้สืบเนื่อง เนื่องจากภูมิวัฒนธรรม ท้องถิ่นและรับวัฒนธรรม ต่างถิ่นมากขึ้น	- ทำให้วัฒนธรรมใน ท้องถิ่นเริ่มหายไป เพราะ ไม่มีผู้สืบทอด - ข่าวสารที่ประชาชนรับรู้ ผิดพลาดทำให้เกิดการบอก ต่อที่ไม่ตรงกับความจริง และประเพณีปฏิบัติไม่ถูก
5	ด้านสาธารณสุข (สุขภาพ,การ ป้องกันรักษาโรค การสนับสนุน องค์กร โรคติดต่อ โรคระบาด สุขนิสัยด้านสาธารณสุข)	- ผู้สูงอายุในหมู่บ้านยังไม่ สนใจเรื่องสุขภาพของ ตนเองทำให้มีสุขภาพไม่ แข็งแรง	- ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน สุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง
6	ด้านสิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติ (การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ)	- ดินไม้ในหมู่บ้านมีจำนวน น้อยลง เนื่องจากถูกตัดและ นำพื้นที่ส่วนใหญ่มาปลูก บ้าน มาสร้างถนน ฯลฯ - มีขยะที่ถูกนำมาทิ้งไว้ข้าง ทางและแม่น้ำมากมายน	- ทำให้ชุมชนมีดิน ไม้ น้อย และความร่มรื่นในหมู่บ้าน ไม่ค่อยมี - มีกลิ่นเน่าเหม็นของขยะที่ นำมาทิ้งไว้และทำลาย สภาวะแวดล้อมบริเวณ รอบๆ คุณภาพชีวิตของคน บริเวณที่ขยะถูกนำมาทิ้งไม่ ดี

จากนั้นได้นำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันการวิเคราะห์ปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน และแนวทางในการ
แก้ไขปัญหา ซึ่งทำให้ทางชุมชนเห็นแนวทางในการจัดการปัญหาร่วมกัน ดังนี้

ที่	ชื่อปัญหา	สาเหตุและปัญหา	ความต้องการของชุมชน	แนวทางการแก้ไข ปัญหา
1	โครงสร้าง	1. เส้นทางคมนาคมไม่	1. เส้นทางคมนาคมที่เป็น	1. ขอรับงบประมาณ

ที่	ชื่อปัญหา	สาเหตุและปัญหา	ความต้องการของชุมชน	แนวทางการแก้ไข ปัญหา
	พื้นฐาน	สะดวกต่อการขนส่ง ผลผลิตทางการเกษตร 2. ไฟฟ้ากึ่งที่ให้แสง สว่างมีไม่เพียงพอทำให้ เสี่ยงต่ออุบัติเหตุและ ผู้ร้าย	คสล. ป้องกันฝุ่น ป้องกัน น้ำท่วมขัง และเดินทางได้ สะดวกมากยิ่งขึ้น 2. ไฟกึ่งทุกซอยในหมู่บ้าน ที่มีคสล. เพื่อสะดวกในการ เดินทางและป้องกัน อันตรายต่างๆ	สนับสนุนในโครงการ ที่ต้องการแก้ไข เพื่อจะ ได้นำมาปรับปรุงและ พัฒนาให้ดีขึ้น ตอบสนองความ ต้องการของประชาชน และเพื่อความปลอดภัย ของชุมชนจากผู้ร้าย และอุบัติเหตุต่างๆ ที่ไม่ คาดคิด
2	ด้านเศรษฐกิจ และ การมี อาชีพ รายได้ และมีงานทำ	1. รายได้ไม่เพียงพอกับ รายจ่าย 2. ต้นทุนการผลิตสูงทำ ให้ผลผลิตที่ขายได้ไม่ คุ้มค่ากับการลงทุน 3. คนว่างงานมาก 4. มีการออกไปประกอบ อาชีพนอกพื้นที่มากขึ้น	1. มีการส่งเสริมสนับสนุน อาชีพให้คนในชุมชน 2. สนับสนุนและลดต้นทุน การผลิตโดยจำหน่าย วัตถุดิบการเกษตรในราคาที่ ถูกหรือแจกจ่ายพันธุ์พืช และวัตถุดิบให้แก่เกษตรกร 3. จัดหาอาชีพให้คนใน ชุมชนได้มีงานทำและ ส่งเสริมการประกอบอาชีพ ที่พึ่งตนเองตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง 4. สนับสนุนให้คนใน ท้องถิ่นหันมาสนใจ และรักบ้านเกิดของตนเอง มากขึ้น	1. ส่งเสริมสนับสนุน อาชีพให้คนในชุมชน 2. สนับสนุนและลด ต้นทุนการผลิตโดย จำหน่ายวัตถุดิบ การเกษตรในราคาที่ถูก หรือแจกจ่ายพันธุ์พืช และวัตถุดิบให้แก่ เกษตรกร 3. จัดหาอาชีพให้คนใน ชุมชนได้มีงานทำและ ส่งเสริมการประกอบ อาชีพที่พึ่งตนเองตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียง มากขึ้น 4. สนับสนุนให้คนใน ท้องถิ่นหันมาสนใจ และรักบ้านเกิดของ ตนเอง

ที่	ชื่อปัญหา	สาเหตุและปัญหา	ความต้องการของชุมชน	แนวทางการแก้ไข ปัญหา
3	ด้านสังคม การเมืองการปกครอง	1. กลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน อยู่กันอย่างหลวมๆ และ มีการขัดแย้งกันบ้างใน บางครั้ง 2. ผู้นำชุมชนขาดภาวะ ผู้นำและมีศักยภาพที่ยัง ไม่เข้มแข็ง	1. ให้คนในชุมชนเกิดความ รัก สามัคคีกันเหมือนเช่น แต่ก่อน ให้ความช่วยเหลือ กันในด้านต่างๆ และมี ทิศทางในการพัฒนาเป็นไป ในทางเดียวกัน 2. ให้ผู้นำชุมชนรู้บทบาท และหน้าที่ และมีศักยภาพ ในการนำหมู่บ้านให้ เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น	1. มีกิจกรรมร่วมกัน ของคนในชุมชน บ่อย ขึ้นเพื่อให้คนในชุมชน เกิดความรักและสามัคคี กัน รวมถึงมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกัน และกัน 2. จัดฝึกอบรมภาวะ ผู้นำให้กับผู้นำใน ชุมชนเพื่อให้เกิด ศักยภาพในการทำงาน และมีวิสัยทัศน์ที่ก้าว ไกล
4	ด้านการศึกษา/ วัฒนธรรม ประเพณี	1. ประเพณีวัฒนธรรม บางอย่างถูกลืม และมี การบิดเบือน	1. อนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมให้คงอยู่ และรื้อ ฟื้นประเพณีที่สำคัญของ หมู่บ้านให้กลับมา สืบสาน และสืบทอดต่อไป	1. สร้างจิตสำนึกและ ปลูกฝังให้เด็กและ เยาวชนรุ่นหลังได้รับรู้ ประเพณีโบราณและ รักษาไว้ให้สืบทอด ต่อไป 2. จัดงานประเพณีต่างๆ ขึ้นทุกปีเพื่อเป็นการ ปลูกฝังให้เกิดการ เรียนรู้และการดำรงไว้
5	ด้าน สาธารณสุข	1. สุขภาพของคนแต่ละคน แก่ในหมู่บ้านไม่ค่อยดี 2. น้ำดื่ม น้ำบริโภคยังมี สารปนเปื้อนทำให้เกิด โรคติดต่อได้	1. มีเครื่องออกกำลังกาย และการส่งเสริมการออก กำลังกายให้กับผู้สูงอายุและ คนในหมู่บ้าน 2. ส่งเสริมและสร้างความ เข้าใจเรื่องการรักษาสุขภาพ ของตนเอง	1. ขอรับการสนับสนุน งบประมาณในการจัดซื้อ เครื่องออกกำลังกาย 2. จัดหาเครื่องออก กำลังกายและรณรงค์ให้ คนในหมู่บ้านรู้ถึงการมี สุขภาพที่ดีห่างไกล

ที่	ชื่อปัญหา	สาเหตุและปัญหา	ความต้องการของชุมชน	แนวทางการแก้ไข ปัญหา
			2. มีการพัฒนาคุณภาพ น้ำดื่ม น้ำใช้โดยผู้ที่มีความรู้ และให้การ แนะนำในการจัดทำและ การบริโภค	โรคภัย
6	ด้าน สิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรม ชาติ	1. ต้นไม้มีจำนวนน้อยลง เนื่องจากถูกตัดโค่น	1. ต้องการให้หมู่บ้านเป็น หมู่บ้านที่มีความร่มเย็นและมี อากาศที่ดี	1. รณรงค์การปลูก ต้นไม้ให้ได้มากที่สุด เพื่อสุขภาพของคนใน หมู่บ้านเอง 2. ลดการตัดต้นไม้ที่ไม่ จำเป็นเพื่อดำรงไว้ ต้นไม้ใหญ่ๆให้ร่มเงา และอากาศบริสุทธิ์ ต่อไป

สรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมระยะที่ 2-3

กิจกรรม ครั้งที่ 1

การประชุมครั้งที่ 1 เพื่อทบทวนและเตรียมความพร้อม และทำความเข้าใจทีมวิจัย เพื่อเริ่มดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2-3 โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชน อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

วัน เวลา สถานที่

ประชุมครั้งที่ 1 วันที่ 25 กันยายน 2552 ณ บ้านนายอรณนพ อินทร์วรรณ หมู่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 13.00 น.

วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งที่ 1

เพื่อทบทวนและเตรียมความพร้อม และทำความเข้าใจทีมวิจัยเพื่อเริ่มดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2-3

เป้าหมายของกิจกรรม

ทีมวิจัยโครงการกระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำนวน 20 คน

รายละเอียดของกิจกรรม

วันนี้เป็นการนัดหมายสมาชิกทีมวิจัยให้มาประชุมพร้อมกันที่บ้านของหัวหน้าทีมคือนายอรณนพ อินทร์วรรณ เพื่อมาทบทวนและเตรียมความพร้อม รวมทั้งสร้างความเข้าใจทีมวิจัยเพื่อเริ่มดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2-3 โดยการประชุมดังกล่าวได้นัดหมายเวลา 13.00 น. แต่ดูเหมือนว่าทุกคน(ทีมวิจัย)จะตื่นเต้นและมีความกระตือรือร้นเป็นพิเศษ(อาจเป็นเพราะไม่ได้รวมกลุ่มกันนาน) หลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินงานในระยะที่ เดือนเมษายน 2552 ส่วนใหญ่จะมาก่อนเวลาที่นัดหมายและมาจับกลุ่มพูดคุยกันถึงเรื่องสัพเพเหระต่างๆ ของตนเองและครอบครัว รวมทั้งของคนข้างบ้านเมื่อถึงเวลานัดหมายและทีมวิจัยมาพร้อมแล้ว จึงได้เริ่มการประชุมครั้งแรกหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ในระยะที่ 1 โดยหัวหน้าทีมเป็นผู้กล่าวเปิดประชุมในครั้งนี้ ซึ่งหัวหน้าที่ได้กล่าวชื่นชมและขอบคุณทีมคนทุกคนที่มีส่วนร่วมและช่วยกันให้งานโครงการฯ ในระยะที่ 1 สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครง ก่อนที่จะเริ่มกิจกรรมอื่นหัวหน้าโครงการได้แจ้งให้ทีมวิจัยทราบถึงการประชุม

ในครั้งนี้ว่า “เป็นการประชุมเพื่อทบทวนและเตรียมความพร้อม รวมทั้งสร้างความเข้าใจทีมวิจัยเพื่อเริ่มดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2-3” เมื่อทีมวิจัยทราบและเข้าใจการประชุมครั้งนี้แล้ว หัวหน้าทีมจึงได้เริ่มดำเนินกิจกรรมดังนี้

1. ทบทวนสิ่งที่ได้รับจากโครงการระยะที่ 1

หลังจากที่ได้ดำเนินการโครงการในระยะที่ 1 ผ่านไปแล้วนี้ ทีมวิจัยได้ระดับความคิดและช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากโครงการในระยะที่ 1 ดังนี้

- รากเหง้าและความเป็นมาของตนเอง จากโครงการในระยะที่ 1

จะเห็นได้ว่าการสรุปและรู้จักบริบทของชุมชนมากขึ้นและเป็นรูปธรรมขึ้น สามารถใช้เป็นสิ่งอ้างอิงและสืบทอดไปยังรุ่นต่อไปได้ รวมทั้งมีการสืบค้นและให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ซึ่งบางเรื่องอาจเป็นเรื่องที่คาดไม่ถึงสำหรับหลายๆ คนในชุมชน และได้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านไปสู่บุคคลในชุมชนมากขึ้น เพื่อนำไปประยุกต์และปรับใช้ให้เกิดประโยชน์กับตน

- ปัญหาและแนวทางแก้ไขตามความต้องการของชุมชน จากการลงพื้นที่จัด

เวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนในชุมชน โดยแบ่งเป็นป๊อกๆ (แบ่งเป็นกลุ่ม/โซน) ทำให้ทีมวิจัยได้รับทราบปัญหาของชุมชน และแนวทางการแก้ไขปัญหามาตามความต้องการของชุมชนในแต่ละป๊อก แล้วนำมาวิเคราะห์และหาข้อสรุปตามรายละเอียดที่ได้ในระยะที่ 1 ตามที่นำเสนอไปแล้วนั้น

- กระบวนการทำงาน ทีมวิจัยมีความเข้าใจในกระบวนการทำงานในแต่ละ

ลำดับขั้นตอนก่อน หลัง อีกมาทั้งและให้ความสำคัญในด้านการแบ่งหน้าที่การทำงาน และมีการมอบหมายบทบาทหน้าที่ความสำคัญของทีมในแต่ละคน

- ความฝึกทักษะและบ่มเพาะความเป็นผู้นำ หลังจากเสร็จสิ้นโครงการในระยะที่ 1

ทีมวิจัยมีความมั่นใจในตนเอง มีความคิดริเริ่ม และกล้าที่จะแสดงออกซึ่งสิ่งที่ถูกต้อง และมีการวิเคราะห์ของมูลต่างๆ ก่อนที่จะตัดสินใจในเรื่องนั้น ซึ่งทั้งหมดเป็นพื้นฐานของความเป็นผู้นำ

- ความเป็นประชาธิปไตย ทีมวิจัยได้รู้จักการเคารพในความคิดซึ่งกันและกัน รวมทั้ง

การเคารพต่อเสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งทำให้กระบวนการทำงานเป็นทีมของทีมวิจัยประสบผลสำเร็จและดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 1 มาได้อย่างเรียบร้อยเสร็จสมบูรณ์

- สิ่งที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานระยะที่ 1

1. การมีส่วนร่วมของป๊อกต่างๆ
2. ไม่มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้ชุมชนได้รับทราบ
3. คนในชุมชนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น
4. ทีมวิจัยขาดทักษะและพื้นฐานด้านผู้นำ
5. ทีมวิจัยไม่มีประสบการณ์ด้านกระบวนการทำงาน
6. ชุมชนไม่เห็นความสำคัญของโครงการฯ
7. ทีมวิจัยไม่มีความตื่นตัวในการทำโครงการ

2. เตรียมความพร้อม และทำความเข้าใจทีมวิจัยเพื่อเริ่มดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2-3

ในการเตรียมความพร้อมและทำความเข้าใจกับทีมวิจัยในการดำเนินงานระยะที่ 2-3 นั้น หัวหน้าโครงการได้แจ้งให้ทีมวิจัยทราบว่าในระยะที่ 2-3 นี้ จะเป็นการศึกษาฐานจากชุมชนหรือหมู่บ้านที่มีความพร้อมและมีประสบการณ์ด้านการจัดทำแผนแม่บ้าน/แผนชุมชน และสามารถนำแผนนั้นไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม ในการไปดูงานจะเน้นไปที่หมู่บ้าน หรือชุมชนที่มีการจัดทำแผนชุมชนและมีผู้นำที่เข้มแข็ง ซึ่งทีมวิจัยต้องไปทำการศึกษา เก็บข้อมูล ประสบการณ์ สอบถาม และหารายละเอียดข้อสำคัญ ปกติย่อยต่างๆ ในการบริหารจัดการชุมชนของเขาจนประสบความสำเร็จ ซึ่งก่อนที่จะเราไปศึกษาฐานเราต้องมีความพร้อมและรู้เสียก่อนว่าเรา จะไปทำอะไร ต้องการอะไร แล้วหาอะไรได้จากชุมชน หรือผู้นำคนนั้น และได้ขอความคิดเห็นจากสมาชิกในทีมว่าจะทำอย่างไรถึงจะประสบผลสำเร็จในเรื่องดังกล่าว

ทีมวิจัยได้ระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะให้กับหัวหน้าโครงการในการเตรียมความพร้อมก่อนจะดำเนินการในระยะที่ 2-3 ดังนี้

ให้ทำฝึกรอบเพิ่มทักษะของทีมวิจัยก่อนที่จะไปศึกษาฐาน โดยมุ่งเน้นไปในเรื่องการฝึกถาม ฝึกจับประเด็นสำคัญ ฝึกทักษะการเขียนและการรวบรวมข้อมูลในการนำเสนอผลงานวิจัยต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อไปทำการศึกษาฐานเป็นที่เรียบร้อยแล้วให้นำข้อมูลที่ได้มาทำการประยุกต์และปรับปรุงแผนชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะ เพื่อเสนอเทศบาลตำบลต้นธง ในการบรรจุไว้ในแผนสามปี พ.ศ. 2555-2557 และผ่านมาตรฐานการรับรองแผนชุมชนของจังหวัดลำพูน รวมทั้งนำความรู้ที่ได้มาเผยแพร่ให้ชุมชนและส่งเสริมให้มีการปฏิบัติใช้โดยเริ่มจากทีมวิจัยก่อนเป็นลำดับแรก แล้วให้ขยายแนวคิดไปยังชุมชนต่อไป

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

1. ทีมวิจัยได้รับทราบและมีการทบทวนผลการดำเนินงานโครงการในระยะที่ 1 และทราบถึงแนวทางในการดำเนินงานในระยะที่ 2-3
2. ทีมวิจัยได้รับฟังการชี้แจงและมีระดมความคิดเห็นของทีมเพื่อเตรียมความพร้อมรวมทั้งสร้างความเข้าใจทีมวิจัยเพื่อเริ่มดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2-3
3. ทีมวิจัยมีการตื่นตัวและกระตือรือร้นในการทำงาน และมีความเข้าใจในกิจกรรมที่จะมากขึ้น
4. ทีมวิจัยมีความคาดหวังในผลสำเร็จของโครงการในระยะที่ 2-3 ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีและส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการทำงาน

กิจกรรม ครั้งที่ 2

การประชุมครั้งที่ 2 ประชุมวางแผนการดำเนินงานวิจัย ระยะที่ 2-3
โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
บ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

วัน เวลา สถานที่

ประชุมครั้งที่ 2 วันที่ 13 ตุลาคม 2552 ณ บ้านนายอรรถนพ อินทร์วรรณ
หมู่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 14.00 น.

วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งที่ 2

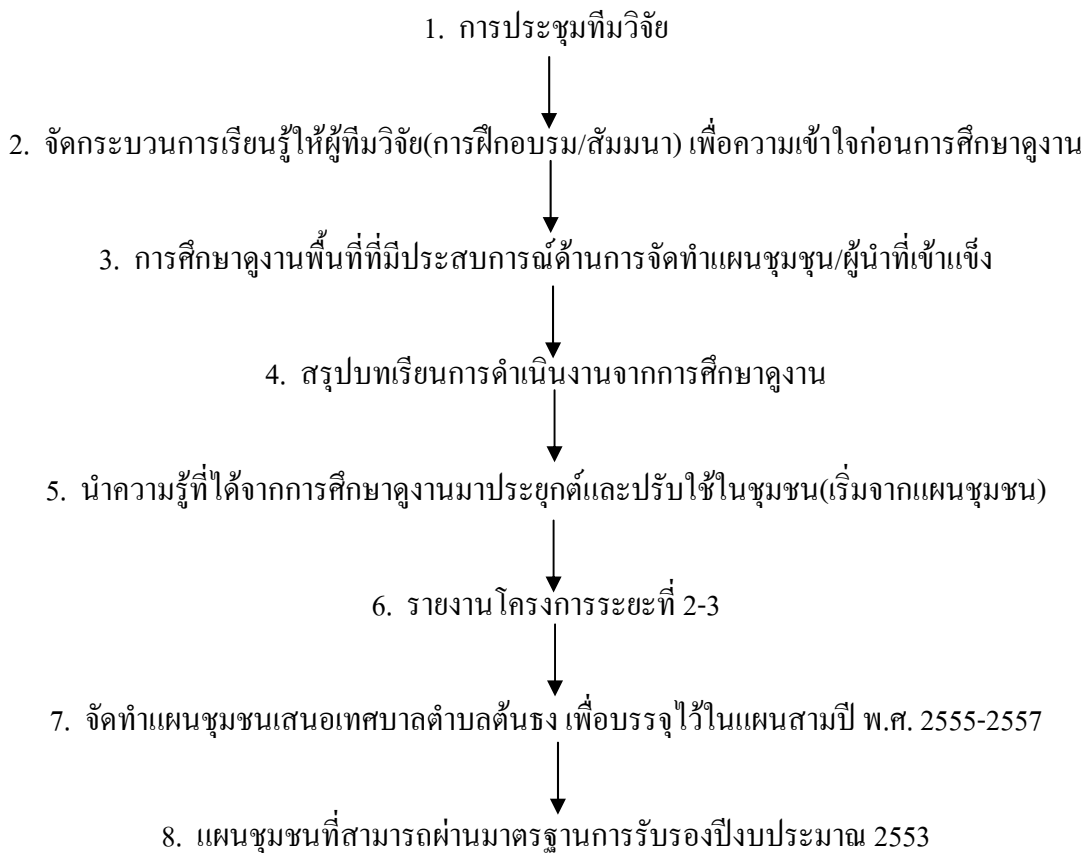
เพื่อวางแผนการดำเนินงานวิจัย ระยะที่ 2-3 โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการ
จัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัด
ลำพูน

เป้าหมายของกิจกรรม

ทีมวิจัยโครงการกระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
บ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำนวน 20 คน

รายละเอียดของกิจกรรม

ครั้งนี้เป็นการประชุมครั้งที่ 2 ของการทำโครงการในระยะที่ 2-3 ได้ทำการนัดหมาย
สมาชิกทีมวิจัย ให้มาประชุมพร้อมกันที่บ้านของหัวหน้าทีมคือนายอรรถนพ อินทร์วรรณ เวลา 14.00 น.
เพื่อวางแผนการดำเนินงานวิจัย ระยะที่ 2-3 โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชน
อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน หลังจาก
การประชุมครั้งแรกในดำเนินการในวันที่ 25 กันยายน 2552 ที่ผ่านไปแล้ว การประชุมในครั้งนี้
ทีมงานวิจัยมาประชุมกันครบเหมือนเช่นเคย แต่ที่สังเกตได้จากทุกคนคือความตื่นตัว กระตือรือร้น ใน
การทำงาน และรอยยิ้มพร้อมทั้งเสียงหัวเราะของทุกคนเมื่อได้มาเจอกันอีกครั้ง สิ่งนี้เป็นเครื่องประกันถึง
ความสามัคคีในกลุ่มและความพร้อมในการทำงานแบบกลุ่มของทีมงานวิจัยในระยะที่ 2-3 นี้เอง หลังจาก
ทุกคนมาพร้อมแล้วประกอบกับได้เวลาตามที่นัดหมาย หัวหน้าทีมจึงเริ่มทำการประชุมและของ
ความคิดเห็นจากทีมในการวางแผนดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 2-3 ซึ่งทีมวิจัยได้เสนอความคิดเห็นและแนวทาง
ในการปฏิบัติกิจกรรมในระยะที่ 2-3 ดังนี้

ขยายความแนวคิดของทีม

1. การประชุมทีมวิจัย ประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมและหาแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งขอเสนอแนะต่างๆ ในการดำเนินงาน ซึ่งอาจมีได้หลายครั้งเพื่อความพร้อมและความเข้าใจที่ตรงกัน

2. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้ทีมวิจัย(การฝึกอบรม/สัมมนา) เพื่อความเข้าใจก่อนการศึกษาดูงาน เป็นที่ทราบกันดีแล้วในระยะที่ 1 ว่าทีมวิจัยยังขอประสบการณ์และความชำนาญ ทักษะในการถาม การตอบ การจับประเด็น การนำเสนอใจความ และการนำเสนอข้อมูล รวมทั้งบทบาทและหน้าที่ของผู้นำที่ดี จึงจำเป็นอย่างย้งที่จะต้องมีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องพื้นฐานเบื้องต้นดังกล่าวให้แก่ทีมงานได้รับทราบการที่จะไปศึกษาดูงานและดำเนินการในระยะที่ 2-3 นี้

3. การศึกษาดูงานพื้นที่ที่มีประสบการณ์ด้านการจัดทำแผนชุมชน/ผู้นำที่เข้าแจ้ง ในการเลือกสถานที่ศึกษาดูงานที่สิ่งสำคัญอย่างย้งที่ทีมวิจัยจะต้องช่วยกันคัดเลือก โดยให้คัดเลือจากชุมชนหรือพื้นที่ ที่มีสภการณ์และประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน เพื่อทีมวิจัยจะได้รับประสบการณ์และความรู้โดยตรงจากสิ่งที่ได้เห็นและสัมผัส อีกทั้งเมื่อนำมาถ่ายทอดยังชุมชนจะได้ถูกต้องชัดเจน และเป็นไปตามเป้าประสงค์ของโครงการ

4. สรุปบทเรียนการดำเนินงานจากการศึกษาดูงาน การสรุปบทเรียนการดำเนินงานเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งของกิจกรรม เนื่องจากการสรุปสาระสำคัญและสิ่งที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน รวมทั้งทัศนคติต่อพื้นที่และผลที่จะดำเนินงานไปยังอนาคต

5. นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานมาประยุกต์และปรับใช้ในชุมชน (เริ่มจากแผนชุมชน) เมื่อไปศึกษาดูงานแล้วให้ทีมวิจัยนำประสบการณ์ ความรู้ที่ได้รับจากพื้นที่ชุมชนนั้น มาประยุกต์ปรับใช้กับตนเองก่อน แล้วจึงขยายไปสู่ชุมชนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงาน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเริ่มต้นจากตนเองก่อนเป็นอันดับแรก

6. รายงานโครงการระยะที่ 2-3 ทีมวิจัยทำการรวบรวมข้อมูล และแนวความคิด แนวทางการดำเนินงาน ข้อคิดเห็น สิ่งที่คาดว่าจะเป็นไปได้ และการคาดการณ์ในอนาคตถึงสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในชุมชน แล้วนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7. จัดทำแผนชุมชนเสนอเทศบาลตำบลต้นธง เพื่อบรรจุไว้ในแผนสามปี พ.ศ. 2555-2557 ทีมวิจัยนำความรู้ที่ได้และผลการวิจัยในระยะที่ 1-3 มาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยนำเสนอต่อเวทีประชาคมหมู่บ้าน เพื่อให้ชุมชนได้รับทราบและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและการนำแนวทางงานวิจัยมาแก้ไขข้อบกพร่อง และเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายของแผนชุมชน และนำแผนชุมชนดังกล่าวเสนอเทศบาลตำบลต้นธงเพื่อขอบรรจุไว้ในแผนสามปี พ.ศ. 2555-2557

8. แผนชุมชนที่สามารถผ่านมาตรฐานการรับรองปีงบประมาณ 2553 แผนชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ เมื่อนำกระบวนการวิจัยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนแล้ว แผนดังกล่าวจะต้องผ่านมาตรฐานการรับรองปีงบประมาณ 2553 ของจังหวัดลำพูน

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

ทีมวิจัยมีแผนการดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 2-3 อย่างชัดเจน และมีรายละเอียดในการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอนกำกับ เพื่อความถูกต้อง ชัดเจน และเกิดประสิทธิ ประสิทธิภาพในการทำกิจกรรม

กิจกรรม ครั้งที่ 3

การประชุมครั้งที่ 3 ประชุมติดตามปรับปรุงการวางแผนดำเนินงานวิจัย ระยะที่ 2-3
โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
บ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

วัน เวลา สถานที่

ประชุมครั้งที่ 3 วันที่ 6 พฤศจิกายน 2552 ณ บ้านนายอรรถนพ อินทร์วรรณ หมู่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 13.00 น.

วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งที่ 3

เพื่อติดตามปรับปรุงการวางแผนดำเนินงานวิจัย ระยะที่ 2-3 โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

เป้าหมายของกิจกรรม

ทีมวิจัยโครงการกระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำนวน 20 คน

รายละเอียดของกิจกรรม

ครั้งนี้เป็นการประชุมครั้งที่ 3 ของการทำโครงการในระยะที่ 2-3 ได้ทำการนัดหมายสมาชิกทีมวิจัย ให้มาประชุมพร้อมกันที่บ้านของหัวหน้าทีคือนายอรรถนพ อินทร์วรรณ เวลา 13.00 น. เพื่อปรับปรุงการวางแผนการดำเนินงานวิจัย ระยะที่ 2-3 โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน หลังจากที่ได้มีการประชุมวางแผนการดำเนินงานวิจัย ระยะที่ 2 ในวันที่ 13 ตุลาคม 2552 การประชุมในครั้งนี้ ทีมงานวิจัยมาประชุมกันครบเหมือนเช่นเคยและทุกคนมีความกระตือรือร้น นำปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนมาช่วยกันคิดช่วยกันหาทางแก้ไขในหลายๆ ทางและมีการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ และความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในชุมชนตนเองได้ หลังจากทีทุกคนมาพร้อมแล้วประกอบกับได้เวลาตามที่นัดหมาย หัวหน้าทีมจึงเริ่มทำการประชุมและของความคิดเห็นจากทีมในการติดตามและปรับปรุงวางแผนดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 2-3 ซึ่งทีมวิจัยได้เสนอความคิดเห็น ดังนี้

หลังจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา และได้ข้อสรุปถึงการวางแผนการดำเนินงานวิจัย
ระยะที่ 2 ได้มีการดำเนินงานทั้งหมด 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมทีมวิจัย ประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมและหาแนวทางการดำเนินงาน
รวมทั้งขอเสนอแนะต่างๆ ในการดำเนินงาน ซึ่งอาจมีได้หลายครั้งเพื่อความพร้อมและความเข้าใจที่
ตรงกัน

2. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้ทีมวิจัย(การฝึกอบรม/สัมมนา) เพื่อความเข้าใจก่อน
การศึกษาดูงาน เป็นที่ทราบกันดีแล้วในระบะที่ 1 ว่าทีมวิจัยยังขอประสบการณ์และความชำนาญ ทักษะ
ในการถาม การตอบ การจับประเด็น การนำเสนอใจความ และการนำเสนอข้อมูล รวมทั้งบทบาท
และหน้าที่ของผู้นำที่ดี จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องพื้นฐานเบื้องต้นดังกล่าว
ให้แก่ทีมงานได้รับทราบการที่จะไปศึกษาดูงานและดำเนินการในระบะที่ 2-3 นี้

3. การศึกษาดูงานพื้นที่ที่มีประสบการณ์ด้านการจัดทำแผนชุมชน/ผู้นำที่เข้มแข็ง
ในการเลือกสถานที่ศึกษาดูงานที่สิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ทีมวิจัยจะต้องช่วยกันคัดเลือก โดยให้คัดเลือกจาก
ชุมชนหรือพื้นที่ ที่มีสภการณ์และประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน เพื่อทีมวิจัยจะได้รับ
ประสบการณ์และความรู้โดยตรงจากสิ่งที่ได้เห็นและสัมผัส อีกทั้งเมื่อนำมาถ่ายทอดยังชุมชนจะได้
ถูกต้องชัดเจน และเป็นไปตามเป้าประสงค์ของโครงการ

4. สรุปบทเรียนการดำเนินงานจากการศึกษาดูงาน การสรุปบทเรียนการ
ดำเนินงานเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งของกิจกรรม เนื่องจากการสรุปสาระสำคัญและสิ่งที่ได้รับจาก
การศึกษาดูงาน รวมทั้งทัศนคติต่อพื้นที่และผลที่จะดำเนินงานไปยังอนาคต

6. นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานมาประยุกต์และปรับใช้ในชุมชน
(เริ่มจากแผนชุมชน) เมื่อไปศึกษาดูงานแล้วให้ทีมวิจัยนำประสบการณ์ ความรู้ที่ได้รับจากพื้นที่
ชุมชนนั้น มาประยุกต์ปรับใช้กับตนเองก่อน แล้วจึงขยายไปสู่ชุมชนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการ
ดำเนินงาน จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องเริ่มต้นจากตนเองก่อนเป็นอันดับแรก

6. รายงานโครงการระยะที่ 2-3 ทีมวิจัยทำการรวบรวมข้อมูล และแนวความคิด
แนวทางการดำเนินงาน ข้อคิดเห็น สิ่งทีคาดว่าจะเป็นไปได้ และการคาดการณ์ในอนาคตถึงสิ่งที่
ต้องการให้เกิดขึ้นในชุมชน แล้วนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7. จัดทำแผนชุมชนเสนอเทศบาลตำบลต้นธง เพื่อบรรจุไว้ในแผนสามปี พ.ศ. 2554-2556
ทีมวิจัยนำความรู้ที่ได้และผลการวิจัยในระบะที่ 1-3 มาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนชุมชนของบ้านใหม่
สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยนำเสนอต่อเวทีประชาคมหมู่บ้าน
เพื่อให้ชุมชนได้รับทราบและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและการนำแนวทางงานวิจัยมาแก้ไขข้อบก พร่อง
และเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายของแผนชุมชน และนำแผนชุมชนดังกล่าวเสนอเทศบาลตำบลต้นธงเพื่อ
ขอบรรจุไว้ในแผนสามปี พ.ศ. 2554-2556

8. แผนชุมชนที่สามารถผ่านมาตรฐานการรับรองปีงบประมาณ 2553 แผนชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ เมื่อนำกระบวนการวิจัยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนแล้ว แผนดังกล่าวจะต้องผ่านมาตรฐานการรับรองปีงบประมาณ 2553 ของจังหวัดลำพูน

หลังจากที่ได้ทำการทบทวนแผนการดำเนินงานการวิจัยระยะที่ 2-3 หัวหน้าทีมได้ขอความคิดเห็นของทีมวิจัย ว่ามีผู้ใดต้องการจะเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงขั้นตอนได้หรือไม่ ตามความเหมาะสมและความเป็นจริงที่สามารถดำเนินการได้

ทีมวิจัยมีความเป็นว่าไม่ต้องเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมสิ่งใดในแผนการดำเนินงานการวิจัยระยะที่ 2-3 เนื่องจากกิจกรรมต่างๆ ตามแผนนั้นมีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้อยู่แล้ว และทีมวิจัยได้เสนอให้มีการนำเสนอผลการวิจัยในระยะที่ 1 ต่อที่ประชุมประชาคมของหมู่บ้านในการประชุมร่วมกับเทศบาลตำบลต้นธงเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนชุมชน ในวันที่ 20 มกราคม 2553 ซึ่งในเวทีประชาคมครั้งนี้จะเป็นการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในเรื่องการจัดทำแผนชุมชน จากหน่วยงานราชการที่มีความเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งถือว่าเป็นโอกาสดีที่จะได้นำปัญหา และแนวทางต่าง ๆ ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 นำเสนอในที่ประชุม และขอความคิดเห็นจากชุมชนในการหาแนวทางการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม โดยนำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่จริงและความต้องการของชุมชนมาเป็นพื้นฐานการจัดทำแผนชุมชน โดยข้อมูลที่จะนำเสนอในที่ประชุมจะประกอบไปด้วย

- ความเป็นมาของชุมชน
- ภูมิปัญญา/ปราชญ์ชาวบ้าน
- ประเพณีวัฒนธรรม
- การปกครอง
- จุดแข็งจุดอ่อนของชุมชน
- ปัญหาที่พบในชุมชนจากข้อมูลแต่ละป๊อกที่ได้ในระยะที่ 1
- แนวทางการแก้ไขปัญหาของชุมชนจากข้อมูลแต่ละป๊อกที่ได้ในระยะที่ 1

หัวหน้าทีม สรุปความคิดเห็นและแนวทางการดำเนินงานของทีมวิจัยการปิดการประชุมดังนี้

- ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมสิ่งใดในแผนดำเนินงานระยะที่ 2-3
- ให้นำข้อมูลงานวิจัยระยะที่ 1 เสนอในที่ประชุมประชาคมของชุมชน ในวันที่ 20

มกราคม 2553 เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนชุมชน

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

ทีมวิจัยมีการต่อยอดความคิดและนำเอาข้อมูลจากระยะที่ 1 มาใช้เป็นฐานในการจัดทำแผนชุมชน

กิจกรรม ครั้งที่ 4

การประชุมครั้งที่ 4 ประชุมร่วมกับเทศบาลตำบลต้นธงเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชน
บ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

วัน เวลา สถานที่

ประชุมครั้งที่ 4 วันที่ 20 มกราคม 2553 ณ วัดล้องกู่ไทย หมู่ 8 ตำบลต้นธง
อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 19.00 น.

วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งที่ 4

เพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 ต่อที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อใช้
เป็นฐานข้อมูลในการจัดทำแผนชุมชนของหมู่บ้าน

เป้าหมายของกิจกรรม

ประชาชนบ้านใหม่สันมะนะ และทีมวิจัยโครงการกระบวนการพัฒนาผู้นำในการ
จัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัด
ลำพูน

รายละเอียดของกิจกรรม

ปลัดเทศบาลตำบลต้นธง

กล่าวทักทายผู้เข้าร่วมกิจกรรมและกล่าวถึงความเป็นมาของการจัดกิจกรรมประชุม
ในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการประชุมประชาคมการจัดทำแผนชุมชนในครั้งนี้ เพื่อแนะนำและให้ความรู้แก่
ประชาชนในบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ในการจัดทำแผนชุมชน ประจำปี 2553 และเป็นการเตรียมความ
พร้อมสำหรับการประเมินมาตรฐานแผนชุมชนตามระบบรับรองมาตรฐานแผนชุมชน ประจำปี 2553
รวมทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดทำและพัฒนาแผน
ชุมชนตามระบบรับรองมาตรฐานแผนชุมชน โดยความสำคัญของการจัดประชุมในครั้งนี้จะเป็นการที่
ประชาชนในชุมชนได้มีการนำเสนอความต้องการ ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น และมีนำเสนอทางแก้ไขในการ
พัฒนาชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของชุมชน ซึ่งปัญหาต่างๆ ที่มีการนำเสนอในการ
ประชุมแต่ละครั้งจะได้นำไปบรรจุไว้ในแผนชุมชนของหมู่บ้าน แล้วพัฒนานำเสนอในการประชุม
ประชาคมตำบลครั้งต่อไป และได้กล่าวถึงประเด็นและความสำคัญในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ดังนี้

1. การประเมินมาตรฐานแผนชุมชนตามระบบรับรองมาตรฐานแผนชุมชน ประจำปี 2553 ให้ อบต. แต่ละแห่งคัดเลือกหรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำแผนชุมชนของหมู่บ้านเพื่อส่งเข้ารับการประเมิน 20% ของจำนวนหมู่บ้านในพื้นที่ของ อบต. ซึ่งตำบลต้นธง อำเภอได้ทำการคัดเลือกหมู่บ้านที่จะเข้าร่วมการประเมินแผนชุมชนอยู่ 4 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านสันต้นธง หมู่ที่ 1 บ้านสันต้นธง หมู่ที่ 2 บ้านบ่อแก้ว บ้านจักรคำกิบข และจะจัดให้มีการประชุมตัวแทนผู้จัดทำแผนชุมชนจากหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกและเจ้าหน้าที่ของ อบต.ที่จะให้ความช่วยเหลือ(พี่เลี้ยง) ในการจัดทำแผนชุมชนเพื่อวางกรอบและแนวทางในการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง

2. การจัดทำแผนชุมชนที่มีคุณภาพและผ่านการประเมิน ต้องคำนึงถึง 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ใช้ข้อมูลพื้นฐาน จปฐ. กชช.2ค. และหรือข้อมูล บ/ช รับถ่ายทอดเรียนรู้ร่วมในการวิเคราะห์และจัดทำแผนชุมชนร้อยละ 70 ขึ้นไป
2. ตัวแทนครัวเรือนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนมากกว่าร้อยละ 70 ของครัวเรือนทั้งหมด
3. อบต.มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนตั้งแต่ต้น
4. มีแผนชุมชนฯ เป็นลายลักษณ์อักษร
5. มีกระบวนการจัดทำแผนชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีแผนงาน/โครงการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข
6. มีกิจกรรมพึ่งตนเอง (ทำเอง)อย่างน้อย ร้อยละ 30 ของกิจกรรมในและมีการปฏิบัติได้จริง 30 % ของกิจกรรมพึ่งตนเอง

หลังจากที่ชี้แจงรายละเอียดความเป็นมาของกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับทราบและเข้าใจในแนวทางเดียวกันแล้ว จึงแนะนำนักพัฒนาชุมชน คือนางสาวสุกัญญา เฝือกแก้ว ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รู้จัก และให้นักพัฒนาชุมชนเป็นผู้บรรยายให้ความรู้ในเรื่องการจัดทำแผนชุมชนและการดำเนินงานอย่างไรแผนชุมชนถึงจะผ่านมาตรฐานการประเมิน โดยได้ให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมประชุมดังนี้

ระบบรับรองมาตรฐานแผนชุมชน

หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการ(ประเมิน)เพื่อตรวจสอบและรับรองแผนชุมชนโดยการประเมินตามมาตรฐานแผนชุมชนที่กำหนด

1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง(การจัดทำแผนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) 20 คะแนน
2. การมีส่วนร่วม คะแนน 20 คะแนน
3. กระบวนการเรียนรู้ คะแนน 25 คะแนน
4. การใช้ประโยชน์ คะแนน 25 คะแนน
5. รูปเล่มของแผนชุมชน คะแนน 10 คะแนน

หน่วยรับรองมาตรฐาน

คณะกรรมการรับรองมาตรฐานแผนชุมชนจังหวัดประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคประชาชน ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันการศึกษา จำนวน 11-15 คน โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ผู้แทนสำนักงานจังหวัดเป็นเลขานุการ

หน้าที่ - กำหนดนโยบาย/เป้าหมาย

- พิจารณาให้การรับรองแผนชุมชน
- แต่งตั้งคณะทำงานประเมินมาตรฐานแผนชุมชนจังหวัด
- ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การดำเนินงาน
- ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็น

คณะทำงานประเมินมาตรฐานแผนชุมชนจังหวัด

ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ผู้แทนสถาบันการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสภาองค์กรชุมชนจังหวัดหรือองค์กรเอกชนหรือผู้แทนศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนจังหวัด ผู้แทนแผนชุมชนจังหวัด ผู้แทนสถาบันการเงินชุมชนหรือสถาบันการจัดการเงินทุนชุมชน ผู้แทนสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน 9-15 คน โดยมีหัวหน้าส่วนราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เป็นหัวหน้า และหัวหน้ากลุ่มงานสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเป็นเลขานุการ

หน้าที่ – ประเมินมาตรฐานแผนชุมชน

- เสนอผลการประเมินให้คณะกรรมการรับรอง

การตรวจสอบและรับรอง (วิธีการ/ขั้นตอน)

1.แกนนำหมู่บ้าน/ชุมชนร่วมกับคณะทำงานตำบล ประเมินแผนชุมชนเบื้องต้น โดยใช้ตัวชี้วัดคุณภาพแผนชุมชน 6 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัด 5 ตัว ของกระบวนการประเมิน มาตรฐานแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม

2.แกนนำหมู่บ้าน/ชุมชนเสนอแผนชุมชนให้คณะกรรมการรับรองมาตรฐานแผนชุมชนพิจารณา

3.คณะกรรมการรับรองฯ ส่งแผนชุมชนที่หมู่บ้านเสนอขอรับการประเมินให้คณะทำงานประเมินมาตรฐานแผนชุมชน

4.คณะทำงานประเมินฯ พิจารณาและประเมินมาตรฐาน

5.คณะทำงานเสนอผลการประเมินมาตรฐานให้คณะกรรมการรับรองฯ พิจารณารับรอง

6.คณะกรรมการรับรองฯ ประกาศรับรอง

หลังจากได้ให้ความรู้และชี้แจงวิธีการและกระบวนการของแผนชุมชนให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับทราบแล้ว จึงได้เชิญนางเอกอนงค์ อ่อนเกตุพล พัฒนาชุมชนผู้ประสานงานตำบลต้นธง ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8

นางเอกอนงค์ อ่อนเกตุพล พัฒนาชุมชนผู้ประสานงานตำบลต้นธง

พัฒนาชุมชนผู้ประสานงานตำบลต้นธง ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 คือ แผนชุมชนต้องเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน สามารถดำเนินการเองได้หรือหากโครงการ/กิจกรรมใดที่เกินขีดความสามารถ ก็ทำโครงการและขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ได้ เช่นขอรับการสนับสนุนจากเทศบาลในการให้ความรู้การจัดทำแผนชุมชน อย่างเช่นวันนี้เป็นต้น และหากท่านได้มีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจในเรื่องใดๆ ในการจัดทำแผนชุมชนหรือการทำโครงการ/กิจกรรมใด สามารถขอคำแนะนำได้ที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองลำพูน หรือขอให้ทางเทศบาลเป็นผู้ชี้แนะให้ด้วย เพราะแผนชุมชนเป็นความต้องการที่มาจากประชาชนในชุมชนจริงๆ ดังนั้นจึงมีความสำคัญมาก ขอฝากให้ทุกท่านช่วยกันทบทวนและจัดทำแผนชุมชนให้มีความสมบูรณ์เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุด เพื่อที่จะได้นำแผนชุมชนของเราบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลแผนของอำเภอ แผนของจังหวัด ต่อไป

นายอรรถนพ อินทร์วรรณ หัวหน้าทีมวิจัย

หัวหน้าทีมวิจัยได้นำเสนอข้อมูลงานวิจัยเรื่องโครงการกระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ระยะที่ 1 ต่อที่ประชุม ดังนี้

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 เป็นหมู่บ้านขนาดกลาง อยู่ห่างจากตัวจังหวัดและที่ว่าการอำเภอเมืองลำพูน ประมาณ 13 กิโลเมตร บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ได้แยกหมู่บ้านสันมะนะหมู่ที่ 6 ในวันที่ 14 มิถุนายน 2522 มีพื้นที่ทั้งหมดยาว 1,100 ไร่ หรือประมาณ 3,500 เมตร เดิมมีประชากรประมาณ 20 หลังคาเรือนแต่ปัจจุบันจำนวนครัวเรือนมีทั้งหมด 227 ครัวเรือน มีวัด 1 แห่ง ชื่อวัดล้องกู่ไทย มีประปาหมู่บ้าน 1 แห่ง และมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง

ทิศเหนือจรด

บ้านจักรคำกิบข

หมู่ที่ 7 ต.ต้นธง

ทิศใต้จรด

บ้านปากล้อง

หมู่ที่ 9 ต.ต้นธง

ทิศตะวันออกจรด	บ้านพันตาเกิน	หมู่ที่ 5 ต.ต้นธง และ
	บ้านจักรคำกิมข	หมู่ที่ 7 ต.ต้นธง
ทิศตะวันตกจรด	บ้านสันมะนะ	หมู่ที่ 6 ต.ต้นธง

ระยะทางห่างจากอำเภอเมืองลำพูนโดยรถยนต์ ระยะห่าง 13 กม.

จากการสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลการก่อตั้งหมู่บ้าน บ้านใหม่สันมะนะมีประวัติที่เล่าสืบต่อกันมาพอสังเขปดังนี้

การก่อตั้งหมู่บ้านเริ่มสมัยเจ้าหนานศรีกรุง ลังกาพินธุ์ เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 บ้านสันมะนะ ต่อมาผู้ใหญ่บ้านหมควาระลง จึงมีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านขึ้นมาใหม่ ได้แก่นายแสง เทพมลาย เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 6 และในวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2522 ได้แยกตัวออกมาจากบ้านสันมะนะหมู่ 6 ตั้งเป็นหมู่บ้านใหม่ สันมะนะ หมู่ที่ 8 และได้เลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 คนแรกขึ้น ซึ่งนายบุญธรรม อินทร์วรรณ ได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ในวันที่ 24 มิถุนายน 2522 เริ่มพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านจนถึงปี พ.ศ. 2545 จนหมควาระครบอายุเกษียณ สภาพหมู่บ้านขณะเริ่มก่อตั้ง การคมนาคมไม่สะดวก มีถนนทางเดินเท้าจากหมู่บ้านไปสู่ถนนใหญ่สายลำพูน-ป่าซาง ระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร เพื่อให้ชาวบ้านเดินทางไปตลาด ติดต่อราชการ เป็นถนนทางเดินเท้าอย่างเดียว รถยนต์, รถจักรยานยนต์ ไม่สามารถใช้ถนนดังกล่าวได้ ชาวบ้านประกอบอาชีพทำสวนกระเทียม ทำนาปรัง ปลูกผักหูดตามหัวไร่ปลายนา ถั่วฝักยาว ในการปลูกกระเทียมหรือทำนาจะมีการช่วยเหลือกันทำงานเอามือเอารัน(ลงแขก) ผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคจะนำไปขายที่ตลาดโดยหาบและเดินทางไปขายหรือนำไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าหรือผลผลิตอื่น

มีความเชื่อว่าสมัยก่อนบริเวณบ้านใหม่สันมะนะเป็นหมู่บ้านที่ติดกับแม่น้ำปิงสายเก่า ซึ่งจะเห็นได้จากในหมู่บ้านอยู่หลายแห่ง และเมื่อก่อนพื้นที่ของหมู่บ้านมักเกิดน้ำท่วมเพื่อเป็นเขตลุ่มน้ำ สมัยก่อนบริเวณบ้านใหม่สันมะนะเป็นหมู่บ้านที่ติดกับแม่น้ำปิงสายเก่า ซึ่งน้ำปิงเก่านี้จะมีร่องผ่านกลางหมู่บ้าน เรียกว่า **น้ำล้อง** ไหลมาตามหมู่บ้าน เดิมนั้นเป็นที่อยู่อาศัยเป็นบางส่วนและปลูกกล้วยเป็นส่วนมาก แต่ก่อนมีการดูแลและปกครองกันแบบเครือญาติ ปัจจุบันมีผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ดูแลความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้าน รวมทั้งหน่วยงานต่างๆ ของรัฐที่ให้ความช่วยเหลือผู้อาวุโสในหมู่บ้านให้ข้อมูลเกี่ยวกับชื่อของหมู่บ้านว่าเมื่อก่อนจะรู้จักบ้านใหม่สันมะนะในชื่อว่าบ้านหลายถู่ ซึ่งอาจมาจากถู่ที่มีมากในบริเวณหมู่บ้าน ดังนี้

- ถู่ผ้าเหลือง อยู่แถวบ้านนายประพันธ์ สาเหตุที่เรียกชื่อนี้เนื่องจากมีของดีอยู่ที่นั่น ตอนนี้นักนี้เหลือแต่ฐานถู่ (มีคลองไหลผ่านบริเวณนั้นแล้วมีแสดงกระต๊อบน้ำทำให้ผ้าเหลืองมามอง)
- ถู่จัน สมัยก่อนเป็นป่าที่มีจักจั่นเยอะ อยู่เหนือซอย 7
- ถู่สุกป๊อก เป็นเนินดินตอนนี้นี้ยังมีอยู่ คาดว่าสาเหตุที่เรียกชื่อนี้เนื่องจากอยู่บ้านลูกสุกป๊อก อยู่ปากทางซอย 8

- กู้พระเจ้าตาก มีรูปปั้นพระพุทธรูปเป็นปูนขาวขึ้นอยู่ 4 ด้าน ปางห้ามญาติ มีการขุดพบวัตถุโบราณ โครงกระดูกมากมาย อยู่ปากทางซอย 8

- กู้ช่องน้ำงาม น้ำที่ไหลผ่านคู่นี้จะมีลักษณะใสกว่าแม่น้ำสายอื่นๆ ซึ่งไหลมาจากสันตติงบริเวณบ้านพ่อหลวงนพ

- ล่องกูไทย ล่องมากจากช่องน้ำ เป็นแม่น้ำสายใหญ่มีคนดักจับปลาเยอะมาก

- กู้เสือ ตอนนี้เป็นเนินดินสูง เมื่อก่อนเรียกบวกลูเสือเพราะมีเสือเยอะ มีคน

ไปขุดพบเบี้ยหลังโล่ง ตอนนี้เป็นที่อยู่ของงู สันนิษฐานว่าบ้านใหม่สันมะนะในสมัยโบราณเป็นแหล่งชุมชนมีการค้าขายและมีท่าเรือสำหรับเรือขนส่งสินค้า บริเวณนี้จะเป็นชุมชนใหญ่มาก่อนจึงมีคูและมีวัดอยู่มากมาย และภายหลังเมื่อแม่น้ำปิงเปลี่ยนเส้นทางทำให้บริเวณนี้ไม่มีการค้าขายเพราะสมัยก่อนการค้าขายจะอาศัยการขนส่งทางน้ำ

สภาพหมู่บ้านและบ้านเรือนสร้างด้วยไม้ไผ่มัดด้วยหญ้าคา หรือหญ้าแฝก ต้องตั้ง ฝาบ้านทำจากไม้ไผ่ พื้นผู้ด้วยไม้หรือที่เรียกกันว่าฟากไม้ไผ่ หากบ้านใดมีฐานะดีจะปลูกบ้านด้วยไม้สัก มุงกระเบื้องดินขอ ลักษณะภายในบ้านจะมีหิ้งพระ (หิ้งหัวคอน) เอาไว้บูชาพระ และสิ่งของต่างๆ ที่เคารพ เช่นรูปพ่อแม่หรือบรรพบุรุษที่เสียชีวิต หิ้งครัวหรือครัวไฟมีลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมทำจากไม้และนำดินใส่ในพื้นที่สี่เหลี่ยมนั้น เตาไฟสำหรับทำอาหารทำมาจากอิฐ (ดินก่) จำนวน 3 ก้อน ฝังไว้ในดินให้มีลักษณะเป็นก้อนเต้า แล้วเอาฟืนหรือถ่านจุกภายในเพื่อทำเป็นเชื้อเพลิงใช้ทำอาหาร สมัยก่อนถ้าบ้านไหนไม่มีห้องน้ำ หากจะถ่ายจะต้องไปป่า ถ้าบ้านไหนมีห้องน้ำจะเป็นห้องน้ำแบบหลุม เวลาถ่ายจะเหยียบไม้ที่พาดไว้บริเวณบ้านหลุม การทำความสะอาดตัวเองหลังจากเสร็จกิจธุระจะใช้กิ่งไม้หรือใบไม้เช็ด

จากอดีตมาถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าคนส่วนใหญ่มีความเชื่อที่สืบทอดกันมาในเรื่องต่างๆ ตั้งแต่ประเพณีวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาด้านการดำรงชีวิตและการทำเกษตร ซึ่งจะเห็นได้ว่าการนำความเชื่อและภูมิปัญญาลมร่วมกับประเพณีวัฒนธรรมจนเกิดเป็นความเชื่อที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาของคนในพื้นที่นั้นๆ ดังจะเห็นได้จากการลงเก็บข้อมูลในเรื่องประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญา ของประชากรบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ 8 ตำบลคันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ดังนี้

ข้อมูลงานประเพณี และกิจกรรมตามวัฒนธรรมต่างๆ เช่น บุญข้าวใหม่, บุญเดือนสิบ, แข่งเรือ, ตักบาตรเทโวฯ, เข้ากรรม, สงกรานต์, สลากภัทร เป็นต้น

- งานทำบุญตักบาตร	เดือน	มกราคม
- พิธีบุญข้าวใหม่	เดือน	มกราคม
- งานเข้ากรรม	เดือน	มกราคม
- งานสงกรานต์	เดือน	เมษายน
- พิธีรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่	เดือน	เมษายน
- งานสงกรานต์พระ	เดือน	พฤษภาคม - มิถุนายน
- งานเข้าพรรษา, สลากภัทร	เดือน	กรกฎาคม

- งานออกพรรษา	เดือน ตุลาคม
- งานดักบาตรเทโว	เดือน ตุลาคม
- งานทอดกฐิน	เดือน ตุลาคม
- งานยี่เป็ง	เดือน พฤศจิกายน

สถานที่ท่องเที่ยวหมู่บ้าน/โบราณสถาน/โบราณวัตถุ

1. กุ่ม้าเหลียว อยู่แถวบ้านนายประพันธ์ สาเหตุที่เรียกชื่อนี้เนื่องจากมีของดีอยู่ที่นั่น
ตอนนี้กุ่ม้าเหลียวแต่ฐานกุ่ม้า (มีคลองไหลผ่านบริเวณนั้นแล้วมีแสดงกระต๊อบน้ำทำให้กุ่ม้าเหลียวมามอง)
2. กุ่ม้าจัน สมัยก่อนเป็นป่าทึบมีจักจั่นเยอะ อยู่เหนือซอย 7
3. กุ่ม้าสุกป้อก เป็นเนินดินตอนนี้ยังมีอยู่ คาดว่าสาเหตุที่เรียกชื่อนี้เนื่องจากอยู่
บ้านลุงสุกป้อก อยู่ปากทางซอย 8
4. กุ่ม้าพระเจ้าตาเก้ มีรูปปั้นพระพุทธรูปเป็นปูนขาวยืนอยู่ 4 ด้าน ปางห้ามญาติ
มีการขุดพบวัตถุโบราณ โครงกระดูก มากมาย อยู่ปากทางซอย 8
5. กุ่ม้าอ่องน้ำงาม น้ำที่ไหลผ่านกุ่ม้าจะมีลักษณะใสกว่าแม่น้ำสายอื่นๆ ซึ่งไหลมาจากสันตุน
ตรงบริเวณบ้านพ่อหลวงนพ
6. ล้อมกุ่ม้าไทย ล้อมมากจากอ่องน้ำ เป็นแม่น้ำสายใหญ่มีคนดักจับปลาเยอะมาก
7. กุ่ม้าเสื่อ ตอนนี้เป็นเนินดินสูง เมื่อก่อนเรียกบวกล้อมเสื่อเพราะมีเสื่อเยอะ มีคนไป
ขุดพบเบี้ยหลังโล่ง ตอนนี้เป็นที่อยู่ของงู อยู่บริเวณทำน้ำสัณนิฐานว่าเกิดจากการที่แม่น้ำเปลี่ยนเส้นทาง
ผ่านบริเวณนี้และคิดว่าบริเวณนี้น่าจะเป็นชุมชนใหญ่มาก่อนจึงมีกุ่ม้าและมีวัดอยู่มากมาย

ประเพณีหมู่บ้าน

การประกอบอาชีพ

หมู่บ้าน พ่อสิงห์ชัย ธรรมพิงค์ ให้ข้อมูลเรื่องการเลี้ยงหมูหลุม การเลี้ยงหมูหลุม
จำนวน 10 ตัว ต้องขุดหลุมพื้นที่ 3 x 6 เมตร ในโรงเรือนต้องคุมมุ้งให้รอบ

การจับปลา	นายสมศักดิ์	ก้อนธง
การจับนก	นายทะนงศักดิ์	คำกวง
	นายมิตร	อุประบ่อง
	นายจุมพล	อุประบ่อง
	นายมานิตย์	ศรีบุญเรือง
การหาสัตว์ตามธรรมชาติ เช่นปลาไหล	ลุงปิ่น	ริมกอง
เชี่ยวชาญเรื่องไก่ชน	นายบุญจันทร์	อินทร์วรรณ
การทำขนมพื้นบ้านและขนมไทย	นางบุญยวง	เมืองใจ

การเลี้ยงไก่พื้นบ้าน	นายบุญจันทร์	อินทร์วรรณ
ช่างทำดอกไม้เพลิง	นายเสาร์	คำภิชัย

การรักษาพยาบาล

แพทย์แผนโบราณ นายสมพงษ์ คำนัน รักษาเกี่ยวกับการกินผิด อาหารแสลง ลมผิดเคื้อน ผิดสับ เป็นผู้ทำยาสมุนไพร 108 ออกจำหน่ายสรรพคุณ แก้ปวดหัว วิงเวียนศรีษะ คลื่นไส้ อาเจียน ยาแก้ปวด ปวดกระดูก ได้บรรจุในชมรมแพทย์แผนไทย

จับเส้น(บีบ นวด)	แม่จันทร์หอม	เสง
	นางวาสนา	สุรินธรรม
หมอสมุนไพร	อู๋สม	อินทร์วรรณ
หมอเป่าตาแดง,ต้อ (หมอไสยศาสตร์)	ลุงดี	อินทร์วรรณ
หมอสมุนไพร , พื้นเมือง	นายสม	อินทร์วรรณ
ยาสมุนไพร	นายสมพงษ์	คำนันท์

เครื่องจักรสานและหัตถกรรม

สานไซ	ลุงทองแก้ว	อินทร์วรรณ
จักสานทั่วไป	พ่ออิน	ดาธง
	พ่อปวน	อุประม่อง
	ลุงดี	อินทร์วรรณ
	ลุงปิ่น	ริมทอง
	ลุงทร	ขาวรรณ
	นายอิน	สมธง
สานจำ,สายแห	นายเขียว	บุญมา
หัตถกรรม	นายวันชัย	อินวัน
	นายทรงพด	วังคำสาย
งานศิลปะ,งานฝีมือ	นายทรงพด	วังคำสาย
ส่วและช่างไม้	นายแก้ว	อินทร์วรรณ
	นายอำนาจ	ดีใหม่

การเกษตร

ปลูกลำไย	นายสม	โสรธา
ปลูกผักสวนครัว	นายทองอินทร์	สมธง
ทำปุ๋ยอินทรีย์	นายสิงห์ชัย	ธรรมพิงค์
ทำนา	นายสมศักดิ์	ก้อนธง

ศิลป วัฒนธรรม ประเพณี

ฟ้อนเจิง, ซำ, เต้น, รำวง	นางก้องแก้ว	อินทร์วรรณ
เต้นแม่ว	นางศรีพูน	ขาววรรณ
เชียวชาญด้านดนตรีพื้นเมือง	นายชาญ	ดีแก้ว
ด้าน สะล้อ , ซึง	นายบุญเป็ง	สมธง
ด้านซึง	นายทร	ขาววรรณ
ด้านซึง	นายคืบ	กองริม
ด้าน กลอง	นายถวิล	ดีใหม่
ด้านขลุ่ย	นายบุญธรรม	ดีแก้ว

ศาสนา

พิธีทางศาสนา	นายอินสอน	ประสงค์ทรัพย์
	นายจันทร์ทอง	เมืองใจ
มัคนายก	นายจันทร์ทอง	เมืองใจ
สัปเหร่อหมู่บ้าน	นายพงศ์	มะโนเพียว

จากอดีตมาถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าคนส่วนใหญ่มีความเชื่อที่สืบทอดกันมาในเรื่องต่างๆ ตั้งแต่ประเพณีวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาด้านการดำรงชีวิตและการทำเกษตร ซึ่งจะเห็นได้ว่าการนำความเชื่อและภูมิปัญญาหลอมรวมกับประเพณีวัฒนธรรมจนเกิดเป็นความเชื่อที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาของคนในพื้นที่นั้นๆ ดังจะเห็นได้จากการลงเก็บข้อมูลในเรื่องประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญา ของประชากรบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ดังนี้

ด้านภูมิปัญญา

การเกษตร

- การไล่ศัตรูพืช จะใช้ใบไม้ชุปยาไล่แมลง ซึ่งเรียกว่าน้ำส้มควันไม้ ใช้ไล่แมลงเป็นการกินสมดุลให้ต้นไม้

- การทำนาปล่อยน้ำเข้านาทำการไถ คาคเอาหญ้าหรือวัชพืชบ่มไปในดินให้ตายก่อนรอไว้ประมาณ 1 เดือน แล้วจึงทำการปลูกข้าวโดยจะทำการเพาะกล้าไว้อีกแปลงหนึ่งแล้วถอนมาปลูกยังนาที่ทำการหมักหญ้าและดินไว้แล้ว

- การทำตะแหล่ปักไว้ที่ทุ่งนาบริเวณที่มีการปลูกข้าว เป็นสัญลักษณ์ว่าที่แห่งนี้ได้ทำการเพาะปลูกและได้ขอพระแม่ธรณี ,เทวดาผู้รักษาพื้นดิน ให้ดูแลและทำให้ข้าวได้ผลสมบูรณ์ อีกทั้งยังเป็นการป้องกันวัว ควายของชาวบ้านไม่ให้เข้าไปกินต้นข้าวที่ปลูกไว้

- การหาฤกษ์ ในการหว่านข้าว,การเกี่ยวข้าว,การดีข้าว เป็นสัญลักษณ์ในด้านความเชื่อที่สืบทอดกันมาโดยจะไปให้พ่อหม่อหรือพระผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน ให้ดูวัน เวลา ทางโหราศาสตร์ เพื่อใช้ในการทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการเพาะปลูก

- ความเชื่อต่างๆ ของคนในหมู่บ้าน เช่นการทำพิธีบูชาเจ้าแม่โกสพ เพื่อขอให้ข้าวที่ปลูกสมบูรณ์ปราศจากโรค และได้ผลดี การหว่านที่เป็นมงคลในการการก่องข้าว(นำข้าวที่เกี่ยวข้องได้มารวมกันเป็นชั้นๆ ให้มีลักษณะเป็นกอง) เป็นต้น

ที่อยู่อาศัย

- การสร้างบ้านเรือนในหมู่บ้านสร้างด้วยไม้ไผ่มุงด้วยหญ้าคาหรือหญ้าแฝก ต้องตั้งบ้านทำจากไม้ไผ่ พื้นผู้ด้วยไม้หรือที่เรียกกันว่าฟากไม้ไผ่ หากบ้านใดมีฐานะดีจะปลูกบ้านด้วยไม้สัก มุงกระเบื้องดินขอ

- การทำหิ้งพระ(หิ้งหั่วคอน)เอาไว้มุขพระ และสิ่งของต่างๆ ที่เคารพ เช่นรูปพ่อแม่หรือบรรพบุรุษที่เสียชีวิต

- ห้องครัวหรือครัวไฟ ทำจากไม้นามาดิกรอบขึ้นรูปมีลักษณะเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมและนำไต้ในพื้นที่สี่เหลี่ยมนั้น เพื่อกันความร้อนที่จะส่งผ่านไปยังไม้ด้านล่าง

- เตาไฟสำหรับทำอาหารทำมาจากอิฐ (ดินก็) จำนวน 3 ก้อน ฝังไว้ในดินให้มีลักษณะเป็นก้อนเตี้ย แล้วเอาฟืนหรือถ่านจุดภายในเพื่อทำเป็นเชื้อเพลิงใช้ทำอาหาร

- ห้องน้ำ สมัยก่อนถ้าบ้านไหนไม่มีห้องน้ำ หากจะถ่ายจะต้องไปป่า ถ้าบ้านไหนมีห้องน้ำจะเป็นห้องน้ำแบบหลุม เวลาถ่ายจะเหยียบไม้ที่พาดไว้บริเวณบ้านหลุม การทำความสะอาดตัวเองหลังจากเสร็จกิจธุระจะใช้กิ่งไม้หรือใบไม้เช็ด

สิ่งของในชีวิตประจำวัน

- ร่องเท้า สมัยก่อนร่องเท้าที่ใส่จะทำจากไม้ปอร์หรือไม้จ้าว ทำลักษณะแบบร่องเท้าฟองน้ำแบบปัจจุบัน และเจาะรูพื้นสายปอร์ทำเป็นสายคิ๊บ

- เครื่องเตือนภัย(กะโหลก) แต่ละบ้านมักจะมีและทำจากกะลามะพร้าว ใช้สำหรับแคะเพื่อเป็นสัญญาณแจ้งให้ทราบว่ามีการประชุมหรือมีเรื่องขอความช่วยเหลือ
- การจุดไฟใช้ก้อนหินสีขาว เคียวหักซึ่งทำมาจากเหล็กกล้า นำมาเสียดสีกันทำให้เกิดประกายไฟ ใช้ปากเป่าให้เปลวไฟตกใส่หุ่น หรือใช้หย้าที่เกิดจากยางไม้ชนิดหนึ่งซึ่งใช้ยาเรือได้ไฟก็จะติด (หนังเรื่อง Cast a way)
- รักษาโรคจิตตีดวงแบบชาวบ้านคือใช้รากต้นจั่ว, รากผักข้าวตองและรากของฝรั่ง มาต้มรวมกันแล้วให้คนที่เป็โรคตีดวงกินจะบรรเทาอาการปวดและเนื้อที่ขึ้นออกมาจะค่อยๆ ยุบหายไป
- การเดินทางโดยทางเรือ จะใช้เรือแคะเป็นพาหนะ หรือมีลักษณะใหญ่ มีนายทำเรือ เรียกว่านายฮ้อย ใช้ไม้ไผ่บังคับเรือ มีเหล็กแหลมติดอยู่ที่ปลายไม้สำหรับใช้ทอ การทอเรือจะใช้ชายหนุ่มฉกรรจ์ 5 คน ในการบังคับเรือ

การวิเคราะห์ชุมชน

เรื่องที่เป็นจุดแข็ง	มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร	ควรจะทำอย่างไร
1. เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของชุมชน	ประชากรส่วนใหญ่ของชุมชน ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการทำนา ปลูกกล้วย ปลูกพืชหมุนเวียน สร้างรายได้ให้ชุมชนอย่างต่อเนื่องตลอดปี	ส่งเสริมการเกษตรให้มีผลผลิตและคุณภาพมากยิ่งขึ้น
2. ชุมชนมีปราชญ์ชาวบ้านหลายสาขาอาชีพ	ชุมชนมีผู้รู้หลายแขนง ทำให้มีความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้งจะถ่ายทอดสู่คนรุ่นต่อไปและความรู้นั้นสามารถนำมาปรับใช้ในปัจจุบันได้	ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้คนรุ่นต่อไป
3. ศูนย์รวมของชุมชนคือวัด	คนในชุมชนนับถือศาสนาพุทธ และมีวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ และเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน	
4. แกนนำชุมชนตื่นตัวในการพัฒนาหมู่บ้าน	ทีมวิจัยมาจากแกนนำชุมชน และมีความตั้งใจที่จะพัฒนาหมู่บ้าน	ทำงานวิจัยให้สำเร็จและสร้างความเข้าใจกับชุมชนในการทำวิจัยและพัฒนาชุมชน

เรื่องที่เป็นจุดแข็ง	มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร	ควรจะทำอย่างไร
5. ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ	ชุมชนได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ และเป็นชุมชนนำร่องของตำบลต้นธงเรื่องหมู่บ้านน่าอยู่	เสนอโครงการที่จะพัฒนาชุมชนและคนให้ชุมชนให้หน่วยงานอื่นเห็นความสำคัญและให้ความช่วยเหลือต่อไป
6. ความใกล้ชิดกันของคนในชุมชน	ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนเป็นญาติกัน จึงมีความใกล้ชิดกันเป็นทุนเดิม และสังคมยังเป็นสังคมชนบท	รักษาความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ และคงไว้ซึ่งสังคมชนบทที่มีการพึ่งพาอาศัยกันให้นานที่สุดเท่าที่ทำได้

เรื่องที่เป็นจุดอ่อน	มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร	ควรจะทำอย่างไร
1. ขาดบุคคลที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในการพัฒนา	ทำให้ชุมชนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่	ทำโครงการอบรมพัฒนามูลนิธิในหมู่บ้านเพื่อเพิ่มพูนความรู้
2. พื้นที่ในการพัฒนามากงบประมาณมีไม่เพียงพอ	ทำให้ดูแลในการพัฒนาไม่ทั่วถึง	ของบประมาณสนับสนุนจากองค์กรภายนอกที่มีเงินทุนและช่วยเหลือการดำเนินโครงการต่างๆ ที่ต้องการได้
3. คนในชุมชนมีรายได้น้อย	มีผลกระทบต่อสภาพชุมชนในการพัฒนา	จัดตั้งกลุ่มอาชีพในหมู่บ้านเพื่อให้ประชาชนได้รวมกลุ่มและเข้ามาฝึกพัฒนาอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้น
4. ขาดที่สาธารณะไว้สร้างองค์กรกลุ่มต่างๆ	ชุมชนไม่สามารถดำเนินการกิจกรรมที่เป็นสาธารณะได้เนื่องจากไม่มีพื้นที่	ขอความร่วมมือในการบริจาคที่ดินเพื่อเป็นที่สาธารณะ จัดหางบประมาณในการจัดซื้อที่ดินเพื่อนำมาเป็นที่ดินสาธารณะ
5. ชุมชนขาดสนามกีฬาให้เยาวชนไว้ใช้เล่น	เด็ก เยาวชน ประชาชนในหมู่บ้านไม่มีสถานที่ออกกำลังกาย	จัดหาพื้นที่ที่พอจะเป็นสนามกีฬาได้และปรับปรุงให้สามารถเล่นกีฬาได้ , จัดตั้งศูนย์ออกกำลังกายขึ้นในหมู่บ้าน

6. ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในการพัฒนา	ชุมชนขาดผู้นำที่สามารถแนะนำแนวทางในการพัฒนาและสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนที่จะพัฒนาหมู่บ้านได้อย่างแท้จริง	จัดฝึกอบรมให้กับผู้นำในชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพ ภาวะผู้นำในด้านต่างๆ
7. ผลผลิตทางการเกษตรมีราคาตกต่ำ	เกษตรกรมีรายได้น้อยลง เงินทุนในการทำเกษตรไม่พอเพียงและเงินที่เหลือไม่พอใช้	ขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการหรือองค์กรอื่นช่วยเหลือและพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพดีและจัดหาตลาดให้
8. เยาวชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษาที่เหมาะสม	ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ไม่สามารถส่งลูกเรียนได้	เพิ่มรายได้ให้ประชากรและจัดหาทุนให้ผู้ที่ต้องการ
9. มิจฉาชีพ	ไม่มีความปลอดภัยในชุมชน	จัดเวรยามรักษาความปลอดภัยในชุมชน
10. การใช้สารเคมี	สารพิษตกค้างในดินและแหล่งน้ำทำให้ไม่สามารถใช้น้ำหรือดินเพื่อประโยชน์อื่นได้	ปรับเปลี่ยนความคิดและลดการใช้เคมีส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์
11. สิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านเปลี่ยนไปมีขยะจรมากขึ้นและขยะที่ชาวบ้านทิ้งแบบไม่เลือกที่รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์แต่ไม่มีการกำจัดมูลอย่างถูกวิธี	เกิดมลพิษด้านอากาศและเสี่ยงต่อการเป็นโรคติดต่อจากสัตว์ที่นำมาจากขยะและมูลสัตว์	มีการกำจัดขยะอย่างถูกวิธีและการกำจัดมูลสัตว์อย่างถูกต้อง
12. ปัญหาหนี้สิน	คนในชุมชนขาดสภาพคล่องด้านการเงิน เป็นหนี้ต่างๆตามมา	ส่งเสริมอาชีพเสริมและทำบัญชีครัวเรือนรวมทั้งส่งเสริมการออกให้คนในชุมชน
13. การเปลี่ยนทางสังคมที่เร็วเกินไป	วิถีชีวิตการดำเนินชีวิตวัฒนธรรม ความเป็นอยู่เปลี่ยนไป คนในชุมชนไกลกัน ไม่มีการทำกิจกรรมร่วมกัน	ปลูกฝังค่านิยมและความคิดให้เด็กและเยาวชน ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

14. สุขภาพอนามัยของคนในชุมชน	คนในชุมชนเจ็บไข้ได้ป่วย สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง	ส่งเสริมการรักษาสุขภาพอนามัยของคนในชุมชนโดยขอความร่วมมือจากสถานีอนามัยและ อบต. และชุมชนต้องเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องสุขภาพอนามัย
------------------------------	---	--

ข้อจำกัดของชุมชน

ข้อจำกัดของชุมชน	มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร	จะแก้ไขข้อจำกัดอย่างไร
1. ชุมชนใกล้ตัวเมืองคนส่วนใหญ่จึงไปทำงานนิคมอุตสาหกรรม	ประชาชนหันไปประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ต้องใช้แรงงาน และได้เงินเยอะ ทำให้พื้นที่ทำการเกษตรในหมู่บ้านว่างเปล่า ซึ่งขาดคนเข้ามาสนใจการทำนาหรือทำสวน	ปรับปรุงและจัดสร้างชุมชนให้เป็นชุมชนน่าอยู่ มีการสร้างอาชีพในหมู่บ้าน ให้เป็นที่รู้จักและเกิดการหมุนเวียนเศรษฐกิจขึ้นในหมู่บ้าน
2. คนที่มีฝีมือในหมู่บ้านออกไปทำงานที่ชุมชนอื่น	ชุมชนขาดผู้มีฝีมือในการพัฒนาปรับปรุงและช่วยเหลือคนในหมู่บ้านให้มีอาชีพมีฝีมือในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้ดีและสามารถขายได้	ส่งเสริม การสร้างงาน อาชีพ สนับสนุนให้คนในหมู่บ้านเกิดการรักบ้านเกิดโดยการปรับปรุงหมู่บ้านให้น่าอยู่และมีการส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานและสนับสนุนผู้มีฝีมือในหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักและสนับสนุนผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ได้ทำขึ้น
3. ความเชื่อว่าตนเองไม่มีความสามารถและไม่มีกำลังพอในการทำอะไรหรือออกความเห็นใดในการทำงานร่วมกับชุมชน	คนในชุมชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมีความคิดที่ว่าตนเองเรียนมาน้อย ด้วยปัญหาคงไม่สามารถออกความเห็นหรือเสนอปัญหาอะไรได้ ทุกอย่างที่ทำในชุมชน เอาเสียงส่วนใหญ่หรือคนเรียนสูงเป็นที่ตั้ง	ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยขอความร่วมมือจาก กศน. ลำพูน และสร้างความเข้าใจ ปลุกความคิดเรื่องความกล้าแสดงออกเปลี่ยนเรียนรู้ให้คนในชุมชน

หัวหน้าทีมวิจัยได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 ให้ที่ประชุมได้รับทราบและขอความเห็นชอบจากชุมชนในการนำข้อมูลที่ได้เป็นส่วนหนึ่งหรือแนวทางในการทำแผนชุมชนปีงบประมาณ 2553 ชุมชนเห็นชอบและให้ใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการจัดทำแผนชุมชนปีงบประมาณ 2553

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

ทีมวิจัยมีการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นแนวทางการจัดทำแผนชุมชน ปีงบประมาณ 2553

กิจกรรม ครั้งที่ 5

การประชุมครั้งที่ 5 ประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมจัดเตรียมความพร้อมในการจัดทำแผนชุมชน ปีงบประมาณ 2553 บ้านใหม่สันมะนะ ตำบลคันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

วัน เวลา สถานที่

ประชุมครั้งที่ 5 วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2553 ณ วัดล้องกู่ไทยหมู่ 8 ตำบลคันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 13.00 น.

วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งที่ 5

เพื่อประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมจัดเตรียมความพร้อมในการจัดทำแผนชุมชน ปีงบประมาณ 2553 บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลคันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

เป้าหมายของกิจกรรม

ทีมวิจัยและประชาชนบ้านใหม่สันมะนะทุกครัวเรือน

รายละเอียดของกิจกรรม

ครั้งนี้เป็นการประชุมครั้งที่ 5 ของการทำโครงการในระยะที่ 2-3 ได้ทำการนัดหมายสมาชิกทีมวิจัย และประชาชนบ้านใหม่สันมะนะ ครัวเรือนละ 1 คน เพื่อมาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อรวบรวมและจัดเตรียมความพร้อมในการจัดทำแผนชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะ ให้มาประชุมพร้อมที่วัดล้องกู่ไทย เวลา 13.00 น. ก่อนถึงเวลานัดหมายมีประชาชนและทีมวิจัยเดินทางมาเข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนมาก และแต่ละคนต่างพูดถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นด้านการดำรงชีวิต รายได้ ความเป็นอยู่ ตลอดจนเรื่องที่บางคนอาจมองว่าไกลตัว “เรื่องการเมืองในระดับประเทศ” แต่เรื่องที่พูดกันทุกคนไม่ว่าแม้แต่ทีมวิจัยคือเรื่อง การแบ่งสีเสื้อ ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนจะเห็นว่าบอกคนไม่กล้าพูดหรือแสดงความคิดเห็น แต่คิดว่าในใจคงสนใจอยู่ไม่น้อยเพราะถ้ากลุ่มไหนเอยถึงสีเสื้อก็จะเอาเก้าอี้ไปนั่งฟังอยู่ใกล้ๆ แต่ไม่ออกความคิดเห็น ซึ่งคิดว่าต้นประชาธิปไตยไม่งอกงามและเติบโตได้ในไทย ทุกคนจึงจมอยู่กับความคิดและจิตใจสำนึกของตนเอง ทำตัวไหลไปตามกระแสความคิดและสิ่งที่คนอื่นป้อนให้ (เศร้าใจเป็นที่สุด อยากร้องดังๆ ว่าเสรีภาพทางความคิดอยู่ไหน มันมีจริงหรือเปล่า ฉันจะไปตามหามันได้ที่ไหน)

เมื่อทุกคนมาพร้อมแล้ว จึงเริ่มทำการประชุมและระดมความคิดเห็นเพื่อรวบรวมในขั้นต้นเพื่อจัดเตรียมความพร้อมในการจัดทำแผนชุมชน ที่ประชุมได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนชุมชนและได้มีการรวบรวมความคิดก่อนการจัดทำแผนชุมชนดังนี้

ประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน (บอกความเป็นมาของหมู่บ้าน, ที่มาของชื่อหมู่บ้าน, ผู้นำในการจัดตั้งหมู่บ้าน, จำนวนผู้นำหมู่บ้าน, และผู้นำหมู่บ้านปัจจุบัน)

บ้านใหม่สันมะนะแต่เดิม คือ หมู่บ้านสันมะนะ หมู่ที่ 6 ซึ่ง หมู่ที่ 6 แต่ก่อนมีเนื้อที่มาก และประชากรได้ขยายเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาด้านการดูแลและการพัฒนาไม่ทั่วถึง จึงได้แยกหมู่บ้านออกไปโดยใช้ชื่อว่า “บ้านใหม่สันมะนะ” ซึ่งเป็นชื่อเดิมของหมู่บ้านและเป็นหมู่บ้านที่ก่อตั้งขึ้นใหม่ ซึ่ง หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 8 มีพื้นที่ติดกัน หมู่ที่ 8 ได้แยกออกมาจากหมู่ที่ 6 เมื่อปี พ.ศ. 2522 โดยมีนายบุญธรรม อินทร์วรรณ เป็นผู้ใหญ่บ้าน คนแรกของบ้านใหม่สันมะนะ เริ่มพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับ คณะกรรมการหมู่บ้าน จนถึงปี พ.ศ. 2545 สภาพหมู่บ้านเริ่มแรกมีถนนทางเดินเท้า จากหมู่บ้านไปสู่ถนนใหญ่ สาย ลำพูน- ป่าซาง เพื่อไปตลาด ติดต่อราชการ จากหมู่บ้านถึงถนนใหญ่ประมาณ 3 กิโลเมตร เดินเท้าอย่าง เดียว ความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ทำสวนกระเทียม ทำนาปลัง ปลูกผักหูด ตามหัวไร่ ปลายนา ถั่วฝักยาว ใน การปลูกกระเทียม ทำนาจะมีการช่วยกันทำ (การเอามือเอารัน) ที่เหลือจากการบริโภค นำไปขายตลาดโดย การหาบ เดินเท้าไปขายเหลือก็นำไปแลกเปลี่ยนกัน

สภาพหมู่บ้านและบ้านเรือนสร้างด้วยไม้ไผ่มุงด้วยหญ้าคา หรือ แฝก ตองตึง ฝาไม้ไผ่ ปู พื้นไม้ฟากไม้ไผ่ ถ้ามีฐานะดีจะปลูกบ้านด้วยไม้สัก มุงกระเบื้องดินขอ ลักษณะภายในบ้านมีหิ้งพระ (หิ้ง ห้วนอน) เอาไว้บูชาพระของใช้ที่เคารพ (รูป พ่อแม่) ตอนเช้าเมื่อนั่ง ข้าวเสร็จจะต้องนำข้าว 3 ก้อน ไป ไหว้บูชา ที่หิ้ง ลักษณะครัวไฟ ทำไม้กรอบรูปสี่เหลี่ยม แล้วนำน้ำผสมดินเหนียวใส่ในรูปสี่เหลี่ยม ฝังดินก็ 3 ก้อน ลงในรูปสี่เหลี่ยม (ก้อนเสา) เพื่อหุงหาอาหาร ได้นำเอาฟืนมาเป็นเชื้อเพลิง บ้านแต่ละหลังไม่มี หีองน้ำ (ถ้ำในป่า) ถ้าบ้านไหนมีหีองน้ำ เรียกว่า “วิก” ลักษณะชุดห่มเอาไม้พาด เวลาถ่ายเหยียบไม้ที่ พาด ทำความสะอาดโดยใช้ กิ่งไม้เช็ด สมัยก่อนไม่มีรองเท้าใส่ รองเท้าที่ใส่จะทำจากไม้ปอร์ หรือ ไม้จ้าว ทำลักษณะแบบรองเท้าฟองน้ำสมัยปัจจุบัน เจาะรู ฟันสายรองเท้าทำเป็นสายคิ๊บ (ก๊ีบ)

โดยบ้านใหม่สันมะนะมีผู้นำหมู่บ้าน 2 คน ดังนี้

1. นายบุญธรรม อินทร์วรรณ
2. นายอรรถนพ อินทร์วรรณ ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน(กำนันตำบลคันธง)

ข้อมูลงานประเพณี และกิจกรรมตามวัฒนธรรมต่างๆ

พิธี/งาน	เดือน
งานทำบุญตักบาตร	มกราคม
พิธีบุญข้าไหม	มกราคม
เข้ากรรม	มกราคม
สงกรานต์	เมษายน
พิธี/งาน	เดือน
พิธีรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่	เมษายน
งานสงกรานต์พระ	พฤษภาคม - มิถุนายน
งานเข้าพรรษา ,สลากภัตร	กรกฎาคม
ออกพรรษา	ตุลาคม
ตักบาตรเทโว	ตุลาคม
ทอดกฐิน	ตุลาคม
งานยี่เป็ง (ลอยกระทง)	พฤศจิกายน

สถานที่ท่องเที่ยวหมู่บ้าน/โบราณสถาน/โบราณวัตถุ

1. กู่พระเจ้าตาก (อยู่ในสวนเอกชนเหลือแต่เนินดิน และกองอิฐ)
2. กู่ฆ่าเหลียว (อยู่ในที่ของเอกชน)
3. กู่ปู่สุข (เหลือแต่เนินดินมีเศษอิฐและกระเบื้องดินเผา อยู่ในเขตที่อยู่อาศัย)
4. กู่บวกเสือ (เหลือแต่เนินดิน มีเศษอิฐหัก อยู่ในที่เอกชน)
5. กู่ร่อนน้ำงาม (อยู่ติดกับลำเหมืองอยู่ในที่สาธารณะเหลือแต่เนินดินเศษอิฐ)

รายชื่อปราชญ์ชาวบ้านด้านต่าง ๆ

รายชื่อปราชญ์ชาวบ้านด้านการเกษตร

1) ด้านลำไย	ชื่อ นายสม	โสธรา
2) ด้านปลูกผักสวนครัว	ชื่อ นายทองอินทร์	สมธง
3) ด้านเลี้ยงไก่พื้นบ้าน	ชื่อ นายบุญจันทร์	อินทร์วรรณ
4) ด้านป้อนอินทรีย์	ชื่อ นายสิงห์ชัย	ธรรมพิงค์
5) ด้านทำนา	ชื่อ นายสมศักดิ์	ก้อนธง

รายชื่อปราชญ์ชาวบ้านด้านหมอพื้นบ้าน

1) ด้านหมอสมุนไพร พื้นเมือง	ชื่อ นายสม อินทร์วรรณ
2) ด้านยาสมุนไพร	ชื่อ นายสมพงษ์ คำนันท์

1.9.3 รายชื่อปราชญ์ชาวบ้านด้านศิลปวัฒนธรรม

1) ด้านสะล้อ ซึง	ชื่อ นายบุญเป็ง	สมธง
2) ด้านซึง	ชื่อ นายทร	ขาววรรณ
3) ด้านซึง	ชื่อ นายตีบ	กองริม
4) ด้านกลอง	ชื่อ นายถวิล	ดีใหม่
5) ด้านขลุ่ย	ชื่อ นายบุญธรรม	ดีแก้ว

รายชื่อปราชญ์ชาวบ้านด้านหัตถกรรม

- 1) ด้านการประดิษฐ์ เช่น ตัดผ้า จีบผ้า ทำดอกไม้ตกแต่งตามงานพิธี ชื่อ นายวันชัย อินวัน, นายทรงพด วังคำสาย

รายชื่อปราชญ์ชาวบ้านด้านพิธีกรรมต่างๆ

- 1) ด้านประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ชื่อ นายอินสอน ประสงค์ทรัพย์ (มัคณายก)
- 2) ด้านประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ชื่อ นายจันทร์ทอง เมืองใจ (ปู่จารย์วัด)

ปฏิทินฤดูกาล
(แสดงข้อมูลเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในหมู่บ้าน เช่น ภัยธรรมชาติ/โรคระบาด)

เดือน	เรื่อง	สภาพที่เกิด/ผลกระทบ
มกราคม	1. ภัยหนาว	1. ประชาชนขาดผ้าห่ม และเครื่องกันหนาว 2. ผู้เฒ่าผู้แก่เจ็บป่วยจากการหนาวเป็นหวัด, เป็นไข้
กุมภาพันธ์	- ไม่มี -	- ไม่มี -
มีนาคม	1. หอยเชอรี่ระบาดทำลายนาข้าว	1. ข้าวที่เกษตรกรปลูกได้รับความเสียหาย 2. ผลผลิตที่ได้ไม่คุ้มค่ากับรายจ่ายหรือทุนที่ลงทุนไป
เมษายน	1. น้ำที่ใช้ไม่เพียงพอกับการใช้สำหรับทำการเกษตร 2. พื้นที่ดินแห้งแล้ง	1. การทำสวน ทำนา ทำไร่ ขาดแคลนน้ำ ทำให้ผลผลิตออกมาไม่ดีพอที่จะขายได้ราคาและกำไรมากเท่าที่ควรจะเป็น 2. ทำให้การปลูกผักปลูกผลไม้ดินไม่เหมาะสมแข็งและไม่อุ้มน้ำ ทำให้ผลผลิตแห้งและตายเร็ว
พฤษภาคม	1. เกิดลมและพายุ	1. สภาพพื้นที่สวน นา ไร่ เกิดความเสียหายจากลม พายุ ที่พัดต้นไม้ล้ม โค่น ทับบ้านเรือนและเสาไฟฟ้า เกิดความเสียหาย บ้านเรือนหลังคาแตกกระจายและปลิวไปตามลม ทำให้เกิดหลังคารั่ว
มิถุนายน	- ไม่มี -	- ไม่มี -
กรกฎาคม	- ไม่มี -	- ไม่มี -

เดือน	เรื่อง	สภาพที่เกิด/ผลกระทบ
สิงหาคม	1. เกิดน้ำท่วม	1. ทำให้พื้นที่อยู่อาศัย และพื้นที่ทำมาหากิน เกิดน้ำท่วมไม่สะดวกในการสัญจรไปมาและการเพาะปลูก ประสบปัญหา รายได้ไม่พอกับ
		รายจ่ายและพื้นที่ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วม 2. เกิดโรคระบาด มือเปื่อย เท้าเปื่อย ต้องเสียเงินในการรักษาและเสียรายได้จากการไม่สามารถทำงานได้
กันยายน	- ไม่มี -	- ไม่มี -
ตุลาคม	- ไม่มี -	- ไม่มี -
พฤศจิกายน	1. หอยเชอรี่ระบาดทำลายนาข้าว	1. ข้าวที่เกษตรกรปลูกได้รับความเสียหาย 2. ผลผลิตที่ได้ไม่คุ้มค่ากับรายจ่ายหรือทุนที่ลงทุนไป
ธันวาคม	1. ภัยหนาว	1. ประชาชนขาดผ้าห่ม และเครื่องกันหนาว 2. ผู้เฒ่าผู้แก่เจ็บป่วยจากการหนาวเป็นหวัด, เป็นไข้

จุดเด่นด้านภูมิปัญญาชุมชน

ประเภทภูมิปัญญา	ชื่อ-สกุล และที่อยู่ของเจ้าของภูมิปัญญา	ประโยชน์ต่อชุมชนในด้านใด
น้ำส้มไม้ ไข่ฆ่าแมลงที่มากินพืชผักที่ปลูก	นายสินธ์ ธรรมพิงค์ ที่อยู่ 208/1 ม. 8 บ้านใหม่สันมะนะ	การใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติในการฆ่าแมลง และไม่ทำลายสภาพแวดล้อมอีกด้วย
หมอมือเมือง	นายสม อินทร์วรรณ ที่อยู่ 161 ม. 8 บ้านใหม่สันมะนะ	เป็นหมอชาวบ้านที่เป็นที่พึ่งของประชาชนในหมู่บ้าน โดยให้ยาสมุนไพรในการรักษาและรักษาให้หายโดยการพิธีกรรมทางศาสนา และไม่เป็นอันตรายต่อคนที่มารักษา

ประเภทภูมิปัญญา	ชื่อ-สกุล และที่อยู่ของเจ้าของภูมิปัญญา	ประโยชน์ต่อชุมชนในด้านใด
หมอสุมไพร	นายสมพงษ์ คำปิ่น ที่อยู่ 89 ม. 8 บ้านใหม่สันมะนะ	เป็นหมอชาวบ้านที่เป็นที่พึ่งของประชาชนในหมู่บ้าน โดยใช้ยาสมุนไพรในการรักษาและไม่เป็นอันตรายต่อคนที่มารักษา

จุดเด่นด้านประเพณี/วัฒนธรรม/กฎ ระเบียบ / ค่านิยมและความสัมพันธ์ของชุมชน (เป็นลักษณะของพื้นที่หล่อหลอมจากประสบการณ์ของรุ่นสู่รุ่น เป็นสำนึกร่วมของคนในชุมชนที่สร้างขึ้นมากำกับดูแลชุมชน ให้ดำเนินชีวิตไปตามระบบคุณค่าแนวคิดของชุมชนนั้น ๆ เป็นกฎของหมู่บ้าน)

ประเพณี/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ต้องทำอะไรบ้าง
1. สรงน้ำพระบรมสารีริกธาตุ	เพื่อบูชาและสักการะสิ่งที่เป็นมงคลเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้มั่นคงและประพาศิโยอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม และ สืบสานต่อพระพุทธศาสนา	เตรียมน้ำขมิ้นส้มป่อย สรงน้ำพระและเตรียมอาหารเพื่อถวายพระบูชาพระบรมสารีริกธาตุ
2. รดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่	เพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีของบรรพบุรุษที่ได้สร้างมา และสุมาคาระ ขอโทษสิ่งที่ได้ล่วงเกิน	เตรียมปัจจัยและสิ่งของที่เหมาะแก่การสุมาคาระ และไปหาผู้เฒ่าผู้แก่เพื่อขอพร
3. ประเพณีสงกรานต์	เพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีให้คงอยู่ต่อไป	รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ ขนทรายเข้าวัด ฟังเทศน์ ฟังธรรม รดน้ำปีใหม่
4. ประเพณีเข้าพรรษา	เพื่อรักษาขนบธรรมเนียมและสืบสานต่อพระพุทธศาสนา และระลึกถึงประเพณีอันดีงาม	ฟังเทศน์ ฟังธรรม ทำบุญ ตักบาตร ถือน้ำ
5. ประเพณีลอยกระทง	เพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีให้คงอยู่ต่อไป และบูชาเจ้าแม่คงคา	นำกระทงไปลอย แต่งซุ้มหน้าบ้านลอยกระทง ทำบุญ ตักบาตร

จุดอ่อนของชุมชน (บอกลักษณะจุดอ่อนหรือจุดด้อยของชุมชนด้านต่าง ๆ เป็นปัจจัยภายในชุมชน)

เรื่องที่เป็นจุดอ่อน	มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร	ควรจะทำอย่างไร
1. ขาดบุคคลที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในการพัฒนา	ทำให้ชุมชนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่	ทำโครงการอบรมพัฒนาบุคลากรในหมู่บ้านเพื่อเพิ่มพูนความรู้
2. พื้นที่ในการพัฒนามากงบประมาณมีไม่เพียงพอ	ทำให้ดูแลในการพัฒนาไม่ทั่วถึง	ของบประมาณสนับสนุนจากองค์กรภายนอกที่มีเงินทุนและช่วยเหลือการดำเนินโครงการต่างๆ ที่ต้องการได้
3. คนในชุมชนมีรายได้น้อย	มีผลกระทบต่อสภาพชุมชนในการพัฒนา	จัดตั้งกลุ่มอาชีพในหมู่บ้านเพื่อให้ประชาชนได้รวมกลุ่มและเข้ามาฝึกพัฒนาอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้น
4. ขาดที่สาธารณะไว้สร้างองค์กรกลุ่มต่างๆ	ชุมชนไม่สามารถดำเนินกิจกรรมที่เป็นสาธารณะได้เนื่องจากไม่มีพื้นที่	ขอความร่วมมือในการบริจาคที่ดินเพื่อเป็นที่สาธารณะ จัดหางบประมาณในการจัดซื้อที่ดินเพื่อนำมาเป็นที่ดินสาธารณะ
5. ชุมชนขาดสนามกีฬาให้เยาวชนไว้ใช้เล่น	เด็ก เยาวชน ประชาชนในหมู่บ้านไม่มีสถานที่ออกกำลังกาย	จัดหาพื้นที่ที่พอจะเป็นสนามกีฬาได้และปรับปรุงให้สามารถเล่นกีฬาได้ , จัดตั้งศูนย์ออกกำลังกายขึ้นในหมู่บ้าน
6. ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในการพัฒนา	ชุมชนขาดผู้นำที่สามารถแนะนำแนวทางในการพัฒนาและสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนที่จะพัฒนาหมู่บ้านได้อย่างแท้จริง	จัดฝึกอบรมให้กับผู้นำในชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำในด้านต่างๆ

โอกาสของชุมชน (เป็นปัจจัยภายนอกชุมชนที่จะส่งเสริมและสร้างโอกาสให้ชุมชนได้สามารถพัฒนาได้)

เรื่องที่เป็นโอกาส	มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร	ชุมชนควรสร้างโอกาสอย่างไร
1. นโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้ไทยเป็นครัวของโลก	ม.8 มีพื้นที่ทำการเกษตรค่อนข้างมาก ถ้าปลูกข้าวและได้ขายจะทำให้หมู่บ้านมีรายได้และเศรษฐกิจหมุนเวียนในหมู่บ้านดีขึ้น	จัดหาพันธุ์ข้าวอย่างดี และส่งเสริมให้ประชาชนปลูกข้าวและดูแลผลผลิตให้อยู่ในคุณภาพและมีมาตรฐานตามที่ได้กำหนดไว้
2. การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวตามนโยบายของรัฐบาล	เมื่อชุมชนมีจุดเด่นในด้านการนำเสนอสิ่งที่เป็นการท่องเที่ยวได้จะทำให้มีผู้สนใจเข้ามาในหมู่บ้านมากขึ้นสร้างเศรษฐกิจให้ชุมชนได้เกิดการหมุนเวียนเงินในหมู่บ้านสินค้าในหมู่บ้านสามารถนำมาขายได้	จัดตั้งกลุ่มฟื้นฟูวัฒนธรรมในท้องถิ่นและสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มเข้มแข็งมีศักยภาพในด้านต่างๆ ทั้งทางวิถีชีวิตที่ดำรงเหมือนสมัยโบราณโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและมีการสืบทอดต่อไป
3. นโยบายชุมชนพอเพียง	เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง	จัดหาโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นการปลูกฝังให้ชาวบ้านดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง
4. นโยบายการจัดทำแผนชุมชน	ชุมชนมีแผนการทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เก็บไว้เป็นแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน	จัดทำแผนชุมชนของหมู่บ้านตนเอง

ข้อจำกัดของชุมชน (เป็นปัจจัยภายนอกและเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้การพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน
ไม่บรรลุเป้าหมาย)

ข้อจำกัด	มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร	จะแก้ไขข้อจำกัดอย่างไร
1. ชุมชนใกล้ตัวเมืองคน ส่วนใหญ่จึงไปทำงานนิคม อุตสาหกรรม	ประชาชนหันไปประกอบอาชีพ อื่นที่ไม่ต้องใช้แรงงานและได้ เงินเยอะ ทำให้พื้นที่ทำ การเกษตรในหมู่บ้านว่างเปล่าซึ่ง ขาดคนเข้ามาสนใจการ ทำนา หรือทำสวน	ปรับปรุงและจัดสร้างชุมชนให้เป็น ชุมชนน่าอยู่ มีการสร้างอาชีพใน หมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักและเกิดการ หมุนเวียนเศรษฐกิจขึ้นในหมู่บ้าน
2. คนที่มีฝีมือในหมู่บ้าน ออกไปทำงานที่ชุมชนอื่น	ชุมชนขาดผู้มีฝีมือในการพัฒนา ปรับปรุงและช่วยเหลือคนใน หมู่บ้านให้มีอาชีพมีฝีมือในการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้ดี และสามารถขายได้	ส่งเสริม การสร้างงาน อาชีพ สนับสนุนให้คนในหมู่บ้านเกิดการรัก บ้านเกิดโดยการปรับปรุงหมู่บ้านให้ น่าอยู่และมีการส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริม การพัฒนาฝีมือแรงงานและสนับสนุน ผู้มีฝีมือในหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักและ สนับสนุนผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ได้ ทำขึ้น

สภาพปัญหาของหมู่บ้าน

ที่	ประเภทปัญหา	สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	ผลกระทบจากปัญหา
1	<u>ด้านโครงสร้างพื้นฐาน</u> (ถนน, น้ำดื่ม, น้ำใช้, น้ำเพื่อการเกษตร, ไฟฟ้า, ที่ดินทำกิน, การติดต่อสื่อสาร)	1. ถนนภายในหมู่บ้าน บางเส้นทางยังเป็นดินลูกรัง ทำให้เกิดฝุ่นละออง ฤดูฝนถนนเฉอะแฉะ ขากลำบากต่อการสัญจรไปมา	เส้นทางคมนาคมขนส่งผลิตผลในหมู่บ้านยังไม่สะดวก ทำให้เกิดการล่าช้าในการขนส่งสินค้า และการคมนาคมไม่สะดวก
		2. มีน้ำท่วมขังภายในหมู่บ้านเนื่องจากระบบท่อระบายน้ำทิ้งไม่มี	การเดินทางไปศึกษาเล่าเรียนของเยาวชนในหมู่บ้าน ขากลำบาก
		3. แสงสว่างบริเวณทางสาธารณะในหมู่บ้านไม่เพียงพอ	การสัญจรไปมาระหว่างหมู่บ้านไม่สะดวกและเกิดอันตรายระหว่างเดินทางทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน
		4. ลำเหมืองที่ใช้ในการเกษตรมีความตื้นเขิน และไฟฟ้าที่ใช้ในการเกษตรมีไม่เพียงพอ	มีน้ำและไฟฟ้าไม่เพียงพอที่จะใช้ในการทำเกษตร
		5. ระบบน้ำประปาในวัดไหลไม่ค่อยสะดวกและไม่เพียงพอต่อความต้องการ	เวลาใช้งานทำให้มีน้ำใช้ไม่เพียงพอ
2	<u>ด้านเศรษฐกิจ</u> (การมีอาชีพ, รายได้, หนี้สิน การประกอบอาชีพของคนในชุมชน, ผลผลิตการเกษตร, การลดรายจ่าย, เพิ่มรายได้, การประหยัด และการออม)	1. มีพื้นที่ในการทำสวนมากมายแต่ไม่มีความรู้พอที่จะผลิตผลผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด	พื้นที่ดินส่วนใหญ่เป็นสวนแต่ไม่มีคนดูแลปล่อยให้หญ้าขึ้นรกและไม่มีการดูแลเอาใจใส่ผลผลิตที่ได้จึงไม่มีคุณภาพและขายไม่ดี

ที่	ประเภทปัญหา	สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	ผลกระทบจากปัญหา
		2. ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย	- รายได้ของประชาชนไม่เพียงพอกับรายจ่าย - มีการออกไปประกอบอาชีพต่างถิ่นมากขึ้น
		3. ต้นทุนการผลิตสูงทำให้ผลผลิตที่ขายได้ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน	ทำให้ผู้ค้าขายขาดทุน
		4. ปัญหาการว่างงาน	เงินไม่เพียงพอในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและอาจก่อให้เกิดการลักเล็กขโมยน้อยในหมู่บ้านได้
		5. มีการไปประกอบอาชีพนอกพื้นที่มากขึ้น	ทำให้ความสัมพันธ์แบบครอบครัวน้อยลง
3	<u>ด้านสังคม การเมือง การปกครอง</u> (กลุ่มองค์กรในชุมชน, การสงเคราะห์, การป้องกันยาเสพติด, ส่งเสริมประชาธิปไตย ฯลฯ)	1. องค์กรกลุ่มต่างๆ ในชุมชนอยู่กันอย่างหลวมๆ ทำให้การรวมกลุ่มยังไม่เข้มแข็งและมีการขัดแย้งกันในบางครั้ง	การรวมกลุ่มในหมู่บ้านมีการขัดแย้งกัน และการมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้านยังน้อย ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มไม่ต่อเนื่อง
		2. ผู้นำชุมชนขาดภาวะการเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง	หมู่บ้านไม่ค่อยได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร
4	<u>ด้านการศึกษา, ศาสนา, วัฒนธรรม, ประเพณี</u> (การสนับสนุนด้านการศึกษา, ข่าวสารข้อมูล, การปลูกจิตสำนึก, การถ่ายทอดภูมิปัญญา ฯลฯ)	1. ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารล่าช้าและได้รับข้อมูลแบบปากต่อปากทำให้ข้อมูลบางอย่างเกิดการผิดพลาด	ข่าวสารที่ประชาชนรับรู้ผิดพลาดทำให้เกิดการบอกต่อที่ไม่ตรงกับความจริงและประเพณีปฏิบัติไม่ถูก
		2. การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่มีผู้สืบทอด	ทำให้วัฒนธรรมในท้องถิ่นเริ่มหายไป เพราะไม่มีผู้สืบทอด

ที่	ประเภทปัญหา	สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	ผลกระทบจากปัญหา
		3. ประเพณี วัฒนธรรม บางอย่างถูกลืมและมีการ บิดเบือนไป	ไม่มี ประเพณี หรือ วัฒนธรรมที่มีคุณค่าและมี ประโยชน์หลงเหลือไว้ ให้แก่เด็กรุ่นหลังได้ศึกษา และปฏิบัติ
		4. บทบาทของผู้หญิงใน ปัจจุบันเปลี่ยนไป เช่น ใจกล้า มากขึ้น เท่वलางคิน ออก งานสังคม และดื่มเหล้า	ภาพพจน์ของผู้หญิง สมัยใหม่อาจเป็นแบบอย่าง ที่ไม่ได้แก่เด็กรุ่นหลังได้
5	<u>ด้านสาธารณสุข</u> (สุขภาพ,การ ป้องกันรักษาโรค,การสนับสนุน องค์กร,โรคติดต่อ,โรคระบาด,สุข นิัยด้านสาธารณสุข)	1. ผู้สูงอายุในหมู่บ้านยังไม่ สนใจเรื่องสุขภาพของตนเอง ทำให้มีสุขภาพไม่แข็งแรง	ผู้สูงอายุในหมู่บ้านสุขภาพ ไม่ค่อยแข็งแรง
		2. น้ำดื่มที่ใช้ในการบริโภคมี สารปนเปื้อนทำให้เกิด โรคติดต่อได้	ชาวบ้านเกิดอาการเจ็บป่วย จากการดื่มน้ำ เช่น ท้องร่วง
		3. โรคติดต่อจากคนและสัตว์ เช่น แมลงวัน , ยุง	ชาวบ้านเกิดอาการเจ็บป่วย เช่น ท้องร่วง , ไข้เลือดออก
		4. เกิดโรคที่เกิดจากมลภาวะ เป็นพิษ	ชาวบ้านเกิดอาการเจ็บป่วย เช่น โรคระบบทางเดิน หายใจ
		5. เกิดโรคจากสารเคมีทาง การเกษตร	ชาวบ้านเกิดอาการเจ็บป่วย เช่น โรคแพ้สารเคมี โรค ระบบทางเดินหายใจ
6	<u>ด้านสิ่งแวดล้อม และ ทรัพยากรธรรมชาติ</u> (การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ)	1. ดินไม้ในหมู่บ้านมีจำนวน น้อยลง เนื่องจากถูกตัดและ นำมาปลูกบ้าน มาสร้างถนน ฯลฯ	ทำให้ชุมชนมีดิน ไม้ น้อย และความรุ่มรึ้นในหมู่บ้าน ไม่ค่อยมี

ที่	ประเภทปัญหา	สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	ผลกระทบจากปัญหา
		2. มีขยะที่ถูกนำมาทิ้งไว้ข้างทางและแม่น้ำมากมายนาน	มีกลิ่นเน่าเหม็นของขยะที่นำมาทิ้งไว้และทำลายสภาวะแวดล้อมบริเวณรอบๆ คุณภาพชีวิตของคนบริเวณที่ขยะถูกนำมาทิ้งไม่ดี
		3. ปัญหาของขยะพลาสติกที่ย่อยสลายยาก เช่น พลาสติก, โฟม	ขยะพลาสติกที่ไม่ย่อยสลายมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ
		4. ขาดการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง	ทำให้ผู้มาเก็บขยะเสียเวลาในการคัดแยก และยังเสียขยะที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อีกในครั้งต่อไป
		5. การใช้สารเคมีในการทำเกษตร	ทำให้พืชขึ้นต่อสารเคมี ส่งผลให้ต้องใช้สารเคมีตลอดเวลา

การวิเคราะห์ปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน

ที่	ชื่อปัญหา	สาเหตุและปัญหา	ความต้องการของชุมชน	แนวทางการแก้ไขปัญหา
1.	โครงสร้างพื้นฐาน	1. ถนนภายในหมู่บ้านบางเส้นทางยังเป็นดินลูกรัง ทำให้เกิดฝุ่นละออง ฤดูฝน ถนนเฉอะแฉะ ยากลำบากต่อการสัญจรไปมา	ถนนคสล. ที่ไม่มีฝุ่นและป้องกันไม่ให้เกิดน้ำท่วมขัง	ขอสนับสนุนงบประมาณสร้างถนนคสล. จากหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
		2. มีน้ำท่วมขังภายในหมู่บ้านเนื่องจากระบบระบายน้ำทิ้งไม่มี	ก่อสร้างท่อระบายน้ำภายในหมู่บ้าน	ขอสนับสนุนงบประมาณสร้างท่อระบายน้ำจากหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
		3. แสงสว่างบริเวณทางสาธารณะในหมู่บ้านไม่เพียงพอ	ติดตั้งไฟฟ้ากิ่งทุกซอยในหมู่บ้านที่มีดเพื่อจะได้สะดวกต่อการเดินทางและป้องกันอันตราย	ขอสนับสนุนงบประมาณในการติดตั้งไฟฟ้ากิ่งจากหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
		4. กำแพงที่ใช้ในการเกษตรมีความตื้นเขินและไฟฟ้าที่ใช้ในการเกษตรมีไม่เพียงพอ	ขุดลอกกำแพงเพื่อการเกษตร เพื่อให้ได้คาดเหมืองถาวร และ	ระดมชาวบ้านมาออกแรงช่วยกันทำการขุดลอกและขอสนับสนุนงบประมาณและอุปกรณ์จากทางเทศบาลเพื่อทำการขุดลอกกำแพง
		5. ระบบน้ำประปาในวัดไหลไม่ค่อยสะดวก	ระบบน้ำประปาภายในวัดที่ไหลได้สะดวกขึ้น และเพียงพอต่อความต้องการ	แจ้งความประสงค์ไปยังเทศบาลและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้ลงมาตรวจสอบและหาแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกัน

ที่	ชื่อปัญหา	สาเหตุและปัญหา	ความต้องการของชุมชน	แนวทางการแก้ไขปัญหา
2.	<u>ด้านเศรษฐกิจ</u>	1.มีพื้นที่ในการทำสวนมากมายแต่ไม่มีความรู้พอที่จะผลิตผลผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด	เกษตรกรมีความรู้พอที่จะผลิตผลผลิตได้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด	จัดหาวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาอบรมความรู้ให้แก่เกษตรกร
		2. ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอจากรายจ่าย	ประชาชนมีรายได้เพียงพอจากรายจ่าย	มีการส่งเสริมและสนับสนุนและอบรมอาชีพให้แก่คนในชุมชนที่มีรายได้น้อย
		3. ต้นทุนการผลิตสูงทำให้ผลผลิตที่ขายได้ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน	ลดต้นทุนการผลิตให้ถูกลง	หาแหล่งที่จำหน่ายวัตถุดิบในราคาถูกให้แก่เกษตรกร รวมถึงสนับสนุนวัตถุดิบให้แก่เกษตรกร
		4. ปัญหาการว่างงาน	คนในชุมชนว่างงานน้อยลง	จัดหาอาชีพให้คนในชุมชนได้มีงานทำและส่งเสริมการประกอบอาชีพที่พึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
		5. มีการไปประกอบอาชีพนอกพื้นที่มากขึ้น	คนในหมู่บ้านหันมาประกอบอาชีพในหมู่บ้านมากขึ้น	ปลูกฝังจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นหันมาสนใจและรักบ้านเกิดของตนเองมากขึ้น
3.	<u>ด้านสังคม, การเมืองการปกครอง</u>	1.องค์กรกลุ่มต่างๆในชุมชนอยู่กันอย่างหลวมๆ ทำให้การรวมกลุ่มยังไม่เข้มแข็งและมีการขัดแย้งกันในบางครั้ง	ให้คนในชุมชนเกิดความรักสามัคคีกันเหมือนเช่นแต่ก่อนให้ความช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ และมีทิศทางในการพัฒนาที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน	มีกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชนบ่อยขึ้น เพื่อให้คนในชุมชนเกิดความรักสามัคคีกัน รวมถึงมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

ที่	ชื่อปัญหา	สาเหตุและปัญหา	ความต้องการของชุมชน	แนวทางการแก้ไขปัญหา
		2.ผู้นำชุมชนขาดภาวะการณืเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง	ผู้นำชุมชนรู้บทบาทและหน้าที่และมีศักยภาพในการนำหมู่บ้านให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น	จัดฝึกอบรมภาวะผู้นำให้กับผู้นำในชุมชนเพื่อให้เกิดศักยภาพในการทำงานและมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล
4.	<u>ด้านการศึกษา/วัฒนธรรมประเพณี</u>	1.ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารล่าช้าและได้รับข้อมูลแบบปากต่อปากทำให้เกิดการผิดพลาด	ชาวบ้านได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงและรวดเร็ว	เพิ่มจุดประชาสัมพันธ์ข่าวและคัดกรองข่าวก่อนที่จะประกาศให้ชาวบ้านได้รับรู้
		2.การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่มีผู้สืบเนื่อง	ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมีผู้สืบเนื่องต่อไป	ปลูกฝังให้เด็กเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและหาเด็กรุ่นหลังมาคอยสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
		3.ประเพณีวัฒนธรรมบางอย่างถูกลืมและมีการบิดเบือนไป	- อนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมให้คงอยู่และรื้อฟื้นประเพณีที่สำคัญของหมู่บ้านให้กลับมาสืบสานสืบทอดต่อไป - ฐานข้อมูลประเพณีและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน	- สร้างจิตสำนึกปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรุ่นหลังได้รับรู้ประเพณีโบราณและรักษาไว้ให้สืบทอดต่อไปรวมทั้งจัดงานประเพณีต่างๆขึ้นเป็นประจำทุกปีเพื่อเป็นการปลูกฝังให้เกิดการเรียนรู้และการดำรงไว้ - หากคนในหมู่บ้านที่มีความรู้มาช่วยแนะนำการจัดทำฐานข้อมูลประเพณีวัฒนธรรมให้แก่หมู่บ้าน

ที่	ชื่อปัญหา	สาเหตุและปัญหา	ความต้องการของชุมชน	แนวทางการแก้ไขปัญหา
		4. บทบาทของ ผู้หญิงในปัจจุบัน เปลี่ยนไป เช่น ใจ กล้ามากขึ้น เทียว กลางคืน ออกงาน สังคม และดื่มเหล้า	ผู้หญิงในปัจจุบันรู้จัก การวางตัวให้ดีขึ้นเพื่อ เป็นแบบอย่างแก่เด็กรุ่น หลัง	พยายามยกตัวอย่างผู้หญิง ในอดีตที่มีความสุภาพ เรียบร้อย ทำงานเก่งทั้งใน บ้านและนอกบ้านมาเป็น แบบอย่างให้แก่ผู้หญิงใน ปัจจุบัน
5.	<u>ด้านสาธารณสุข</u>	1. ผู้สูงอายุใน หมู่บ้านยังไม่สนใจ เรื่องสุขภาพของ ตนเอง ทำให้มี สุขภาพไม่แข็งแรง	- มีเครื่องออกกำลังกาย และส่งเสริมการออก กำลังกายให้กับผู้สูงอายุ และคนในหมู่บ้าน - ณรงค์ให้คนในหมู่บ้าน ตรวจสุขภาพ ประจำปี	- ขอสนับสนุนงบประมาณ ในกาจัดซื้อเครื่องออกกำลังกาย จากทางเทศบาล - ประชาสัมพันธ์ให้คนใน หมู่บ้านไปตรวจสุขภาพ ประจำปี
		2. น้ำดื่มที่ใช้ในการ บริโภคมีสาร ปนเปื้อนทำให้เกิด โรคติดต่อได้	มีการพัฒนาคุณภาพน้ำ ดื่มมาใช้	- จัดหาผู้มีความรู้มา แนะนำการอุปโภค - บริโภคน้ำให้แก่ชาวบ้าน รวมทั้งหาผู้มีความรู้มา แนะนำวิธีการผลิตน้ำที่ถูก วิธี และสะอาดแก่ ผู้ประกอบการที่ผลิตน้ำดื่ม - ทำคู่น้ำหยอดเหรียญและ ปรับปรุงระบบประปาและ ตรวจสอบคุณภาพน้ำ
		3. โรคติดต่อจากคน และสัตว์ เช่น แมลงวัน , ยุง	การควบคุมและป้องกัน โรคติดต่อให้เกิดขึ้นได้ น้อยลง	ส่งเสริมให้ชาวบ้านออก กำลังกายและปรับเปลี่ยน พฤติกรรมกรกิน
		4. เกิดโรคที่เกิดจาก มลภาวะเป็นพิษ	โรคที่เกิดจากมลภาวะ เป็นพิษลดลง	รณรงค์ไม่ให้ชาวบ้านตัด ต้นไม้และไม่เผาขยะที่จะ ก่อให้เกิดมลพิษและ รณรงค์ให้ชาวบ้าน

ที่	ข้อปัญหา	สาเหตุและปัญหา	ความต้องการของชุมชน	แนวทางการแก้ไขปัญหา
				ใส่หน้ากากอนามัยเวลาที่ต้องเจอกับฝุ่นละอองมากๆ
		5. เกิดโรคจากสารเคมีทางการเกษตร	โรคที่เกิดจากสารเคมีทางการเกษตรลดลง	รณรงค์ให้เกษตรกรใช้สารที่สกัดมาจากธรรมชาติมาใช้ในการทำการเกษตร เช่น ปุ๋ยหมัก
6	<u>ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ</u>	1. ต้นไม้ในหมู่บ้านมีจำนวนน้อยลงเนื่องจากถูกตัดและนำมาปลูกบ้านมาสร้างถนน ฯลฯ	ต้องการให้หมู่บ้านเต็มไปด้วยต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่นและมีอากาศที่ดี	รณรงค์การปลูกต้นไม้ให้มากที่สุดเพื่อสุขภาพของคนในชุมชนเองและลดการตัดต้นไม้ที่ไม่จำเป็นเพื่อดำรงไว้ซึ่งต้นไม้ใหญ่ๆ ที่ให้ร่มเงาและอากาศบริสุทธิ์ต่อไป
		2. มีขยะที่ถูกนำมาทิ้งไว้ข้างทางและแม่น้ำมากมายน	ปริมาณขยะลดลงและชาวบ้านทิ้งขยะให้ถูกที่ถูกทางมากขึ้น	รณรงค์ให้ชาวบ้านทิ้งขยะให้ถูกที่ถูกทาง
		3. ปัญหาของขยะพลาสติกที่ย่อยสลายยาก เช่น พลาสติก, โฟม	ขยะพลาสติกที่ย่อยสลายยากมีจำนวนน้อยลง	รณรงค์ให้ชาวบ้านใช้วัสดุที่มาจากธรรมชาติ เช่น ใบตองมาใช้แทนกล่องโฟม และรณรงค์ให้ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติกเวลาไปจ่ายตลาด
		4. ขาดการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง	มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง	รณรงค์คัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งแล้วนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้
		5. การใช้สารเคมีในการทำการเกษตร	ลดการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร	ส่งเสริมให้ชาวบ้านใช้สารที่สกัดมาจากธรรมชาติแทนสารเคมี เช่น ปุ๋ยหมัก

ที่ประชุมได้ข้อสรุปให้นำข้อมูลตามที่ได้ระดมความคิดมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนชุมชน ปีงบประมาณ 2553 และได้ทำการนัดหมายในอีกครั้งเพื่อจัดทำกิจกรรมต่างๆ ที่จะบรรจุไว้ในแผนชุมชนเพื่อนำเสนอเทศบาลตำบลต้นธง ก่อนที่จะมีการประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2554-2556 และขอบรรจุไว้ในเทศบัญญัติปีงบประมาณ 2554 ต่อไป

ผลที่ได้รับจากกิจกรรม

ชุมชนมีความรักสามัคคีและกล้าแสดงออกในการแสดงความคิดเห็นให้ข้อมูล รวมทั้งรู้จักรากเหง้าและตัวตนที่แท้จริงของตนเอง ก่อนที่จะนำเสนอออกมาให้บุคคลอื่นได้รับรู้

กิจกรรม ครั้งที่ 6

การประชุมครั้งที่ 6 ประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำกิจกรรมบรรจุไว้ในแผนชุมชน
ปีงบประมาณ 2553 บ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

วันเวลา สถานที่

ประชุมครั้งที่ 6 วันที่ 9 เมษายน 2553 ณ วัดล้องกู่ไทยหมู่ 8 ตำบลต้นธง
อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 13.00 น.

วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งที่ 6

เพื่อประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำกิจกรรมบรรจุไว้ในแผนชุมชน ปีงบประมาณ
2553 บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

เป้าหมายของกิจกรรม

ทีมวิจัยและประชาชนบ้านใหม่สันมะนะทุกครัวเรือน

รายละเอียดของกิจกรรม

ครั้งนี้เป็นการประชุมครั้งที่ 6 ของการทำโครงการในระยะที่ 2-3 ได้ทำการนัดหมาย
สมาชิกทีมวิจัย และประชาชนบ้านใหม่สันมะนะ ครัวเรือนละ 1 คน เพื่อมาร่วมกันแสดงความคิดเห็น
เพื่อจัดทำกิจกรรมบรรจุไว้ในแผนชุมชน ปีงบประมาณ 2553 โดยนัดหมายกันที่วัดล้องกู่ไทย เวลา
13.00 น. การประชุมครั้งนี้เหมือนกับทุกครั้งที่ผ่านมา คือชุมชนให้ความสนใจและตื่นตัวในการทำ
กิจกรรมเป็นอย่างมากเนื่องจากชุมชนได้รับทราบแล้วว่า การจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม
ประโยชน์ที่เกิดขึ้นคนในชุมชนเป็นผู้ได้รับและความคิดเห็นของคนในชุมชนเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น
เป็นแนวทางใช้แก้ปัญหาหรือทางออกของปัญหาที่บางครั้งมองว่าทำไม่ได้ ไม่มีทางเป็นไปได้ ความ
ร่วมมือ ร่วมใจของชุมชน เป็นสายใยเกี่ยวข้องร้อยเรียงความเข้มแข็งของวิถีชีวิตและทำให้ชุมชนเกิดความ
ยั่งยืนในที่สุด เมื่อถึงเวลานัดหมายและที่ประชุมพร้อมแล้วผู้นำหมู่บ้านจึงได้เปิดการประชุมโดยแจ้งให้
ทุกคนทราบถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการประชุมในครั้งนี้และเริ่มทำการประชุม โดยการให้ผู้เข้าร่วม
ประชุมได้นำเสนอกิจกรรมต่างๆ ที่จะบรรจุไว้ในแผนชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ปีงบประมาณ 2553
เพื่อจะนำแผนดังกล่าวบรรจุไว้ในแผนสามปี พ.ศ. 2554-2556 และขอบรรจุในเทศบัญญัติ ประจำปี
งบประมาณ 2554 ของเทศบาลตำบลต้นธง ที่ประชุมได้นำเสนอโครงการต่างๆ ตามเอกสารแผนงาน/
โครงการในบทที่ 4

กิจกรรม ครั้งที่ 7

การประชุมครั้งที่ 7 ประชุมประชาคมบ้านสันใหม่สันมะนะ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปี
พ.ศ. 2554-2556 ของเทศบาลตำบลต้นธง

วัน เวลา สถานที่

ประชุมครั้งที่ 7 วันที่ 29 พฤษภาคม 2553 ณ วัดด้องกู๋ไทยหมู่ 8 ตำบลต้นธง
อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 13.00 น.

วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งที่ 6

เพื่อประชุมประชาคมบ้านสันใหม่สันมะนะ ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
พ.ศ. 2554-2556 ของเทศบาลตำบลต้นธง

เป้าหมายของกิจกรรม

ทีมวิจัยและประชาชนบ้านใหม่สันมะนะทุกครัวเรือน

รายละเอียดของกิจกรรม

ครั้งนี้เป็นการประชุมครั้งที่ 7 ของการทำโครงการในระยะที่ 2-3 ได้ทำการนัดหมาย
สมาชิกทีมวิจัย และประชาชนบ้านใหม่สันมะนะ เพื่อมาร่วมกันประชุมประชาคมบ้านใหม่สันมะนะ
ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2554-2556 ของเทศบาลตำบลต้นธง การประชุมครั้งนี้มีประชาชน
ให้ความสนใจและมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก เพราะเทศบาลตำบลต้นธงได้นำพนักงานเจ้าหน้าที่จาก
กองงานต่างๆ ออกมาให้บริการด้านสาธารณสุข ด้านโยธา ด้านการร้องเรียนและตอบปัญหาต่างๆ ที่
ชุมชนมีข้อสงสัย รวมทั้งเป็นการเสนอความคิดเห็นและความต้องการของชุมชนที่จะให้มีการพัฒนา
เป็นไปตามความต้องการของตน ในการประชุมประชาคมครั้งนี้มีหน่วยงานราชการในตำบลต้นธง
มาร่วมกิจกรรมหลายหน่วยงานประกอบด้วย

- เทศบาลตำบลต้นธง
- พัฒนาชุมชนอำเภอเมืองลำพูน ผู้ประสานงานตำบลต้นธง
- เกษตรอำเภอเมืองลำพูน ผู้ประสานงานตำบลต้นธง
- ตัวแทนสถานศึกษาในตำบลต้นธง

เมื่อถึงเวลาที่นัดหมาย ปลัดเทศบาลตำบลต้นธง ทำการเปิดการประชุมและได้กล่าว ทักทายผู้เข้าร่วมกิจกรรมและกล่าวถึงความเป็นมาของการจัดกิจกรรมประชุมประชาคม รวมทั้ง ความสำคัญของการจัดกิจกรรมดังกล่าว พร้อมทั้งแนะนำภารกิจหลักที่จะได้มาดำเนินการในกิจการ ประชุมประชาคมบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 จำนวน 4 ภารกิจ ประกอบด้วย

- แนะนำผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธงและส่งเสริมความเข้าใจใน นโยบายของผู้บริหารในการพัฒนาตำบลต้นธง
- บริการด้านต่างๆ ของเทศบาล ที่ได้นำมาบริการประชาชนบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8
- แนะนำและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนบ้านศรีชัย หมู่ที่ 8 ในการทำ กิจกรรมโครงการเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน
- ดำเนินการทบทวนแผนพัฒนา 3 ปี ประจำปี พ.ศ. 2554-2556 บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8

เมื่อผู้เข้าร่วมประชุมมาพร้อมและครบตามข้อตกลงของการประชุมประชาคม คือ 5-10% ของจำนวน ประชาชนในชุมชน มาประชุมพร้อมกันเพื่อดำเนินการประชุมชนคม บ้านใหม่สันมะนะหมู่ที่ 8 มี ประชาชนมาเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวจำนวนเกินครึ่งของประชาก่อนทั้งหมด จึงเริ่มดำเนินการประชุมชา คมหมู่บ้าน โดยเชิญผู้ใหญ่บ้านใหม่สันมะนะนายอรรถพ อินทร์วรรณ กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วม กิจกรรม และประธานประชาคมบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 นายสุกิจ ติยะชิ กล่าวเปิดการ ประชุมชาคม

นายกสิษฐ์ สายเกษม ปลัดเทศบาลตำบลต้นธง

- แนะนำผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธง
ผู้บริหาร

รองนายกเทศมนตรี	นางยุพิน สร้างไธรก
รองนายกเทศมนตรี	นายสุทัศน์ มัญฐานธง
เลขานุการนายกฯ	นายทนัน

สมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธง

ประธานสภาเทศบาลตำบลต้นธง	นายอเนก ชนนชญญานนท์
รองประธานสภาฯ	นายชาญณรงค์ สุริยะธง

สมาชิกสภาเทศบาล เขต 1

นายบุญส่ง	ชมพวิลาส
-----------	----------

สมาชิกสภาเทศบาล เขต 2

นายสายทอง	เทพมัลย์
นายไพบุลย์	กันทะธง
นายสมศักดิ์	ปัญญาธง

นายสมบูรณ์ สุภานันท์

นายบรรเลง เขาวง

เมื่อแนะนำผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และนโยบายของผู้บริหารเรียบร้อยแล้ว จึงเชิญรองนายกฯสุทัศน์ มัญญานรงค์ และนางยุพิน สร้างโศรก พร้อมด้วยประธานสภา กล่าวทักทายผู้เข้าร่วมกิจกรรม และนำเสนอให้ผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมได้ชมวิดิทัศน์แนะนำเทศบาลตำบลต้นธง และการดำเนินงานยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ ของเทศบาล ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการภารกิจลำดับที่ 2 ต่อไป

นายกสินธุ์ สายเกษม ปลัดเทศบาลตำบลต้นธง

ได้แนะนำให้ผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมได้รับทราบถึงการให้บริการกองงานต่างๆ ของเทศบาลที่นำออกมาให้บริการประชาชนบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ในครั้งนี้ ประกอบด้วย

สำนักปลัด

งานวิเคราะห์นโยบายและแผน/งานธุรการ/งานด้านกฎหมาย/งานประชาสัมพันธ์

1. ดำเนินการจัดประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2554 -2556
2. รับแจ้งปัญหาและรับฟังและให้คำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนในตำบล
3. สืบหาข้อมูลที่ได้รับแจ้งและประสานงานหาแนวทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหา
4. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับด้านกฎหมายแก่ประชาชนในหมู่บ้าน
5. แจกเอกสารเกี่ยวกับกฎหมายท้องถิ่น
6. ประชาสัมพันธ์งานต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลต้นธงและประชาสัมพันธ์โครงการออกประชาคมและเทศบาลตำบลต้นธงเคลื่อนที่แก่ประชาชนให้ได้รับทราบ
7. แจกเอกสารประชาสัมพันธ์การดำเนินการที่ผ่านมาของเทศบาลตำบลต้นธงและเอกสารแนะนำการดำเนินงานของเทศบาลตำบลต้นธง

กองคลัง

1. เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีที่จัดเก็บจากประชาชนให้ทราบถึงความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น
2. ดำเนินการบริการจัดเก็บรายได้ รวมเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย และภาษีบำรุงท้องที่
3. แจกเอกสารและให้คำปรึกษา ด้านงานของส่วนคลัง

กองช่าง

1. แนะนำในเรื่องการขออนุญาตก่อสร้าง ตาม พรบ. ควบคุมอาคาร 2522 และ พรบ. ที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างและขุดดินถมดินและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
2. สืบหาออกแบบ ประมาณการ โครงสร้างพื้นฐานตามที่ได้รับจากการประชาคมหรือคณะกรรมการหมู่บ้านและผู้ใหญ่บ้านเสนอ

3. รับฟังปัญหาของประชาชน เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการที่ผ่านมา

กองการศึกษา

1. แจกเอกสารแนะนำกองการศึกษา
2. ให้คำปรึกษาด้านการศึกษาของเด็กก่อนบาล 3 ขวบ
3. การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. รับสมัครเด็กก่อนบาล 3 ขวบ เข้ารับการดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่ง

กองส่งเสริมการเกษตร

1. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเกษตรแผนใหม่/เกษตรอินทรีย์/โรคพืช และแนวทางแก้ไขปัญหา
2. แจกแผ่นพับความรู้ / แนะนำกอง
3. แจก พ.ด.1,2 และแจคน้ำหมักหัวเชื้อ
4. ให้ความรู้เรื่องเกษตรกรตัวอย่างตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กองสวัสดิการ

1. แจกเอกสารแนะนำงานด้านสวัสดิการสังคม
2. ให้คำปรึกษาด้านงานสวัสดิการสังคม พัฒนาชุมชน แก่ประชาชน เช่น ส่งเสริม

อาชีพกลุ่มต่างๆ

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

1. บริการตรวจสุขภาพและรักษาโรคเบื้องต้น
2. ประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เช่น การขอ

อนุญาตดำเนินกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

3. ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551
4. นิทรรศการลดโลกร้อน (การจัดการขยะ) และการป้องกันไข้เลือดออก

ภารกิจลำดับที่ 3

- แนะนำและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ในการ

ทำกิจกรรมโครงการเทศบาลน้อมอยู่อย่างยั่งยืน

นายกสินธุ์ สายเกษม ปลัดเทศบาลตำบลต้นธง

- ได้กล่าวถึงความสำคัญและความเป็นมาของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนบ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ในการทำกิจกรรมโครงการเทศบาลน้อมอยู่อย่างยั่งยืน ดังนี้
กิจกรรมโครงการเทศบาลน้อมอยู่อย่างยั่งยืน เป็นกิจกรรมที่มีสามหน่วยงานหลักในการดำเนินการคือ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, มูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย และสมาคมสันนิบาตแห่ง

ประเทศไทย มีตัวชี้วัดในการดำเนินงาน 60 ตัวชี้วัด ซึ่งแบ่งออกเป็น ตัวชี้วัดทั่วไป 25 ตัวชี้วัด และอีก 35 ท่าทาง ซึ่งตัวชี้วัดของโครงการเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืนได้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารของผู้บริหารเทศบาลตำบลคันธัง คือ การทำให้ตำบลคันธังเป็นตำบลที่น่าอยู่ที่สุด และเทศบาลตำบลคันธังได้ส่งผลงานเข้าร่วมโครงการประเมินเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน ในประเภทเทศบาลขนาดเล็ก โดยหลักเกณฑ์ที่สำคัญคือการส่งเสริมให้ประชชนมาส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน และที่มานำและส่งเสริมความเข้าใจในโครงการวันนี้เพราะต้องการให้ประชาชนตำบลคันธังทุกคนเข้าใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งหากเราผ่านรอบคัดเลือกจะมีคณะกรรมการลงพื้นที่เพื่อสอบถามประชาชนว่าทราบหรือไม่ว่ามีการดำเนินการ โครงการเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืนในพื้นที่ตำบลคันธัง ซึ่งเมื่อเทศบาลมาแนะนำและทำความเข้าใจอย่างนี้เชื่อว่าประชาชนทุกคนในพื้นที่จะรับทราบและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการ ซึ่งถ้าหากชนะเลิศจะได้รับถ้วยรางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี และตัวชี้วัดทั้ง 60 ตัวชี้วัดจะเป็นแนวทางที่สำคัญในการดำเนินงานการบริหารจัดการ และการให้บริการประชาชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ในการแนะนำและส่งเสริมความเข้าใจโครงการเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน ได้มีการฉายวิดีโอทัศน์และแจกเอกสารประกอบการให้ความรู้ด้วย

ภารกิจลำดับที่ 4

- ทบทวนแผนพัฒนา 3 ปี ประจำปี พ.ศ. 2554-2556บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8

นายกสินธุ์ สายเกษม ปลัดเทศบาลตำบลคันธัง

- ได้ชี้แจงถึงความสำคัญของการทบทวนแผนพัฒนา 3 ปี ประจำปี พ.ศ. 2554-2556

บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 ว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญและจะได้ทราบถึงความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่มีความต้องการและมีปัญหาใดที่เร่งด่วนสำคัญที่ต้องการจะให้ทางเทศบาลตำบลคันธังให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานั้น และได้ทำการชี้แจงถึงงบประมาณการดำเนินงานในปี 2553 ว่าการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานยังไม่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้เนื่องจากงบประมาณในการดำเนินการนั้นยังเป็นงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลคันธังอยู่ ซึ่งเราในฐานะแล้วแต่งบประมาณในการดำเนินงานยังใช้ของเดิมอยู่และคาดว่าเทศบาลจะดำเนินงานได้เต็มศักยภาพน่าจะเป็นงบประมาณในปี 2555 เช่นการให้บริการรถตุ๊กตีสั่งปฏิภูม การเพิ่มรถดับเพลิง เป็นต้น และเริ่มดำเนินการทบทวนแผนสามปีด้าน โดยยุทธศาสตร์ด้านที่ สองถึงด้านที่เจ็ด ทางเทศบาลจะเป็นผู้ดูแลและให้การส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ให้ซึ่งเทศบาลมีการดำเนินงานที่ครอบคลุมอยู่แล้ว แต่ทั้งหมดก็ขึ้นอยู่กับและแนวทางในการดำเนินงานมาจากแผนชุมชนของคนในหมู่บ้าน รวมทั้งความต้องการของประชาชน สำหรับในด้านโครงการพื้นฐานและสาธารณูปการนี้จะเกี่ยวข้องกับพี่น้องโดยตรง จึงขอให้ประชาชนในพื้นที่ได้นำเสนอปัญหาและโครงการต่างๆ ที่ต้องการได้รับการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานั้นที่ประชุมประชาคมแห่งนี้ เพื่อที่ ที่ประชุมจะได้มีมติและคัดเลือกโครงการต่างๆ โดยวิธี

ประชาธิปไตยโดยการยกมือเลือกโครงการหรืองานที่ต้องการ และเรียงลำดับความสำคัญกัน และโครงการทำเสนอเข้ามาจะได้รับบรรจุไว้ในแผนสามปีของเทศบาลทุกโครงการจะไม่มีโครงการใดที่ตกไป และเริ่มทำการทบทวนแผนสามปีด้านโครงการพื้นฐานและสาธารณูปการกันและผลการนำเสนอในที่ประชุมประชาคมมีดังนี้

โครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปการ บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	คะแนน	ผลการเรียงลำดับ
1	ปรับปรุงภูมิทัศน์	33	1
2	โครงการก่อสร้างถนน คสล.หลังวัดต่อจากโครงการเดิม ซอย 13 กว้าง 4.00 เมตร ยาว 160 เมตร	25	3
3	โครงการขยายเขตไฟฟ้าซอยหลังวัด ซอย 13	29	2
4	โครงการก่อสร้างถนน คสล.ทุกซอยของหมู่ 8	5	4

นายกสิษฐ์ สายเกษม ปลัดเทศบาลตำบลต้นธง

ได้กล่าวชี้แจงว่าการประชุมประชาคมครั้งนี้เป็นการนำปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ไปนำเสนอผู้บริหารและสภาฯ เพื่อพิจารณาถึงความต้องการและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของพื้นที่ ซึ่งผลที่ได้ในการนำเสนอครั้งนี้จะมีคณะกรรมการ 2 ชุด คือคณะกรรมการสามัญสภาเทศบาลตำบลต้นธง และคณะกรรมการวิสามัญสภาเทศบาลตำบลต้นธง พร้อมด้วยช่างจากเทศบาลตำบลต้นธง จะได้ลงมาทำการสำรวจพื้นที่จริงจากโครงการที่นำเสนอในที่ประชุมว่า โครงการใดมีความจำเป็นเร่งด่วนและสำคัญที่ต้องดำเนินการก่อน ซึ่งไม่จำเป็นเสมอไปว่าโครงการที่ได้ลำดับที่ 1 จะได้ดำเนินการ แต่ทั้งหมดจะขึ้นอยู่กับความจำเป็นและปัญหาที่แท้จริงที่เกิดขึ้นจากการลงพื้นที่ของคณะกรรมการ หากโครงการใดไม่ได้รับการสนองตอบจะมีคณะทำงานลงมาแจ้งข้อมูลให้ท่านได้รับทราบอีกครั้ง

ผู้นำชุมชน

ได้นำเสนอกิจกรรมต่างๆ ที่ได้จัดทำในรูปแบบของแผนชุมชนของบ้านใหม่สันมะนะ เพื่อขอบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2554-2556 ของเทศบาลตำบลต้นธง ดังนี้

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ
1	<u>แผนงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน</u>			
	1. ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ซอยหลังวัดด้องกู๋ไทย (ต่อเนื่อง)	ถนนคสล. 1 แห่ง	2553	300,000
	2. สร้างศาลาป่าช้า	ศาลาป่าช้า 1 แห่ง	2553	300,000
	3. ก่อสร้างถนนเข้าที่สาธารณะหมู่บ้าน	ถนน 1 แห่ง	2553	250,000
	4. วางท่อระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก ซอยสันประดู่	ท่อระบายน้ำ 1 แห่ง	2553	400,000
	5. ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ซอย 10	ถนนคสล. 1 แห่ง	2553	
	6. ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ซอย 13 (ต่อเนื่อง) พร้อมวางท่อระบาย น้ำ	ถนนคสล. 1 แห่ง	2553	350,000
	7. ก่อสร้างถนนคสล.ซอย 9 (เชื่อมหมู่ที่ 6) (200x3.5x430)	ถนนคสล. 1 แห่ง	2553	300,000
	8. ก่อสร้างรางระบายน้ำคอนกรีตชอย 8 กว้าง 0.50 ม. ลึก 0.50 ม. ยาว 110ม.	รางระบายน้ำ 1 แห่ง	2553	200,000
	9. ขุดลอกลำเหมืองร่อนน้ำที่ต้นเงิน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	ขุดลอก ลำเหมือง	2553 - 2555	200,000

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ
2	<u>แผนงานตามยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข</u>			
2.1	กิจกรรมสร้างการเรียนรู้และ ความสามารถในการจัดการของ ชุมชน	สวนลำไยใน หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	1. ปรับปรุงสวนลำไย			
	2 ส่งเสริมและให้ความรู้แก่ เกษตรกรเรื่องการปรับปรุงบำรุง ดินด้วยอินทรีย์วัตถุ	เกษตรกรหมู่ 8 บ้านใหม่สัน มะนะ	2553	
	3. จัดฝึกอบรมป้องกันและกำจัด ศัตรูพืชโดยวิธีการผสมผสาน	เกษตรกรหมู่ 8 บ้านใหม่สัน มะนะ	2553	
	4. สนับสนุนและส่งเสริมประเพณี หมู่บ้าน	หมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553	
	5. ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาการ ว่างงาน	ผู้ว่างงานในเขต หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	6. พัฒนาศูนย์สงเคราะห์ ราษฎรประจำหมู่บ้าน	ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรหมู่ 8 บ้านใหม่สัน มะนะ	2553	
	7.สอนภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน	ราษฎรหมู่ 8 บ้านใหม่สัน มะนะ ที่สนใจ	2553	
	8. ควบคุมและป้องกันโรค ไข้เลือดออกและโรคระบาดอื่นๆ	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	9.เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี	ราษฎร หมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553	
	10. ส่งเสริมและให้ความรู้ในการ รับประทานอาหารที่สะอาด	ราษฎร หมู่ 8 บ้านใหม่ สันมะนะ	2553	

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ
	12. สัมมนางานสาธารณสุขในหมู่บ้าน	อสม.หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ จำนวน 10 คน	2553	
	13. ฝึกอบรมศักยภาพผู้นำชุมชน	ผู้นำชุมชนหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ จำนวน 20 คน	2553	
	14. ดำเนินการประชุมประชาคมหมู่บ้าน	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	15. รณรงค์ประชาสัมพันธ์การจัดเก็บภาษี	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	16. ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้ง	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	17. จัดตั้งห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ครบเครื่องเรื่องสมุนไพร	ห้องสมุด หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	18. จัดกิจกรรมช่วงคนเดียว เพื่อเผยแพร่สินค้าและวัฒนธรรมพื้นบ้าน	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	19. อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
2.2	กิจกรรมด้านการกำหนดตำแหน่งการพัฒนาอาชีพของชุมชนภายใต้ระบบและกลไกตลาด			
	1. สนับสนุนจัดตั้งกลุ่มทำปุ๋ยชีวภาพเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	กลุ่มทำปุ๋ยชีวภาพ 1 กลุ่ม	2553	
	2. ส่งเสริมอาชีพคนในหมู่บ้าน	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	3. ให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงปลาในร่องสวนลำไย	เกษตรกรผู้ปลูกลำไยหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	4. ส่งเสริมและให้ความรู้การปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้	ราษฎรหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	5. จัดตั้งโรงสีข้าว	โรงสีข้าว 1 แห่ง	2553	

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ
	6. ส่งเสริมการเรียนรู้ ภูมิปัญญาด้านเกษตรอินทรีย์	เกษตรกรหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	7. จัดตั้งกลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์	กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ 1 กลุ่ม	2553	
	8. จัดตั้งกลุ่มทำนา ทำสวน	กลุ่มทำนาทำสวน 1 กลุ่ม	2553	
	9. จัดตั้งกลุ่มนวดแผนไทย	กลุ่มนวดแผนไทย 1 กลุ่ม	2553	
	10. สนับสนุนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 1 กลุ่ม	2553	
	11 จัดตั้งตลาดกลางเพื่อการผลิตของคนในชุมชน จำหน่ายพืช ผัก ผลไม้	ตลาดกลาง 1 แห่ง	2553	
	12. จัดตั้งศูนย์ OTOP เพื่อจำหน่ายสินค้าในหมู่บ้าน	ศูนย์ OTOP 1 แห่ง	2553	
2.3	กิจกรรมด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน(OTOP) 1. จัดอบรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	เกษตรหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
2.4	กิจกรรมสนับสนุนชุมชนให้มีบทบาทรองรับความอ่อนแอของระบบครอบครัวไทย 1. จัดหาเครื่องดนตรีไทย	ดนตรีไทยสำหรับเยาวชนและประชาชนที่สนใจในหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	2. จัดหาชุดแม่ครัวพร้อมอุปกรณ์	เด็กและเยาวชนหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	3. สนับสนุนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ให้ได้รับตลอดชีวิต	ผู้สูงอายุหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ
	4. สนับสนุนเบี้ยยังชีพผู้ติดเชื้อเอดส์และผู้ได้รับผลกระทบ	ผู้ติดเชื้อเอดส์หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	5. สนับสนุนเบี้ยยังชีพ ผู้พิการให้ได้ออเนื่องตลอดไป	ผู้พิการหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	6. มอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจนแต่เรียนดี	เด็กนักเรียนเรียนดีแต่ยากจนของหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	7. ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	ผู้สูงอายุหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	8. ตรวจสอบสุขภาพคนในชุมชน	ราษฎรหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	9. ดนตรีพื้นเมืองพ่อสอนลูก	ผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับดนตรีพื้นเมืองของหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	10. ครอบครัวอบอุ่น	ครอบครัวในเขตหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	11. เยาวชนคนโกสั้วด	เยาวชนหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	12. ฆ้องรำให้คนในชุมชนเข้าวัดทำบุญทุกวันพระ	ราษฎรหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	13. ส่งเสริมและรณรงค์การออมเงินในครัวเรือน	ราษฎรหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ
2.5	กิจกรรมการฟื้นฟูความอุดม สมบูรณ์ของทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน			
	1. พัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยว	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	2. ส่งเสริมหมู่บ้านให้เป็นชุมชนน่า อยู่	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	3. การบริหารจัดการขยะ	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	4. ปลูกต้นไม้เนื่องในโอกาสสำคัญ ต่างๆ	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	5. แก้ไขปัญหาขยะในลำเหมือง	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	6. แก้ไขปัญหาขยะที่ส่งกลิ่นเหม็น	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	7. ตรวจแหล่งน้ำเพื่ออุปโภค - บริโภค	แหล่งน้ำในเขต หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	8. จัดซื้อเครื่องวัดปริมาณน้ำฝน	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	9. รักษาสิ่งแวดล้อม	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	10. ปลูกต้นไม้ใช้หนี้	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	11. น้ำใส่พืชสวน	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	12. ปรับปรุงภูมิทัศน์ข้างทาง	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	

ที่	ชื่อโครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ
3	แผนงานส่งเสริมอุดมการณ์ แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง 1. แข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	2. สนับสนุนเครื่องออกกำลังกาย	หมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	4. เผยแพร่ศาสนาและวัฒนธรรม	ราษฎรหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	5. จดเกล้าในงานศพ	ราษฎรหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	6. จดเกล้าเข้าพรรษา	ราษฎรหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	7. จดเล่นการพนันในงานศพ	ราษฎรหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	
	8. รณรงค์การทำบุญทุกวันพระ	ราษฎรหมู่ 8 บ้านใหม่สันมะนะ	2553	

ผลที่ได้รับจากกิจกรรม

ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นและดำเนินกิจกรรมของตนเองโดยไม่ต้องให้ส่วนงานราชการเป็นผู้กำหนด แต่ชุมชนสามารถดำเนินเองและกำหนดเองได้ ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่และบริบทของชุมชน

กิจกรรม ครั้งที่ 8

การประชุมครั้งที่ 8 ประชุมปรึกษาหารือแนวทางการจัดฝึกอบรมเรื่องบทบาท/ภาวะผู้นำ
ก่อนการศึกษาดูงานจากพื้นที่จริง
โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
บ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

วัน เวลา สถานที่

ประชุมครั้งที่ 8 วันที่ 10 มิถุนายน 2553 ณ บ้านนายอรณนพ อินทร์วรรณ
หมู่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 14.00 น.

วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งที่ 8

เพื่อหารือแนวทางการจัดฝึกอบรมเรื่องบทบาท/ภาวะผู้นำ ก่อนการศึกษาดูงานจากพื้นที่จริง
โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ
ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

เป้าหมายของกิจกรรม

ทีมวิจัยโครงการกระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
บ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำนวน 20 คน

รายละเอียดของกิจกรรม

การประชุมครั้งที่ 8 ของการทำโครงการในระยะที่ 2-3 เป็นการนัดหมายการประชุม
ในเรื่องการหารือแนวทางการจัดฝึกอบรมเรื่องบทบาท/ภาวะผู้นำ ก่อนการศึกษาดูงานจากพื้นที่จริง ได้ทำ
การนัดหมายสมาชิกทีมวิจัย ให้มาประชุมพร้อมกันที่บ้านของหัวหน้าที่คือนายอรณนพ อินทร์วรรณ
เวลา 14.00 น. เมื่อถึงเวลานัดหมายและผู้เข้าร่วมประชุมมาพร้อมแล้วหัวหน้าทีมจึง เริ่มการประชุม
โดยหัวหน้าทีมกล่าวชื่นชมและแสดงความยินดีกับความสำเร็จในการทำงานของทีมวิจัย ในการนำข้อมูล
จากการวิจัยระยะที่ 1 เข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนชุมชนและแผนพัฒนาสามปี
ของเทศบาลตำบลต้นธง ซึ่งเป็นก้าวแรกของความสำเร็จในการทำงานที่ทำให้ชุมชนยอมรับและเห็น
ความสำคัญของการวิจัยในครั้งนี้ และหัวหน้าได้ขอความเห็นจากทีมในเรื่องการหารือแนวทางการจัด
ฝึกอบรมเรื่องบทบาท/ภาวะผู้นำ ก่อนการศึกษาดูงานจากพื้นที่จริง

สมาชิกในทีมวิจัยให้ความเห็นว่า ก่อนการศึกษาดูงานจากสถานที่จริง หรือพื้นที่ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการ และผู้นำเข้มแข็ง เราควรมีความรู้ในเรื่องทักษะการถาม การตอบ การจับประเด็น การนำเสนอใจความ และการนำเสนอข้อมูล รวมทั้งบทบาทและหน้าที่ของผู้นำที่ดี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องพื้นฐานเบื้องต้นดังกล่าว เพราะไม่เช่นนั้นหากเราไปดูงานจากสถานที่จริง เราอาจจะไม่รู้ว่า จะถามอะไร แล้วอะไรคือประเด็นที่เราควรเก็บมาเป็นความรู้ และนำมาประยุกต์ใช้ รวมทั้งเราจะไปหาอะไรได้จากที่ ที่เราไปหาเขาได้มั้ง นี่คือคำถามที่ทีมวิจัยทุกคนต้องการคำตอบและจะทำอย่างไร

หัวหน้าทีมวิจัย ได้แจ้งให้สมาชิกของทีมทราบว่า ในเรื่องการจัดอบรมความรู้ที่พวกต้องการกันนั้น หัวหน้าทีมจะไปขอความร่วมมือจากสถาบันวิจัยหรือศูนย์ เพราะในการจัดกิจกรรมการอบรม พวกเราไม่มีความรู้ทางด้านนี้ และจะขอให้ทางสถาบันได้หาอาจารย์ที่มีความรู้ในการถ่ายทอดประเด็นต่างๆ ที่พวกเราต้องการ ในรูปแบบของคำพูดและการใช้ภาษาที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจและฝึกได้ในระยะเวลาสั้น แต่ได้ผลและนำไปใช้ได้จริง และหัวหน้าทีมได้ถามสมาชิกว่าจะทำการอบรมเมื่อไร สมาชิกทีมส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นว่าการอบรมควรจัดขึ้นในเดือนต้นกรกฎาคม 2553 เพราะหากกลางเดือนจนถึงเดือนสิงหาคม 2553 จะไม่สามารถมาทำการอบรมได้ เนื่องจากทุกคนมีส่วนลำไยหรือมีธุรกิจเกี่ยวกับลำไย ซึ่งเป็นที่รู้กันว่าฤดูลำไยเป็นฤดูทำเงินของทุกคนในชุมชน ตั้งแต่คนเก็บลำไยไปจนถึงคนขายกับข้าว

หลังจากการประชุมเสร็จสิ้น การประชุมครั้งนี้ก็ได้ขอสรุปดังนี้

- การอบรมจะจัดขึ้นในช่วงต้นกรกฎาคม 2553
- การอบรมจะขอความช่วยเหลือจากสถาบันหรือศูนย์เป็นผู้จัดดำเนินการให้
- หัวข้อในการจัดการอบรม จะเน้นหนักไปในเรื่องทักษะการถาม การตอบ การจับประเด็น การนำเสนอใจความ และการนำเสนอข้อมูล รวมทั้งบทบาทและหน้าที่ของผู้นำที่ดี

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

ทีมวิจัยทราบถึงปัญหาและความต้องการของทีมว่าต้องทำอะไรถึงจะเก็บเกี่ยวประสบการณ์และข้อมูลจากการศึกษาดูงานให้มีประโยชน์มากที่สุด

กิจกรรม ครั้งที่ 9

การประชุมครั้งที่ 9 การอบรมทีมวิจัย เรื่องบทบาท/ภาวะผู้นำ

ณ เทศบาลตำบลต้นธง อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน

วัน เวลา สถานที่

ประชุมครั้งที่ 9 วันที่ 6-7 กรกฎาคม 2553 ณ เทศบาลตำบลต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน

วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งที่ 9

เพื่ออบรมและฝึกทักษะทีมวิจัยในเรื่องบทบาท/ภาวะผู้นำก่อนการศึกษาดูงานจากพื้นที่จริง โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

เป้าหมายของกิจกรรม

ทีมวิจัยโครงการกระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำนวน 20 คน

รายละเอียดของกิจกรรม

การอบรมในครั้งนี้จัดขึ้นโดยใช้เวลา 2 วัน ในระหว่างวันที่ 6-7 กรกฎาคม 2553 ณ เทศบาลตำบลต้นธง อ.เมือง จ.ลำพูน ซึ่งเนื้อหาในการอบรมจะมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมและสร้างความเข้าใจให้กับทีมวิจัยในเรื่องบทบาทและภาวะผู้นำ ก่อนที่จะไปศึกษาดูงานจากพื้นที่จริง ในการอบรมมีการจัดกิจกรรมดังนี้

วันที่ 6 กรกฎาคม 2553

กิจกรรมปรับความคาดหวัง ต้นไม้ความหวัง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมทุกคนได้เสนอความคาดหวังในการเรียนรู้ครั้งนี้ ทั้งเรื่องสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ในส่วนที่เป็นความรู้ ทักษะ ร่วมกัน
2. เพื่อร่วมกันจัดปรับความคาดหวังให้เป็นไปตามความมุ่งหวังร่วมกัน

คำถาม

- ใบไม้คือ ความรู้ที่เราต้องการอยากรู้ในการเรียนรู้ครั้งนี้
- ดอกไม้ คือ ทักษะที่เราต้องการฝึกฝนในการเรียนรู้ครั้งนี้
- บัวรดน้ำคือวิธีการในการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ที่เราต้องการอยากให้เป็น

สรุปความคาดหวังการอบรมวันที่ 6-7 กรกฎาคม 2553

ความคาดหวัง

- การถอดบทเรียน
- สรุปสาระสำคัญ
- ความรู้ในการรับฟังความคิดเห็นต่างๆ
- การพูด การเขียน
- เรื่องในการตั้งคำถาม
- วิธีการสังเกต
- วิธีจับประเด็น
- ทักษะในการพูด การเขียนของนักวิจัย
- ต้องการความรู้ในการพัฒนาในสังคมและการประกอบอาชีพ
- ความรู้ในการพัฒนาชุมชนในด้านเศรษฐกิจพอเพียง
- ความรู้ในเรื่องการทำป๊อหมักและป๊อชีวภาพและความรู้ทั่วไป
- ต้องการรู้หลักการการเป็นผู้นำที่ดีและสามารถถ่ายทอดได้
- ทักษะความเป็นผู้นำ
- อยากได้ความรู้ที่เข้าอบรมวันนี้ด้านที่จะเป็นผู้นำที่ดีมีความสามารถที่จะได้นำไปพัฒนาหมู่บ้านชุมชนให้มีความเจริญและก้าวไปสู่ความเจริญ
- อยากรู้ว่าศึกษาวิจัยได้อย่างไร
- อยากรู้สิ่งใหม่และสิ่งสำคัญในการเรียนรู้
- วิธีและขั้นตอนการวิจัยที่สมบูรณ์แบบและถูกต้อง

ทักษะที่ต้องการฝึกฝนในการเรียนรู้

- ทักษะในการพูด การถาม การจับประเด็น
- ทักษะการคิดแบบวิจัย
- ทักษะการเขียน การฟัง การคิด
- ทักษะในการทำงานให้ดีขึ้น
- ทักษะการคิดแบบนักวิจัย
- การทำวิจัยอย่างยั่งยืน
- ทักษะที่นำไปใช้ให้ถูกต้องในชุมชน
- อยากเรียนรู้ในการสร้างความสามัคคีในชุมชน
- ทักษะการนำเสนอ

- ทักษะในการทำปฏฺย
- จะทำอย่างไรที่จะขอความร่วมมือจากผู้อื่นให้มีส่วนร่วม

วิธีการในการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการ

- แจกเอกสารประกอบอ่าน
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
- แลกเปลี่ยนความรู้ พูดและสรุปในกลุ่มโดยวิทยากรเป็นผู้แนะนำและเติมเต็มสิ่งที่ขาดไป
- อยากเรียนด้านปฏิบัติต่างหมู่บ้าน ต่างอำเภอ ภาคสนาม ของจริง นำมาใช้ได้เลย
- มี VDO ความรู้ เสียงเพลงประกอบ เกมส่นุก ไขความรู
- วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้หากกลุ่มแหล่งเรียนรู้ให้มาก
- อยากได้ความรู้จากวิทยากรทุกคน
- อยากให้วิทยากรได้ให้ความรู้กับทีมวิจัยในหลายๆประเด็น
- อยากได้ความรู้จากวิทยากรหลายๆอย่าง
- ต้องการรู้เรื่องการวิจัยให้แน่นยิ่งขึ้น
- อยากให้ทีมงานได้พูดคุยกันทุกคน
- สองวันนี้อยากให้ทุกคนเป็นคนกล้าพูด ถาม อย่างถูกวิธี
- อยากเรียนรู้ว่าวันนี้จะได้มากน้อยแค่ไหนและอยากรู้ว่ามีอะไรบ้าง

การปรับความคาดหวัง

เนื้อหาการอบรมครั้งนี้จะไม่สามารถให้ความรู้และพัฒนาทักษะเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงและการทำปุ๋ย แต่จะช่วยสร้างการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการพูด การจับประเด็น การถาม การตอบทเรียนฯลฯ เพื่อใช้ในการศึกษาดูงานและการทำงานของทีมวิจัย

การให้ข้อมูลและการถาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักวิจัยได้ฝึกการถาม การตอบเพื่อให้ข้อมูล การบันทึก และการนำเสนอ
2. เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้หน้าที่ชื่นชอบ (ผู้นำในฝัน)

วิธีการ

ให้นักวิจัยจับคู่สัมภาษณ์กันและกันในคำถามที่กำหนดไว้

คำถาม

1. ชื่อ
2. อายุ
3. สถานภาพ
4. อาชีพ
5. ผู้นำที่ชื่นชอบ
6. คุณสมบัติของผู้หน้าที่ชื่นชอบ

สรุปคุณสมบัติผู้นำในฝัน

• คิดเร็วทำเร็ว	• โปร่งใส **
• รูปหล่อ	• มีผลงาน
• กล้าพูด	• จิตใจดี
• ทุ่มเทในการทำงาน	• ไม่ถือตัว
• ให้เกียรติผู้อื่น	• ตรงเวลา
• แก้ปัญหาของหมู่บ้าน/บ้านเมืองได้	
• อัจฉริยะ	• รักประชาธิปไตย ***• บุคลิกดี
• ซื่อสัตย์ *****	• พุดเพราะ • มีคุณธรรม
• เข้ากับคนง่าย	• เสียสละ ***** • จริงใจ
- เพื่อคนอื่น	• ยุติธรรม• ทำงาน

หลักการพูด

1. พูดในเรื่องที่รู้
2. เตรียมข้อมูลที่จะพูด

การจับประเด็น

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักวิจัยฝึกการจับประเด็น หลัก และประเด็นรอง จากการฟัง

วิธีการ ฝึกจับประเด็นจากเพลง

เพลง ลูกเตวดา

ประเด็นหลัก ลูกเนรคุณพ่อแม่

ประเด็นรอง

- นอนตื่นสาย
- เที้ยวเก่ง
- ไม่เอาการเอางาน
- ขอเงินพ่อแม่ ไม่ทำมาหากิน
- โทรศัพท์เป็นนิจ
- อั้นธพาล
- ข่มขู่พ่อแม่
- สะทอนวัฒนธรรม สังคมปัจจุบัน

เพลง ดา

ประเด็นหลัก ความไม่มั่นใจในตนเองต่อสถานการณ์ เหตุการณ์ที่ตนเองทำลงไป

ประเด็นรอง

- ผิดหวังในความรัก
- ความรักไม่ราบรื่น
- ไปบอกรักก่อน /รักแล้วไม่กล้าบอก
- กำลังดูใจ ถ้าเขารักก็มอบใจให้

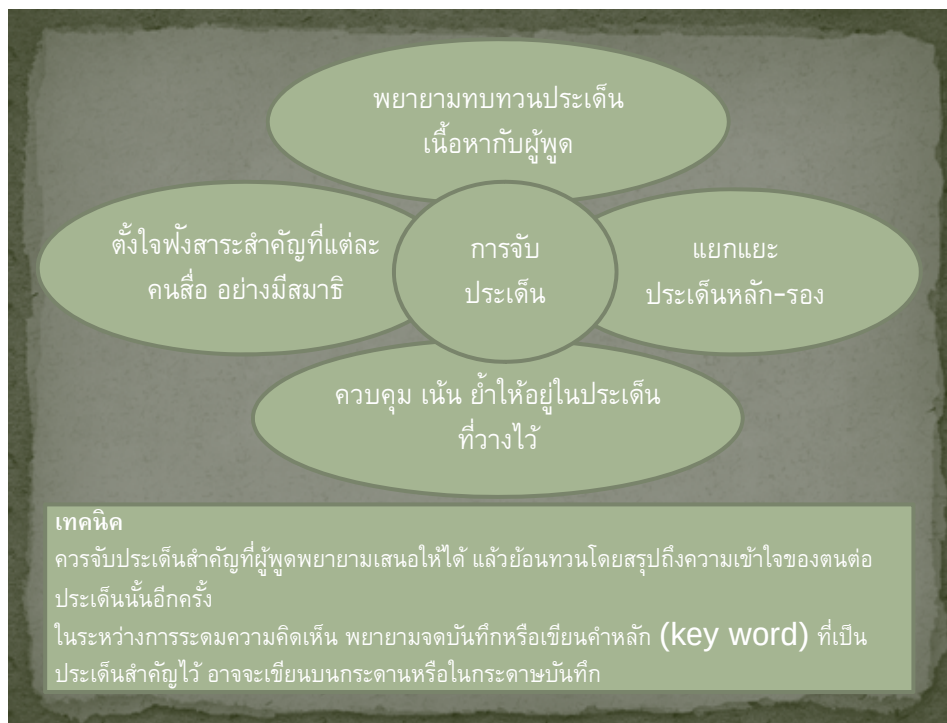
หลักการจับประเด็น

1. ตั้งใจฟัง
2. มีสมาธิ จดจ่อเรื่องที่ฟัง มีสติ
3. สรุปภาพรวม
4. จำเป็นภาพ /ใช้จินตนาการ
5. จำคำสำคัญ

เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการจับประเด็นจากการฟัง

1. ภาษา
2. จังหวะ (ดนตรี)
3. ลำเนียงการเล่า
4. ความชัดเจนของเสียง
5. เรื่องราวที่ไม่คุ้นเคย
6. ความต่างของวัฒนธรรม /วัย

การจับประเด็นจากการระดมข้อมูลในกลุ่มย่อย

วัตถุประสงค์

เพื่อฝึกการระดมข้อมูล และสรุปข้อมูล

วิธีการ

แบ่งกลุ่มย่อยตามความสนใจเป็น 5 กลุ่ม ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ คือ

1. เศรษฐกิจ
2. ทรัพยากร/สิ่งแวดล้อม
3. สังคม/วัฒนธรรม

ประเด็นที่ทำให้แลกเปลี่ยนประกอบด้วย

- ข้อมูลพื้นฐาน
- ปัญหา
- จุดแข็งจุดอ่อน

เตรียมการนำเสนอที่น่าสนใจ ตัวแทนนำเสนอ และตัวแทนฝึกจับประเด็น

นำเสนอผลจากการทำงานกลุ่มย่อย

กลุ่ม 1 เศรษฐกิจ “การมีอาชีพ รายได้และมืงานทำ”

สถานการณ์

1. รายได้ไม่เพียงพอกับรายรับ
2. ต้นทุนการผลิตสูง ทำให้ผลผลิตได้ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน
3. คนว่างงานมาก
4. มีการออกไปทำงานนอกพื้นที่มากขึ้น

ปัญหา

1. รายได้น้อย รายจ่ายมาก สินค้าราคาไม่แน่นอน
2. ต้นทุนสูง น้ำมันแพง ปุ๋ยแพง ยาฆ่าแมลงและยาปราบศัตรูพืชแพง
3. คนว่างงานเพราะแรงงานจำกัด การรับจ้างในหมู่บ้านไม่มีตลอด
4. มีคนไปทำงานต่างถิ่นมาก เพราะเศรษฐกิจในหมู่บ้านไม่แน่นอน

จุดแข็ง

1. ในหมู่บ้านมีพื้นที่ทำการเกษตร
2. มีอาชีพด้านการเกษตร
3. มีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน
 - กลุ่มออมทรัพย์

- กลุ่มข้าวสาร
- กลุ่มเลี้ยงโค
- กลุ่มทำปุ๋ยอินทรีย์
- กลุ่มจักรสาร

จุดอ่อน

1. ชาวบ้านบางส่วนยังไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเองต้องเช่าของคนอื่น
2. ดินไม่มีธาตุอาหาร เสื่อมสภาพอาจเกิดจากการใช้สารเคมีมากเกินไป
3. ชาวบ้านยังใช้ปุ๋ยเคมีมากเกินไป ปุ๋ยและเคมีมีราคาสูงมาก ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงตามไปด้วย
4. ชาวบ้านกู้เงินไปใช้จ่ายไม่ตามวัตถุประสงค์ที่กู้ยืมไป
5. อยากให้ชาวบ้านหันมาใช้ปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนในการผลิต

กลุ่ม 2 ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ข้อมูลพื้นฐาน

แหล่งน้ำธรรมชาติที่ใช้ในหมู่บ้าน

- มีคลองส่งน้ำสายใหญ่จากแม่น้ำปิง
- มีลำเหมืองไส้ไก่จากลำเหมืองใหญ่จำนวน 5 สาย ใช้ในการทำการเกษตร
 1. เหมืองกิ้ว
 2. เหมืองสันประคู่
 3. เหมืองกลาง
 4. เหมืองสันมะนะ
 5. เหมืองริมปิง

ดิน มีเนื้อที่ 1,100 ไร่ ทำการเกษตร 990 ไร่

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

1. ผู้เลี้ยงสัตว์ปล่อยให้มูลสัตว์มีกลิ่นเหม็น
2. มีคนแอบเอาขยะทิ้งในลำเหมืองในหมู่บ้าน
3. อากาศเป็นพิษจากสารเคมี
4. ดินไม่มีนํ้า

ปัญหาสุขภาพ

1. สารเคมีตกค้างพืชผักและตัวของเกษตรกร

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. มีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ทำการเกษตรได้ตลอดปี	1. เกษตรกรขาดความรู้ในการใช้สารเคมี
2. มีแหล่งหาสัตว์น้ำมาบริโภคได้ตลอดปี	2. ยังไม่เข้าใจอย่างแท้จริงกับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ
3. มีถนนหนทางสายหลักผ่านหมู่บ้านทำให้การขนส่งผลผลิตการเกษตรได้สะดวก	3. ในฤดูน้ำหลาก(ฤดูฝน) น้ำจะท่วมพื้นที่การเกษตรบางพื้นที่

กลุ่มที่ 3 สังคมและวัฒนธรรม

ข้อมูลพื้นฐาน

บ้านใหม่สันมะนะ หมู่ที่ 8 มีเขตติดต่อกับหมู่ 6 ,หมู่ 7 และหมู่ 9 มีลำเหมืองสาธารณะผ่าน (แม่น้ำปิง) มีเนื้อที่ประมาณ 1,100 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นสวนลำไย 80% ของพื้นที่ ที่เหลือทำนา ทำสวน

มีประชากร ประมาณ 272 กว่าครัวเรือน ชาย 378 คน หญิง 405 คน รวม 783 คน

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่บ้าน คือ นายอรรถพร อินทร์วรรณ

ผู้นำกองทุนเงินล้าน คือ นายสุรพล ปัญญาบุตร

ผู้นำออมทรัพย์ คือ นายบุญธรรม อินทร์วรรณ

ผู้นำ อสม. คือ นายอานวย ดีใหม่

มีวัดของหมู่บ้าน คือ วัดล้องกู๋ไทย

มีที่สาธารณะสำหรับเป็นลานกีฬา 1 แห่ง

มีประปาหมู่บ้าน ตั้งอยู่ในที่สาธารณะ

ประเพณีของหมู่บ้าน

ประเพณียี่เป็ง จัดในช่วงเดือน ค.ค. – พ.ย. วันเพ็ญเดือน 12

ประเพณีปีใหม่เมือง จัดในช่วงเดือน เม.ย. ของทุกปี

ประเพณีสงกรานต์บูชาตุลึงกู๋ไทย จัดในช่วงเดือน พ.ค. – มิ.ย. ของทุกปี

งานสลากภัต จัดในช่วงหลังยี่เป็ง

งานรูกขมุลกรรม จัดในช่วงเดือน ธ.ค. – ม.ค.

งานปอยหลวง จัดประมาณเดือน มี.ค. – พ.ค. ขึ้นอยู่กับวัดที่จะจัดงาน

งานบุญข้าวใหม่ จัดประมาณเดือน ม.ค. – ก.พ.

ปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรม

1. ด้านการลงแรงช่วยกันทำงาน เช่น ลงแขกสร้างบ้าน, เกี่ยวข้าว, ปลูกลาน ฯลฯ

2. เปลี่ยนแปลงวิถีดำเนินชีวิต เช่น แต่ก่อนเคยผลิตข้าวเพื่อบริโภคเองที่เหลือจะขายแต่ปัจจุบันเน้นผลิตเพื่อขายเท่านั้น
3. ปัญหาด้านยาเสพติด
4. ปัญหาหนี้สิน
5. ปัญหาแหล่งกำจัดขยะไม่มีเป็นหลักแหล่ง
6. ปัญหาการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการจัดงานศพ เช่น อาหารและเครื่องดืม
7. เด็กที่จบการศึกษาจะไปทำงานในเมือง หรือต่างจังหวัดไม่มาช่วยงานด้านเกษตรกรรมเท่าไร

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. มีความสามัคคี 2. มีเวทีแสดงความคิดเห็นร่วมกัน 3. มีกองทุนออมทรัพย์ 4. มีการรักษาประเพณีไว้ทุกปี	1 เน้นการตัดสินใจของผู้นำ 2 ส่วนใหญ่จะเป็นหนี้ซ้ำซ้อน 3 วิถีชีวิตค่านิยมเปลี่ยนไป 4 เยาวชน หนุ่มสาวไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรม

เครื่องมือ Mind map (แผนที่ความคิด)

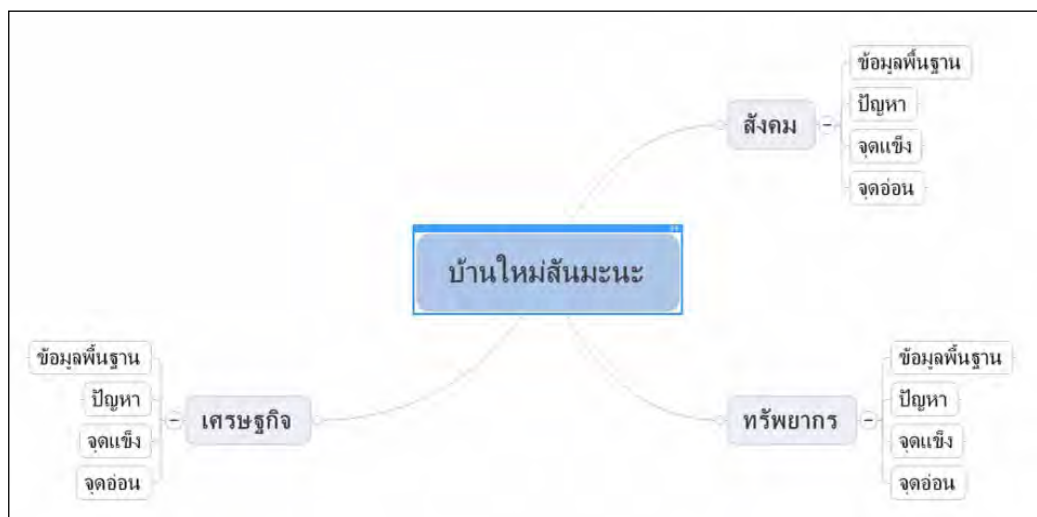
หลักการเขียน

1. กำหนดเรื่องไว้ตรงกลาง
2. แดกขาประเด็นหลัก
3. ต่อจากประเด็นหลักสามารถแตกขาได้ตามประเด็นย่อย
4. จดเฉพาะคำสำคัญ ไม่ต้องจดเป็นประโยคทั้งหมด
5. ลากเส้นเชื่อมโยงเรื่อง ประเด็นหลัก ประเด็นย่อย

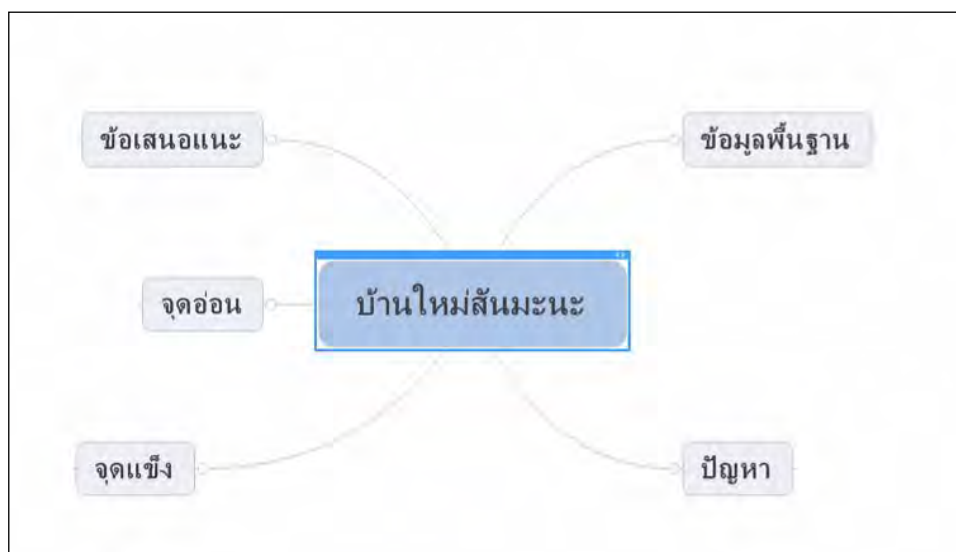
ตัวอย่าง การจับประเด็นโดยใช้เครื่องมือ แผนที่ความคิด

ตัวอย่าง การสรุปประเด็นตามสถานภาพด้านต่างๆ

ตัวอย่าง การประมวลตามหัวข้อ (รวมข้อมูลจาก 3 ด้าน ตามหัวข้อเฉพาะ)

การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

วัตถุประสงค์

เพื่อจัดลำดับความสำคัญ ความเร่งด่วนของปัญหาเพื่อนำมาวางแผนชุมชน

วิธีการ

1. สรุปสถานการณ์ปัญหาจากข้อมูลกลุ่มย่อย
2. แจกสติ๊กเกอร์สีให้ผู้เข้าร่วมประชุมคนละ 2 อัน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุม ติดสติ๊กเกอร์เลือก ปัญหาที่เห็นว่าสำคัญ และเร่งด่วนที่สุดที่ต้องแก้ไข
3. ตรวจเช็คจำนวนสติ๊กเกอร์ที่ติดให้ครบตามจำนวนคน แล้วสรุปคะแนนจากสติ๊กเกอร์ หากข้อใดมีความสำคัญเท่ากันอาจให้ลงคะแนนใหม่เฉพาะข้อที่คะแนนเท่ากัน

ตารางสรุป การจัดลำดับความสำคัญปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนของบ้านใหม่สันมะนะ จากผู้เข้าร่วมอบรม

ปัญหา	คะแนนครั้งที่ 1	คะแนนครั้งที่ 2	สรุป
1. ด้านเศรษฐกิจ			
- รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย(หนี้สิน)**	10		1
- ต้นทุนการผลิตสูง	2		
- การว่างงาน(เด็กจบมาไม่กลับมาทำเกษตร, ความต้องการแรงงานเป็นช่วงๆ)	0		

2. ทรัพยากร/สิ่งแวดล้อม			
- กลิ่นเหม็นจากมูลสัตว์	1		
- การทิ้งขยะในลำเหมือง/ไม่มีแหล่งทิ้งขยะ	1		
- อากาศเป็นพิษ (สารเคมีทางการเกษตร)**	3	8	3
- ดิน ไม้มีน้อย	1		
3. สังคมวัฒนธรรม			
- ยาเสพติด**	7		2
- ค่าใช้จ่ายในการจัดงานศพ	3	7	
- ความร่วมมือ/การช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีน้อย	0		
- วิถีชีวิตจากการพึ่งพาตนเองเป็นเชิงพาณิชย์/ค่านิยมเปลี่ยน	2		

จากรายข้างต้น ปัญหาที่เห็นว่าสำคัญ เรียงตาม 3 ปัญหาแรกคือ

1. ปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย
2. อากาศเป็นพิษ (การใช้สารเคมีในการเกษตร)
3. การป้องกันปัญหายาเสพติด

การบ้านสำหรับคืนวันที่ 6 กรกฎาคม 2553

ให้ผู้เข้าร่วมอบรมแต่ละคนคิดว่า

1. ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาแต่ละข้อเป็นใคร
2. ผู้ที่ควรเข้ามาช่วยกันแก้ปัญหาแต่ละข้อเป็นใครบ้าง

การอบรมวันที่ 7 กรกฎาคม 2553

การวิเคราะห์ผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรม ฝึกการวิเคราะห์ผู้เกี่ยวข้องในการทำงานแก้ปัญหาของชุมชน

วิธีการ

ให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่มย่อย (ตามปัญหาที่เลือก 3 ข้อ) เป็น 3 กลุ่ม และระดมความเห็นจากการบ้านที่ให้ไว้ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2553

นำเสนอผลงานกลุ่มย่อย

กลุ่มที่ 1 ปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย

1. คนที่ได้รับผลกระทบ
 - คนในครอบครัว (พ่อ แม่ ลูก)
 - คนในชุมชน (ชาวบ้าน ผู้นำ)
 - หน่วยงาน (เทศบาล โรงเรียน)
 - วัด
2. คนที่จะมาร่วมแก้ปัญหา
 - ครอบครัว (พ่อ แม่ ลูก)
 - แกนนำ (ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน)
 - หน่วยงาน (จนท.หน่วยงานของรัฐ) นักพัฒนาชุมชน เกษตรตำบล
3. ข้อเสนอแนะ
 - เก็บออม
 - ทำบัญชีครัวเรือน
 - ช่วยกันประหยัด
 - หารายได้เสริม
 - ปลูกผักกินเอง เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่
 - ประสานหน่วยงาน อบรมให้ความรู้
 - ผู้นำลดค่าใช้จ่ายในการจัดงานชุมชน

กลุ่ม 2 อาทศเป็นพิษ (สารเคมีจากการเกษตร)

1. ผลกระทบ
 - ตัวเกษตรกร ชาวบ้าน ชุมชนที่อยู่ในเขตสารเคมีไปถึง
 - ผู้บริโภคที่ซื้อผลผลิตไปกิน
2. คนที่จะมาช่วยในการแก้ไข
 - เกษตรกร (ผู้ปลูกผัก (คะน้า ผักกาด)) คนใกล้เคียงเกษตร ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (เทศบาล เกษตรตำบล สถานีอนามัย สาธารณสุข)
3. ข้อเสนอแนะ
 - ปรับปรุงบำรุงดิน
 - ให้ความรู้
 - สร้างจิตสำนึก
 - ลดการใช้สารเคมี

- การใช้สารธรรมชาติ
- ผู้นำชุมชนเป็นตัวอย่าง
- หน่วยงานให้ความรู้แก่เกษตรกรและผู้บริโภค
- รับรองคุณภาพ

กลุ่ม 3 ปัญหายาเสพติด

1. ผลกระทบ

- คนในครอบครัวทั้งหมด

2. คนที่จะมาช่วยในการแก้ไข

- ครอบครัว พ่อแม่ลูกลุงป้าน้าอา
- ผู้ใหญ่บ้าน
- ผช.ผู้ใหญ่บ้าน
- พระเณร
- คณะกรรมการหมู่บ้าน
- หน่วยงานของรัฐ เทศบาล อบจ. ตำรวจ กูก
- ครูบาอาจารย์

3. ข้อเสนอแนะ

- วางแผนร่วมกันป้องกัน
- สอดส่องดูแล
- อบรมสั่งสอน

การวางแผนชุมชน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมฝึกการวิเคราะห์และระดมความเห็นเพื่อกำหนดแผนการทำงาน

วิธีการ

1. แบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่มตามปัญหาเพื่อระดมความเห็นจัดทำแผนชุมชน
2. ให้ตัวแทนกลุ่มย่อยนำเสนอ โดยมีเงื่อนไขไม่ให้ผู้ที่เคยฝึกนำเสนอหน้าเวทีซ้ำคนเดิม

นำเสนอผลการทำงานกลุ่มย่อย

1. การแก้ปัญหารายได้ไม่พอเพียงกับรายจ่าย

กิจกรรม	ทำไม	อย่างไร	ทำกับใคร	เมื่อไหร่	ทำอะไร อะไร	ต้องใช้ความรู้ อะไร
1. เก็บออม	เพื่อมีเงินเก็บใช้ในยามจำเป็น	สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์	กลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน	ทุกอาทิตย์ที่ 2 ของเดือน	มีเงินเก็บ	รู้ระเบียบกองทุน
2. ทำบัญชีครัวเรือน	เพื่อให้รู้รายรับ-รายจ่ายประจำวัน	มีสมุดจดบันทึกรายรับ-รายจ่าย	ทุกคนในครอบครัว	ทุกวันตอนเย็น	รู้รายรับ-รายจ่ายประจำวัน	รู้หลักการทำบัญชีที่ถูกต้อง
3. ช่วยกันประหยัด	เพื่อลดค่าใช้จ่ายไม่จำเป็น	ไม่ใช้ของฟุ่มเฟือยและจำเป็น	ทุกคนในครอบครัว	ทุกวัน	สามารถลดรายจ่ายลงได้	ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง
4. หารายได้เสริม	เพื่อเพิ่มรายได้	หารายได้เสริมนอกจากรายได้หลัก (เย็บผ้า ปักผ้า รับซ่อมบำรุง ฯลฯ)	ผู้ว่าจ้าง	ทุกวัน	ได้รายได้เพิ่ม	ความรู้ทางเทคนิคเฉพาะอย่าง
5. ปลุกผักกินเอง	ลดรายจ่ายจากการซื้อที่อื่น	ปลุกผักทุกชนิดที่กินได้	ทุกคนในครอบครัว	เมื่อมีเวลาวางจากการทำงาน	- ได้ผักไว้กินเอง - ที่เหลือนำไปขาย - ลดค่าใช้จ่าย	ความรู้ด้านการเกษตร ความรู้ด้านการทำปุ๋ยชีวภาพ
6. เลี้ยงสัตว์ (ปลา, ...)	เพื่อเป็นอาหารไว้บริโภคใน		ทุกคนในครอบครัว	ทำได้ทุกเมื่อ		ความรู้ด้านการเกษตร

ไก่อ)	ครัวเรือน และลด ค่าใช้จ่าย					
7. อบรม การใช้ ปุ๋ย ชีวภาพ	- ลด ค่าใช้จ่าย ใน ครัวเรือน - เพื่อมี สุขภาพ ปลอด สารพิษ	น้ำเค็ม อาหารหมัก ทำปุ๋ย ชีวภาพและ ปุ๋ยน้ำหมัก ชีวภาพ	ทุกคนใน ครัวเรือน สมาชิกใน ชุมชนที่ สนใจ	ทำได้ทุก เมื่อ ระบุนานเวลา	ได้ปุ๋ยไว้ใช้ เอง โดยลด ค่าใช้จ่าย	- ความรู้ด้าน การทำปุ๋ย - หาขายได้ เสริม
8. ลด ค่าใช้จ่าย ในการ จัดงาน	เพื่อลด ค่าใช้จ่ายใน ครอบครัว	นำผลผลิตที่ เราเองทำ เป็นอาหาร	ทุกคน สมาชิกใน ชุมชน	เมื่อมีงาน ระบุ ช่วงเวลา	ลดค่าใช้จ่าย ในงาน	- รู้หลักการ ทำบัญชี - รู้การใช้ หลักเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้

กลุ่ม 2 มลพิษทางอากาศ (สารพิษจากการเกษตร)

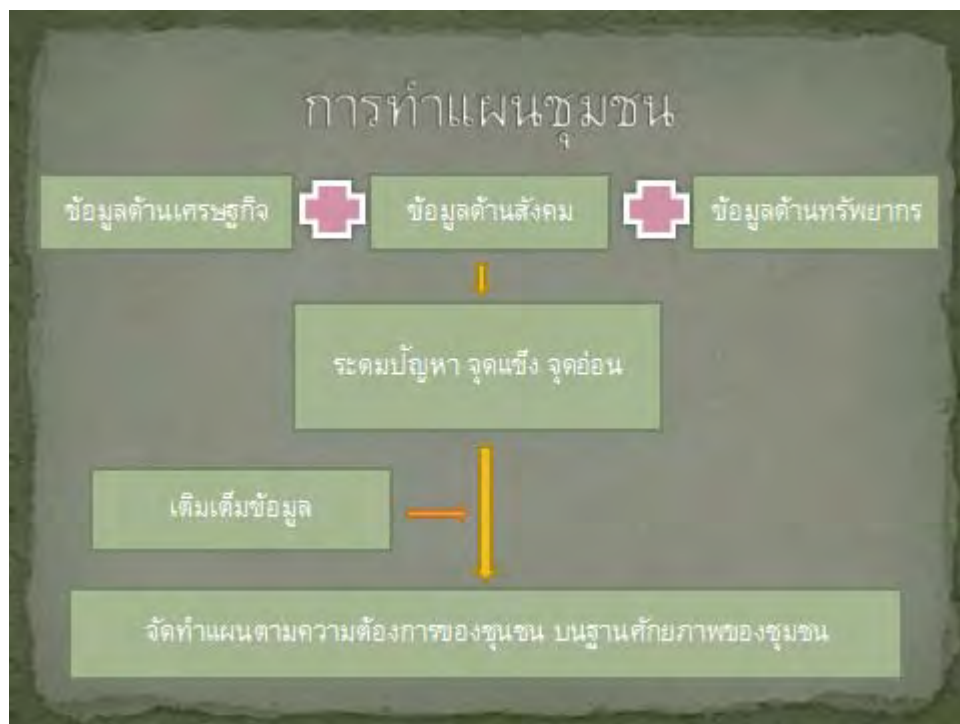
กิจกรรม	ทำไม	อย่างไร	ทำกับใคร	เมื่อไหร่	ทำแล้วได้ อะไร	ต้อง รู้ อะไร
1. อบรมให้ ความรู้แก่ เกษตรกรเรื่อง การทำเกษตร อินทรีย์	ทำให้ เกษตรกร ได้รับ ความรู้	ให้ภาครัฐ หา วิทยากร มา ให้ ความรู้แก่ เกษตรกร	เกษตรกรร่วมกับ ภาครัฐเอกชน	ปี 2553 ช่วงเวลา	ทำให้ เกษตรกร ปลอดภัย จาก สารพิษ	ต้อง รู้ ความรู้การ ทำเกษตร อินทรีย์ เกษตร ผสมผสาน อย่างยั่งยืน
2. ศึกษาดูงาน ด้านเกษตร อินทรีย์	จะได้ แบบอย่าง มาปรับใช้	ประชุม วางแผน ร่วมกัน	- ผู้นำ - เกษตรกร	สิงหาคม 2553	ได้ความรู้ แบบอย่าง แนวทาง	ต้อง รู้ ความรู้ใน ด้านการ

	ในพื้นที่	เพื่อศึกษา ข้อ มูล เบื้องต้น ในเรื่องที่ จะไป ดู งาน			ปฏิบัติ	- ฟัง ตั้งคำถาม - จั บ ประเด็น - ข้อ มูล เบื้องต้น เรื่องที่จะ ไปดูงาน
--	-----------	---	--	--	---------	---

กลุ่ม 3 การป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน

กิจกรรม	ทำไม	อย่างไร	ทำกับใคร	เมื่อไหร่	ทำอะไร	ต้องใช้ ความรู้ อะไร
1. อบรมให้ ความรู้แก่ เกษตรกร เรื่องการทำ เกษตร อินทรีย์	ใช้เวลา ว่างให้เกิด ประโยชน์ เพื่อ สุขภาพ	- เล่น เล่น ฟุตบอล - ตระกร้อ - เต้นแอโร บิก ฯลฯ - จั ด ห า อู ป กร ณ์ กีฬา - ห า ทุ น (สร้างลาน กีฬา)	- ก ลุ่ ม เยาวชน - กลุ่มผู้ใช้ แรงงาน - กลุ่มสตรี - ผู้สนับสนุน : เทศบาล ส ถ า นี อ น ำ มั ย โรงเรียน	ตอนเย็น ร ะ ะ ะ ช่วงเวลา	- ได้สุขภาพ ดีขึ้น - ได้ห่างไกล ยาเสพติด - ได้ - ประสบ การณ์ และ แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น - ได้ ความ สามัคคี	รู้ ก ตี ก า การเล่น และการ ออกกำลัง กาย - วิ ชี ก าร จั ด ก าร ลานกีฬา
2. จัด อบรม เยาวชน	ให้รู้ถึงพิษ ภัยของยา เสพติด	หาวิทยากรที่ มี ค ว ำ ม รู้ ความสามารถ ด้านยาเสพติด มา อบรม	- เยาวชนและ ประชาชน - ดำรวจ ครู ระบุจำนวน	เมื่อได้รับ งบประมาณ ระบุ ช่วงเวลา	- ได้ความรู้ ฯลฯ - รู้พิษภัยยา เสพติด - ก าร ป็ อ ง	- รู้เรื่อง ยาเสพติด - การเขียน โครงการ

		เยาวชน			การแพร่ ระบาดของ ยาเสพติด	
--	--	--------	--	--	---------------------------------	--

ถอดบทเรียนการอบรม

วัตถุประสงค์

เพื่อฝึกการถอดบทเรียนอย่างง่าย และประเมินผลการอบรม

วิธีการ

1. แจกกระดาษบัตรคำให้ผู้เข้าร่วมเพื่อตอบคำถาม 3 ข้อคือ
 - สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอบรม 2 วันนี้
 - สิ่งที่น่าสนใจจากการอบรมฯ
 - สิ่งที่ไม่ประทับใจจากการอบรมฯ
2. ทีมวิทยากรประมวลคำตอบจากบัตรคำที่ได้
3. ทีมวิทยากรสรุปนำเสนอต่อผู้ร่วมอบรม

สรุปผล

1. สิ่งที่ได้เรียนรู้

- ได้เรียนรู้วิธีทำแผนชุมชน
- ได้ประสบการณ์
- ได้แนวทาง
- ได้รู้วิธีคิด
- ได้ความกล้า
- ได้ความมั่นใจ
- ได้มีประสบการณ์มากขึ้น
- ได้ความสุข ได้เพื่อน และความรู้ในสิ่งที่ต้องการ
- ความรู้จากทีมงานวิจัยเราควรต้องรู้
- ได้ความรู้จัดทำแผนชุมชนและสิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน
- รู้จักการทำ Mind Map
- รู้ทักษะในการฟัง การพูด การถาม
- รู้จักการจับประเด็น แยกประเด็น
- รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม/แลกเปลี่ยน
- ได้แนวคิดใหม่ๆ
- การแสดงออกของตัวเอง
- เทคนิคในการฟัง พูด คิด
- การทำงานเป็นทีม/กลุ่ม
- กล้าแสดงออก
- การทำแผนที่ความคิด
- การจับประเด็นถึงปัญหาและได้วิเคราะห์ถึงปัญหาต่างๆ
- ความรู้เรื่องด้านกล้าพูด
- ได้รับเรียนรู้ในการพูด
- ได้พูด ได้ฟัง ได้ความรู้
- ได้องค์ความรู้ ได้ทักษะ การพูด
- ความรู้ที่ต้องการได้พูดได้ฟัง
- รู้เรื่องการพูด ฟัง จับประเด็น การถาม
- ทักษะ ฟัง พูด จับประเด็น วิธี การเสนอบทเรียนต่างๆ อย่างถูกต้อง

2. ความประทับใจ

- พิจารณาคุณค่ามากมาย
- ดี เป็นกันเอง ไม่เครียด
- สิ่งประทับใจในการอบรมได้ความสามัคคี ได้ความประทับใจในผู้จัด และวิทยากรที่ให้ความรู้
- ความสามัคคี
- การช่วยเหลือ
- สิ่งประทับใจ สถานที่อบรม และวิทยากรเป็นการเอง
- วิทยากรมีความรู้และเป็นกันเอง
- ได้ความรู้มากมาย
- ประทับใจผู้เข้าทุกคน
- ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น
- วิทยากร
- ผู้เข้าร่วมการอบรม
- กระบวนการอบรม
- ได้ความรู้เพิ่มขึ้น
- ได้กล้าแสดงออก
- พิจารณาคุณค่าและคุณค่า
- พิจารณาใจดี
- พิจารณา
- วิทยากรพูดและใช้ภาษาได้ดีมากสมกับที่เรียนมา
- เนื้อหาของการอบรม
- ตัวคนมาอบรม
- การแบ่งกลุ่ม
- ได้รับความรู้มากมายเกินพิกัด
- วิทยากรให้ความรู้ได้มากที่สุด
- รู้สึกดีใจได้ความรู้มากมาย

3. ความไม่ประทับใจ

- ไม่มีเลย
- ไม่มี
- ไม่มีเลยสักนิด
- ไม่มีมีแต่ความรู้

- เรื่องอาหาร
- อาหารไม่ค่อยอร่อย
- เวลาของตนเองมีน้อย
- เวลา สถานที่
- คงไม่มีนะ โทษตัวเองง่วงนอนมากไปหน่อย
- อบรม 2 วันประทับใจ

วางแผนการดูงาน (ใคร ที่ไหน)

1. หลักเศรษฐกิจพอเพียง
2. หลักการทำบัญชี
3. ระเบียบกองทุน
4. การเขียนโครงการ
5. การจัดการลานกีฬาชุมชน
 - a. วิธีการเล่น
 - b. กติกาของกีฬา
6. ความรู้เรื่องการป้องกันยาเสพติด
7. ความรู้ด้านการเกษตร (อินทรีย์)
 - a. ทำปุ๋ยชีวภาพ

คำถามเพื่อถอดบทเรียน

คำถามหลักในการถอดบทเรียน

- แรงแบนดาลใจในการทำงานนี้
- อะไรบ้างที่ทำแล้วภาคภูมิใจมาก
- โครงการนี้มีประโยชน์อะไร กับใคร (ตัวเอง ครอบครัว กลุ่มชุมชน เครือข่าย สังคม ประเทศชาติ)
- สิ่งที่ได้ตามความคาดหวังคืออะไรบ้าง
- สิ่งที่มาเกินกว่าความคาดหวังคืออะไร (ไม่ได้คาดหวังไว้แต่ได้)
- สิ่งที่ไม่ได้ตามความคาดหวังคืออะไรบ้าง

คำถามเจาะลึก

- เกิดขึ้นได้เพราะอะไร ทำได้อย่างไร ทำอะไร ทำกับใคร ทำอย่างไร ต้องใช้อะไร
- ทวนเดิม ความรู้ใหม่ ความสามารถใหม่ที่ได้จากการทำงาน (วิธีคิด มุมมอง)
- เจ็บใจที่ทำให้สำเร็จ

การเตรียมเพื่อศึกษาดูงาน

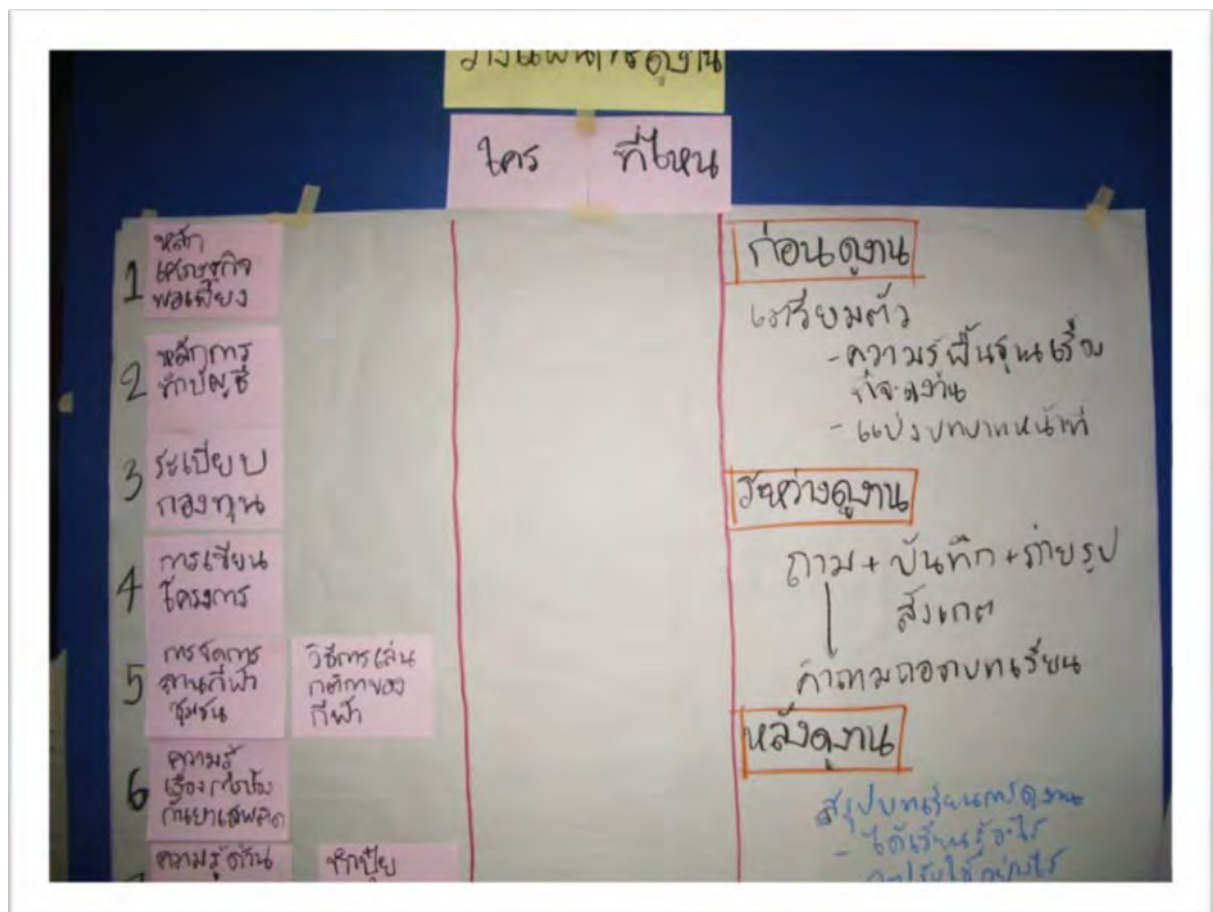
วัตถุประสงค์

เพื่อเตรียมตัวในการไปศึกษาดูงานของทีมวิจัย

วิธีการ

1. สรุปข้อมูลความรู้ที่ต้องการจากแผนชุมชน
2. กำหนดสถานที่ศึกษาดูงาน (ที่ไหน, กับใคร)
3. กำหนดขั้นตอนการทำงาน

หมายเหตุ กิจกรรมนี้ผู้เข้าร่วมอบรมยังไม่ได้ดำเนินการ วิทยากรเพียงแต่ให้กรอบการเตรียมตัวของทีมวิจัยดังแผนภาพ

ขั้นตอนการศึกษาดูงาน

1. ก่อนดูงาน
 - a. เตรียมตัว

- ii. ความรู้พื้นฐานเรื่องที่จะดูงาน
- iii. แบ่งบทบาทหน้าที่

2. ระหว่างดูงาน

- a. ถาม + บันทึก + ถ่ายรูป
- b. สังเกต
- c. คำถามถอดบทเรียน

3. หลังดูงาน

- a. สรุปบทเรียนการดูงาน
 - i. ได้เรียนรู้อะไร
 - ii. จะปรับใช้อย่างไร

สรุปบทบาทผู้นำ โดยคุณนพพร นิธิรงค์

คุณสมบัติของผู้นำ 4 ป.

ป.แรก นึกถึงประชาชน

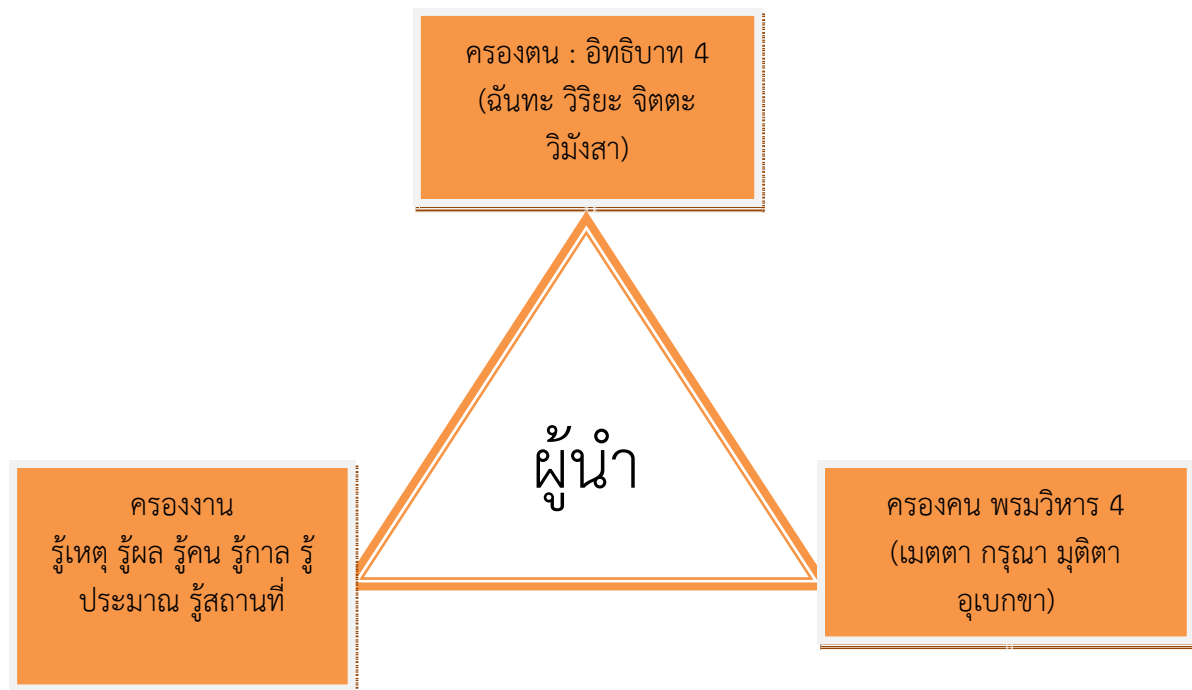
ป.ที่สอง ประชาธิปไตย

ป.ที่สาม ประสานงาน

ป.ที่สี่ ปฏิบัติ

(บทบาทผู้นำ: เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง ปิดป่า ประสานงาน การสร้างมนุษยสัมพันธ์)

ธรรมชาติของผู้นำ ให้ความสำคัญยินดี วิถีไพเราะ สงเคราะห์ประชาชน วางตนให้เหมาะสม

ความสำคัญของผู้นำ คือ ต้องมีคนตาม ต้องพัฒนาคนตาม ให้โอกาสผู้ตาม

เป้าหมาย การตั้งคำถามและเก็บประเด็นจากการดูงาน

ทักษะที่ต้องการ

- ❖ การจัดการกลุ่ม
- ❖ บทบาทผู้นำ
- ❖ การเก็บประเด็น
- ❖ การตั้งคำถาม
- ❖ การสรุป
- ❖ การพูด
- ❖ การนำเสนอ
- ❖ การถอดบทเรียน

การจัดทำแผนชุมชน

- ❖ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน
- ❖ ปัญหา
- ❖ ทุนเดิม/ศักยภาพ
- ❖ การวิเคราะห์ผู้เกี่ยวข้อง

การอบรมครั้งนี้ทีมวิจัยคิดยังไงกันบางนะ

เรื่อง/เนื้อหาที่เรียนรู้ได้ดีมีความเข้าใจ

- เนื้อหาได้ฟังแล้วเข้าใจง่าย ได้รู้อะไรหลายอย่าง
- เนื้อหาเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว แต่ไม่เคยจะมีใครหยิบยกขึ้นมาพูด พอได้พูดได้คุยกันทำให้รู้ว่าเป็นเรื่องที่มีคุณค่า เป็นข้อมูลพื้นฐานที่เคยทำกันมา
- ผมรู้สึกดีใจที่ได้ความรู้เป็นอย่างมาก
- มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาดี แต่ต้องได้รับจากประสบการณ์จริงด้วยจึงจะดีมาก
- ได้ดีเป็นบางอย่าง
- มีความเข้าใจดี มีประโยชน์มาก จะได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ต่อไป
- เข้าใจพอสมควร พอใจมากที่ได้มาอบรม
- พอสมควร แต่ก็มีความพอใจมาก
- การทำ mind mapping
- การฝึกพูด
- จัดทำแผนชุมชน การถอดบทเรียน การแบ่งกลุ่มย่อย
- เนื่องจากทีมวิจัยมีความเข้าใจที่จะนำความรู้ไปปฏิบัติใช้ในครอบครัวและชุมชน
- เนื้อหาบทเรียนจัดได้ดีมาก วิทยากรอธิบายได้เข้าใจถึงเนื้อหาในการอบรม
- ได้ทักษะใน พูด ฟัง คิด จับประเด็น

มีอะไรที่ขัดขวาง/เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้

- ไม่มี
- ความไม่กล้า ความไม่รู้
- ผมรู้สึกไม่มีอุปสรรคในการเรียนรู้
- ไม่กล้าที่จะถาม
- ไม่มี
- เรื่องเวลาไม่ค่อยมีเท่าไร
- ไม่มี
- เวลาไม่ค่อยมีเวลาเข้ามาฟัง
- ความรู้ที่จบมาน้อยไป
- เนื่องจากการอบรมในระยะนี้เป็นฤดูที่กำลังเก็บเกี่ยวผลผลิต

ถ้าใช่

- อุปสรรคต่อการเรียนรู้ไม่มี

ถ้าเปรียบเทียบก่อนและหลังการฝึกอบรม ท่านคิดว่าท่านมีการเปลี่ยนแปลงทางความคิด หรือมีทักษะตามเนื้อหาที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมหรือไม่ อย่างไร

- ไม่มี
- ได้ความคิด ได้ทักษะมากขึ้น
- มี คือ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในงานได้
- มีความรู้มากขึ้นและกล้าพูดกล้าทำมากกว่าเดิม
- ได้เพิ่มเติม ดีมาก
- ดีขึ้น
- ถ้าจะเปรียบเทียบเรื่องความรู้หลังจากอบรมแล้วมีความรู้มากขึ้น
- มีความกล้าแสดงออกมากขึ้นกว่าเดิม
- เหมือนเข้าเรียนระดับที่สูงขึ้น
- เมื่อก่อนอบรมในส่วนตัวเป็นคนที่ไม่ค่อยกล้าแสดงออก เมื่อมีการอบรมทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนไป กล้าพูด กล้าถามสิ่งที่ยากจะรู้
- เปรียบเทียบการก่อนอบรมคิดไม่อยากเข้าฝึกอบรม พอหลังฝึกอบรมอยากให้มีการอบรมอีก เพราะทีมวิทยากรให้ความรู้เพิ่มขึ้นได้ดีมาก
- เปลี่ยนแปลงมากเลย ไม่เคยจับไมค์พูดก็เคย ความคิดดี มีทักษะ

5. สิ่งที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

- การถอดอม การประหยัด
- การปรับใช้ข้อมูลที่ได้เรียนรู้
- การจับประเด็นรู้หลักที่ถูกต้องวิธี
- รู้ทักษะต่างๆ สามารถประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้
- ทักษะการวิเคราะห์ การจับประเด็น
- การออม
- คือเรื่องที่ได้รับรู้จากการอบรม
- ทักษะการพูด ฟัง คิด นำเสนอ
- สิ่งที่ได้เรียนมา ปฏิบัติงานจริง ข้อเสนอแนะให้ชุมชนมาสนใจ
- คือความรู้และเริ่มต้นทำ
- หลังฝึกอบรมไปแล้วได้นำความรู้ที่วิทยากรมอบให้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนต่อไป
- ปรับปรุงบุคลิกภาพได้หลายด้าน

6. สิ่งที่เราควรเรียนรู้เพิ่มเติม คือ

- การพูด การแสดงออกจากตัวเราเอง
- การแก้ไขปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต
- การวิเคราะห์เนื้อหาที่เข้มข้น
- การฟัง การพูด การจด
- ความกล้า
- ควรอบรมบ่อยครั้ง
- การปฏิบัติงานในพื้นที่จริง
- ต้องฝึกอบรมและดูงานที่สำเร็จ
- การไปศึกษาดูงานที่กลุ่มอื่นๆ ที่ทำสำเร็จ จะได้เรียนรู้และนำมาปฏิบัติได้

7. ท่านมีข้อเสนอแนะต่อสิ่งเหล่านี้อย่างไร

❖ บรรยายากในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่

- เป็นสิ่งที่ดี ได้เรียนรู้ใช้ความคิดเยอะ ได้เสนอต่อกลุ่ม
- มีบรรยากาศการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน
- ยังขาดความรู้ในประเด็นเป็นบางอย่าง และไม่เข้าใจเป็นอย่าง
- ดี ใช้ได้ บรรยายากแลกเปลี่ยน
- ไม่มี
- มีความสุขใจมากและความรู้มากขึ้น
- ทำได้เป็นระบบดี มีกรนำเสนอต่อเนื่อง
- ยังขาดการอภิปราย ประเด็น
- ควรจะมีการอบรมอย่างต่อเนื่อง
- ควรเปลี่ยนกันในด้านการเขียนและเสนอ

❖ การจัดสถานที่ในการเรียนรู้ เช่น ที่นั่ง กระดานบอร์ด อุปกรณ์การเรียนรู้ต่างๆ

- จัดเข้ากับสถานที่และบรรยากาศได้ถูกต้องอย่างชื่นชม
- ใช้ได้
- ดีมาก
- ดี จัดได้ดี
- ดีมาก
- ได้ดีมาก

- มาเรียนรู้ไม่ใช่ว่าพักหรือเที่ยว ความรู้ต้องมาก่อนกว่าสิ่งอื่น
- ดี
- เป็นที่น่าพอใจ
- สมบูรณ์มาก

❖ อาหาร/อาหารว่าง

- อาหารนั้นก็ใช้ได้พอประมาณไม่ใหญ่ไม่เล็กเกินไป อาหารว่างดีมาก
- ใช้ได้
- ดีมาก
- ดี ใช้ได้
- ดีมาก
- อร่อยมาก
- ใช้ได้พอสมควร
- พอดี
- พอใช้ได้ แต่น่าจะปรับปรุงเรื่องอาหารสักหน่อย
- ใช้ได้

❖ ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- อยากให้มีการอบรมบ้างจากหมู่บ้าน
- ควรมีการอบรมให้มากกว่านี้

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

ทีมวิจัยทราบถึงปัญหาและความต้องการของทีมว่าต้องทำอะไรถึงจะเก็บเกี่ยวประสบการณ์และข้อมูลจากการศึกษาดูงานให้มีประโยชน์มากที่สุด

กิจกรรม ครั้งที่ 10

การประชุมครั้งที่ 10 การศึกษาดูงานบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านโป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

วัน เวลา สถานที่

ประชุมครั้งที่ 10 วันที่ 18 ตุลาคม 2553 ณ บ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านโป่ง
อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งที่ 10

เพื่อศึกษาดูงานจากพื้นที่จริง ที่มี
ประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการและผู้นำเข้มแข็ง
บ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านโป่งอำเภอดอยสะเก็ด
จังหวัดเชียงใหม่

เป้าหมายของกิจกรรม

ทีมวิจัยโครงการกระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลคันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำนวน 20 คน

รายละเอียดของกิจกรรม

การเดินทางไปศึกษาดูงาน มีทีมงานเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่จากสถาบันวิจัยหรือศูนย์ จำนวน 2 ท่าน เพื่อเป็นพี่เลี้ยงในการศึกษาดูงานและสอบถามข้อสงสัยต่างๆ ของทีมงาน ประกอบด้วย พี่รัตน์ และน้องอ้อย การเดินทางเดินทางโดยรถตู้ 2 คน และนัดหมายกันเพื่อขึ้นรถตู้เดินทางไปยังที่หมาย ที่เทศบาลตำบลคันธง เวลา 07.00 น. แต่ออกเดินทางจริงกว่าทุกคนจะพร้อมกันเวลา 07.30 น. เนื่องจากทีมวิจัยส่วนใหญ่ต้องทำธุระที่ให้เสร็จก่อน เช่น ส่งลูกไปโรงเรียน, ทำกับข้าวหรือทำงานบ้านและไปส่วนไปนาให้เสร็จเรียบร้อยก่อน เรื่องนี้จึงเป็นอุปสรรคอันดับแรกในการเดินทางไปศึกษาดูงานครั้งนี้ แต่ทุกอย่างก็เป็นไปตามที่กำหนดไว้ รถตู้ที่ใช้เป็นพาหนะในการเดินทางแยกกันมารับผู้โดยสารคนละที่คันแรกรับคนที่เทศบาล คันที่สองรับคนที่บ้านใหม่สันมะนะ ถึงเวลาเดินทางคนแรกออกเดินทางก่อนคนที่สอง ปรากฏว่าคนที่สองไม่ชำนาญทางก็เลยหลงทาง คันแรกจึงไปรอคนที่

สองอยู่ที่ปั๊มน้ำมัน ปตท.ถนนสุขุมวิท-เชียงใหม่-ลำปาง เลยแยกหมู่บ้านครูขึ้นไป นับเป็นโชคดีของทีมงานที่ไม่ได้กินข้าวเข้าไปเพราะดินแดนกับสถานที่ จึงได้แวะซื้อของกินที่ร้านสะดวกซื้อในปั๊มน้ำมันเอง

ใช้เวลาไม่นานรถคันที่สองก็มาถึงที่ถึงที่ปั๊มน้ำมันนี้สองคันก็วิ่งตามกันไปแบบติดๆ (คงกลัวหลงอีกนั่นแหละ) เวลา 09.00 น. ถึงตลาดชุมชนบ้านป่าไผ่ ซึ่งวันที่เราไม่ค่อยมีคนเลย สงสัยเป็นวันทำงานทุกคนเลยไม่อยู่บ้าน ผู้ประสานงานจึงทำการติดต่อผู้นำชุมชนเพื่อขอเข้าศึกษาดูงาน ใช้เวลาประมาณ 20 นาทีกว่าจะหาบ้านผู้ใหญ่บ้านเจอ แล้วผู้ใหญ่บ้านก็พาเรามาที่เดิมคือตลาดชุมชนซึ่ง

อยู่ใกล้ๆ กับศูนย์แสดงสินค้า OTOP ของหมู่บ้าน ถึงสถานที่ดูงานเวลา 09.35 น. ผู้ใหญ่บ้านให้การต้อนรับคณะศึกษาดูงานของเราเป็นอย่างดี ผู้ใหญ่บ้านนำไปยังโรงงานทำกระเทียมดองและศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของฝากบ้านป่าไผ่ พร้อมทั้งให้ชิมสินค้าขึ้นชื่อของที่นี่คือกระเทียมดอง มะม่วงดอง มะเฟือง และชิงดอง (ทีมวิจัยชิมกันอย่างเมามัน คงหมดไปหลายกระป๋อง กว่าทีมวิจัยจะรู้รส) ก่อนที่จะไปฟังการบรรยาย หัวหน้าทีมได้ทำความเข้าใจกับคณะว่าการมาศึกษาดูงานครั้งนี้ขอให้ทุกคนนำประสบการณ์ที่ได้ไปพัฒนาตนเองและขอให้มีการบันทึกสิ่งที่ได้พบเห็นหรือได้ฟังบรรยายไว้ด้วยเพื่อจะได้ใช้ในการเป็นข้อมูลต่อไป หลังจากทำความเข้าใจกับทีมงานแล้ว ผู้ใหญ่บ้าน บ้านป่าไผ่ได้พาคณะทีมวิจัยไปยังห้องประชุมเพื่อฟังการบรรยายการจัดทำแผนชุมชนของบ้านป่าไผ่ที่ประสบผลสำเร็จในการนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและชัดเจนสัมผัสได้

ผู้ใหญ่บ้าน กล่าวต้อนรับและแนะนำตัวเองพร้อมทั้งแนะนำผู้ร่วมบรรยายให้ความรู้ในครั้งนี้ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย นายทองสุข ป้าดาว ลุงน้อย เมื่อแนะนำผู้ร่วมบรรยายเสร็จแล้วผู้ใหญ่บ้านจึงเล่าความเป็นมาของหมู่บ้านให้ทราบพอสังเขป และกล่าวถึงบริบทของหมู่บ้านว่าเป็นหมู่บ้านเกษตรกรรม วิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านก็เหมือนกับพื้นที่อื่นทั่วไป ขณะนี้กำลังประสบปัญหาการไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาสู่วิถีชุมชนและเยาวชนในชุมชน เช่นเดียวกับพื้นที่อื่น กลุ่มอาชีพในหมู่บ้านเกิดจากการทำวิจัยหมู่บ้าน ซึ่งเริ่มจากการที่หมู่บ้านปลูกหม่อนเป็นจำนวนมากและราคาค่างของหมอดกต่ำ จึงคิดกันว่าจะทำอย่างไรดี ก็เลยขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล และได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลแต่ไม่ใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน จึงได้เกิดแนวคิดและนำการวิจัยเข้ามาช่วยในเรื่องดังกล่าว การดำเนินงานวิจัยเข้ามาช่วยครั้งแรกได้รับการตอบรับจากชุมชนในบางส่วน และบางส่วนยังต่อต้านอยู่เนื่องจากไม่ยังเห็นว่าการวิจัยจะทำให้เกิดประโยชน์อะไรต่อตนเองและชุมชน หรือจะทำให้ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้อย่างไร แต่หลังจากที่ชุมชนเริ่มเข้าใจและมีส่วนร่วมในการวิจัยแล้วทำให้ความคิดและการยอมรับมากขึ้นจนประสบความสำเร็จในปัจจุบัน และได้ให้นายทองสุขหัวหน้าทีมวิจัยเป็นผู้ให้ความรู้คณะในงานในเรื่องแผนชุมชน

นายทองสุข ได้กล่าวต้อนรับและพูดติดตลกว่าตนเองมีหลายตำแหน่ง และของที่ผลิตในหมู่บ้านนี้ก็เข้าไปตั้งยังโต๊ะเสวยในวังด้วย และบอกว่าตัวเองทำงานด้านประชาชนมาตั้งแต่ปี 2519 และทำงานรับใช้เลขาหมู่บ้านป่าไผ่เป็นสถานที่ศึกษาดูงานของคณะกรรมการทำงานต่างๆ อย่างเช่นเมื่อวานนี้ก็มีนักเรียนด้านเกษตรมาดูงานของหมู่บ้าน และหมู่บ้านป่าไผ่มีจุดเด่นคือแผนชุมชน ซึ่งแผนชุมชนมี

เครื่องมือที่สำคัญในการขับเคลื่อนคืองานวิจัย แรกเริ่มที่เข้าร่วมงานวิจัยเพราะอยากเห็นการเปลี่ยนแปลงซึ่งเริ่มมาจากราคาหอมที่ถูก และหาที่จำหน่ายไม่ได้ จึงเป็นที่มาของการนำงานวิจัยเข้ามาช่วยหาวิธีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น โดยงานวิจัยเริ่มในปี 2544 ตัวเองได้เป็นผู้ใหญ่บ้านและร่วมตัวกันเข้าร่วมกลุ่มงานวิจัย โดยกระบวนการจำความรู้ในเรื่องจารีตประเพณีของหมู่บ้าน และสมัยก่อนแผนชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ตนเองเลยได้เริ่มจัดทำแผนชุมชนโดยการประชุมและนำปัญหาต่างๆ บันทึกลงในกระดาษและมีการแบ่งหมวดหมู่ของปัญหา การทำครั้งแรกไม่ได้รับเสียงตอบรับซักเท่าไร เพราะไม่เป็นที่คุ้นเคย พอเริ่มทำและในฐานะที่เราเป็นนักวิจัย เราสามารถตอบปัญหาต่างๆ ได้การทำแผนชุมชนอยู่ที่ว่าจะเดินทางไปทางไหน โดยวิธีใด และผลจะเป็นอย่างไร คนสมัยก่อนมีแผนแต่ไม่ได้ทำเป็นเอกสาร ดังนั้นเราต้องเอาแผนมาทำเป็นเอกสาร แผนชุมชนของหมู่บ้านมีความสมบูรณ์และสามารถใช้ได้จริง และโชคดีที่เป็นผู้นำชุมชน ก็นำแผนชุมชนจากงานวิจัยมาช่วยในการพัฒนาและบริหารชุมชนและในแต่ละปีก็มีการลงชี้แนะแต่ละหมู่บ้านให้เห็นความสำคัญและนำแผนมาปรับใช้ นี่เป็นจุดเริ่มต้นของแผนแม่บทชุมชนอำเภอคอยสะเกิด เมื่อได้แผนชุมชนแล้ว เมื่อหมดวาระหรือหมดหน้าที่ของผู้นำชุมชนแล้ว ก็ให้ส่งแผนชุมชนนี้ต่อไปยังผู้ที่ทำหน้าที่แทนเรา ซึ่งแผนนี้จะเป็นมรดกชุมชน ทำให้ลดปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มคนต่างๆ ในชุมชน

หลายๆ คนอาจตั้งคำถามที่หลายคนตั้งคำถามว่า ทำไมต้องมีแผนชุมชน นายทองสุขให้ความเห็นว่าอนาคตไปข้างหน้าต้องมีแผนชุมชนเพราะการให้งบประมาณบริหารจัดการในพื้นที่จะมาจากความพร้อมของแผนชุมชนและความเชื่อมโยงกันของแผนในระดับต่างๆ จนถึงในระดับจังหวัดและประเทศ แผนชุมชนต้องเป็นแผนที่มาจากชุมชนและกิจกรรมในแผนต้องทำเองและพึ่งตนเองได้ การทำแผนต้องให้ทุกส่วนในชุมชนมีส่วนร่วม เด็ก เยาวชน ศาสนา การศึกษา สาธารณสุข ประชาชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เป็นต้น หลังจากบรรยายให้ความรู้เสร็จสิ้นแล้วจะเปิดโอกาสให้มีการสอบถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

หัวหน้าทีม

ก่อนทำแผนชุมชนเราจะยึดอะไรเป็นหลักในการทำ

นายทองสุข ยึดเอาชุมชนเป็นหลักแล้วก็เอา จปฐ. และอื่นๆ มาประกอบ แต่ที่สำคัญที่สุดคือ เวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและต้องสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันก่อน

ทีมวิจัย ทำอย่างไรในการที่จะทำให้ทุกคนเข้ามาร่วมในการทำแผนชุมชน

นายทองสุข ต้องมีการพูดคุยกันในเรื่องต่างๆ และปัญหาของหมู่บ้าน โดยพูดคุยกันในกลุ่มย่อยแล้วค่อยขยายไปสู่กลุ่มใหญ่และจัดเวทีของงานวิจัยในหมู่บ้าน ทีมวิจัยมีไม่มาก แค่ 8 คน และต้องทำให้มีแรงจูงใจและสร้างความภูมิใจของชุมชนและการให้พระที่เป็นศูนย์การทางจิตวิญญาณหรือที่พึ่งของชุมชนเข้ามาพูดคุยในการจูงใจและโน้มน้าวชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นต้องมีการใช้กุศโลบายและวางแผน ทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญและช่วยเหลือในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ งานวิจัยมีส่วนร่วมและเป็นกระบวนการในการคิด การจัดการบริหารกลุ่ม และมีการบริหารแบบธรรมชาติที่เห็นผลจริง

ทีมวิจัย การทำเกษตรในหมู่บ้านบ้านมีการทำกันแบบใด

นายทองสุข แรกๆ ใช้ปุ๋ยเคมีและทำให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เมื่อชาวบ้านเห็นดังนั้นจึงได้นำงานวิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์เข้าช่วยจึงทำให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลง

ทีมวิจัย ที่นี่มีการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์อย่างไร

นายทองสุข ทำมาหลายปีแล้วและจะทำการบริหารกลุ่มให้มีการออมมากขึ้นโดยถ้าฝากจะให้ดอกเบี้ยยร้อยละ 4 ถ้ากู้จะต้องจ่ายดอกเบี้ยร้อยละ 12 มีการนำเงินรายได้จากการกู้ยืมแบ่งให้กรรมการผู้ดำเนินงาน และทำประโยชน์ให้ชุมชน รวมทั้งสิ้นปีมีการปันผลให้สมาชิกและมีการแจกของรางวัล และสร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิกในการออมและจ่ายชำระตามกำหนดเวลา

ทีมวิจัย บางคนถึงเวลาแล้วไม่ชำระเงินจะทำอย่างไร

นายทองสุข ใช้เครือข่ายภาคีในการช่วยกันแก้ไขปัญห ซึ่งแต่ละปัญหาจะมีการแก้ที่ต่างกันไป

ทีมวิจัย มีปัญหาที่แก้ไขไม่ได้บางหรือไม่

นายทองสุข ไม่มีเพราะปัญหาทุกอย่างจะใช้เครือข่ายภาคีในการช่วยกันแก้ไขปัญห

การทำงานของหมู่บ้านจะประสานกันทุกคนในชุมชน มีการวิเคราะห์ปัญหาและวิเคราะห์ชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการแก้ไขปัญหและพัฒนาในเรื่องต่างๆ รวมทั้งผู้นำชุมชนต้องมีความพร้อมและกล้าที่จะรับการเปลี่ยนแปลงและมองตนเองอยู่เสมอเพื่อค่อยปรับปรุงและเพิ่มศักยภาพของตนเอง

หลังจากทำการซักถามข้อมูลและประเด็นที่ทีมวิจัยให้ความสนใจเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ใหญ่บ้านจึงเชิญทีมงานรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน อาหารกลางวันอร่อยมาก กับข้าวทุกอย่างทำจากของในท้องถิ่น ประกอบด้วยน้ำพริกอ่อง แกงแค แคนหมู ไก่ทอด น้ำพริกกะปิ และไข่ทอดชะอม (อร่อยแต่กลิ่นแรง) สังเกตจะเห็นว่าทีมวิจัยทาน

อาหารกลางวันได้เอร็ดอร่อยมาก กับข้าวไม่เหลือเลย แม่บ้านทำกับข้าวก็ใจดี เติมให้ตลอด หลังจาก
 รับประทานอาหารกลางวันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทุกคนแยกย้ายกันพักผ่อนตามอัธยาศัยและซื้อของฝากจาก
 ศูนย์ผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งแต่ละคนก็ได้ของฝากกันไม่ต่ำกว่าสามชิ้นเป็นอย่างน้อย และผู้ใหญ่บ้านได้นำคณะ
 ศึกษาดูงานที่ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่าไผ่ โดยเป็นการสาธิตและจำลองวิถีชีวิตในการดำรงชีพแบบ
 เศรษฐกิจพอเพียง มีการเลี้ยงหมูหลุม เลี้ยงกบ เลี้ยงปลาคุก มีเครื่องสีข้าวแบบใช้แรงงานคน มีการปลูกพืช
 สวนครัว ในศูนย์ฯ มีการบรรยายความรู้และแนวทางการใช้ชีวิตแบบพอเพียง โดยผู้ที่บรรยายให้ความเป็นผู้
 ที่นำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับชีวิตตนเองจนสามารถใช้หนี้สินที่เคยมีได้ และขยายแนวคิดไปยังเพื่อนบ้าน
 จนทุกคนในชุมชนทำตามและยกย่องให้เป็นปราชญ์ชุมชน หลังจากดูงานที่ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่าไผ่
 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทีมวิจัยจึงได้มอบของที่ระลึกให้แก่คณะวิทยากรและผู้บรรยายให้ความรู้ และเดินทางมา
 ศึกษาดูงานต่อที่ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงสารภี โดยได้ดูการเลี้ยงหมูหลุม บ่อเลี้ยงปลา การเลี้ยงไก่ และการ
 ปลูกพืชผักสวนครัว พืชสวน โดยใช้เวลาประมาณหนึ่งชั่วโมงก่อนเดินทางกลับ

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

ทีมวิจัยได้รับความรู้และกระบวนการทำงานกับชุมชน และการนำวิธีการต่างๆ มาประยุกต์
 ปรับใช้กับชุมชนของตน

กิจกรรม ครั้งที่ 11

การประชุมครั้งที่ 11 ประชุมสรุปบทเรียนหลังจากการศึกษาดูงาน
โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ
ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

วันเวลา สถานที่

ประชุมครั้งที่ 11 วันที่ 25 ตุลาคม 2553 ณ บ้านนายอรรถนพ อินทร์วรรณ
หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งที่ 11

เพื่อสรุปบทเรียน หลังจากการศึกษาดูงานจากพื้นที่จริง บ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านโป่ง
อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

เป้าหมายของกิจกรรม

ทีมวิจัยโครงการกระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำนวน 20 คน

รายละเอียดของกิจกรรม

จากการศึกษาดูงานในพื้นที่จริงบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านโป่งอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2553 ที่ผ่านมา ทีมวิจัยได้ทำการนัดหมายเพื่อประชุมและสรุปบทเรียนจากการศึกษาดูงานบ้านป่าไผ่ ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ ซึ่งทุกคนได้นำสมุดบันทึกที่ทำ การบันทึกไว้จากการศึกษาดูงานครั้งก่อนมาเปิดดูและพูดคุยกันถึงความรู้สึกในการไปศึกษาดูงานครั้งที่ผ่าน มาซึ่งสังเกตได้ว่าทุกคนมีความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมนี้ และสรุปบทเรียนจากการไปดูงานได้ดังนี้

สถานที่

- บ้านป่าไผ่ ต.ทุ่งโป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

กลุ่มอาชีพ

- ตัวอย่างครอบครัวเศรษฐกิจพอเพียง
- การจัดการชุมชน

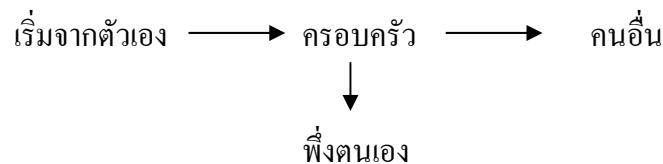
ความประทับใจ

- การเคารพซึ่งกันและกัน
- อย่างกว้างอย่างหยุดนิ่ง
- ความสามัคคีของคนในชุมชน
- การสร้างนวัตกรรมของชุมชน(มรดกชุมชน)

สิ่งที่ได้

- เห็นแนวทางความร่วมมือ
- ผู้นำมีการรับฟังความคิดเห็นจากทุกส่วนของชุมชน
- แนวทางการแก้ไขปัญหา
 1. มาตรการสังคม
 2. ลดช่องว่าง/ความขัดแย้ง โดยการจัดทำมรดกชุมชน,
 3. การดูแลซึ่งกันและกัน

- การทำเศรษฐกิจพอเพียง

- การพัฒนา
 1. การผลิต
 2. ผลิตภัณฑ์
 3. การแสวงหาตลาด
 4. การเพิ่มมูลค่าสินค้า
 5. การพัฒนาสินค้า

การปรับใช้

- การพัฒนาการผลิตด้านการเกษตร
การผลิตกระเทียม
การใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- ตนเอง
รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
- เศรษฐกิจพอเพียง การสร้างแรงบันดาลใจ
- ระบบการจัดการกองทุน
การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการอย่างชัดเจน
ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ของกองทุนกตিকা มาตรการสังคม

ข้อเสนอแนะ

- ที่ดินทำกินมีน้อย : รับจ้างทำให้มีรายได้
- ทำอย่างไรให้รายรับมากกว่ารายจ่าย

โดยสรุปความสำคัญในการไปศึกษาดูงานครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าบ้านป่าไผ่ ได้ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือดำเนินชีวิต

จากการศึกษาดูงานสิ่งที่ได้รับ

1. วิธีการจัดการชุมชน การใช้กระบวนการสร้างร่วมมือของชุมชน
2. ภาวะผู้นำ
3. แนวทางการแก้ไขปัญหา
4. การใช้มาตรการสังคม
5. การตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้นำ

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

ทีมวิจัยได้ศึกษาดูงานจากสถานที่/พื้นที่ที่มีประสบการณ์ด้านบริหารจัดการ และผู้นำเข้มแข็ง และนำความรู้ที่ได้มาสรุปให้มีความกระชับ เข้าใจง่าย และพร้อมที่จะถ่ายทอดสู่ชุมชน โดยก่อนที่จะทำการเผยแพร่ต้องมีการปฏิบัติที่ตนเองก่อนเป็นอันดับแรก

กิจกรรม ครั้งที่ 12

การประชุมครั้งที่ 12 ประชุมสรุปบทเรียนระยะที่ 2

โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ
ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

วัน เวลา สถานที่

ประชุมครั้งที่ 12 วันที่ 27 ตุลาคม 2553 ณ บ้านนายอรณนพ อินทร์วรรณ
หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 09.30 น.

วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งที่ 12

เพื่อสรุปบทเรียนระยะที่ 2 ในการจัดทำโครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำ
แผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

เป้าหมายของกิจกรรม

ทีมวิจัยโครงการกระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำนวน 20 คน

รายละเอียดของกิจกรรม

จากการประชุมครั้งที่ผ่านมาเป็นสรุปบทเรียนจากการไปศึกษาดูงานจากพื้นที่จริงบ้านป่าไผ่ ต.ทุ่งโป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ ทีมวิจัยได้ทำการสรุปบทเรียนหลังจากที่ไปศึกษาดูงานมาแล้ว ซึ่งทุกคนต่างลงความเห็นว่า การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ปรับใช้ในวิถีประจำวันของแต่ละครอบครัว ตามความเหมาะสมและตามทรัพยากรที่มีอยู่ เป็นหนทางที่ดีที่สุดในดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน และการที่จะให้ความคิดดังกล่าวเป็นที่ยอมรับและยั่งยืนจำเป็นต้องเริ่มจากตัวเราก่อนเป็นอันดับแรกเมื่อเห็นผลแล้วจึงนำไปสู่เพื่อนบ้านและชุมชน

ในการประชุมครั้งนี้ เป็นการสรุปบทเรียนระยะที่ 2 โครงการกระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ซึ่งทีมวิจัยได้ช่วยกันระดมความคิดและสรุปบทเรียน โดยก่อนเริ่มการสรุปบทเรียนได้ทำกิจกรรมย่อยในการให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น “การเข้าร่วมทีมงานวิจัยมีการเปลี่ยนแปลงอะไรกับตัวเองบ้าง” โดยผ่านการเขียนบรรยายความรู้สึกของตนเองผ่านตัวอักษร ดังนี้

คนที่ 1 ตั้งแต่เข้าร่วมงานวิจัยที่ผ่านมาได้ความรู้และมีความรู้และมีความกล้าแสดงออก มีการเรียนรู้ร่วมกันและนำความรู้มาปรับใช้ทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น

คนที่ 2 - ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของแต่ละท่าน

- ได้ทราบประวัติของบ้านหมู่ที่ 8 รวมถึงความเป็นอยู่
- ได้รู้จักการไปศึกษาดูงานนอกสถานที่
- สามารถนำความรู้จากที่ได้พบเห็นพูดคุยมาปรับใช้

คนที่ 3

มีนัดประชุมทีมวิจัยที่บ้านเลขที่ 137 หมู่ที่ 8 ตำบลคันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เวลา 09.30 น. ประธานที่ประชุม นายอรรถพร อินทร์วรรณ กำนันตำบลคันธงได้สรุปข้อมูลที่ไปดูงานที่ผ่านมาทุกครั้ง ว่าไปดูงานหมู่บ้านอื่นที่เป็นตัวอย่างแล้วนำมาปฏิบัติ ค่อยเป็นค่อยไป รู้สึกว่าดีขึ้นมากกว่าเดิม และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป มีการพัฒนาขึ้น รู้หน้าที่การงาน มีความรับผิดชอบขึ้นกว่าเดิม

ขบวนการพัฒนาผู้นำ

มีคุณธรรม	ตรงต่อเวลา	พูดจริงทำจริง
สายตากว้างไกล	เสียสละ	รู้จักประสานงาน
ซื่อสัตย์	มีจิตสำนึก	ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
มีสติ – สดวก	อดทนเข้มแข็ง	ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
มีความกล้าแสดงออก	พัฒนาอยู่เสมอ	

คุณธรรมคนดี มี 9 ประการ

1. ประชาชน
2. ประสานงาน
3. ประชาธิปไตย
4. ปฏิบัติการดี
5. เปลี่ยนแปลงให้ดี
6. ปรับปรุงได้ดี
7. ประสานงาน
8. ปิดปากสิ่งเลวร้าย
9. โปร่งใส

นายยุทธ ใจศรี

เกิดเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2507 ปัจจุบันอายุ 46 ปี ตั้งแต่เริ่มเข้ามาทำวิจัยนี้ก็มีแต่ สิ่งดี ๆ ให้กับครอบครัวและชุมชน การวิจัยอย่างเป็นทีมร่วมกัน มีปัญหาร่วมกัน นอกจากนั้นยังจะต้อง ขยายผล บอกเล่าข้อมูลที่ศึกษาคืนกลับไปหาสมาชิก ชุมชน คนอื่น ๆ ระหว่างผู้ศึกษาข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายที่ให้ ข้อมูล สามารถสืบสืบเปลี่ยนแปลงบทบาทได้ตามความรู้และความถนัดของแต่ละคน ลดต้นทุนในด้านการเกษตร เราต้องปลูกผักเลี้ยงปลาเอาไว้กินในครอบครัว ก็จะช่วยลดรายจ่ายได้มาก

ทีมงานวิจัยบ้านใหม่หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน

โครงการเกษตรดำเนินในกลุ่ม รู้สึบดีในการเกษตรหมู่ที่ 8 บ้านใหม่ภูมิปัญญาชาวบ้านสู่สากล มีการจัดสรรปันส่วน ถ้าเราทำการไปตามทีมวิจัยก็จะดีขึ้นมาพูดคุยกัน ประึกษากันในกลุ่มในหมู่บ้าน ให้นิหมู่บ้านได้อายุดีขึ้น

อำนวยการ ทีมใหม่

ประวัติโดยย่อ เป็นกรรมการร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนหลายกลุ่ม ก่อนร่วมกับทีมวิจัย ไม่ค่อยกล้าแสดงออก พอหลังจากเข้าร่วมกับทีมวิจัยแล้ว รู้สึกว่าตัวเองเป็นคนกล้าคิด กล้าพูด กล้าเสนอ เช่น มีการอบรม ได้ออกนำเสนอแทนคนในกลุ่มได้ นี่คือการเปลี่ยนแปลงมาจากงานวิจัย และการไปดูงานที่ ผ่านมา ได้นำมาปรับใช้ได้ดีขึ้น

นายสุทิน ยาวิชัย

เกิดวันที่ 29 กันยายน 2507 อายุ 46 ปี จากอดีตที่เรายังไม่ได้เป็นทีมวิจัยรู้สึกจะทำอะไรก็ กล้า ๆ กลัว ๆ ไม่มีความมั่นใจ พอมาเป็นทีมวิจัยแล้วจะทำอะไรก็ประสบความสำเร็จ มีวิธีพูด คิด อย่างมีระบบ มีขั้นตอนและถูกต้อง ชุมชนก็มีส่วนร่วมดีมากในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน พัฒนาการของเราเปลี่ยนแปลงมากยิ่งได้ไปศึกษาดูงานแล้วได้ประสบการณ์มาก ในการชักจูงชุมชน ฯลฯ ตัวเราก็เกิดสิ่งเหล่านี้ตามมา

1. พอประมาณ
2. มีเหตุผล
3. สร้างภูมิคุ้มกัน
4. มีคุณธรรม
5. เสียสละ

อำพร

ได้รับความรู้ ได้รู้จักคนในกลุ่มทีมวิจัยมากขึ้น ได้ความคิดใหม่ ๆ และเอามาปรับปรุงใช้ใน ชีวิตตัวเองมากขึ้น และเอามาใช้ในละแวกใกล้ ๆ บ้านด้วย ได้ผลดี

นายสุกิจ ต๊ะหิ

ได้รับความรู้เพิ่มเติมแหล่งชุมชนที่ไปดูงานในที่ผ่านมา ทำให้บ้านใหม่ของเรามีความเป็นอยู่ที่ดี ขึ้น ผู้นำของเราเก่งมาก ๆ ทำอะไรก็ดีไปหมด สิ่งที่ยากทำต่อคือไปดูงานอีก หวังว่าได้ความร่วมมือ

นายสมหมาย ดวงแก้ว

ได้รับความรู้จากการวิจัยนี้มากพอสมควร แต่ถ้าเป็นไปได้อยากให้ทีมวิจัยของกลุ่มเราต่อยอด ไปอีก เพื่อจะได้ได้รับความรู้ให้มากที่สุดเพื่อจะได้นำความรู้นี้มาขยาย และเพิ่มเติมจากครั้งที่ผ่านมา และ เพื่อทีมวิจัยของกลุ่มเราจะได้เป็นทีมวิจัยตัวอย่างของตำบล และตำบลอื่น ๆ ต่อไป

นายประพันธ์ บุญมา

ตั้งแต่เริ่มเข้ามาพร้อมกับทีมงานวิจัยบ้านใหม่สันมะนะก็ได้รับความรู้มากมายไปดูงานต่าง หมู่บ้านก็มีความภูมิใจกับตัวเองมาก ในหมู่บ้านก็มีความเข้าใจเป็นอย่างมาก คณะทีมวิจัยหมู่บ้านได้ เรียนรู้ก็เอาสู่ในชุมชนเป็นอย่างดี ก็ได้รับเสียงตอบว่าดี ๆ มาก

เมื่อทุกคนได้แสดงความรู้สึกร่วมกันของตัวเองเป็นตัวอักษรบนกระดาษ แล้วหัวหน้ากลุ่มจึงได้พูดคุย แบบเป็นกันเองกับทุกคนในทีม โดยใช้คำถามเดิมกับที่ให้ทุกคนบรรยายผ่านตัวอักษรลงตัวกระดาษ “การเข้าร่วมทีมงานวิจัยมีการเปลี่ยนแปลงอะไรกับตัวเองบ้าง” ดังนี้

หัวหน้าทีม ครั้งแรกที่ได้รู้จักงานวิจัย รู้จักจากคนอื่น เห็นคนอื่นทำก็อยากทำบ้าง อยากให้ ชาวบ้านและแกนนำมาร่วมคิด และพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเป็นอยู่ที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ การทำวิจัยในระยะ ที่ 1 ชุมชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ และในความรู้สึกอยากให้ทุกคนให้ความร่วมมือ ประชุม หรือหาหรือ เวลาทำงาน แต่เมื่องานวิจัยในระยะที่ 1 ผ่านไปและประสบผลสำเร็จ มาถึงระยะที่ 2 ชุมชนเข้าใจและ ให้ความสำคัญกับงานวิจัยมากขึ้น เห็นได้ชัดเจนว่าทำอะไรก็ได้รับความร่วมมือและมีความเป็นกลุ่มเป็น ก้อน และตอนนี้ได้เปิดกว้างในด้านความคิด และเมื่องานวิจัย เราเป็นผู้นำเราเลยไม่โกรธและอธิบาย ถึงเรื่องที่คนอื่นเขาไม่เข้าใจ ไม่รู้ให้เข้าใจให้รู้ ลูกทีมเข้าใจ และมีการตรึกตรองในทุกเรื่อง ที่มีการ เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีคือทุกคนในทีมมีคู่มือในตัวและสามารถค้นหาความสามารถที่ซ่อนเร้นใน ตัวเองได้ สุดท้ายคงไม่มีงานเลี้ยงใดที่ไม่เลิกรา หากโครงการในระยะที่ 2-3 ได้เสร็จสิ้นและประสบ ความสำเร็จแล้ว ก็ขอให้พวกเราทีมงานอย่าได้ร้างลา กัน ขอให้มาทำงานด้วยกันเหมือนเช่นทีมเดิมเพื่อ พัฒนาชุมชนของเราให้ยั่งยืนและเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนอื่นต่อไป

ที่อุทิน ความรู้สึกก็คล้ายๆ กับหัวหน้าทีม ตอนนี้ตนเองมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น การทำงานต่างๆ มีการทำงานแบบเป็นระบบ มีวินัยและถูกต้อง ชุมชนเข้าใจและมีส่วนร่วมในการทำงานต่างๆ ดีมาก การเข้าร่วมทีมวิจัยเป็นการพัฒนาและดึงเอาศักยภาพของแต่ละคนที่อยู่ในตัวเองให้ออกมา และสิ่งที่ได้จากงานวิจัยคือ พอประมาณ มีเหตุผล เสียสละ มีคุณธรรม

ที่ยุทธ มีแต่สิ่งดี ๆ ให้ครอบครัวและชุมชน เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และความสามารถของตนเองและผู้อื่น แล้วขยายผลย้อนกลับไปยังชุมชนและผู้อื่น

ลุงปิง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรับรู้ความต้องการของคนในแต่ละป๊อก เช่นรายจ่าย สินค้าด้านการเกษตร ภูมิปัญญาต่างๆ เป็นต้น ตลอดจนได้เรียนรู้ถึงวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ดีขึ้นได้ด้วยการใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์หาเหตุผล และได้เรียนรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชนเช่นการทำปุ๋ยอินทร์ การเลี้ยงปลา การเลี้ยงกบ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และยังมีปัญหาอื่นๆ ที่เราต้องช่วยกันแก้ไขและดูแลกันและกันต่อไป

ลุงสม งานวิจัยเป็นสิ่งที่ดี และเป็นแนวทางที่ถูกต้อง การจะทำอะไรต้องมีการวิเคราะห์วิจัยก่อน เมื่อก่อนการช่วยเหลือ และการแสดงความเห็นใจไม่ค่อยมี การทำวิจัยทำให้รู้จักการวางแผน และที่เห็นคือการเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้านและตัวเอง เช่นการเกษตรและรายได้ อยากฝากไว้ว่าถ้าปิดโครงการแล้วก็ขอให้ทุกคนยังช่วยเหลือกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเหมือนเดิม และให้ร่วมมือกันในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ การทำทุกอย่างต้องเริ่มจากผู้นำก่อนเป็นสำคัญให้ชาวบ้านเห็นตัวอย่าง เราเขาถึงจะทำตาม

พี่ยุพิน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกล้าแสดงออกมากขึ้น เกิดการสามัคคี มีการปรับใช้ความรู้ให้สอดคล้องกับชีวิตมากขึ้น และมีการเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในทีมมากขึ้น

พี่ดี ดีใจมากที่ได้เข้าร่วมทีมวิจัย และชาวบ้านเห็นความสำคัญของทีมและให้ความร่วมมือในการทำงานต่างๆ มากขึ้น

ลุงธรรม คุณคนอื่น แล้วหันมามองตัวเอง และประยุกต์ทุกอย่างให้เหมาะสมกับตัวเอง

ลุงส่ง ไปเห็นที่อื่นก็รู้สึกดี และได้รับความรู้เยอะมาก งานวิจัยเข้ามาในหมู่บ้านทำให้ได้รับรู้อะไรหลายๆ อย่าง และที่เห็นคือความสามัคคี และความร่วมมือของคนในหมู่บ้านมากกว่าก่อนที่จะมีงานวิจัยเข้ามาในหมู่บ้าน

ที่สุกจิ ต้องเริ่มจากตัวเราก่อน เช่นที่บ้านของเรามีกับอยู่ทุกอย่างไม่จำเป็นไปซื้อที่ตลาดหรือร้านค้า มีผัก มีไข่ มีปลา ขาดแต่น้ำปลา และกะปิเท่านั้น ทุกอย่างในบ้านผมถ้าเหลือจากกินของแบ่งปันให้เพื่อนบ้านและขาย ผมใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง และขณะนี้ผมกำลังขยายแนวคิดเรื่องการซื้อข้าวเปลือกมาสีเองแทนการซื้อข้าวสารที่สีแล้วมากิน ซึ่งข้าวเปลือกจากได้ปริมาณมากกว่าข้าวสารอยู่หลายกิโล ในการเปรียบเทียบจำนวน 1,500.00 บาท

ที่สมหมาย อยากให้มีการต่อยอดโครงการ หลังจากทีปิดโครงการไปแล้ว งานวิจัยสอนอะไรให้เยอะมาก เป็นสิ่งที่หาไม่ได้หากไม่เข้าร่วมโครงการกับทีมวิจัย

ที่อ้อย ภูมิใจในตัวเอง และทุกคนในทีมมีใจสู้การทำงาน และชาวบ้านได้เรียนรู้และรับการยอมรับจากชาวบ้านมากขึ้น จะปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นและอยากให้มีคนทำงานวิจัยแบบนี้เยอะขึ้น

ลุงนวย มีการนำปัญหามาวิเคราะห์ภายในทีมงานวิจัย ได้เรียนรู้ปัญหาและแนวทางการแก้ไขมากขึ้น ได้เรียนรู้หลายอย่าง เช่นการทำปุ๋ย การเปลี่ยนแปลงของชุมชนและการนำมาตรฐานทางสังคมมาปรับใช้กับชุมชน โดยเราต้องเรียนรู้การทำงานต่างๆ ร่วมกับชุมชน

ลุงคำ ต้องทำตัวให้ดีที่สุด เพื่อคนรุ่นหลัง และอยากให้มีคนติดตามงานที่เราทำ และจะเอาความรู้ที่ได้จากการเข้าทีมวิจัยและดูงานไปปรับใช้กับตัวเอง และขยายผลให้กับชุมชนต่อไป และต้องทำให้งานเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

ลุงแก้ว หลังจากที่มีการวิจัยเข้ามาในหมู่บ้าน การแบ่งพรรคแบ่งพวกไม่มีให้เห็นในหมู่บ้าน และชาวบ้านได้รู้จักเรื่องการใช้จ่าย การมีความร่วมมือ ร่วมทำ ร่วมความคิด และรวมพลังกันทำงาน รู้จักสามัคคี

ลุงแดง ได้รับความรู้ ผู้นำมีความสามัคคี และไปภาคหน้าจะส่งผลถึงความเจริญของหมู่บ้านเรา

สรุปบทเรียนที่ได้จากการทำโครงการในระยะที่ 2-3 ของทีมวิจัย ได้ดังนี้

คน(ทีมวิจัย)

1. ทักษะ

- กระบวนการทำงาน

เมื่อเข้าก้าวเข้าสู่ทีมวิจัย จากเมื่อก่อนเคยทำงานแบบตัวใครตัวมัน แต่พอมายู่ในทีม

วิจัยการทำงานทำอยู่ต้องเป็นกลุ่ม มีการออกเสียงแบบประชาธิปไตย ให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและมีกระบวนการเป็นขั้นเป็นตอนในการทำงาน มีการวางแผน มีการคาดหวังสิ่งที่จะได้เมื่อทำงานสำเร็จมีจุดหมายและเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน แน่นอน

- การถ่ายทอด

ความรู้ และทักษะที่ได้จากการเข้าร่วมทีม ตลอดจนการศึกษาดูงาน จากที่ต่าง ได้มีการนำมาถ่ายทอดให้คนในทีมและคนในชุมชน มีการปรับใช้ความรู้ให้เข้ากับตัวเอง และคนรอบข้าง ซึ่งจะเห็นได้จากการที่หลายๆ คนในทีมวิจัยมีพัฒนาการด้านการสื่อสาร การได้ตอบ การกำหนดคำถามและการจัดบันทึกข้อมูลต่างๆ

- การพูด/นำเสนอ

แรกเริ่มทีมวิจัยน้อยคน ที่จะกล้าพูด กล้าแสดงออก และนำเสนอความคิดเห็นของตนเอง ซึ่งจะเห็นได้จากการทำวิจัยในระยะที่ 1 ซึ่งปัญหาและอุปสรรคที่พบทุกคนในการเข้ากลุ่มและเก็บข้อมูลคือสมาชิกทีม ไม่กล้าแสดงออกทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่กล้าพูดและแสดงออกตาม แต่ปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขด้วยการปรับตัวของทีมและการอบรมจากพี่เลี้ยงในการสอนการใช้ทักษะและวิธีการพูดในชุมชน ตลอดจนความคุ้นเคยและการเข้าใจถึงความต้องการของตนเองในการเข้าร่วมทีมของสมาชิก ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนถึงความเปลี่ยนแปลงคือ นายสุกิจ ต๊ะชี ในระยะที่ 1 เวทีที่ 1-3 ไม่สามารถที่จะพูดหรือนำเสนอต่อกลุ่มได้ แต่เมื่อผ่านไปนายสุกิจ ต๊ะชี สามารถพูดในกลุ่มและนำเสนอข้อคิดเห็นในชุมชนได้ ซึ่งนับว่าเป็นความสำเร็จประการสำคัญในการทำวิจัยครั้งนี้

- ระบบการทำงาน/การวางแผน

การทำงานหรือกิจกรรมใด ก่อนที่จะมีการร่วมตัวกันเป็นทีมวิจัย มีการทำงานแบบแยกไม่เป็นกลุ่มต่างคนต่างทำ ไม่มีการวางแผนและไม่รู้จักคำว่าระบบการทำงาน แต่เมื่อได้เข้าร่วมงานทีมวิจัยทำให้รู้จักระบบการทำงาน ว่าการทำงานหรือกิจกรรมใดๆ ต้องมีการวางแผน มีการลำดับขั้นตอน การดำเนินงาน และการติดตามผลการทำงาน รวมทั้งมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์กิจกรรมหรืองานที่ทำ

- ตัวอย่างที่เห็นและนำมาปรับใช้

จากการอบรมและศึกษาดูงานในพื้นที่ ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานการวิจัย จากพื้นที่ใกล้เคียงในระยะที่ 1-3 ทีมวิจัยได้นำความรู้และทักษะที่ได้มาประยุกต์ปรับใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง กลุ่ม รวมทั้งปรับใช้กับคนในชุมชน สิ่งที่ได้เห็นได้เด่นชัดว่ามีการนำความรู้และทักษะมาประยุกต์ปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ ได้แก่ชุมชนยอมรับในการทำงานของทีมวิจัย และมีการขยายผลไปยังความเป็นอยู่การประกอบอาชีพและการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชน เช่นมีการส่งเสริมแนวคิด

เศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับพื้นที่ของหมู่บ้าน จากการศึกษาดูงานจะเป็นการเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคและจำหน่าย แต่ในชุมชนบ้านใหม่สันมะนะส่งเสริมให้มีการทำการเกษตรและลดการใช้ปุ๋ยเคมีในการเกษตร ซึ่งเป็นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และเหมาะสมกับความเป็นอยู่ของชุมชน

2. ความมั่นใจ

- ตัวอย่าง: ถ่ายทอดให้เด็ก

ทีมวิจัยได้นำความรู้ที่ได้รับจากอบรม และศึกษาดูงานถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่เยาวชนของบ้านใหม่สันมะนะ และส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่ม และทำกิจกรรมของเยาวชน โดยทีมวิจัยและผู้นำชุมชนเป็นผู้เลี้ยงให้คำปรึกษา ตลอดจนการถ่ายทอดประสบการณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเยาวชนในหมู่บ้าน ดังจะเห็นได้จากงานประเพณีต่างๆ ของหมู่บ้าน เยาวชนจะมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมนั้นๆ เช่นกิจกรรมลอยกระทง ก่อเจดีย์ทรายของบ้านใหม่สันมะนะ เป็นต้น

- การแลกเปลี่ยน

จากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ของแต่ละป๊อกในหมู่บ้าน ผลที่ได้รับคือการเปิดใจพูดและแสดงความคิดเห็นให้บุคคลอื่นได้รับรู้และฟังความคิดเห็น ซึ่งเสียงสะท้อนกลับมาจากเวทีแลกเปลี่ยนต่างๆ ทีมวิจัยได้นำมารวบรวม สรุป วิเคราะห์ และนำข้อมูลดังกล่าวเสนอในเวทีประชุมของหมู่บ้าน ซึ่งผลที่ได้รับคือชุมชนมีความตื่นตัวและมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนา การแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านมากขึ้น

- กล้าแสดงออก/กล้าพูด

ทุกคนในทีมวิจัย หลังจากได้ทำกิจกรรม และมีประสบการณ์ในการนำเสนอและอบรมในหลักสูตรต่างๆ แล้ว ทุกคนมีความกล้าที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และการนำเสนอ เป็นผู้ฟังที่ดี ไม่ทำตัวเป็นน้ำล้นแก้ว และเก็บเกี่ยวประสบการณ์ความคิดเห็นจากผู้อื่นอยู่เสมอ เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง

3. มีความเป็นนักวิจัยมากขึ้น

- การทบทวน

การเป็นนักวิจัย ทำให้มีการคิดทบทวนสิ่งต่างๆ ที่ได้กระทำ และกำลังจะกระทำ ทำให้เข้าใจและเข้าถึงปัญหา อุปสรรค หรือความสำเร็จที่จะได้จากการทำงาน การทบทวนมีความสำคัญมาต่อนักวิจัย เพราะจะเป็นการย้อนคิดถึงกระบวนการต่างๆ ที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา และสิ่งที่ได้เมื่อเราเจอปัญหาในแบบเดียวกัน เราสามารถนำความรู้ที่เคยได้รับมาแก้ปัญหาได้

- การวิเคราะห์

เมื่อแรกก่อนที่จะเริ่มทำงานวิจัย การทำงาน หรือกิจกรรมใด จะไม่มีการวิเคราะห์ถึงผลที่จะได้ หรือความเป็นไปในการเกิดปัญหา หลังจากเข้าทีมวิจัยและทำงานวิจัยในระยะที่ 1 ผ่านไปจนมาถึงระยะที่ 2-3 สมาชิกสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ของปัญหาและความน่าจะเป็นร่วมทั้งผลของการแก้ไขปัญหาและสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ โดยอาจพูดได้ว่าทีมวิจัยสามารถคิดได้แบบ 360 องศา ไม่เหมือนแต่ก่อนคือจะมองแต่สิ่งที่เกิดขึ้นข้างหน้าเท่านั้น มองแค่ 90 องศา

- การหาเหตุผล

การเป็นนักวิจัย ทำให้มีการมองทุกอย่างในมุมที่กว้างขึ้น รอบด้าน มุมกลับ จากการมองเห็นด้วยตา ซึ่งทุกอย่างล้วนแต่ต้องอาศัยเหตุผลในการหาคำตอบ และเหตุที่ได้จากคำตอบต้องมีความเป็นไปได้ และอาจต่างจากคำตอบทั่วไป ซึ่งเป็นความแตกต่างระหว่างนักวิจัยและคนทั่วไป

- การสรุปผลและการนำไปประยุกต์ปรับใช้

การเข้าร่วมทีมวิจัยทำให้ ได้รู้ถึงกระบวนการ และขั้นตอนการทำงาน รวมทั้งการวิเคราะห์หาคำตอบจากสิ่งที่ต้องการรู้ เพื่อนำมาสรุปผลเป็นคำตอบของคำถามและนำตอบที่ได้มาประยุกต์ต่อยอดให้เกิดเป็นผลสำเร็จ ของสิ่งที่ทำอยู่ ซึ่งทีมวิจัยได้นำความรู้และประสบการณ์มาต่อยอดให้กับชุมชน ในการปรับแนวคิดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับชุมชน ซึ่งได้แนวทางมาจากการศึกษาดูงานบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านโป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

4. อารมณ์

หลังจากเข้าร่วมทีมวิจัยแล้ว ทำให้มีความอดทน และมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น สิ่งที่ไม่สบายอารมณ์หรือไม่พอใจ ก็สามารถเก็บทนได้แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเป็นมาและเป็นไปของสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ทำให้มองคนอื่นออกกว่าเป็นคนอย่างไร ทำไม่เค้าถึงเป็นแบบนั้น และมีความคิดตีกรอบในสิ่งที่ทำ สิ่งทีพุด สิ่งทีแสดงความคิดเห็นมากขึ้น พอๆ กับการยอมรับฟังผู้อื่นมากกว่าตัวเรา ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ดีทำให้เรารู้จักตัวเอง และเปิดใจกว้างยอมรับฟังคนอื่นมากขึ้น สิ่งทีได้รับก็มีมากขึ้นและเป็นประโยชน์กับเราและทีมงาน

5. การใช้เหตุผล

การเข้าร่วมทีมวิจัย ทำให้ได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ซึ่งหาไม่ได้จากห้องเรียนหรือแม้แต่หนังสือที่เราอ่าน แต่ทุกอย่างที่ได้เกิดมาจากเหตุผลและความเป็นจริงที่ได้ประสบจากการทำวิจัย เหตุผลก็เป็นสิ่งหนึ่งที่เป็นผลลัพธ์ของการเข้าร่วมโครงการในครั้งนี้ ซึ่งเมื่อก่อนการทำอะไร มักจะไม่ใช้เหตุผลในคิด ตัดสินใจ หรือแก้ไขปัญหา แต่เมื่อมีการเรียนรู้ทักษะและกระบวนการด้านความคิดแล้วเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญและเป็นตัวเชื่อมของเหตุการณ์ต่างๆ ที่ทำให้เรื่องแต่ละเรื่องดำเนินไปได้ การเข้าร่วมทีมวิจัยจึงทำให้เป็นคนมีเหตุผล คิดเป็น คิดแบบบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ และประยุกต์ความรู้ข้อมูล มาใช้ประโยชน์

6. ความภูมิใจ

การทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จนั้น เป็นเรื่องที่น่าภูมิใจ อย่างเช่นการทำวิจัยโครงการฯ สำเร็จและได้คำตอบตามที่ต้องการ ทำให้ทีมมีความภูมิใจ และเป็นพลังสำคัญในการผลักดันให้ผู้หรือทำในเรื่องต่างๆ ให้สำเร็จไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นงานในหน้าที่หรือการมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่นก็ตาม อีกทั้งยังภูมิใจที่ทีมเป็นส่วนในการให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านในเรื่องต่างๆ ซึ่งชาวบ้านได้เห็นความสำเร็จของการทำวิจัยและให้ความสำคัญกับทีมงาน และยอมรับในการทำงาน อย่างทุกวันนี้หากมีประชุมหมู่บ้าน จะมีการสอบถามและขอความเห็นในเรื่องการทำมาหากิน การแก้ไขปัญหาต่างๆ ตลอดจนการนำปัญหาที่ประสบ และแนวทางการแก้ปัญหามาพูดคุยกันในที่ประชุม ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมากที่จะเข้าถึงปัญหาและเยียวยาได้ถูกต้องตามความต้องการแต่ละเรื่อง

ชุมชน/หมู่บ้าน

หลังจากที่นำการวิจัยเข้ามาทำในหมู่บ้านตั้งแต่เริ่มแรก จนถึงสิ้นสุดการดำเนินงานและประสบผลสำเร็จ ทีมวิจัยได้สังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงของประชาชนไปในทางบวก และมีส่วนร่วมมากกว่าเดิม มีการเปิดใจและยอมรับการทำงานมากขึ้น และมีการปรึกษาขอคำตอบ พร้อมทั้งแนะนำแนวทางให้ทีมงาน สิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงมีหลายอย่างเช่นมีการให้ข้อมูลมากขึ้น การช่วยเหลือกัน ความสามัคคี การมีส่วนร่วม ความร่วมมือ ความศรัทธา พึ่งพากัน มีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีการทำงานเป็นกลุ่ม ในชุมชน/นอกชุมชน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รู้สภาพปัญหาและแนวทางของปัญหาต่างๆ การสื่อสารและบอกต่อข้อมูล/ข้อความต่างๆ การสืบความรู้และภูมิปัญญาของชุมชน การหาความรู้ใหม่และเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในชุมชน/หมู่บ้าน ทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

ครอบครัว

เมื่อมีการทำวิจัยในหมู่บ้านมีการเก็บข้อมูลจากแต่ละป๊อก ทั้งในด้านปัญหาและความต้องการในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น และนำมาสรุปบทเรียนร่วมทั้งศึกษาดูงานและนำมาปรับใช้ในหมู่บ้านตามความเหมาะสมของพื้นที่ สิ่งที่ชุมชนได้รับคือมีการพึ่งพาตนเองมากขึ้น การประหยัด,ลดต้นทุน เพิ่มรายได้ การผลิตหรือหาสิ่งของมาทดแทนสิ่งที่เพิ่มรายจ่าย ร่วมทั้งการส่งเสริมการออมเพื่ออนาคตของครอบครัวและชุมชน

ปัญหาของทีมวิจัย

การทำงานของทีมวิจัย มีการรวมตัวกันของคนในชุมชนและได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของสถาบันวิจัยหรืออุยชัยเป็นพี่เลี้ยง ซึ่งการทำงานของทีมวิจัยทุกคนเกิดจากรักชุมชน ความอยากรู้ และความตั้งใจในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ทุกคนที่ทำงานจึงมีความตั้งใจแต่ทุกอย่างต้องมีปัญหาและอุปสรรคเป็นตัวทดสอบการทำงาน อย่างทีมวิจัยบ้านใหม่สันมะนะผู้มีใจรักในการทำงานและชุมชนก็ประสบปัญหาเช่นกัน คือคนในทีมวิจัยจะมีเวลาในการทำวิจัยที่ไม่ตรงกันเนื่องจากบางครั้งมีเหตุให้ไม่ได้มาเข้าร่วมงาน เช่นประเพณีท้องถิ่น ฤดูกาล และความไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้อยู่ในทีมวิจัย และการแบ่งงานไม่ตรงกับความคิด ก็มีสำคัญในการทำงานงบประมาณในการทำวิจัย การให้ข้อมูล รวมทั้งการขาดความเข้าใจในช่วงแรกของการทำวิจัย และกิจกรรมต่างๆ ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ก็เป็นส่วนสำคัญในการทำงานงานล่าช้าและติดขัด ซึ่งทุกอย่างที่กล่าวมา ทีมงานได้ช่วยกันแก้ไขและหาทางออกร่วมกันจนทำให้งานสำเร็จและเดินไปถึงเป้าหมายพร้อมกันทุกคน

แนวทางการแก้ไขปัญหาในชุมชน

ปัญหาของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ จากการเก็บข้อมูลและการทำวิจัยทั้ง 3 ระยะพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนเป็นปัญหาเรื่องปากท้องการกินอยู่ของคนในชุมชนเป็นสำคัญ แนวทางการแก้ไขปัญหของชุมชน จึงเป็นการนำกระบวนการวิจัยมาปรับใช้ โดยการให้ชุมชนรับรู้ถึงปัญหาของตนเอง และเสนอแนวทางแก้ไข นำแนวความคิดจากชุมชนอื่นที่ประสบความสำเร็จมาปรับใช้ ซึ่งในชุมชนได้มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้านการเกษตรด้วยการจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ขึ้นมาจำหน่ายให้สมาชิกและคนในชุมชน ความคิดดังกล่าวได้มาจากชุมชนอื่นที่ประสบความสำเร็จและนำมาปรับใช้กับชุมชนของเรา ซึ่งต่อไปอย่างมีการขยายตัวและพัฒนาในรูปแบบของผลิตอย่างอื่นที่จำหน่ายในชุมชนเพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้ แนวทางการแก้ปัญหานี้จำเป็นต้องมีการสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนในเรื่องปรับระบบการผลิต ให้มีความสมดุล และสร้างรายได้ การแก้ไขปัญหาจะสำเร็จในระยะยาวต้องมีการพัฒนาเครือข่ายผู้นำ และต่อยอดงานวิจัยรวมทั้งการหาทุนในการดำเนินงานเรื่องต่างๆ ให้เกิดความสำเร็จและเห็นผลอย่างแท้จริง

สิ่งที่ได้รับจากการเข้าโครงการ

ทำให้ทราบถึงกระบวนการพัฒนาผู้นำ และผู้นำในฝันของชุมชนควรเป็นอย่างไร

สิ่งที่ต้องการ = ผู้นำแบบอย่าง

- มีคุณธรรม	- สายตากว้างไกล
- ซื่อสัตย์	- ตรงต่อเวลา
- เสียสละ	- จิตสำนึก
- ล้ำจະ	- มีความกล้าแสดงออก
- คนดี	- รู้จักประสานงาน
- ขอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น	- มีสติ
- อดทน/เข้มแข็ง	- มีความรับผิดชอบสูง
- พัฒนาตนเองอยู่เสมอ	- มี 9 ป.
-
1. ประชาชน	2. ประสานงาน
3. ประชาธิปไตย	4. ปฏิบัติงาน
5. เปลี่ยนแปลง	6. ปรับปรุง
7. ประสิทธิภาพ	8. ปิดเป่า
9. โปร่งใส	

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชุมชน

อดีตคนในชุมชนมีความคิด ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำ ขาดความสามัคคีกัน

แต่เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นหลังจากเสร็จสิ้นการทำโครงการในระยะที่ 1

- ทุกคนกล้าพูด กล้าแสดงออกมีวิสัยทัศน์,วิธีทำ อย่างมีระบบ,ถูกต้อง
- มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ให้มีความเข้มแข็ง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนออมอย่างสม่ำเสมอ,กลุ่มจักสาน,กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน,กลุ่ม กขคจ.

การมีส่วนร่วมของชุมชน

- กลุ่มต่างๆ ในชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง
- มีการประชุมทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน
- เช่นภายในหมู่บ้าน,วัด,ที่สาธารณะประโยชน์

การเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์

- เปลี่ยนแปลงมากในชุมชน,ทุกคนยอมรับให้ความร่วมมือในทุกๆ ด้าน เช่น มีการออกความคิดเห็น ถามถึงปัญหาในชุมชนวิธีแก้ไข เปลี่ยนจากเดิมไปมาก
- ปัญหาต่างๆ ทีมวิจัยและชุมชนร่วมกันแก้ปัญหา

สิ่งที่ได้จากการวิจัย

เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน

ผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

ทีมวิจัยได้รับคำตอบจากการดำเนินงานโครงการในระยะที่ 1-3 และนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเองและชุมชนให้มีความยั่งยืนต่อไป

กิจกรรม ครั้งที่ 13

การประชุมครั้งที่ 13 การประชุมเพื่อรวบรวมข้อมูลจัดทำรายงานและขยายผลต่อชุมชน
โครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ
ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

วัน เวลา สถานที่

ประชุมครั้งที่ 13 วันที่ 30 ตุลาคม 2553 ณ บ้านนายอรรถนพ อินทร์วรรณ
หมู่ที่ 8 ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เวลา 13.30 น.

วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งที่ 13

เพื่อรวบรวมข้อมูลจัดทำรายงานและขยายผลต่อชุมชนโครงการ กระบวนการ พัฒนาผู้นำ
ในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน
จังหวัดลำพูน

เป้าหมายของกิจกรรม

ทีมวิจัยโครงการกระบวนการ พัฒนาผู้นำในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
บ้านใหม่สันมะนะ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำนวน 20 คน

รายละเอียดของกิจกรรม

การประชุมครั้งนี้เป็นครั้งสำคัญเพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลจัดทำรายงานและขยายผลต่อ
ชุมชนโดยจะสนับสนุนให้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทั้งในระยะที่ 1-3 มาประยุกต์ปรับใช้กับวิถีชีวิตของ
คนในชุมชนและจัดทำเป็นแผนบริบท/แผนชุมชน ปี2554 เพื่อเสนอให้เทศบาลตำบลต้นธงต่อไป ซึ่งใน
การประชุมครั้งนี้สมาชิกของทีมวิจัยได้ให้ความเห็นในเรื่องของการจัดทำรายงานและการรวบรวมข้อมูล
แนวความคิดต่างๆ ในการจัดทำรายงานไว้ดังนี้

- เนื้อหาความสำคัญของรายงานจะเป็นไปตามที่ได้จัดกิจกรรมตามที่ผ่านมาและได้
สรุปไว้ในการประชุมแต่ละครั้ง
- จะมีการเสริมความคิดและแนวทางการนำทฤษฎีการบริหารงานมาเพิ่มเติมใน
รายงานบางส่วน
- เมื่อรายงานเสร็จสมบูรณ์แล้วจะนำไปให้ชุมชนเพื่อเป็นมรดกชุมชนต่อไป

ผลที่ได้จากการทำกิจกรรม

งานวิจัยครั้งนี้เป็นนวัตกรรมใหม่ที่ทำให้ชุมชนเกิดความยั่งยืน